



This is a digital copy of a book that was preserved for generations on library shelves before it was carefully scanned by Google as part of a project to make the world's books discoverable online.

It has survived long enough for the copyright to expire and the book to enter the public domain. A public domain book is one that was never subject to copyright or whose legal copyright term has expired. Whether a book is in the public domain may vary country to country. Public domain books are our gateways to the past, representing a wealth of history, culture and knowledge that's often difficult to discover.

Marks, notations and other marginalia present in the original volume will appear in this file - a reminder of this book's long journey from the publisher to a library and finally to you.

Usage guidelines

Google is proud to partner with libraries to digitize public domain materials and make them widely accessible. Public domain books belong to the public and we are merely their custodians. Nevertheless, this work is expensive, so in order to keep providing this resource, we have taken steps to prevent abuse by commercial parties, including placing technical restrictions on automated querying.

We also ask that you:

- + *Make non-commercial use of the files* We designed Google Book Search for use by individuals, and we request that you use these files for personal, non-commercial purposes.
- + *Refrain from automated querying* Do not send automated queries of any sort to Google's system: If you are conducting research on machine translation, optical character recognition or other areas where access to a large amount of text is helpful, please contact us. We encourage the use of public domain materials for these purposes and may be able to help.
- + *Maintain attribution* The Google "watermark" you see on each file is essential for informing people about this project and helping them find additional materials through Google Book Search. Please do not remove it.
- + *Keep it legal* Whatever your use, remember that you are responsible for ensuring that what you are doing is legal. Do not assume that just because we believe a book is in the public domain for users in the United States, that the work is also in the public domain for users in other countries. Whether a book is still in copyright varies from country to country, and we can't offer guidance on whether any specific use of any specific book is allowed. Please do not assume that a book's appearance in Google Book Search means it can be used in any manner anywhere in the world. Copyright infringement liability can be quite severe.

About Google Book Search

Google's mission is to organize the world's information and to make it universally accessible and useful. Google Book Search helps readers discover the world's books while helping authors and publishers reach new audiences. You can search through the full text of this book on the web at <http://books.google.com/>



74. L. 46.

Andrew J. V.



IHS

SI

THEOLOGIA
CRISTIANE

sive

tum & vitiorum
ae humane
Imaginum.

TRI TRES.

GENTORATI

H. Laz. Zebocci

POLITICA

HISTORIA

MECHANIC

AGRICULTV

despicere
despicio.

SONVM

Psalm. 77. vers. 2.

Aperiam in parabolis os meum : loquar
ænigmata ab initio,
Quæ audivimus, & cognovimus ea, &
patres nostri narraverunt nobis:
Vt non occultentur à filiis eorum in ge-
neratione altera.



GEOR-

GEORGIUS ACACIVS
ENENKELIVS, BARO HO-

HENECCIUS, SUO IOHAN-
ni Valentino Andreae salutem.



*P. C. Mythologiam Tuam
Christianam sive Apologos,
quos ad me nuper, doctissime
Domine Ioh. Valentine, mis-
sti, legi, & magna cum animi
mei Voluptate legi. Nam etsi res maxime
serias agant, contineantque, inventionis ta-
men novitas, & tractationis elegantia, quic-
quid in his asperum aut molestu, moribus no-
stris lenire, imo gratum insuper acceptumq;
efficere, & sic utile dulci miscentes, omne
punctum tulisse videntur. Itaque quod me-
cum illos communicare voluisti, gratias qui-
dem ago permagnas; majores vero multo ha-
bebo, si, quod jure debes, omnibus hoc, & pu-
blice impertiri volueris. Quod ut non rogo
tantum, sed hortor quoque, & si licet, im-
pero; ita invidia, offensionisque, quam sub ve-
ren videris, securum esse jubeo. Nec enim
video, quod in his sit, quod bonos & sapientes*

EPISTOLA.

offendere possit, qui vel ad se non pertinere, qua dicuntur, vel si pertinent, grate accipienda intelligent. Nam ut nullius sibi erroris, peccative conscium esse, prima perfectionis laus est: ita errores suos agnoscere, ostendentemque illos benigne audire, proxima illi, & precipue homine digna virtus est. Quod si qui aliter erga hac comparati affective erunt, horum tu partem, ad se tandem veritate cogente reversam, prioribus accessuram, reliquos susque deque habendos, tanti certe non faciendos, ut in illorum gratiam tanto bono rempublicam private velis, putato. Inter prima enim, quae in genus humanum utiliter conferuntur, errorum vitiorumque eius, à quibus omnis nobis mali est miseria origo, detectio atque increpatio est, à quibus ut liberari vel maxime expedit, ita nosse illa, & quam penitissime faditatem perniciemque illorum cognitam habere necessarium est. Quod quia per nos ipsos praestare, in difficili est, cum ut faciei nostrae maculas sine speculo & monitore, sic animi navos sine indice libero exacto quod non percipiamus, operapretium est, habere, qui nobis subinde illa ingerant, & vel blande, vel, si res postulat, asperius, mordaciusque ex-

EPISTOLA.

probrent, id quod circa inveteratos maxime errores maxime necessarium est: imprimis si publici sunt, & radices altius egerunt, quos tanto fortius, liberiusque aggredi oportet, quanto auctoritatis & excusationis plus habent. Adulationi equidem facile patemur, & qui nos bonos dicit, qui errores & vitia nostra defendit, aut etiam pro virtutibus commendat, pronis auribus audimus. Sed hi omnes ipsis pene vitiis amplius nobis nocent, nec aliud agunt, quam si ruentem impellas, aut feбри aestuante ipsaque viscera torrente, laboranti Vinum & similia porrigas. Utile itaque est, habere quam plurimos, qui nos in praeceptis ruentibus retineant, qui à noxiis dehortentur, qui adversus vitia, erroresque nostros omni cum impetu, totis viribus, idque variis artibus & armis pugnent, & si nihil aliud, moram iniiciant, & ad penitendum spacium laxamentumque ministrēt.

Quod cum Tu his Apologis, summo ab ingenio & mente, meo iudicio, profectus, egregie prestare possis: non puto fore, qui non utilissima, & verissima hac iudicaturus, & grato proinde animo suscepturus sit. Etiam igitur te atque etiam rogo, obtestor, obsecro, ut

EPISTOLA.

ista, & quæ præterea huius generis habes, primo quoq; tempore in publicum emittas; nihil verius vel vulgi iudicia, vel improborum calumnias. Ille enim, qui est ipsa veritas, veritatis præconem tuebitur: & quantum illi prement, tantum boni te sublevabunt. Nihil quippe in his esse puto, quod iure quisquam reprehendere possit: nisi qui ingenii sui perversitatem palam iactare, & errores tam suos, quam aliorum, per summam impudentiam, atq; improbitatem defendere audebit. Quos flocci faciamus, & Christum ducem, nihil respectantes aut trepidantes, secuti, non curemus, quid faciat nobis homo. Tu igitur, vir optime,

Ἀλκιμῶτα, ἵνα τίς σε καὶ ὁψιγόνων δὲ εἴπῃ,

Quibus vale, & me tui amantem porro ama.

Ex Goldeccio meo scriptum, die 18. Octobr.

Anno 1618.

Mu-

Illustri & Generoso viro,

D. GEORGIO ACACIO ENEN-

KELIO, LIBERO BARONI HO-
HENECCIO, GOLDECCII

Domino, &c. Domino suo omni
obseruantia colendo,

S P. C. Vt elegantissima, ita præclara
& cordata sunt, Illustris Baro, Do-
mine generose, quæ ad me perscripsi-
sti. Nam quæ major hoc recondito se-
culo, ingenuitas esse potest, quam fateri,
rebus nostris plurima deesse? quod ma-
jus meritum, quam, cui id datum, mone-
re posse errantes, aut liberius etiam, si o-
pus sit, stimulare? Hoc tamen unum de-
leo, abs Te mihi, Domine, cui vix denega-
re aliquid licet, eam provinciam, non su-
pra animum, sed longè supra ingenium,
tot floridis verbis imponi, ut quod ab a-
liis expectandum mihi erat, in alios id
ipse auderem; quin imo Te ludicrum
hocce meum, quod in paucorum amico-
rum privatam voluptatem mihi excidit,
in publicum tot judiciorum conflictum

A 4 pro-

DEDICATIO.

propellere. Nam dum mecum hinc iudicium Tuum, sed quod nimis liberale, metuo; illinc malevolorū supercilium, quod æquo illiberalius, suspicor, confluantur, & literarum apud me inopia accedit; non desunt fanè, quæ retardare & distrahere vel debeant, vel possint. Pareo tamen, ne in pietatē, integritatem & eruditionem Tuam sim injurius; non autem sine literis Tuis, politissimis juxta & Christianis, ut tum argumenta Tua difficilibus opponam, tum meum obsequium æquioribus excusem. Trado itaque hanc Tibi, Generose Domine, Mythologiam meam, quam sicut Tu tantæ laudis vir, serena & candida mente excepisti, ita ego ab omni livore, omnique nigro sale alienam esse, cum Deo testor. Tibi si placeat, sique ludos faciat, quod per lusum & succisiva mea deproperatum est, supra spem suam beatum erit, & morosum Lectorem tam devitatum, quam non offensum voluerit. Christus nos regat, ut vel serio, vel, si id nemo ferat, sacris ludicris ipsum exprimamus,

infi-

DEDICATIO.

infinuemusque hominibus tale quid nihil cogitantibus: quem T. G. porro propitium exoro. Vale in eodem, G. Baro,, & per infima Christianorum enitere.,
Vaihinga, 1. Januari Anno 1619..

I. G. T.

Humiliter colens,

Ioh. Valentinus Andreæ.

A 5. SAL

SALVE, CHRISTIANE

L E C T O R.



*Vicunque res humanas ausi sunt Vel
examinare, Vel emendare, na illi ho-
mine aliquid majus videtur aggres-
si. Nam ut illud non est, nisi ingenis
per infinita rerum Versati, Et Veri-
tatis sagacitate undiq; adjuti; ita hos animum
Vult non ad clamores tantum tumultuarios obtru-
ratum, sed minas etiam, imo cades obstinatum.
Quaequidem fors mortalium tanto est infelicio-
r, quanto nos durius exercent publici errores, quibus
dum cunctorum Et ingenia Et vires deseruiunt,
nihil tam potest audaculum Et temerarium ex-
cogitari, quã ire aut obloqui aduersum. Nec enim
Vel Haeresis ulla invaluit, aut Tyrannis excre-
uit, aut Barbaries emerfit, quin laudes suas cum
innocentissimorum aut infamia, aut strage inde-
nerit. Hunc mirari haud raro contingit, unde illa
generosioris animi Veluti Violentia esset, qua haud
pauci in mediis periculis exercitibus, Verum
bonumq; proficere, Et exprobrare aberrantibus
cacitatem, simul ac provocare hesitantes ad me-
liora auderent. Nam si id Philosophiae tribua-
mus, cujus lumine ad exaltio-rem rerum, morum-
que inspectionem admittamur, ejusdemque con-
templationem alios afficere, alios convincere posse
facile confidamus: tamen quod ea nos in summis
verum*

AD LECTOREM.

rerum fastigiis destituit, nec sane ab humanis fabulis inquinata non est, nunquam hanc laudem cum dignitate tuetur. Vnde ad Christianam Religionem facile devolvamur, ut hoc inusitatum robur es gratum referamus, cuius Princeps Iesus Christus, omnis Veritatis & Bonitatis Cor, artus suos, membra & artusculos ita agat, regatque, ne unquam in his Vanitatum, praestigiarumque tenebris sacra Ecclesia compages obdormiscat, vel immoriatur. Ita enim Evangelium Christi omnes hominum ordines, studia, mores, laboresque inclamat, ut Tyrannos pungat, haereticos turbet, Epicureos rodas, Sophistas pudefaciat, Vanos rideat, dissolutos corripiat, omnes intime tangat, quicquid universus sese mundus opponat. Evangelii quippe ea est Sapientia acies, qua acumen rationis humana non hebetet tantum, sed plane diffecet: ut Fortitudinis chalybs, qui, qua Natura habet adamantina, facile perfringat, ut omnino quicquid in Viciū Orbis noster universus habet, ei uni ascribamus. Caterum in eo Valide reluctatur Mundus, quod Vires imbecillitatis, Hypocrisis pietatis, fallacias simplicitatis, Verba operis, consuetudines legibus, glossas Verbo Dei opponit, quibus cum suos in fide vel seruitute potius retinet, tum reluctantes variis imposturis coerces, ut mirari denuo libeat, qui unquam Veritati hucere licuerit. Quot enim fidelium testium prioribus, sed & recentioribus seculis myriades in hac bona causa pugna occubuerint, referre quid opus est, cum Dux ipse si-

A D L E C T O R E M.

*Se supremum Imperator Iesus boni publici nomine
interemptum sit? At quia in idē gloriose resuscita-
tus succumbendo vixit, facile hoc paradoxum no-
bis explicavit, qui nesciendo & patiēdo Christia-
ni omnem huius terra subtilitatem, importuni-
tatemq; sint aliquando superaturi. Hac talia co-
gitanti, cum multis ab hinc annis inter juveniles
animi astus atque errores vincula mihi humana-
rum Consuetudinum quotidie graviora esse, atque
mox sordere inciperent, non defuit quidem relu-
candi subinde comatus, sed spes abjicienda tanta
molis identidem destituit, quod & ingenium mi-
hi & vires Deus negasset, & qui eodem mecum
carcere detinebantur, plane acquiescerent. Acce-
debat nominis Christiani reverentia, quo omnia
nostra delicta obvolvuntur; tum beati nostri secu-
lis fama, qua reliquis cunctis antefertur, denique
imminentis Iudicii expectatio, ad quod omnia no-
stra intricata merito deferimus. Suspexabar, Re-
ligionis sinceritatem humanis rationibus deluis;
at cohibebat Antistarum Conscientia: Politiae re-
titudinem nimia quorundam licentia curbars;
at dissuadebat Regentium humanitas: Eruditio-
nis complexum esse fumam arctiorem; at occurre-
bant voluminum strues: Morum consuetudines
vimini excusatas; at retinebat tot atatum histo-
ria. Itaque non poteram non succensere mihi, cum
cum Natura minus conveniret, & rerū volupta-
tem ipse mihi inepta quadam amaritudine per-
miserem: Ut verem potius adeas regulas, quas u-
sua*

AD LECTOREM.

suo discurrere iam approbasset, & quas diligentissimam humani cerebri indagatio post tot experimenta nobis & tutissimas, & facilissimas reliquisset. Interea tamen ut mox prius audirem, & proderem; dein vel mihi ipsi, vel prudentioribus corrigendum traderem, quadam internarum agitationum in chartas conscribere visum, & cum paucissimis admodum ex familiaribus conferre. Id, quod ingenuorum est, aliqua improbarunt, nonnulla probarunt, reliqua aliis dijudicanda reliquerunt; sed quis haud fuere eadem ingenui aequitate. Quid enim Deum immortalem! contra haud dicam expectationem, sed mentem & animum meum non est effusum, ut, qua apud me vel ignota, vel dubia erant; multorum impietas, improbitas, & imperitia; iam mihi plane ac cum stupore meo constiterint? cum aliis ad Lutheri, Viri Sanctissimi, injuriam referrent, si quis requireret Virum bonum, & argutarum impatiensem: Aliis, turbare Rempublicam, clamarent, si germana integritas reforesceret: Aliis, expelli literas, nugarentur, si minus esset lsteronum: Aliis aliter calumniarentur, conquisitis ad id odiosissimis titulis. Hic equidem in mentem Venere tot fortissimi Athletae, quos nihil potius stimularit, quam recte conscia mens, contra tam impudentes & importunos impostores, qui nunquam creduntur neque adeo perniciosi in Rempublicam animi, nisi leviculum quid in ipsis regrebandatur. Tum plane impotentes ita effere-

Gescunt,
 A. 7

AD LECTOREM.

*Gescunt, ut facile, quod reliquum est, impietatis mystorium prodant. Videas eos pro caremonia, ritu, syllaba non aliter, quam pro aris & focus dimicantes, donec paulatim denu-
 dati, risus & fabula vulgi fiant. Id vero, quam possunt, cadent leoninis pellibus induti, ne pā-
 ciores habeant, quos rudis terreat. Ego ta-
 men, quod nunquam literarium Theatrum a-
 nimo arriдерet, facile me sum passus scena ci-
 iici, posteaquam cum Socrate Aristophanis nu-
 bes coram constanter spectavi, vel, quod me
 magis decet, cum Christo meo ad tot putida
 mendacia obmutui. Eant illi, ac Deo se, suis-
 que conscientis purgent. Eant, & suamet
 querelas resorbeant. Eant, & tot spectatorum,
 tot auditorum oculos, auresque obturent. Mihi
 vero exiguum sit, habuisse iratos, quos nunc
 confictos habeo, non quod ad meas nugas quis-
 quam mortalium sit examinandus, qua nec e-
 ruditionem, nec rerum usum ullo modo red-
 dent, sed quod non ea, qua reprehendi facile
 possunt, stilius, methodus, inventio, &c.
 Verum Christi exemplar, vox, atque Crux
 contumeliose ab iis habita sunt, & exhibita,
 qua tamen mira loquacitate omnibus fabulis
 suis obducunt. Exinde decretum erat, obste-
 scere, & abolere meas ansmadversiones, quod
 & immatura nimis essent, & minus elab-
 ora-
 ta, talesque omnino, qua etiam bonis corda-
 tisve nauseam facere possent. Qui enim dissi-
 mulens*

AD LECTOREM.

*multam meam rerum omnium ignorantiam, cum
 in hoc formosissimo Divina machina amphithea-
 trone nomenclaturas rerum possideam, cum mei
 ignarus oberrem, cum vix titulos tot homini con-
 cessarum scientiarum inspexerim? Sed excide-
 runt tamen aliqua, nescio an vigilanti, an som-
 nianti, ut est talium meus neglectus, ac, quod
 mireris, reperti sunt, qui extemporaneas cum
 Mundo Velitationes intuerentur, homines na-
 talium splendore, functionum amplitudine, lito-
 rarum excellentia, morum integritate planissi-
 me illustres, quorum aequitati, omni labore amoto,
 benigne me audire, candide interpretari, & effi-
 cacissime consolari, est visum. Numerare possem
 Proceres generosissimos, Theologos religiosissimos,
 Relisticos conscientissimos, Eruditos acutissimos,
 quibus hac Christi imitatio digna visa est, qua
 multorum pectoribus imprimeretur, nisi mihi u-
 nus ille Archetypus, Christus, adpud faciendos ir-
 risores sufficeret. Laudandus tamen est Deus, cu-
 jus Spiritus verus contra mendacis, certus contra
 Vertiginis, solidus contra lubricitatis Spiritum
 perpetuo dimiscat, & has sibi sedes eligit, quæ etiã
 invidia Mundi opponi possint. Eos nobis ut servet,
 augeatq, orandus devote est, ne dum falsam nobi-
 litatem admiramur, fictam religionem revere-
 mur, inhumana Politia servimus, & canissima
 literatura imbuimur, eos perdamus, qui rerum
 optimarum laudatissimarumque dignitatem
 atque decus nobis facta conscrvant. Nam ut in
 multis, a veterum virtute atas nostra descivit,
 ita*

AD LECTOREM.

ita hoc nomine difficilior est, quod mire sibi placet, & illustria majorum ingens quam infelicissime amulatur. Vnde multa nobis & multos fama obtrudit, qui, si appendantur, atque possumus Democriti dicere: tam parum ad pondera priscae avi faciunt. Atqui jurare illos audias, nihil se esse vel sanctius, vel aequius, vel ingeniosius. Si cerebri monumenta intuearis, molem habent congesta, sed emortua terra. Si mores, multum ubique titulorum & caremoniarum, cordis nihil: Si religionem, verbis nihil sanctius, opere nihil aque prophanum; quales ad &sum depinxit Vir divino zelo, & pia solidaque literatura Reverendus, Iohann. Arndt, sed ob id haud digne, quin imo Mundo condigne habitus; quales olim exercuit D. Iacobus Andrea, Vir sua aetate indictissimus, sed perinde ab hostibus & fratribus iniquissime habitus; quales ille Sanctus Heros, Lutherus, est expertus, omnium monstrorum domitor, sed in his maxime anhelans. Hac enim demum lucta maxime Herculeae est, cum optima, simplicissima, rectissimaque ab eis, ubi minime expectabas, detorquentur: ut vir pius, haeticus; vir probus, rebellis; vir eruditus, barbarus; vir candidus, fatuus audiat, & his nominum terriculamentis vulgo imponatur, quo is incompósito clamore & strepitu sese opponat. Qui integra mentis dolor nisi à Deo ipso Spiritus fortior afflatus leniatur, & paucorum aliquot, sed solide bonorum.

AD LECTOREM.

norum applausibus, hortaminibusque mitige-
 tur, arma abjicere, fugam capessere, specus
 eligere, hominibusque plane irasci multis per-
 suasit, & fortissimos quosque tentavit. Usque
 adeo miserum est, Mundum medicare; cuius se
 tot morbi essent, quot homines, tolerabile id fo-
 ret, nec certa desperationis: at in eodem homi-
 ne tot symptomata quotidie animadvertere, ut
 nescias, quid tibi, ne dum fratri credere possis,
 id vero est serio deplorandum. Nam qua ferben-
 tissima sunt, facile reperiuntur; qua candidissi-
 ma, obfuscantur; qua limpidissima, turbantur;
 qua simplicissima, permiscuntur Mundi con-
 tagione, qua nulli etiam nostro sensu inficit,
 & se insinuat. Exemplo nobis esse possunt D. E-
 rasmus, & Philip. Melancthon, divina uti-
 que & illustria ingenia; sed minus ad Mundi
 istius obstinata: cum interim D. Latherus, &
 Johann. Brentius omnia perfringerent. Ita hodie
 quisquis de Mundo bene sperat, quisquis latum
 unguem cedit, jam sui partem prodidit. Nec e-
 nim vulnus ullum pectori sacro infligere po-
 test, nisi blanditiis vel promissionibus: mina
 plagaque omnes, velut in solido, resiliunt. Pra-
 stat autem quosdam habere pugna socios, ne
 dum vires nobis subinde deficiunt, & sudor
 carnis Spiritus robur extenuat, alii atque alii
 redintegrare eam possint. Quo certe consilio Deus
 Optimus singulis seculis aliquot simul Athletas
 excitavit, qui succenturiare sibi invicem pos-
 sint.

AD LECTOREM.

sunt: quoniam unius hominis nec esse Sult, nec decet ultra humana facinora prestare, ut membra nos perpetuum, nunquam capita agnoscamus, eodemque in varias terra plagas dispersi, ut undique Veritas & proflare possit, & eundem Spiritum admirabili consensu probare. Neque enim ullus est terra angulus, ubi Deus non spiret; neq^{ue} mundus unquam tam erit spissus aut densus, quem transpirare Caliculus afflatus non possit. Hinc Videamus inter medios streptos, silentes; inter duros, mites; inter superbos, humiles; inter ebrios sobrios; inter libidinosos, castos; inter avaros, liberales; pene dixerim in lupanaribus pudicos, in adytis lenones interdum reperiri, in cauponis jejunia, in faniis Bacchanalia haberi; orare prophanos, blasphemare Sacros: inque adeo Christus ubique bonus est, Mundus scelestus ubique; ut diffidere Deo nunquam, fidere Mundo nunquam liceat. Hac apud te prafari libuit, Christiane Lector, ut audires, quibus gradibus ad hoc inusitatum scribendi genus pervenerim: Excitavit nempe dubitatio, edocuit experientia, confirmavit bonorum consensus; sed mox excepit malevolentia, irritavit impudentia, sedavit rerum humanarum contemptus; iterum evocavit generosus candor, qui inter medios Mundi turbines hinc inde dispersus inclamavit: cui ut parerem, hac Mimica, sed innoxia veste prodii,

AD LECTOREM.

prodis, ut risum potius caperatis illis moram, quam bilem. Solus autem velut per lusus hominibus ostendere, quomodo Providentia, siue summum illud Verum & bonum per omnia humana se diffuderit; quomodo homo ex hoc suo carcere ad illud contendat & elugetur. Nam hic Religio, siue mutuum inter Deum & homines pactum urgetur: hic Probitas, siue hominum inter se ligamentum existit: hic Eruditio, siue anima nostra excellentia commendatur. His tribus, veluti fidibus, Violam meam constat: in his per tot & Varias compositiones oberro, quas, si rei Christiana expediret, in infinitas nullo labore continuaverim: usque adeo facile est, nos debiti nostri multipliciter admonere. Duo tamen hominum genera admodum extimesco, nimios Rhetoricos, & nimios Dialecticos; quorum illi mihi persuasum volunt, quisquid volunt; hi ex me factum volunt, quisquid volunt. Nam cum illi inter credulos jam emerferint, & obtinuerint, nihil erubescunt jam mihi persuadere, Lupos sibi indixisse jejunia, Vulpes cum anseribus reconciliatas, graculos in luscinnias transmutatos, & quid non? frigere ignem, urere glaciem, dealbare carbones, obfuscare cretam; omnia suo loco, suo ordine, sua perfectione esse: quibus si oculos, aures, nasumque oppono, indignantur, audere quen-

AD LECTOREM.

quonquam obloqui, aut de religiosissimo, probatissimo, ingeniosissimoque seculo conqueri. Hi vero adhuc iniquiores sunt: Nam non satis est, acutissimis Syllogismis mihi cornua asfingere, sed perduellem etiam, & haereticum facere nihil tale advertentem possunt. Sic enim argumentantur: Gradus non sunt indignis conferendi: Ergo posthac omnes Ordines commiscebimus. Studiosi sunt in linguis erudiendi: Ergo ad Garamantas ablegabimus. Sumptus non sunt prodigendi: Ergo non nisi futores posthac habebimus. Titulorum catenæ sunt barbaræ: Ergo, Carolstadiani in posterum erimus. Amplius: Homines non sunt pecudum instar habendi: Ergo nemo herus ultra erit. Corpus non est saginandum: Ergo nosmet suffocabimus. Proximus est diligendus: Ergo Fraternitatem aliquam ordiemur. Libertas est appetenda: Ergo omnes muros perfringemus. Amplius: Noli blasphemare: Ergo Anabaptista es. Noli semper epulari: Ergo Papista es. Noli mœchari: Ergo Enthusiasta es. Noli nugari: Ergo Syventfeldianus es. Noli idola colere: Ergo Calvinianus es. Quo me vertam? Omnia ero, si hæc Conclusiones non tam sunt falsa, quam illi Verissimas jurant, Verissimas in publicum emittunt. At ego tales citius homines nihili, & Reipublica pestilentes Viris cordatis tum persuaferim, tum concluseram, qui nihil.

AD LECTOREM.

nihil erubescunt, contra suam & totius Audi-
toris conscientiam, hominis eundem Deum co-
lentis, ejusdem Christi characteres ferentis, eun-
dem Spiritum spirantis, eandem Religionem
proficientis, eadem leges agnoscentis, eidem pa-
tria fervientis, idem Cælum sperantis, inno-
centiam nondum auditam, atrocibus & viru-
lentis conjecturis, conclusionibus, & condem-
nationibus impetere; nisi me infamia eorum
misereret, qua jam iam apud Christianos om-
nes, ob prophanum facinus laborant. Hi nem-
pe fructus sunt temerarii iudicii, ad quod Sa-
tana instinctu, carnisque nostra superba pra-
sudio properamus, quo à Christo nostro abi-
mus remotissime. Nam quicquid inspicimus,
aut degustamus, aut obiter percurramus, imò
quod ab aliis accipimus, denique cuius inter-
dum nihil omnino nec vidimus, nec audivi-
mus, id maxima virulentia dyudicamus, & ob
unum alterumve vocabulum sinistre intellectum
ad orcum deducimus, Vel sane, quantum per
nos licet, in visum reddimus: cum paulo post
appareat, quam turpiter decepti, abrepti, pro-
stituti etiam nostra stulta divinatione simus,
quam facti in alienam integritatem cæco impetu
iniuris. Itaque sic sentio nunquam nos iniquio-
res, quam cum conscientis dominari; nunquam
infeliciores, quam cum liberæ linguas cohibere;
nunquam ineptiores, quam cum cordis penetra-
tia scrutari; nunquam magis temerarios esse,
quam

A D L E C T O R E M.

quam cum ignota nobis & inexplorata iudicare volumus. Nihil enim aequius est, quam à pessimo decipi, & de optimo quoque male suspicari. Malum namque scrupulosius amulatur bonum, quam bonum mali similitudinem evitat. Hinc candor, veritas, libertas, rebellionis proxima videntur: Hypocrisis, impostura, adulatio, obedientiam summam referunt. De me id aio, pudere, & cadere, quod de ullo homine unquam iudicaverim, cum nesciam, an rem aliquando tetigerim, certe plerumque longe aberrasse sciam. Id puto aliis etiam evenire posse, qui utinam & agnoscerent persiculum, & imposterum evitarent. Qua contra mo ipsum dicta & conclusa sunt, nunquam me vel procul tetigere; qui mentis errores veri fuerunt, latitarunt. Quid si in aliis idem fiat, & Deus velit nobis ita illusum, ut, qua in propatulo sunt, non videamus; de absconditis vero ridicule nugemur? Amemus potius, qua una res dona nostra amplificat, naevos extenuat, secreta elicit, & manifestis delectatur: nam dum odimus, nec bonis proximi utimur, nec mala eius evitamus, nec arcana assequimur, neque patula dextro ob internum nostrum morbum iudicamus. Sed desino, Christiane Lector, & me tibi commendo, quem spero non fore ex iis, qui verissima negare, certis-

- AD LECTOREM.

certissima disputare, impudentissima committere, & in sordidissimis triumphare non erubescunt, quorumque vox una atque perpetua est: Crede, tace, da, tene, sequere, mane, fer, patere, & quæ sunt alia tyrannidis vel religiosa vel prophana verba: sed qui animo candido, & nequaquam lictore occupato, quod in his meis iuxta, castiges; inlegans polias; dubium solvas; erroneum corrigas; durum mitiges; verum probes; bonum facias; mancum suppleas; & , quid me posthac velis, moneas; qui Augustanæ Confessioni in Concordiæ Formula repetitæ addictissimus, CUM EA OMNIA MEA CONSENTIRE VOLO, ET DISSENTIENTIA REPROBO; quisque tam sum amicæ admonitionis, & fraterna Correctionis avidissimus, quam atrocissimarum Calumniarum contendo esse patientissimus. Oro te itaque per Christum nostrum, ut si quem in me concepisti amoris candorisque puriorem affectum, eum ad emendandum me, dirigendum, stimulandumque in Domini Via adhibere velis, ut per hæc tyrocinia mea, te comite, te etiam manu ductore, ad mascula CHRISTI nostræ exercitia ascendere, & adversas mundo partes, quæ oro, quæ

stiles,

AD LECTOREM.

*qua stilo, qua opere, tueri, denique inter fi-
deles Crucifixi servos, numerari aliquando
queam. Vale in Christo, Christiane Le-
ctor, & aequitate pro-
fice.*

A P O.

APOLOGORVM CHRISTIANORVM MA- nipulus primus.

Seneca.

*In eodem prato homo Florem querit, bos her-
bam, canis leporem, ciconia lacertum.*

B

I. AEQVI.

I. AEQVILIBRIVM.



OLENT HOMINES PESSIMO more, si quem amant, omnia ejus, etiam nugamenta, admirari; si quæ exosum habent, omnia, etiam laudabilia, abijcere. Huic remedium allatura Philosophia, Morum regina, bilancem suspendi in rationis atrio jussit, hominisque hinc bona, illinc mala librare, ut, quæ pars alteram deprimeret, homini vel laudi, vel vituperio foret; præfecitque bilanci Archimedem, Statices peritissimum, ne ullâ parte iniquius judicium vulgi invalere possit, & innocentem onerare. Sed parum profecit Philosophiæ sollicitudo, nec persuaderi hominibus potuit, ut laudarent, quos culpandos; aut reprehenderent, quos suspiciendos sibi sumplerant. Uni ex verioribus Christianis facile assenserunt, cum bona quæque S. Spiritus munera honorarent; mala quæque, velut Satanæ insidias, commiserarentur, ac inter hæc fratrem sive proximum suum, qualiscunque is esset, patienter ferrent, & prudenter emendarent. Interrogati, quî possint hoc carnis paradoxum sibi imperare, responderunt: *Facilime: Esse enim cunctos homines beneficos, bonos amabiles, malos notabiles, amicos comites, inimicos praeceptores, apertos confidat, fucatos vigilas.*

2. ALGHYMIA:

ARS illa divinitatis æmula, quæ tarda Naturæ incrementa corrigens, ingeniumq; Solis lento & vitali calore imitans, Mercurium, metallorum omnium Embryonem, per altiores sphaeras ad sublime auri fastigium agit, cum profundum patrimonij alueum exhausisset, sordere cepit simul & esurire. Unde à modestioribus irrita; petulantioribus, maledictis petita; severissimis, pœnas merita judicata est. Accedebat adulteratæ monetæ, imposturarum, aliarumq; fraudum suspicio, quæ decoctores frequenter comitari solet. Interrogata tamen, qui felicissimus pulvis per tot artes, tantamque solertiam natus tam jejune pasceret? Illa suspirans, & Philosophorum involucra, & vitream vasculorum fragilitatem, & cœli tardiolem concentum, & terræ impuriore mixturas accusavit. Quæsitæ, qui maledicæ plebis contumelias ferret? respondit: Nudâ spe, & curiosi animi voluptatē. Interrogata, ane doleret sumptus perditos? Subjecit: Gratis in Naturæ secreta nemini pervadendum. Quæsitæ, quid nunc ægerrimè ferat? respondit: quod cessantibus opibus sacer ignis quoque cadat. Interrogata, quid tandem reliqui haberet? respondit, Medicinam, qua famæ; mendicitarem, qua fami consultura; sed & mendacium, quo simplicioribus fumum venditura sit.

3. ANTIPATHIA.

Habet Natura suas debitas laudes, tum ob salutaria rebus creatis indita, tum maximè etià ob Alexicaca venenatis & pestiferis opposita. Eas verò meritò exolvit homo, creaturarum si-
ve princeps siue interpres: unde, laudatissimo instituto, anniversarium gratijs Naturæ agen-
dis indictum est. Ibi præter alia acceptum ferim?
Naturæ conditori, quòd Tyrānis opposuerit tra-
gicos casus, qui superius in alicujus judicij reve-
rentiam incutiant; & Atheis miracula, Satanæ-
que æmulationem, quæ Deum esse evincant; &
Absconditis conscientiam, qua internè rodan-
tur; & Sciolis Naturæ abyssos, quarum ignora-
tione pudefiant; & voluptuarijs morbos, unde
in medio impetu coerceantur; & Avaris fortu-
nam, cujus malignitate inopinatò evertantur;
& Ambitiosis risum, cum alijs haud paulò fiant
habeanturque minores; & Superciliofis liberta-
tem, cujus in victo robori nullum infame silenti-
um, nulla turpis adulatio, nulla stulta creduli-
tas, nullum sceleratum servitium imperari pos-
sit: Denique Satanæ potentia Crucem, qua ar-
matus Christianus, veluti Hercules, clavâ, om-
nia infernalìa monstra debellare valeat.

4. ARABICA LINGVA.

Ut artium inter se, ita & linguarum perpetua
est & implacabilis invidia atque æmulation.
Nam, quia Logica auram popularem obtinet,
Physica & Mathesis spretæ ringuntur. Sic quia
Latina

M A N I P U L U S I.

Latina lingua ubique insolenter se effert; Græca, Hebraica, Arabica, & aliæ haud paulò antiquitate nobiliores, sui contemptum iniquissimè ferunt. Nuper sanè in apertum conflictum, clandestinum odium erupit. Nam cum Arabica lingua aliquot tyronum, ac inter eos laudatissimi alicujus senis, institutionem tribus tantum mēsis absolvisset, idque publicâ fide testaretur, non potuit abstinere, quin Latinæ linguæ, malevolæ suæ, cum socordiam, tum malam fidem exprobraret, quæ juventutem immenso sumptu per decennium & amplius distineret, nec post infamem illam moram operæ & impensarum pretium, nisi rarissimè, ostenderet: Insuper nisi vocabulis & formulis ad tumorem usque ingestis nullâ rerum elegantiorum, rariorumq; cognitione, nisi paucos adimpleret, ac omnino præter coaxare, sapere nihil, aut scrutari Mundum edoceret. Quæ ut audiit Latina lingua, nihil commota effusè risit, &c. ô misera, inquam, quàm frustra nugaris! Nam ego mihi jam dudum homines ita devinxi, ut si seculum phrasibus meis impendendum sit, breviusculum id Grammaticis videatur: quoniam id jam usu receptum, ut quisq; vel balburia latine, ex publico alatur.

J. A R N D V S.

Joh. Arndus vir Christianæ justitiæ exactus custos, cum in provinciâ suâ bonorum operum tributa diligentius exigeret, accusatores suos reperit. Nam cum quorundam Præsidentum

conniuentiâ leges virtutum laxarentur, & Ærarij charitatis inopia in carnis sterilitatem conjiceretur, permultis ea vivendi ratio allubuit, quòd satis esset, se Fidelem subditum prouinciare, de cætero suo modo vivere, nihilq; in publicum conferre. Itaque Arndus, quòd antiquissima jura, constitutiones, legesque quasi erueret, erosas perpoliret, easque omnino servandas graviter imperaret, jam intolerabilis creditus, Sophistæ, Hypocritæ, & Epicuri calumnijs petitus, causam dicere coactus est. Actum patuit, quam Deo curæ integritas, vitæque rectitudo esset. Ita enim subito bonorum passim omnium animi ad Arndum conversi sunt, ut probato undique disciplinæ servandæ instituto, nihil pronunciare necesse fuerit; sed publico consensu oblatrare huic homini facinus & opprobrium sit creditum.

6. A S T R O L O G I A.

Astrologia, quæ ætri, terræ, mari, eorundemq; incolis severissimis legib⁹ imperare solebat, ac humano in primis generi dura atque inexorabilis credebatur, cum nuper Christianorum gregi nescio quid tributi imponeret, turpiter explosa est. Est autem hoc hominum genus jam ab antiquissimis Israelitis non tam contra auguria, aruspiciaq; & per similes sortes, sed & ipsa astra contumax, & imperij absoluti impatiens: Unde ad paganos etiam vicinos contagione serpente nonnullis cordationibus defectionem persuasit. Id ægerrimè tulit Astrologia, cumque trigones suos, quadratos, sextiles, oppositiones, cunctosq;

aspectus exarmasset, & Castrorum schema *adde-*
re, p. 101, 102, Christianis adversum locasset, bellum
 palam indixit, imbrisque, grandinibus, ful-
 minibus, & meteoris alijs limites vastavit. Sed
 Christus, convocatis in Fidei propugnaculum
 suis, securos esse ac bono animo iussit. Nam si
 maximè pereat, quicquid extra muros; hanc ta-
 men arcem invictam; sed & annonam ad huius
 vitæ periodum sufficientem esse: Hac se conti-
 nerent, qua si egrederentur, non per se ultra sta-
 re, ne à Marte, vel Saturno, vel Venere, vel Mer-
 curio interimantur.

7. BERMANNVS.

L Aurentius Bermannus, vir non minus litera-
 rum, quàm rei metallicæ peritissimus, cum ex
 profundissimis puteis & subterraneis regnis ad
 superiores enixus esset, visurus, quid Martyrum
 Ruffini atq; Albini ossibus, tam insano labore &
 reluctans Dæmonibus, per tot machinas ef-
 fossis extractis, que honoris fieret; rebus explo-
 ratis, plurimum confusus est. Nam cum videret,
 variè eos, prout in homines inciderent, puta su-
 perstitiosè, prodigè, impiè, sordidè, impurè, nu-
 gaciter, serviliter; rarò liberaliter & decorè; reli-
 giosè quàm rarissimè haberi, obstupuit tanta
 pericula, fœtores, & Sisyphia veluti supplicia,

— ubi, *Dite & iso,*

Pallidus fossor redit, erutoq;

Concolor auro:

Ob id unum sustineri, ne unquā malefaciēdi ir-
 ritamenta desint, & vita nostra fabricandis Lethi
 instrumentis atteratur: itaq; se iam posthac nec

Mari succensere, quod temerarios homines deglutiat, nec Berchtoldo Nigro, Bombardarum inventori perniciosissimo, cum res innoxiae, ac suâ naturâ perutiles, hominum malitiâ in mera tormenta, venena, onera, & infelicitatis cunctas species, non Chymicâ arte, sed Midæ stoliditate convertantur.

8. B E S O L D V S.

Christoferus Besoldus, qui nihil nescire creditus est, postquam Divina humanaque propemodum omnia evolvisset, inopinato ausu omnem scientiam ejuravit. Id variè acceptum, ab æquissimis modestiæ ascriptum est & collaudatum. At ille seridè id amovit, fassusque est iterum atque iterum, se nihil scire. Nam in illâ vastitate rerum humanarum ne titulos quidem infinitarum specierum perlegisse, tantum abesse, ut naturas earum penetrârit. Satius itaque esse, ad Christi incunabula & præsepe cum simplicissimis pastoribus properare, quàm hac noctis caligine, & aëris intemperie, inter ovium balatus, & canum latratus, luporumque insidias, foetorisque grave olentiam, ad caulas vigilare, horre-re & fringere. Stetit sententia: at non ubique ob-rinuit. Riserunt enim sacrificuli: biaterarunt Vocabularij: increparunt Politici: murmurarunt rabulæ: perstrinxerunt pinguiculi: dijudicarunt supini. Cumque publica esset fabula, ille nihil commotus, nihilque mutatus: præsciebam, inquit, quid oneris mihi cum Christo imposuerim.

9. CALVMNIA.

Calumnia, triceps, mordacissima bestia, dum sibi, proximo, & auscultatori nocere satagit, quemcunque officij sui iter facientem conspicit, magna ferocitate invadit. Ejus verò hæc est natura, ut minus acuminatos dentes habeat, minusque rictum stringat; unde, si quis corpore solidior, dentes parum imprimat. Sed caudam habet productam, quam per impura trahens, & obscœnis inquinans, ijs infligere solet, quos lædere non potest, atq; vel vultum ipsum, vel sanè vestes maculare. Novit autem has sordes apud plebem noxam esse, & invisam reddi ipsam etiã innocentiam, neque facile detergi posse hanc spurcitiam, maximè si occipiti aspergatur, cum nemo vel spongiam suppediat, vel ablundi operam suam addicat. Accidit, ut in Peregrinum terræ, sive hospitem incideret, ac nequicquam tentatis dentibus, more solito hæreseos, rebellionis, curiositatis, divagationis, maledictionis, dissolutionis, ignorantie, imposturarum, singularitatis, & c. stercore contaminaret: quod agere ferens homo candoris, nitorisq; Christiani studiosissimus, cum hospitalitatis humanæ jus ad ravim usque furdis inclamaret, patientiã in justã iram versa, flagellum ex vero liberoque contortum apprehendit, bestiamque à cauda ad aures usque egregiè diverberavit. Quæ ululans & Acheronta movens, cum ubique rideretur: Eheu, inquit, quam durum est, post aliena falsè clanculum traducta, mea verè publicata exaudire!

10. CAMPANELLA.

Thomas Campanella, insignis artifex, Archimedeæ machinæ æmulatione, automa monarchicum fabricavit, quo motus Solis ab Occidente orientis ingeniosè repræsentaretur: idq; *Philippo 2. Hispano, &c. cunctarum gentium patri parenti, inter totius Orbis monarchas potentissimo, Numine Dei electo ad sparsa imperia congreganda, &c* dedicavit. Jucundum utique spectaculum, cum Gallix, Germanix, Italiæ, Angliæ, & perfimiles rotulæ sese mutuo insigni artificio exciperent, & Punicum illud Solare corpus supra horizontem elevarent. Id opus Indico auro fulgidum, & Morphei penicillo variè pictum, cum ad Magnum Mundi Monarcham Albani & similiū aliquot ministerio deferretur, cum importunum mare Anglicum vix evasisset, nescio quo infelici casu rheda, qua vehebatur, in medio Belgij corruit, opusque inæstimabilis pretij perfregit. Qua ministrorum negligentia supra modum irritatus Philippus, cum frustra Occidui Orbis artifices implorasset, justo dolori, decentique pudori aliquandiu indulgens, tandem in summi artificis, *DEI*, sapientissimâ machinâ acquievit.

II. CARDINALES.

Thomas Wollæus, Carolus Lotharingus, & Antonius Perenotus, orbis Christiani turbatores Cardinales, & malorum Triumviri, ex Orco in terras emissī, ut pacem publicam Plutoni tantopere noxiam disturbarent, ut primum

lucem aspexerunt, magnâ trepidatione ad supplicia sua retrò properarunt. Nam seculi Luem intueri, unde tot Politicorum examina, legionesque fecundo incubitu producantur, cum omnium etiam impuberum ore *ragion di stato* personaret, religio, integritas, fortitudo, &c. sordescerent, sibi inter tot scorpiones metuentes, nihil suâ præsentia, nihil consilijs aut novaculis opus, omnia universalem aliquê interitum minari, constâter asseverarunt. Nam de erepiro hoc & deliro seculo jam non amplius infernales portas circa *cardines* verti; sed dejectas Politicorum *impresus* diductissimo rictu immensam turbam intromittere. Id audiens Pluto; validè, inquit, administris meis obstringor. Nam ut Cardinibus debeo Carbones; ita flabellis hisce Politicis flammæ.

12. CEREBRVM.

Thomas Garzonus, celebris & perdoctus Mimus, cum ludos ederet, voluit & theatrû suo ingenio extructû, & spectatores nō nisi suo arbitrio admissos. Itaq; nec Romani Curionis versatile, nec Zvingeri portatile placuit; sed plumeû volatile theatrum allubuit. Ei affixit varia ingenia, bona mixtim malaque, hinc quieta, bellicosa, læta, faceta, arguta, astuta, vivacia, subtilia, intelligentia, virtuosa; illinc vanâ, volubilia, curiosa, iracunda, violenta, otiosa, stupida, insipida, timida, obrusa, obliuiosa, inepta, simplicia, vacua; alibi mordacia, scholastica, sciola, gloriosa; alibi mascula, constantia, libera, resoluta, sagacia, universalis,

gravia, cabalistica; alibi spurca, ignorantia, maffitiosa, adulatoria, dissoluta, intemperantia, vitiosa; alibi Phantastica, litigiosa, perversa; dura, melancholica, Alehymistica, Astrologica; alibi evagantia, furiosa, terribilia, obstinata, desperata, atque, ut finem tandem faciam, alia plura, in classes sedesque suas ordine distributa: quæ omnia spectare fabulas, quas fecisset, & dijudicare voluit. At illi tam opinionibus, quam capitibus numerosi, diuersique, tumultu exorto, mutuâ lanienâ sese, & Theatrum, & Choragum peritus absumperunt.

13. CHRISTIANI.

Religio Christiana cum hostium frequentes minas & assultus formidabiles quotidie audiret, suis rebus prospectura, lustrare cives, & arma eorum explorare decrevit. Ac tum supra fidem instructissima omnia reperit. Nam & ingens erat armatorum exercitus, & corpora roboris minarumque plena, & arma, quibus expeditissime utebantur, omnia radiantia. Sed cum propius accederet Religio, parum absuit, quin exanimata conciderit. Quod enim ferrum chalybsve credebatur, nugæ erant; gladij ex verborum plumbo, thoraces ex syndone Voluptatis, galeæ ex cera vanitatis cristatæ, scuta ex opinionum papyro, hastæ ex conjecturarum arundinibus, vexilla ex araneorum telis Philosophicis confecta, tum tormenta Cannæ Indicæ erant, pulvis semen papaverum, pilæ vitreæ: quæ omnia, venditis tribunorum socordiâ veris armis,

inreperant, ac è contra antiqui etiamnum roboris fidei, armaturæque milites ridiculos fecerat. Cum itaque Religio amare lamentaretur, universa concio bono animo esse iussit: se enim ad supremum halitum fidem probaturam. At illa: Quid mihi fides, inquit, vestra proderit, cum opera inutilia erunt? Juro enim vobis, cum olim nudos & inermes in aciem producerem, unum martyrem vel excoriatum præstitisse centum vobis inanatis, argentatisque loriceis obductissimis.

14. CHRISTIANVS III.

Christianus 3. Daniz Rex Christianissimus, quodd peccata sua Concionatoris genibus advolutus, confessus, neque ullo honoris titulo absolvi se passus esset, superstitionis ab Evāgelicis notatus est. Quid enim, aiebant, si ad priorem illam nostri abiectionem, quam Papa nequiter impetravit, relabamur? quid si sacrorum ministris nova res ferendi cornua imponamus? quid si Rex nihil à plebeio differat? At ille heos parum turbatus, hunc se honorem Deo debere, libenterque dare, ingenuè est confessus: nec enim se Regem procumbere, sed peccatorem; nec à homine absolvi, sed à Deo. Discerent autem, qui Evangelium jactitant, nos neque à reverentia Dei, neque ab ornatu sacrorum, neque à subsidio pauperum, neque à jejunijs carnis, neque à devotione corporis, neque à castitate matrimonij, neque ab exercitijs virtutum, sed à tyrannide tantum Pontificiâ liberatos esse: Qui se-

cus faxint, exuisse quidem Anti-Christi lora; ac induisse Satanae compedes.

15. C I R C E.

HOllandorum navigationibus nova terra detecta est, vastissimæ latitudinis, & quæ mirum dictu 9288000. miliaria complectitur. Nec ab hominibus, nisi rarissimis, sed infinitis bestiis inhabitatur; quas tamen aliquando rationē habuisse, & à Circe, magnâ Reginâ, transmutatos, has sibi larvas sumpsisse aiunt. Illis mira absurdaque vivendi ratio, nec alia voluptas & æstimatio, quàm sordidissimarū rerum. Unde quicquid cælum demittit, abhorrent, nec nisi terrenis vesci volunt, ipsq; inquinatis. Lucem omnem averfantur, & impingere in tenebris ac collidigestiunt. Sono, fumo, umbris, spectris, & similibus unice delectantur, nec patiuntur à reb⁹ ipsis tangi, decipi amant, & deceptores colunt, verum honestumq; penitus proscribunt. Hos cum Tobias Adami, Orbis felicissimus peragratōr, esset intuitus: Verissimè, inquit, Os habent, neque loquuntur; oculos habent, neque vident; aures habent, nec audiunt; nares habent, nec olfactunt; manūs habent, neque tangunt; pedes habent, nec ambulant; nihilq; suo guttore sonant.

16. D E S I D E R I V S.

HAbent exempla magnam vim, bonas mentes ad virtutem excitandi: unde Religio per sepe solet Sanctorū vitas juventuti explicare, & ostentare invictum robur; sed & imaginib; conservare memoriam. Hinc Sacrarium Latinum plenū est representatione laudatissimarum actionū, quibus

bus beati Dei amici in hac operum palæstrâ fortiter se exercuissent, & donorum Dei luce coruscassent. Habet autē illud certas suas distinctiones, quib⁹ vitæ humanæ gradus exprimuntur, ac in porticu quidē, ut aliquos recenseam, ostendit Liberium, Vitale, Hilariū, Felicē, Fortunatū, Benedictū. Si ingrediaris, apparent Alban⁹, Germanus, Candidus. Interius visuntur Severinus, Justinus, Constanti⁹, Maxim⁹. Propē adyta reperiuntur Prudentius, Vigili⁹, Servatius. Ipsa adyta custodiunt Vincentius, Valentin⁹, Victor, Potestianus. Sed in meditullio effulget Bonifaci⁹, Benignus, Mansuetus, Modest⁹, Clemens, Pius. Ceterum his omnib. præest Sanctus Desiderius, ut Juventus Christiana moneatur, Dei amicitiam, & carnis victoriam virtutumque gloriam, non nisi precib⁹, lacrymis & suspirijs posse impetrari.

17. D O S.

Cum Matrimonium permultis grauib⁹; accusationib. laboraret, & dicacissimus quisq; Philosophotū in eā linguā acueret, illud examinatis apud se cunctis querelis animadvertit, Dotis, ministræ suæ, insolentiâ plurimos offendi. Nā cuiq; feminæ faveret ipsa, subito sumptuosas, difficiles, delicatas ac omninò intolerabiles fieri. Itaq; ablegarâ hac intractabili ancillâ, Pietatē ex Virtutū familiâ conduxit, ratū, hoc modo satisfieri hominibus, & tranquillitatē reddi ædibus posse. At longè falsum est. Nam. utut Pietas omnes benignè & placidè advocaret, remq; domesticā procuraret dexterrimè; tamē, ut primū est animadversum: abesse illâ festivitātū, voluptatū, vanitatumq; administram, sobriè posthac, fu-

galiter & sine strepitu vivendum, laborandumque, non desijt murmurare & tumultuari, quam Dos officio suo restituta esset. Ab eo tempore elatior reddita, omnem Matrimonij Oeconomiam sibi vindicavit, administravitque impotentissime.

18. ENENKELIVS.

Georgius Acacius Enenkelius, Liber Baro Hoheneccius, qui juvenis supra senes sapiebat, jam vir factus, incivilior Mundo creditus est. Nam cum hic solenne suum Vanitatis epulum daret, atque ille inter heroas vocaretur, minus, quam pro famâ, Magistro Cæremoniarum satisfecit. Nec enim vestibus ambitionis nitebat, nec fercula avaritiæ gustabat, nec mero eruditionis inebriabatur, nec colloquia impietatis miscebat, nec Symphonicis famæ delectabatur, nec choreas inanitatum ducebat, neque ullâ parte convivarum moribus streperis se aptabat. Id cum neutriquam affectatum videri posset, eius misertus Mundus, clam Medicum, Ph. Mornæum immisit, qui morbi latebras indagaret, adderetque salubre remedium. Is verò cum rationis, sanitatisque plena omnia reperiret, exactius vitæ insolitæ causas explorans, palam deprehendit, sacro spiritus motu nobilem animam regi, palamque vel invitissimis Epulonibus est professus, nihil esse gloriosius humilitate, nihil opulentius liberalitate, nihil doctius silentio, nihil ingeniosius simplicitate, nihil sapidius abstinentiâ, nihil agilius quiete, nihil fortius patientiâ, nihil denique liberior servitio Dei.

19. ERRARE.

EST in Experimentorum Collegio perampla contignatio ijs assignata, qui masculis ausibus speque suâ excidissent, habitata frequentissimè à Mathematicis, quos Circuli Quadratura fefellit; Chymicis, quibus Azoth evolavit; Mechanicis, quorum perennis motus quievit; alijsque ingeniosis ubi industria cum labore sumptuoso periit. Eam fortè spectator transiens, Micrologus, suaviter ridere cepit, & nescio quam temeritatem cogitabundis exprobrare. Ecquis erro genius hos iussit (inquietabat) tritam inventorum semitam relinquere, ut in curiositatis devias aberrarent? Non tulit scommatis iniuriam Hieronymus Cardanus, Naturæ fossoribus præfectus: Et hoc pecus, ait, errare non potuit? Nimis angusta res est, non errare. Est enim nobilius quid errare & hallucinari, maiorisque conaminis indicium, quàm quod in humilem ac per lucum tractam animam cadat. Nobis tentare placet, tibi relinquere necesse est: nobis interrogare licet, tibi credere injunctum: nobis dubitare concessum, tibi parere debitum: nobis explorare liberum, tibi imponere mandatum. Itaque meminervis neminem præstantiorem artificem, quàm qui errores suos doctus ante quod caveret, quàm quod faceret, viderit. Nam qui per generosos lapsus omnia soluto impetu pervadit, hic & hominem esse se cadendo dicet, & quia nihil mediocre concupiscit, proximus tenentia summa est.

20. E X V L.

V Ertumnus cum terras obambulans, nunc se Christi fidelem testem, nunc patriæ strenuū Athletam, nunc Musarum pervigilē alumnū, nunc Naturæ sagacem indagatorē, nunc ædium fidelē custodē, nunc officinæ indefessum administrū mirā linguæ volubilitate mētiretur, ob idq; fortunæ ludibrium, Satane odium, Mundivē ingratitude, atque omninò dira duraq; perpeſsum conquereretur, fraudi insuper bonorum testimonio, & obſignatis literis fidem faceret, magna argenti vi simplicē condolentiam multa- vit. Sed, ut mendaciū parum sui memor est, cum alia atque alia effutiret, in Sagacitatem, nasutissimam feminam, incidens improvisis cassibus irretitus est. Unde examinatus & fidiculis tortus, cum fabularum insignem numerum, & credulorum immanem turbam proderet, res risu, quàm irā dignior reperta est. Nam ut ut hinc miseræ simulatio, illinc condolētiæ humanitas sese mutuo certatim provocabant; tamen quod exigua veritatis specie, aut rationis umbrā tot affectata lamenta niterentur, credibile fuit, permagnam dolo à simplicitate ansam traditam. Itaque mirata hominum errores Sagacitas: Crediderim, inquit, hanc lævam mentem hominibus merito suo immissam, ut, quod dignis probisvè negatur, avaræque impenditur, otiosi emulgent, vel impostores emun-
gant.

21. FIDES.

Catharus, Puritanus, & Lutheranus cum fortè convenissent, & religionis suæ limpiditatem pro se quisque vel nominis indicio extolleret, ac Græcus quidem Theologiæ suæ subtilitatem, Romanus amplitudinem, Germanus soliditatē depredicaret; ille ingeniosissimè, alter sumptuosissimè, tertius tenacissimè, Deum colere gloria- rentur; ille rationes, alter vires, tertius patientiam jaçtarent; ille nobilitatem, alter senium, tertius liberalitatem efferrent; ille revelationes, alter miracula, tertius obsequium ostentarent, diu absque arbitris lis pependit, nec, qui judiciū sibi sumeret, faciliè reperit. Itaque consultæ Academiæ, cum ille scientiam suam, alter opera, tertius fidem exhiberent, neque consilia inter se cōvenirent, novis obortis ambiguitatibus, negotium omne suspensum est. Interea primus nugabatur, alter superbiebat, tertius laborabat, cum quidam ex Christianis simplicibus interveniēs, ubi dubium hoc audivit, nihil præmeditatus: Quis hæsitet, inquit, Græcorūne lubricitas, an Romanorū ambitio, an Germana fides præstet?

22. FLORIDA.

EST in Floridâ insulâ augustissimum templū, cujus picturæ intus ingeniosissimè distributæ, rerum humanarum scientias & actiones omnes elegantissimè referunt, & spectatores nullâ molestiâ, voluptate verò infinitâ brevissimo tēpore felicius, quā omnia Academiarū volumina erudiunt, Eās, si vacet aliquando, aut nō sit ingratiū,

depingere lubet. Nunc porticum obiter describere visum est. Is utrimque dispositas tabellas cum statuis affabrè factis, & in superiora paulatim ascendentibus habet. In dextri lateris imo Grammatica se sistit, habetq; amicas duas Dialecticam & Rhetoricam: supra eam apparet Physica, cui Medicina & Chymia sociatae sunt, postea Mathesis conspicitur cum Arithmetica & Geometria suis familiaribus: denique in fastigio Theologia refulget, cui, ceu Reginae suae, reliquae omnes ancillantur. Alterius lateris basis Agriculturam exhibet, cum Pastoritia & Piscatoria; inde Mechanicam, cui Metallica & Nautica fidas manus porrigunt; mox etiam Historiam, quam Chronologia & Geographia honorant: postremo Politiam, quae unam Theologiam superiorem agnoscit, ceteras inferiores iudicat. Supra portae arcum nomen J E S U venerabile relucet, verum & bonum sibi vindicans, sibi que devinciens: infra nomen tabella oblonga, cum inscriptione: *Quid, si sit?* ad tabularum bases, duo quadrati lapides, cum titulis, uno: *Suspiciendo despicio*: altero: *Despicendo suspicio*, in quorum medio caput vultus triplicis, cum symbolis: *disce, age, crede.*

23. F R E I D A N C K.

C Hristiana Religio ut exercitationes habeat sclopetarios, eos interdum ludicro certamine, praemioque proposito committit. Id cum nuper admodum instituisset, multi comparuerunt, quibus spes erat ad scopum collimandi. Is judi-

res præfecti Augustinus & Epiphanius, datique indices Flaccius & Wigandus, tum Notarius adhibitus Chemnitius. Cum aliquot diebus jacularentur, rari circa centrum, plerique in marginibus; scopus intactus repertus. Et excusationum omnia plena, quibus ventus, sclopetum, pulvis, & quid non? accusabantur. Circumibat sclopetarios ludio, cui Freidanck nomen, qui cum crepitaculo, & ridiculis rhythmis enormiter peccantes dedolaret. Is cum videret simplices, atque adeo pueros quam proxime accedere, denique infantem scopum attigisse, eruditos, ingeniosos, celebres, potentes, artifices, & quoscunque turgidos alios immane quantum aberrare, non continuit scommata, & in vertiginem Sophorum vel Sophistarum liberè jocatus, haud obscure invidiam sibi peperit. Id animadvertens, nihil mutatus, sed semper liberior: Quid irascimini, inquit? jam enim non quid possideatis vel tumeatis, quid scripseritis vel legeritis, quid opinemini vel argutemini, sed quam propè Christum scopum tetigeritis, quæstio est.

24. GLADIATORES.

XVII. Calend. Maij, qui dies Fordicidijs olim facer, infestis animis cruentoque Marte concursus est, nec ob lanam quidem caprinam; sed rem omnium maximam, Grammaticam. Nam quia Academia penultimum jugum alij producerent, alij angustarent; nisi sanguine, res dirimi non potuit. Horribile est recitare, quam fœda refacies apparerit, cum nebulonum, sceleratorum

torum, sacrilegorum, plagiariorum, fycophantarū, phantasticorū, fanaticorum, monstrorum, falsariorū beanorum, sophistarum armi, rostra, ungulæ, & cadaverum aliæ partes sine persona, figura, numero & casu, multa sanie & foetore abominabilia humum operirēt. Id turpitudinis intuitus Tranquillus quæ sivit, Quo jure, qua licetia homines hanc immanitatē perpetrarent? Responsumq; tulit, Licere literatis, ob quamcunq; levē causam sese in hunc modum foedissimè dilaniare. Nā quod Cerdoni in Cerdonē, & lictori in lictorem minimè permittatur, ob artis infamiam; id liberalium artium esse priuilegium, ut illiberaliter sese mutuo tractent. Abnuuit Tranquillus, & consuetum illud *Non sinit esse feros* subinde ingeminans, tandem conclusit: Non videri spiritu Christi agi, qui ob accentum vel syllabam Christianæ charitatis & mansuetudinis obliti, hoc unum agant, ut maledicendo, mordendo, & latrando Caninam victoriā obtineāt.

25. H E S S V S.

T Obias Hessus, viſ multæ, sed variæ famæ, in solito & omni medicinæ incurabili morbo exagitatus, tandē ad Deum redijt. Convenēre tū ad cadaver experientissimi Anatomici, Vesalii, Platerus, Bauhinus, Fabricius, alij, ut tot malbrū sedes scrutarentur. Secto apertoq; corpore, Cor repertum est sanum, & cruore Christi purpureū; pericardij ramen humor, ex traduce infectus reperiebatur, pulmones sacer spiritus permeaverat; ulcera ramen Academicæ scientiæ aniam diversa sunt. Hepar Christianū virtutes in corpus uni-

serum elegantissimas diffudit, nisi fortè ex cōtagione vitii accessit. Lien dilectionis sanguinē optimū cōfecit, nisi quādo chyli malignitate est deceptū. Renes, alioquin castissimos, nescio quē impura adeps copiose circumfudit, quæ præter naturam nō fovere calorē, sed languescere visa est. Fellis vesicula nuspia apparuit: nec nō vel hostibus irasci potuit. Stomachus perfectissimę cōcoctionis deprehensus, qui calumniarū ferramentetiā absumsit. Cerebrum planē perfectū, quod curiositatis excrementa bene evacuarat. Sed & cætera omnia sana. Tum obstupescens Vesalius: Nisi Deus, inquit, hunc hominem Mundo mori, ac ab eodem interim iussisset, immortalis futurus erat, quem Natura contra omnes malevolentiz morbos in victum reddiderat.

26. HOSPITALE.

Iubet pietas, ut quib. Natura iniquior fuit, ratio humana condolens subveniat. Itaque salubri consilio ingentibusq; sumptibus Hospitale ijs extructū est, quibuscunq; vel cerebri nimium vel mirus, vel dilutio aliqua contigisset; longaque serie distincta conclavia, quæ variz sortis malefanos susciperent. Ei præfecti, Erasimus & Kaisersbergius, additusque, qui vices suppleat, Brandius. Cum nuper recenserent alumnos, repperunt phreneticos, melancholicos, somnolentos, ebrios, obliuiosos, stupidos, crassos, simplices, supinos, fatuos, vitiosos, indignabundos, ridiculos, gloriosos, simulatos, lunaticos, amantes, desperatos, heterodites, parasitos, jocularis, furiosos, bestiales, vertunos, obstinatos, elusos, effrenes, extravagantes, furciferos, &c. cum ovis

& pullis, floribus atque seminibus, quibus dum F. Rabelasius, Medicus ordinarius, pharmaca & embammata applicat, & capita lixivio lavat, quicquid vapulet, & oleum operamque perdat, tamen decretum est, indignis, invitis, & reluctantibus benefacere, quippe miseris atque miserabilibus.

27. HOSPITALIVS.

Michael Hospitalius, moderatorum consiliorum Princeps, & reformandorum morum studiosissimus, Morvillerij vehementiâ, & præfractâ vitiorum tenacitate exagitatus, honoratam missionem efflagitavit. Sed Aula solito suo ingrata, ut colore aliquo iniquitatem illi niret, delirij hominem accusavit, & cadaverosum senem sine ullâ laborum memoriâ abegit. Id audiens Annas Momorantius, lentæ & cautæ prudentiæ, sed ingentis animi dux, vocatum ad se Hospitalium multis ac benignissimis verbis est consolatus. Sic enim ferre nostra secula, ut prudentia delirium, pieras superstitio, patientia vilitas, parsimonia sordes, temperantia rusticitas, justitia fatigatio habeantur, neque quenquam facilius emergere, quàm turpi abiecta que in alto sedentis vanitatis sequelâ. Id ergo agamus, integerrime Hospitali, inquit Momorantius, morte nostrâ ac sanguine testemur delirij nostri fidem, dum illi infami transfugio sapientiæ suæ levitatem prodant.

28. ILLITERATI.

FRANCISCUS Petrarcha, vir nunquam satis laudatus, cum inter literarum proceres magno consensu atque applausu, maximè verò Roberti, Regis Siculi eruditissimi, commendatione effectus receptus, non caruit invidiâ. Etsi enim in Republicam merita ipsius jam publicè extarent, tamen quòd venationi Aristotelicæ, aut piscationi Sophisticæ, aut aucupio Logodædalo minùs aptus videretur, retiariis nonnullis risui fuit. Convenerunt itaque quatuor, quorum primus literas nullas sciebat, secundus paucas, tertius non multas, quartus non paucas quidem, sed perplexas adeò, tamque incompositas, tantâ insuper levitate & jactantiâ, ut fortasse melius fuerit, nullas nosse. Ii collatis inter se sententiis, brevem definitivam tulere sententiam: *Petrarcham sine literis, &rum bonum*. Id ubi innotuit, res publicis vindiciis, ac in primis acerbo stilo, quo philosophastrorum supercilium retunderetur, digna judicata est. At Petrarcha cum audivisset solito hilarior: O utinam hoc unum verè dixerint! Sit hæc, alme Jesu, mea portio, ut bonus sim. Nam ex literis nihil aliud quæsi, quàm ut bonus fierem: quòd si literæ accessissent, non prohibuissem: nunc cum sine iis aut extra eas bonitas concedatur, equidem mihi & cunctis ignorantibus de compendio gratulor.

29. IOHANNA.

BARTHOLOMÆUS Chassanæus, magni nominis I. C. quòd in murium Heduensem Præfecturam

vaſtantium cauſâ perviciſſet, jam intricatiſſimis rebus par creditus, Romam, ut Johanni Octavo ablatum hiſtoricorum garrulitate virilem ſexum reſtitueret, evocatus eſt. Non placuit cauſa circumſpecto homini, quòd mammillæ & alia reticenda ſequiorem ſexum clamarent: Verum tentandum aliquid pro ſacrâ ſede ratus, cum in forum venit, nihil rationis attulit; ſed ſæminam eſſe id verò, conſtantiſſimè pernegavit. Monitus autem, quem veri colorem adferret, reſpondit. Non eſſe, cur à tam ſublimi dignitatis faſtigio ratio ulla requiratur, cuius verba ſive affirmantia, ſive negantia rationes ſint. Iterum monitus, Deum ipſum ſuorum operum hominibus fidem facere, atque velut dare rationes; prolixè, quàm aliter ferant magnatum rationes, diſſeruit, quorum interſit, nivem atram, & carbones candidos, ignem frigidum & glaciem fervidam pronunciare, neque demonſtrationis neceſſitatem unquam ſubire: Proinde crederent, Virum nunquam fuiſſe Johannam, ſæminam Johannem nunquam fuiſſe; nec peperiſſe virum, nec genuiſſe ſæminam, ſed Phœnicis more Johannem Johannam, Johannam Johannem mutuis vicibus produxiſſe; id quæ reliquiſſe mortaliſus dubii. Tum aſtans quidam: Credamus, inquit: quoniam affirmando negando quæ omne iniquitatis myſterium abſolvitur.

30. KABALÀ.

Solet Kabala apud Sophiſtas malè audire, velut affectatæ obſcuritatis & ſuperſtitioſæ curioſitatis

riofitatis magistra; ob id etiam magis, quod Rabinis & Paganis, quam Christianis familiarior. Sed illa, impurorum societate remotâ, cum Theologis se probasset, jam famæ securior, illudere imperitis cepit, & stuporem garrulorum dedignari. Quin etiam in publico beneficia sua jactavit, quibus omnes hominum ordines cumulatè afficeret. A me, inquit, habet Antichristus anathematum suorum terrorem, & Principes absolutam faciendi potestatem, & Sophistæ suæ ignorantiae velamen, & Hypocritæ sui interni Atheismi voluptatem, & Monachi suam opulentissimam pauperiem, & Jesuitæ suas sese insinuandi rimas, & mulieres suum servile imperium, & Politici suam Chrysopœiam. Nam si artes, quibus talia perficiuntur, scriptæ extarent, nemo hominum, id ut ferret crederetve adduceretur. Nunc dum per Kabalam de manu ad manum, ab aurē in aurem traduntur, & multis hieroglyphicis ænigmatibus, symbolis, aliisque mysteriis peraguntur, fit, ut hominum oculi semper obvelentur, aures obturentur, nares opleantur, ora frenentur, manus vinciantur, tibiæ compediantur, corpora omnium miserrimo, turpique servitio mancipientur.

31. LOYOLA.

Ignatius Loyola, maximis meritis in papyra-
ceum Cœlum sublatus, cum per omnes stationes claudicaret, nec dignam virtutibus sedem reperiret, multum negotii & disputationis reliquis sanctificatis excitavit. Robur militare, terrarum

peragratio, literarum cultus, morum modestia, castitatis decor, opum affluentia, & quæ reliqua in eo notanda erant, magnum aliquod decus promereri judicabantur. Cæterum id dubium restabat, Indiâne, an America, an verò Europa tutelæ ipsius concederetur. Verum inter has controversias Loyola naturam paulatim detegit, & dum curiosius omnes ordines circumit, insidiarum, furti, delationum, assassinatus, plagii, proditionis, sodomix, & aliorum etiam facinorum reus fit. Quod vix creditum, nec nisi multis testibus & indicibus persuasum, cum Magnatibus formidabilis fieret sicarius, populis intolerabilis prædo, totius tandem orbis consensu, pro sancto facerrimus & detestabilis pronunciatus, nec tam Cœlo quàm humanâ universitate expulsus est.

32. MACVLÆ.

Euphormio ille, qui ex altero Mundo varias humanæ fabulæ Icones attulerat, cū nostros homines ad unguē referrēt, fraudis insimulatus est. Itaque jam non amicè, sed rigidè interrogatus, quis Callion, quis Fiballius, quis Pereas aliive morionum cucullis deformati, Jovem lapidem juravit, è Platoniciis Idæis sub Lunæ concavo depositis coempta, & ad nos usque translata esse. Neque mirandum si nobis assimilentur cū Luna, veluti speculum, nostras formas recipiat, & exinde has terrenis parallelas imagines fabricet. Ea res ad Mathematicos delata, examinataque imprimis ab iis, qui superiorum Corporum maculas

entias inimitabili diligentia observant, multum negotii fecit. Nam Fabricius ejusque Apelles, tum Metius, Stevinus, Origanus, sed maxime Gallilæus, & Keplerus, divina omnes ingenia, cum inter se dissiderēt, nec Telescopiis satis fideri esset, notatis in terræ, religionis, politiæ, literaturæ, humanitatisque variis maculis, & cum superioribus collatis, cum nulla refractionis analogia appareret, & regulas nullas admitterent. Euphormio tamen in sententia perstaret, nec alios astrorum incolas, quam nostri in lucidissimis corporibus representationem oculatus testis affereretur; tandem Simplicius aliquis: Nugariis, inquit: nam si nostræ maculæ omnes astris exprimendæ essent, jam dudum Sol nobis piccus apparuisset.

33. MIRVM.

Nundinis Cosmopolitanis magnus solet ad eos esse accursus, qui Naturæ rariora & monstrosa etiam venum vel visum exponunt. Videri itaque licet vastissimos gigantes, & pumilio-nes brevissimos, homines mutari sexus, homines aliquot seculorum, homines invicti roboris, homines ab incubis prægnatos, homines ab animalibus enutritos, homines longo tempore vel jejunantes. vel dormientes, homines uno pa-ru numerosè progenitos, & per similes alios, quos supra fidem historicorum fides nobis exhibet. Eos cum passim admirarentur spectatores, & obstupescerent, Christianorum aliquis astans: Sint sanè, inquit, hæc insolita, sint mira negotamen supra cuncta talia admirabile mirum novi-

Interrogatus, quodnam illud tot Mundi circulatoribus incognitum? Respondit, Peccatorem. Mirum enim esse, audere hominem irritare Deum beneficium & potentissimum, posse credere Satanæ mendaciorumpatri, velle oblivisci mortis imminantis & inevitabilis, præterea obedire Carni, turpissimo mæcipio; suo abuti ratione unicâ hominis prærogativâ; admirari Mundū stolidissimum, occupari nugis periculosis & laboriosissimis, dîniq; dedignari Cælum, unicam & veram beatissimamque animarum patriam.

34. M O R S.

Mors, Theologiæ Compendiū, Philosophiæ summa, Politicæ frenum, & humani generis inexplicabile beneficium, cum luridâ facie, ossiumq; crepitu cunctis propè esset formidabilis; linteis Christi, quæ in sepulcro resurgens reliquerat, involuta, amicè Christianos circumvixit, docuitque blandissimè, non usa ullis logicis laqueis, sed singulorum interno testimonio. Nonne Deus pater est? inquiebat: ergo nobilissimi estis, ergo divinâ tutela securi, ergo superna charitate connexi. Quid genus sordibus maculatis? quid feras induitis? quid detrectatis Dei imperiū? quid libertatem proditis? quid fraternitatem solvitis? quid commodatis inhæretis? quid mortem immortales abhorretis? Sed hæc surdis narrabatur; & ut quisq; corporis servitio addictus alicui erat, ita mortis negligens in id unicè incumberebat. Unde irritata Mors cum verba evanescerent, jacula depromsit, transfixisq; hinc inde mortali-

bus, cum magnam stragem edidisset: Hem, inquit, jam tandem docebo Magnates humiliari, & Sophistas tacere, & curiosos terminari, & avaros satiari, & iratos reconciliari, & feroces languescere, & voluptuarios dolere, & obstinatos remittere! At beatos jam pauperes! quia ditabuntur; humiles! quia eveherentur; tristes! quia consolabuntur; simplices! quia erudientur; patientes! quia vindicabuntur; atque omnino omnes, quibus Christus vita fuit, Mors lucrum erit!

35. NEANDER.

NEander, libertate beatus, cum Aulæ cupido incessisset, hujusq; filiam Duliam deperiret, ratus, se ingenti fortunarum dote cumulandum, relicta Parrigea matre, & Jcha benignissima nutrice, spretoq; omnium scientiarum præceptore Usichio, ministro quadrigam assumpsit, Fimeum, Philotimum Tolmum, & Philopragmonem, atq; sic infinitis variationum, fluctibus se commisit. Cumq; diu multaq; temerarie ac frustra tentasset, tandem sub Aræti morum magistri moderamine cautius & credere & agere edoctus, sic satis perplexum, lubricumque negotium pertractavit. Sed Dos aberat, quam Tyche, Orbis Thesauraria, rigide negabat nec blanditiis minime adduci vel conciliari poterat. Obstabant et. Phthonus & Gongismus, duo malevoli, quorum importunitate Neander misere exagitatus, cum interventu Elpidii, & Anechi aliquandiu ægre vitam traxisset, salute desperata, & errore agnito, retro vestigia legit, tumq; a suis receptus, & vanitatis exercitæ admonitus, domi sapere & acquiescere didicit.

36. OPORTET.

Impersonalium Conventu, quem *Interest* indixit, cum *Est, refert, decet, delectat, iuvat, pœnitet, piget, pudet, tædet, miseret, accidit, evenit, contingit, vacat, praestat, restat, libet, licet, constat, sufficit, expedit, conducit, solet, & potest* debite comparuissent, res primum æquius agi cœpta est. Nam missus voluntatis interpres *Placet*, cum rei præsentis statum explicasset, ire in sententiam suam patres monuit. At illi variè ringi, & posteritatis curam, tum antecessorum reverentiam, atq; negotii ipsius difficultatem quàm diligentissimè & anxie ob oculos ponere. Sed frustra. Nam substitutus alius, cui *Oportet* nomen, cum rigidissimam sententiam pronuntiasset, facile omne deliberandi, decernendique arbitrium abscidit. Itaque Velle, quod *Oportebat*, incipientes, cum gemitu succubuerè, Deum precati, ne ob *Oportet* apud Nepotes aliquando infamiae dedecus portare *Oporteat*.

37. ORBIS REGIMEN.

Repertâ Australi plagâ, quæ veteribus olim incognita fuit, cum religio impura, jus inhumanum, mores barbari, disciplinae sordidissimæ, cunctaque in iis terris abominanda nunciarentur, humanioris orbis incolæ infelicitatis illorum miserti varia cicutandi, poliendique instrumenta, liberalissimè transmiserunt: quæ ubi advenērunt, adaptatâq; selectioribus Populi sunt, immane quàm armarint, quàmque feroces fecerunt.

vint eos, quos prius subiecti experti erant irascibiles. Nam serviendum, credendum, dandum, jejunandum, discendum, moriendum erat planè eorum arbitrio, ac vix supererant vires, quas formidabilibus instrumentis opponerent, donec tamen resumptis animis jugum hoc infectum abiecere. Et, ut gratiam referrent, Arctois nil nisi pictam tabulam miserunt, quæ lupum oves regentem, & vulpem anseribus concionantem, & Ciconiam ranas pascentem, & sclem mures dirimentem, & canem lepores defendentem, & simiam pediculos erudientem repræsentabat, cum inscriptione: *Cicurare barbariem*. Quæ ubi importunâ plebis curiositate in propatulum impetrata est, cum murmura, nescio quæ, paulò post exaudirentur, nasutorum tempestivo consilio, in adyta reclusa, & perpetuis tenebris invocata est.

38. PATIENTIA.

Convenerant aliquando Orbis censores, primus quidem *Dolens*, cui res hominum merè cruciatus & supplicia videbantur; alter *Inquietus*, qui sese undique periculis malisque opponebat, & cum rerum quasi natura dimicabat; tertius *Ridens*, quem inanitatum, confusionum, ineptiarumque Chori, veluti delectabant: hi, quod sæpe solent, inter se de malorum remediis conferebant. Sed quò minus aliquid decernerent, opinionum collisiones contradictionesque causabantur. Tandem Socrates & Epictetus in consilium admissi, Patientiam nominabant, quæ mendis,

dendis, vel certè leniendis rebus unica apta videretur: Eam nempe in Deo tranquillam, hominibus moderatè condolentem, à malis cautè alienam, & à vanitate sese subducentem, hoc ubiq; impetrare, ut certa credamus, bona agamus, vana negligamus, fucata eludamus, potentia declinemus, cætera feramus.

39. RETROGRADVS.

Est omninò Felicitatis regia invisibilis, neque de loco inter mortales convenit, aut itinerandi modo: unde qui alienæ opinionis tramitem sequuntur, ut plurimum post longos errores, & laboris fatigationem spe omni frustratos se luctuosissimè reperiunt. Plato sic opinatur, sursum ascendendum, & mira subtilitate animam extenuandam. Aristoteles verò ambitiosior in gyrum ferri jubet, & mortalitatis ratiocinationes eunctas pertentandas. Socrates transversim irsuadet, & malorum hinc declinatione, illinc patientia virtutis vias vestigare. At Epicurus terram fodicare censet, ac in imo voluptatis epulas degustare. Democritus & Heraclitus desperant: unde alter curam negligit, alter ringitur. Sed Christianus, qui passim inter Philosophos fatuus & delirus audiebat, dum, ut sciolis ægrè faceret, per ludibrium retrò it, & cæcū occipit ducem lucemq; sequitur, sc. omnem humanam sapiētiam, scientiam, fortitudinem, voluptatem, risum, & dolorem dediscit, felici inēptia in felicitatem ipsam feliciter incidit, eaque æternum felicissimè perfruitur.

40. SAXO.

I Oh, Saxo Noribergensis, qui Germanæ Musæ maritatus, pulcherrima prole patriam auxerat; cum solenni Memoræ festo, templum bonæ famæ ingredi vellet, à stipatore Pædagogo, obtusissimo homine, aditu prohibitus est: Procul hinc, aiebat, procul este Germani. Saxo conjugis suæ nobilissimæ imperium allegabat, cuius nomine & voluntate ipse adesset, alioquin in futrina permansurus. Cum stolidus ille nihilominus perstaret, ad iurgia, ad injurias, denique verbera ventum est. Exprobrabat Saxo homini rerum humanarum ignorantiam, inventionum sterilitatem, elocutionis balbutiem, vocabulorum inanitatem, animi, ingeniique stuporem; &, pignore deposito, in luctam, quovis vellet loco, quibus vellet armis, animosè provocabat. Intervenerunt fortè altercationi Theodorus Zvingerus, Memoræ Cancellarius, Johan. Fischardus, Germanicæ Nationi à libellis, ac Nicolaus Hermannus, religiosissimus Cantor, qui Saxonem, veterem congerronem, cum sordido homine litigare indignati, manu injecta in atrium induxerunt; conversusque ad sequentes Fischardus: Hoc agant, inquit, illa pecora, cum ad fores ipsa perpetuò condemnata sint, quibus inventio & elocutio sciendi agendi-
 que vera atque bona, fores referarunt, bonæ famæ aditu
 arceant.

41 SCALIGER.

Iulius Cæsar Scaliger, vir illustrissimus, post amissam Veronā, à Veritate hospitio exceptus, ac paulò post, unanimi voto, veræ Eruditionis Princeps electus est: quo imperio ovans, facile aviti regni oblivionem induxit. Nam cum in linguas permultas, Poësin, Physicam, Mathematicam, Medicinam, Politicam, Chronologiam, Historiam, ac Naturam propè omnem Dictaturam gereret, noluit ea cum Hispanicis Coronis commutata, quæ caput tantum premerent, nihil animum formarent, satiarentvè. Pacem, post bellum cum H. Cardano Sopho feliciter gestum, satis stabilem coluit, & successionem filio incomparabili, Josepho, firmavit. Unus turbator ex Orco prorepit Gasper Scioppius Priapeius, Vespillo, hominis monstrum, qui sacrum caput violare ausus pugione heroam, sed intervergente Nobilissimo Heinsio, obliquato ictu percussit. Unde contra publicum parricidam conclamatum, ipse comprehensus & tormentis subiectus est. Ac tum repertus Index clarissimorum & Principum virorum, quos confodiendos sibi etiam numin animum sumpserat. Itaq; mille supplicia meritis, primùm publici odii acubus confixus, dein Satyricorum forcipibus laniatus, tandem infamiae rogo impositus, conscientiae propriae flammis vivus exustus, & ad gehennam demissus est.

42 SECTA.

SEcta, animorum impotens & rigidissima magistra, ut omnino sectatores suos ab humano rationabilium cœtu abalienaret, notis quibusdam sive signaturis distinguendos judicavit. Unde nonnullis injunxit, ne orantes genu flecterent; aliis, ut Musicam Deo hominibusque gratam dedignarentur; aliis, ut à cibus lapidis abhorrent; aliis, ut docentes alios neutrquam ferrent; aliis alia, ac plerunque talia, quæ conversationi ineptos, vel societati humanæ invisos redderent. Id variè acceptum, cum multi profundius examinarent, ac nescio quid occultæ philosophiæ suspicarentur, quod strictissimè singula à suis ordinibus observari vellet, ac in his nugis, distinctionibusque salus veluti omnis verteretur, diu inter mysteria delituit: donec tandem Augustinus, homo reconditæ scientiæ, patefecit, id esse Sectæ ingenium, ut quæcunque capiti incidere ineptia, eam lingeret & perpoliret, ac inde credulis velut sacro sanctum obtruderet, quibus jam non ludicrum, sed serium; nec lubido, sed articulus crederetur: non secus ac Medici incautis imponunt, dum, quibus libenter vescuntur eduliis & deliciis, medicatas esse & corpori saluberrimas per Hippocratem & Galenum jurant & evincunt.

43. SEMITA VITAE.

IN illâ arctâ & salebrosâ semitâ, quæ ad angustâ Vitæ portam ducit, mira est & inusitata

peregrinantium. Nam, nonnulli candida stola
conspicui, dum passus meriuntur, & numerant,
vertigine subito occupante in minutissimos la-
pillos impingunt, & gravi lapsu corruentes ve-
stem speciosissimam maculant. Alii vero nullo
amictu sordidati, dum flagellis quibusdam im-
pelluntur, per immanes scopulos transilientes,
viam, nullo ad vertiginē otio dato, deproperāt.
Aliqui acutissimo visu notabiles dū prospiciunt,
circumspiciunt retrospiciunt, moras nectunt ac
se se impediūt, dū alii retrogradi velut aliud agē-
tes promovent. Aliqui festinantes dum sudant,
anhelantque, spiritus deliquium patiuntur; alii
otiosi quasi, & quiescentes provehuntur. Aliqui
perpetua abstinentia macerati, dum expediti esse
volunt, membris vires omnes subducunt. Alii
cibo naturæ degustato, ad divina alacriores as-
surgunt: Ut omnino fatendum sit, nihil terrena
Apodemica, humanisve regulis in hac peregri-
natione profici, omnia ut apud Creatorem Mi-
sericordiæ supremæ, ita apud Creaturam esse in-
firmæ simplicitatis.

44. SIMPLEX ET RECTVM.

Antiquitas, simplicissimi cultus fœmina, cum
in Posteritatem, neptem suam, procacem &
volubilem puellam, incidisset, mirata vestiū lu-
xum, corporisque mobilitatem, non abstinuit,
quin murmurarit. At hæc haud elingue animal,
cum diu aviæ stuporem, rusticitatemque exagi-
tasset, animi sui, oris, manuum, pedum, & totius
corporis cultū, agilitatemq; jactitavit. Cumque

vix

vix tandem persuaderetur, quæ tandem illa sublimia, singularia, exquisitaq; forent, quibus Antiquitas caruisset, explicaret: nescio quid tortum, curvum, intricatum, involutum, unoq; verbo fucatum protulit, cui vix nomen, ne dumelogium, ullum reperit. Id intuita & aspernata gravi vultu Antiquitas: Vah prostibulum! inquit: Hæccine seculi felicitas est? hic subtilitatis progressus? quasi me hæc latuerint? At ego jurare aulam, centies miliesve talia à me excogitata, sed mox repudiata: millies tentata, sed mox vana deprehensa: millies admissa, sed mox expulsa, donec tandem longouso, & certissimis experimentis didici, *Simplici & recto* nihil certius, beatius, solidius, constantius, jucundius, opulentiùs esse, atq; ad illam alteram vitam expeditius,

45. SUFFENVS.

Suffenus, qui unus hætenus omnia poterat, omniaq; sciebat, & sui observantem Mundum universum voluerat, cum in febrim incidisset, planissime consternatus est. Itaq; Astrologis imperatum, in Cælum ut inquirerent: & Physicis injunctum, ut terram omnem, quid sibi id vellet, scrutarentur: qui unâ voce responderunt, nihil insoliti, nihilq; notabile Cælo terraq; reperiri, omnia debito ordine ire: nunquâ adduci potuit, quin astrologorum memorabilem confusionem, aut inferiorum chaos suspicaretur. Tandem Medicos accersivit, eosque exposito, quod orbi immineret, suo discessu periculo graviter monuit, siquidem Rempublicam salvam vellent, morbum quam ocyssimè pellerent. At illi negligere hominem

hominem, & lente agere, denique morbo cedere: quod cum haud obscurè animadverteret egrotus, lugere omnes iussit, & elegiis cuncta personare; dein Memoriam advocavit, cui famam suam & ingenii amplissimas opes committeret. At illa vanitate homuncionis irritata: Apage, inquit, has sordes, Obscurissime vir: nec enim Deus siverit, ut quem Cœlum juxta & terra ignoravit viventem, mortuum posteritas inter orbis decora numerare fictis elogiis persuasa cogatur.

46 SYMBOLA.

Picta Poësis jam antè, ac etiamnum in orbe Christiano benignè, & ob argutiem collaudata, cum in Scythiam aliquando exiisset, vix absque insigni periculo fuit. Nam cum hoc hominum genus insulsiſſimè vivat, illa verò multo, ac candidissimo sale vescatur, facilè indignationem & furorem barbarorum contra se incitavit. Sive enim Solis eclipsin, sive Lunæ labores, vel stellarum nubila, aut, ut tumultuariè effundam, Leones edentulos, urſos pigros, tauros lassos, equos claudos, cervos macròs, lupos scabiosos, vulpes stupidas, canes clumbes, lepores repentes, aquilas implumes, gallos raucos, pavones decaudatos, testudines alatas, serpentes frigidos, alas accisas, coronas æruginosas, rosas emarcidas, poma putrida, sarta flaccescentia, lilia maculata, arbores accisas, trabes cariosas, cruces porosas, turres ruinosas, ensens hebetes, cornua diffusa, pocula pertusa, faces extinctas, vexilla lacera milites inermes, pilulas infectas, panes mucidos

marfupia feneftrata, aut quicquid tandem per-
 Iufum occurrit, pingeret, omnia fufpicionem, in-
 vidia, odioque laborabant. Tum illa exande-
 fcens: quàm benè profpectum eft humanæ, in-
 quit libertati, cum cogitare licet, quæ nec facere,
 nec dicere, ne fingere, nec pingere contra talia
 pecora concefsum eft!

47 TANTVNDEN.

Venerat in Reipublicæ curam Sollicitus, & ra-
 tiones multis vigilis, intempeftivoq; victus
 administrarat, cum deficiente corporis crassi,
 multâ pituitâ, calculique cruciatibus exagitari
 cepit: Unde feipioni innixus, & tremulo grefsu
 obrepens, cum iterum atque iterum in confili-
 um hera vocaret, anhelans, animamque trahens
 comparuit. Fortè Mimûs, five fcurram malis di-
 cere, hesternâ crapula cerebro gravis folitos lu-
 dos Reipublicæ negaverat. Cujus ea impatiens
 five proceffionem, five folennem inuifionem mi-
 niftris omnibus indixit, voluitque ex primis So-
 licitum voti, vel officii reum. Paruit mifer, &
 cum baculo moleftum iteremensus, cum molli
 lectulo ftertentem, & fcurri dicacitate commi-
 ferationi illudentem reperiffet, non continuit
 lachrymas, fed labores fuos fexagennales dete-
 ftatus, parum abfuit, quin languidum fpiritum
 eiecerit. Sufstinuit tamen amicus, Fridericus
 Kün, acauri infufurravit: Nõne olim tibi dixe-
 ram, Solicite, frustra affligi, cum eadem fit gratia
 ventris onus in medium conclave deponenti,
 quanta everrenti?

48. VIETA.

Adrianus Romanus Belga, ex funibus Algebricis nodum nexerat Gorgonio intricatorem, eundemque totius Orbis Mathematicis dissolvendum magno hiatu proposuerat. Verum Franciscus Vieta Gallus, ut vidit, ut solvit, hominisque jactantiam falsè risit. Gloriosum id Vietæ apud eruditos fuit, nihilque jam tanto ingenio insolubile creditum, cum alius ecce nodus oblatus, quem Macchiavellus ex ferreis filis constrinxerat, Principemque nominaverat. Erat is multis aciculis armatus, nec nisi chirothecis contrectari poterat, tum interno quodam igne calefcebat & fila inter se nescio quo ligamine coaluerant: pondere suo manus deprimebat, & fulgore oculorum aciem hebetabat. Itaque sudare Vieta, & artem omnem, omnem Analysin frustra advocare, tandem desperare. Unde in iram conversus, cum malleo tentare vellet, scintillis variè dissilientibus, parum à summo periculo abfuit, patuitque illas tricas, quibus populi subditi intrlicantur, intractabiles esse. Tum Vieta: Quicquid, inquit, arte componitur, arte solvitur; at in hac irregularitate, ubi violentia, fraus, doli, & similia his nectunt, nemo hominum explicato, sed uni Deo resolvenda remittuntur.

49. WERNERVS.

Wernerus de Onshusen, Clericorum provincialis, quotiescunque suos invisebat,

tribus quæstionibus triplicatis omne negotium absolvebat. Interrogabat enim, Quomodo sint ingressi, an vigilantia superiorum die, vel socordia nocte, an meritorum pedibus, vel intercessorum equis, an per vocationis januam, vel Simonia fenestras? Deinde quomodo hucusque vixerint, an salaria comedentes, vel vineas Domini colentes, an accommodatione lingentes, vel reprehensione peccinantes, an vanitate ludentes, vel conscientia plangentes? Tertiò, quomodo egredi velint, an divitiis pingues, vel cruce exucci, an otio molles, vel sacra oratione callosi, an fama nitidi vel ingratitude rugosi? Ad quas cum plerique Clericorum obmutuissent, admiratus Provincialis adolescentum temeritatem, seriò quæsiit, quibus tandem persuasionibus ad periculosissimum pariter & laboriosissimum Ordinem sint adacti? Responsum est: ita vulgò ferri, nihil addisci facilius, & alere expeditius, & tractari commodius, & tegere occultius, & tueri tenacius, & attollere sublimius, quàm sacrorum ministerium. At ille ingemuit &, O seculi felicitatem, inquit, cum Crucis Christianæ durissimum & capitale ministerium, quod Petrum Paulumque peremit, in lucrum & voluptatem conversum est!

50. ZIZANIA.

BEllo Grammaticali infeliciter confecto, cum (quod Andreæ Guarnæ credimus,) Anomalorum, Heteroclitorumque brachia, cruraque disiecta

dissecta, hinc inde dispersa tristi spectaculo conspicerentur, fuit ex victore milite quidam, cui id superbî trôphæi erigere visum:

Est Zizania, sunt Zizania plura, niq̃

Id utur victis insultare creditum; victores tamen suspendit, ne Grammaticulus aliquis ex insidiis novas turbas eieret: unde in concilium vocatis quotquot ex vocabulis vivunt, res non sine strepitu agitata est, nec finis sperari potuit, animis ex recenti vel clade, vel fortunâ variè affectis. Tandem ex eorum numero aliquis, qui ad lippitudinem usque grammata percolunt, mysterium deprehendit, docuitque, non nisi accentus face lumen his tenebris adferri posse. Esse enim Zizania ex iis voculis, quæ in singulari penultimam producant, in plurali corripiant. Id cum Poëtæ agrè audirent, ex grege quidam subito exorsus: Crediderim, inquit, nam pleraque in singulari liberè producta, in plurali rigidè corripuntur.

APOLOGORVM CHRISTIANORVM Ma- nipulus secundus.

Seneca.

Facile est auditorem concitare ad cupiditatem recti. Omnibus enim Natura fundamenta dedit, semenq; virtutum: omnes ad omnia ista nati sumus. Cum irritator accessit, tunc illa animi bona, velut soluta, excitantur.

I. A M A

I. AMADISVS.



Ranciscus Lanovius, cuius integritas diversissimis partib. probata est, haud ita dudum Amadisum Hispano Gallum, famosum impostorem, in vincula coniecit. Nam cum is in aula, & apud otiosos, tum famineum etiam sexum graciosus esset, miris ludibriis animos hominum ad pessima quæque fascinavit. Nam & scelestissimâ Necromantiam pro divina sapientia venditabat, & impuris libidinibus virgineum & conjugalem thorum polluebat, & ferocitate bestiali animos generosos imbuebat, & religionis legumque vincula dissolvebat, & vanis fabulis puriorem mentem occupabat. Unde accedente Magnatum favore, incantationibus, lenociniis, duellis, votis frivolis, & stulta imaginatione omnia opplebantur. Ubi innotuit rei periculum, intercesserunt pro amico Tristanus, Oliverius, Octavianus, Bullonctus, Gusmanus, Don Quixote, & innumeri alii augivendi; sed & Rabelaius ac Merlinus, literati histriones, tum infames fæminæ, Biancelfora, Melusina, Magelona & consimiles aliæ; quas ubi primum intuitus est Prætor Lanovius, omnes scuticis palatio expellendos edixit: Satis nempe, inquiens, inclinare iudicium humanum ad excusandas pestiferas nugas, nec opus esse torloquaculis intercessoribus. Ipsum vero Amadisum, morum cor-

rum-

rumpendorum antesignanum, & cornuum ver-
sutissimum artificem, cum universa familiâ vi-
vam comburi iussit.

2. AVRA POPULARIS,

Cum sub Cruce obreperent filii Dei, esurirēt,
atque laborarent, quidam terræ filius humi-
litem & simplicitatem dedignatus alas sibi ap-
tavit, & aera petiit. Nec defuit conatibus fortu-
na, & condensata populari aura, afflanteque Fa-
vonio sublatus homo immensa spatia alarum re-
migio ovans, nec sine suspicientium invidia per-
meavit. Nihil jam credebatur felicissimo ho-
mini inaccessum, cum fama, opes, vires, scientiæ
veluti subjugatæ famularentur, & ad nutum o-
mnia succederent. Sed qui terras subjugarat, cœ-
lo dominari nō potuit. Unde cum venti tumultuarentur, ac omnium violentissime Aquilo in-
gravesceret, ille multum diuq; luctatus, tandem
sublimioribus cessit, ratus auram inferiorū, quæ
prius extulerat, sustentaturam. Itaque in eam se
librans, heu tenuissimam reperit, & minus quam
araneæ telam ambitiosæ molis sustinētem. Un-
de gravi ruina in terram delapsus, & animā tra-
hens, cum nec cœlum intueri auderet, nec auræ
levitatem exprobrare liceret, nec terram implo-
rare liberet, undique desertus, & sui impatiens,
insuperq; Conscientiæ insultatione exagitatus,
desperato consilio animam ejecit: *Vitaque cum
gemitu fugit indignata sub umbras.*

3. CAN-

3. CANDIDVS.

Candidus. qui haud ita pridem rerum suarum prudenter & cordatè satagere videbatur, nullo animi morbo, nullo casuum infortunio in mentis alienationem incidit. Id ajunt homini accidisse credulitatis consortio. Nam cum ea primum fucatos amicos, streperos sophistas, versatiles artifices, lubricas mulierculas conciliaffet, tandem Chymicum adduxit, malorum omnium lernam. Is namque Religionum Chaos, & curiositatis Labyrinthos, & Cabalæ tricas, & Astrologiæ compedes, & Magiæ tenebras, & revelationum ludibria, & thesaurorum mendicitatem, & fabularum portenta, & imaginationum somnia, & harmoniarum ululatus, & Sisyphios labores, & nummorum cribra & vanitatis jactantiam, & stuporis silentium, & temeritatis pericula, & Christianismi dedignationem, alia atque alia vitæ tormenta secum attulerat. Quibus in contubernium suum susceptis jam non Candidus atrâ; sed ater; non rectus, sed tortus; non apertus, sed tectus; non verus, sed mendax; non integer, sed vanus; non sagax, sed tractus; non simplex, sed versipellis; non liberalis, sed prodigus; nō tranquillus, sed hians; non constans, sed lubricus; non liber, sed servus; cum amicorum stupore & condolentia apparuit: Nectamen corrigi potuit, donec Paupertas ædes invasit, & expulsi tam voracibus pecudibus, esurire hominem, sorderè, & serò resipere coëgit.

4 CLAV.

4. CLAUDICATIO.

JAM olim graviter præceperat Deus, ne quid claudum mutilumve immolaretur. At nostra ætas, quæ turpiter claudicat, nec tamen à templo Dei vult abesse, aliquoties severe admonita, nihil corrigitur. Unde nova quotidie mandata emittuntur; sed quæ nemo subditus æstimat, nemo Præfectus exequitur. En fidem, en recentissimum, quo sub gravi pœna injunguntur, ut quisque jubet, ita pareat; ut docet, ita faciat: ut audit, ita credat: ut legit, ita intelligat: ut videt, ita judicet: ut discit, ita proficiat: ut amat, ita succurrat: ut scit, ita communicet: ut habet, ita det: ut sentit, ita proferat: ut servit, ita sequatur. Sed hæc lex saluberrima tam fit nihili, quam ulla alia. At ne qua credatur contumacia, sic eludunt claudicantes, fieri omnia ad eundem finem, si non satis ad præscriptum. Nam esse, qui jubent; esse, qui pareant: esse, qui doceant: esse, qui faciant: atque hac admirabili hominum diversitate plures officiorum ordines cõstitui, quàm operosa illa & molesta combinatione. Ita Lex DEI prisca per Novellam humanam antiquata est. Id cum audivisset Augustinus, castigatissimæ vitæ exemplar, doluit, & ad suos respiciens;

Benè loqui, inquit, & malè vivere, nihil aliud est, quàm se suâ voce dam-
nare,

5. GORONA.

Magna equidem est Fortunæ nequitia, cum tamen subinde liberalem se & condolentem simulet. Quam enim illudat hominibus, vel hoc argumento liquebit, quod Coronarum festo, cum maxima est advenarum frequentia, Candidatis suis, maximo ære dato, admissis, ubi in genua procumbere, & deosculari pedes jussit, coronas è vili metallo, sed auri specie cælatas capitibus imponit, ac mox, cum lubitum fuerit, magno impetu deijcit. Huic spectaculo cum forte interesset Athletarum Christi aliquis, ac oculis suis vix credens, latrones, opiliones, spadones, spurios, Monachos, Pædagogos, figulos, sartores, lixas, & ex fece hominum alios coronatos intueretur, dolens humanam sortem, quæ virtutibus succumbendum esset, non antè respiravit, quàm depositos & conculcatos tam infames reges cernens, Deo gloriam deberi agnovit. Actum ex fortunæ atrio se subducens: haud libet, inquit, venefica, tuas coronas operiri, & tantò levitatem tuam emere, cum reservata mihi sit justitiæ corona, quam mihi Dominus reddet in illa die justus iudex; neq; solum mihi, sed etiam omnibus, qui eius adventum amaverint.

6. CRUX.

Cum Crux Christi, Pædagogia nostra, mores suorum recenseret, & inprofectus tolerantie inquireret, alios quidem reperit ad humanas propè omnes sortes obcalluisse, alios uri, secarique, alios phlebotomias & scarificationes ferre, alios

MANIPULUS II.

SI

alios verò vix summâ cute stringi posse ; fuere & quibus cor ipsum absque eiulatu perfodiebatur, sed & alij, qui leuissimas puncturas non patiebantur. Ut igitur singuli examen crucis sustinebant, ita alijs post, vel anteponebantur, graviter moniti, ut carnes nunquam remollescere sinant, sed ad calamitatum Solem siccare sedulò pergant. Id præceptum multos suspendit, quod arbitrarentur Patientiæ incrementa ad veram usque soliditatem ascendere, nec imbecillitatem delicatiorum respicere unquam posse. At magistra falli eos docuit, idque communissimum esse, ut fortitudo nonnunquam langueat, debilitas subito roboretur. Nec enim crucem alibi facilius, quàm qua cutis tenuissima, pungere; interdum tamen sine dolore strepitum facere, idque nullius spectatoris oculis; sed patientis sensui liquere. Hinc magnam persæpe crucis trabem, sed vacuatam leviter geri; contrà amari ligni frustillum, sed solidum humeros graviter premere, qualem cunq; verò crucem à quovis athleta vel gigante sine sudore, sine tremore, sine anhelitu sustineri neutiquam posse.

7. DEVS BENEDICAT.

A Sotia cum suis congregalibus, Crapulâ, Libidine, Blasphemiâ, Furore & ineptiâ commessatura, Ecclesiastica etiâ adegit, qui patinis & cyathis benediceret. Cumque modesta essent combibonum initia, non repugnavit, quin à Deo optima quæque & salubria precareretur: at paulò post ubi variarum bestiarum vultus assumerentur, & frequenti ingurgitatione caput

nutaret, os fœterer, venter distenderetur, corpus universum titubaret; cum divini nihil, omnia Diabolica cerneret, quî se subduceret, variè tentavit. At illi cum impetuosè instarent, ut per Deum voraginibus benediceret, & elevatis cadis benedictum vinum identidem iniicere properarent, Ecclesiastes sudans & tremens, cum DEI contumeliam & bestiarum importunitatem hinc indelibraret, tandem conscientiaè stimulis animosior, assurgens: Quid, inquit, an DEUS benedicat ebrietati, luxuriæ, convitijs, iræ, vanitati, & Satanæ apertissimo regno serviet: Non faciet: quin potius maledicat vobis DEUS omnibus. Nondum desierat, cum orbium & poculorum imber in hominem irruit, qui tamen sobrius temulentos, caurus stolidos facile effugit.

8. III. DIES.

CHRISTIANORUM laudabilis consuetudo est, Victoris & Triumphantis sui Christi solennia annua celebrare. Iis tres omnino dies consecrâre, quarum primâ pulli omnes sunt, ac gembundi, crucisque onerosæ repræsentatione, attriti; alterâ die cineritiam vestem sumunt, habentque diem sacris meditationibus quietam, & profundissimo silentio tranquillam: tertiâ candidissimis stolis induuntur, & læto jubilo Regem Regum comitantur, ita Passionis, Mortis, & Resurrectionis imagine; quam vespérâ, nocte; & aurorâ consignant, universam vitam triplici documento informant, ut ad carnis jugum patientiam,

tiam, ad spiritus silentium compositionem, & animæ libertatem hymnos addiscant. Nam qui DEUM nec ferre, nec audire, nec laudare assuevit, cum nec amari, nec doceri, nec coronari à supremo Numine par est. Unde cum Mundus festis suis diebus, primâ bacchetur, alterâ insano furore tumultuetur, tertiâ desperatione absolvitur: ut omnino constet, à minimis ad majora, à tristibus ad læta ascendi; è contra de fastigijs ad infima, à tripudijs ad ejulatus & dentium stridorem præcipitari.

9. DUBITATIO.

Nihil periculosius est, quàm rebus jam firmatis validisque aliquid velle desiderare. Id namque haud ita pridem *Dubitationis* pessimè cessit. Est ea & puræ devotionis, & ingenij subacti, & castissimæ vitæ, ac morû modestissimorû puella; sed in reb⁹, quas non satis capit, æquo fortasse scrupulosior. Itaque cum Theologis cohabitaret, nescio quid ob aliquorum discrasiam hæsitans, statim, ut hæretica & prophana, excommunicata est. Inde ad Politicos divertens, vix *status arcana* leviter examinavit, cum rebellis increpata, & proscripta est. Unde ad Literatos conversa, & de cœli terræque exacta cognitione, mentisque humanæ organis nonnihil dubitans, non minus diros, & stuporem exprobrantes reperit, stilisque confossa ejecta est. Denique vulgi conversationem elegit, cuius & mores compositiores volebat, & sensus minus hebetes: at illud fanaticam puellam non ferens, omni so-

cietate humanâ interdixit, voluitque in vinculis asservatam, suâ sapientiâ cum nullius molestiâ perfrui. Ita undiq; deserta, cum nec conscientiam, nec integritatem, nec ingenium, nec corpus ullo modo violasse furdus inclamaret, & iniquos omnes hominum ordines experiretur, ad Deum recti conscia provocavit. Audiit justus iudex, & per spiculatorem suum, Mortem, liberari puellam, ac tribunali suo sistere iussit; ubi auditis accusationibus & responsionibus, quicquid rectum, æquumq; erit, pronuntiabitur.

10. D V R E R V S.

Albertus Dürerus, Pictorū, & Orlandus Lassus, Musicorum facile principes, quod suprema artium suarum fastigia ascendisse uterq; crederetur, amore inter se fraterno coaluerunt. Unde mutuis colloquijs sese oblectantes, cum Lassus Dürerum percontaretur, quibus gradibus ad eam invidendam penicilli, cœli, styli, pennæ, radij, cultelli, libellæ dexteritatem ingenium suum extrulisset, cum singula integros homines deponscant, nec pari alios felicitate respiciant: Cui Dürerus, & quomodo, inquit, mi Lasse, tibi & gravitas, & suavitas, & artificium, & illi vivi affectus, tibi, inquam, uni concessa sunt, quæ singula vix alij attingunt. Respondit Lassus; equidem se nescire, & ad Deum ingenuâ confessione referre. Tum Dürerus: Idem & me facere, inquit, par est, qui nec magistris meis, nec seculo, nec laboribus id debeo, sed Numini, cui placet donaria sua tum subito, tum cumulatè effundere, quæ

re, quæ dum alij æmulari nituntur, & miserè fatigantur, & hæc, velut archetypa, longo intervallo ante se suspensa intuentur. Proinde nihil expeditius quàm se Deo veluti manum, tradere, ac animi serenitate parere, quibus si ille uti voluerit, nihil jam fatigatione, nihil & magnis ausibus & desiderijs opus; sed facili tractu omnia influunt, ac dimidiato labore perpetrantur. Nempe ubi Deus magister est, facile discitur, quod docetur.

II. E P V L V M.

CAcoparadigmon, seculi nostri pestis, epulum instruxit Hermaphroditis, cui Christiano masculo nemini accedere fas fuit. Erat autem nec ferculorum, nec mensarum numerus; libet tamen aliqua recitare. Mappa huius Mundi schema erat, cui panis Vitæ generum impositus. Adhibiti dein Luxus Dapifer, Casus Structor, Vertigo pocillator. Primus missus ignorantia, inde ius legum, embammata consuetudinum. Secutæ appetitum carnes, vel Politiâ elixæ, vel tyrannide assæ, atque specie suâ ferinæ violentiæ, Aprugnæ ferociæ, suillæ lutulentia, bubulæ servitutis, vervecinæ stuporis, hædinæ libidinis, vitulinæ licentiæ; ovillæ nulla ratio habita. Inter hæc Avium appositæ vanitas, pavonis philautia, Meleagridis vindicta, Tetræonis phantasiæ, anseris loquacitas, tum Capus effœminatus, perdix stupens, palumbus vagans, alaunda metuens,

anas uliginosa, & quæ ruspatur gallina, quæque
 nugatur ficedula; una neglecta columba Postem-
 modum varia piscium sequela, congrisubrici-
 tas, barbonis tenacitas, lupi voracitas, percæ
 mordacitas, salmonis prodigalitas, halecis a-
 cerbitas, nelsonis sagacitas: tum Carpio otij, A-
 sellus confusionis, funduli confusionis, cancri
 dubitationum, testudines oblivionis, ostrea ti-
 tillationis, oculata temeritatis. Nec deerant
 pultes commixtionis, minutalia extenuitatis,
 lac credulitatis, butyrum opinionum, ova cogi-
 tationum, farcimina avaritiæ, gelu torporis, si-
 napi curiositatis, lardum æstimationis; sed &
 quod inprimis recitandum erat, Sal literarum,
 Vina persuasionum quoque fundebantur, scili-
 cet Creticum mendacij, Massicum Sophisticæ,
 Falernum jactantiæ, quin & multum æstium,
 ac Cerevisia furoris; sed aquæ limpiditatis ma-
 gnum odium. Denique bellaria ex seculi mori-
 bus admota, Caseus obstinationis, artocrea-
 politionis, tortæ facilitatis, placentæ consensus,
 Itria incurvationis, poma fortunæ, pyra cogn-
 tionis, nuces societatis, saccarum impostura-
 rum, quibus Cupediarum struibz convivæ in-
 farcti, dum Christi pauperiem, jejunia, & sordes
 magno clamore strepituque explodunt, laquea-
 ria cœnaculi subito solvuntur, tectumque
 superincidens epulas simul & epu-
 lones contrivit.

II. E R R O.

ERRO, capitosum animal, ut valdè miserum sit, commiserationem tamen neutiquam fert. Nam in quacunque devias incidit, sive à Verbo DEI, sive ab humana ratione, sive a naturæ semitis abducant, rectissimæ omnino asseverantur. Si quis fortè moneat, rideat; si periculum commonstret, oggannit; si verioris itineris comitem invitet, reluctatur: si manus etiam iniiciat, recalcitrat: unus quippe cælum audit, & terram penetrat, marisque fundum adit. Vaticinatur sine eventu, urbes condit sine calce, morbos pellit sine panace, phitosophatur sine cerebro, officinam habet sine organis: Uno verbo, ipse sibi summum bonum, ipse Magnesia est, & rerum omnium Compendium, alijs ludibrium: unam habet famulam, cui cohabitat, cui se concredit, cuius etiam iudicium admittit atque imperium, *Consuetudinem*. Huic sæpè conqueritur, quoties falsus sit, quoties impegerit: at illa blandè solatur, & pergere jubet ad perfectionis fastigium. Ita miser in præcipitia & scopulos delatus, qui vates, rex, medicus, sophus, artifex, terrenumque numen aliquod esse cogitaverat, in mendaciorum, servitutis, morborum, ignorantie stuporisque sterquilinia decidens cum errorum sociâ, consuetudine, egens & pudens computrescit.

D S

13. ERZ

13. ERUDITIO.

AVdixerunt Grammatici Eruditionis arcem vertici montis superimpositam; ergo, ubicunque ædes collibus instructas conspexerunt, eò cum strepitu appropierant, & intromitti perunt; sed falluntur. Nam quæ attollit, verior semita alijs atque alijs veluti diversorijs distincta, non nisi per subordinatas portas intromittit. Nempe paulò supra crepidinem montis prima domus, magistræ alit, quæ bubulas juventuris linguas trifariam findit, inde in alteras ædes ascendere jubet, ubi & poliantur & acuentur. Postea sublimior arx succedit, ubi corpus universum, ac singuli articuli anatomiam quadam sagaci examinantur, & ligamenta redduntur agilia. Inde elevatior alia mensuram, pondus & numerum Candidatis assignat, & rebus omnibus facit habiles. Mox aliud Castrum ad rerum actionem admittit, & humanis Ordinibus præficit, donec tandem ipsum Eruditionis palatium cœlo planè contiguum suscipiat, & tam circumjacentem in profundo terram contemplari, quàm vicinam cœlorum harmoniam exaudire, purioreque mente Divinam conversatione perfrui sinat. A quo sanè fastigio immane quantum absunt, qui ad nescio quas speculas enixi, nihil nisi arborum cacumina contemplantur.

14. EXVLES.

ANti-Christus cum post diuturna machinamenta Ecclesiam expugnasset, ut plætaque inclementer egit, ita in eos, quorum fortitudine impeditus hæctenus erat, maximè excanduit. Unde etsi principum urbis vitæ bonorumq; incolumitatem pactus esset, tamen ne quid levitaris intermitteret, in vincula conijcere, & mortem interminari non est veritus. Erant autem Fides, Pudor, Justitia, & Veritas: quibus exutis, & turpiter habitis, post longam vexationis moram, veluti maximè clementiæ loco, perpetuum est exilium indictum. Abierunt itaque mœstissimæ Virtutes, & civibus suis vale supremo cum lacrymis dicto, ad Olympicas sedes sunt reversæ. Inde, tanquam remotis arbitris, cum Superstitio, Impudentia, Iniquitas, & mendacium in civium corpora grassarentur, nihil tam dirum & nefandum excogitari potuit, quod non Anti-Christianis legibus sanciretur. Quod sanè ita malè habuit libero regimini assuetos cives, ut de spontaneo exilio multi consilium ceperint, atq; patriâ terrenâ carere, quàm sub Iniquitatis legibus qualecunque civitatis jus tenere maluerint. Sic itaque optimus quisque sentiet, ubi virtutes exulant, ibi, si regnum etiam detur, non esse cupitam civitatem.

15. F A M A.

Fama cum in forum inanitatis, celebrium simul & obscurorū virorū imagines attulisset,

nemo alius emptorum plus vel spectatorum habuit. Videre licebat, imò emere viros cœlum apertum vel irradians etiam devotissime suspicientes, viros Geographicastabulas acutissimis oculis intuentes, viros circinò & perspiciliis omnem naturæ compagem dimetientes. viros clavium copulis omnes mortalium Thesaurorum avidos invitantes, & quid retrogredior? homines armaturæ coruscatione obvios quosq; examinantes, homines Jovis fulmen inviolabili manu vibrantes, homines terram à cœli imperio eximentes, aliosq; indulgentissimâ Apellis manu delineatos heroas vel frigidissimum hominè ad virtutem excitantes. Quos cum fortè, an ex composito adventans Præsentia esset intuita, titulis perlectis, emblematis examinatis, carminibus æstimatis, risum non tenuit: & ad emptores conversa: Aut non novi hos, inquit, aut nisi in tabula tale quid nunquã apud eos vidi. Tum obscurorum etiam miserta: Quàm celebrandos, ait, obscuramus! quàm celebramus obscuros!

16. FUNDVS.

T Varro cum fundum emisset, & rem ibi rusticam instituisset, ut adjuvantibus Numinibus rem suam faceret, duodecim Deos elegit, quos invocaret. Primum, quos omnes fructus agriculturæ cœlo & terrâ continere putabat, Jovem & Tellurem; illum patrem, hanc matrem. Secundò Solem & Lunam, quorum tempora observanda, cum quædam serantur & condantur. Tertiò Cererem & Liberum, quòd horum

fructus maximè necessarij ad victum sint; ab his enim cibum & portionem venire è fundo. Quatò Robigum & Floram, quibus propitijs neque Robigo frumenta atque arbores corrumpat, neque non rempestivè florent. Item Minervam & Venerem; quarum unius procuratio oleti, alterius hortorum sit. Nec non eua Lympham & Bonum eventum, quoniam sine aqua omnis arida ac misera agricultura, sine successu ac bono eventu frustratio sit, non cultura. Hac operosa superstitione imbutus Varro, cum variè fundum suum exerceret, nunquam nisi surdos Deos & sterilem terram, maximè verò fatigatum corpus habuit. Id ergò Christianus intuitus: ô demum felicem, si sub uno Deo laborare hic disceret! Nec enim fundus felix, nisi in uno Deo fundatus; nec aratio prospera, nisi sub ara unius Dei; nec colitur prosperè; nisi cum cultu unius Dei; nec metitur feliciter, nisi per metum unius Dei.

17. GEMMAE.

Tolerabilior esset impostura, nisi tanto sumptu & gravibus impensis fieret. Nam qui CrySTALLUM ineptis & rusticis fucis imbuunt, & saxa gemmarum colore recta exponunt, nihil minus habent jactantiæ, nihil prodigalitatius minus exigunt. Sed maximis titulis opus est, nempe ut gemmæ sapientiæ, gemmæ memoriæ, soliditatis, roboris, sanitatis, fortunarum, longævitatis, amoris, securitatis, &c. audiant. Hic videas e mentium turbam se prementem, & nummos

projectos : hinc videas certantem cum nugatorum audaciâ , credulorum stoliditatem : hinc videas decipientium risum . & deceptorum confidentiam : hinc videas veri tenebras , & vanitatis æstimationem . Cæterum cum se fortè & Christianus aliquis intrusisset , ac , numquid Pietatis quoque , patientiæ , humilitatisve gemmas haberet , esset percontatus , gemmarius effusissimè risit : Et quid ineptè , inquit , apud me saxa quaris , quæ quovis in luto reperiās ? Obstupuit Christianus , & ægerrimè e turba emergens : Apage mihi , ait , hanc vitream felicitatem , quæ dubiâ luce oculos perstringit , & in solidam Petram impingens , comminuitur .

18. INDOCILITAS.

CUM variè suam capacitatem jactitaret Ingenium humanum , una Mors ausa gloriationi obloqui , maximè omnium indocilem culpavit . Nam cum id suis præceptis per aliquot sæpè frustra exercent , semper minus atque minus proficere . Experiri enim , qui alijs mortem persuadeant , à morte abhorre ; qui alijs inferât , subterfugere ; qui alijs describant , adhuc nescire ; qui jam possideant , ad alios velle transmittere . Respondit Ingenium , omnes artes , quas caperet , secundum naturam esse ; hanc unam , qua mori addiscendū , præternaturalē . Obstupuit hic Mors Ingenij incogitantiam , & nihil magis nature cōveniens , nihil tam ubique in creaturis expressum , nihil denique ad Vitam naturalem expeditius contendit . Quin imò illa non tam præter-

natu-

naturalia, quam monstrosa esse asseveravit, quibus homo, dum vitam servare & prolongare satagit, mille mortes, supplicia mille subit, facitque mortem vita longè optabiliorem. Interea simplicis & ad mortem semper paratæ vitæ homines, quod nec Dei Verbum, nec humana jura, nec naturæ præcepta, nec senij onus ab ingeniosis impetrant, ipsi nullâ scientiâ, nullis regulis addiscunt sponte, capiunt tenaciter, patiuntur felicissimè.

19. INGRATITUDO.

Charitas Christiana, cum ei cura Proximi iuncta esset, omnes inculpatæ tutelæ partes sollicitè executæ est. Nam & adhortando, ac deterrendo, & commendando ac corripiendo, & stimulando ac cohibendo, & alendo ac evacuando, & sopiendo ac exuscitando, quicquid unquam desiderari posset, adimplevit; hoc tamen salario, ut pro singulis amoris officijs colaphos singulos acciperet, & quod maximè mireris, lætâ facie exciperet. Jamque adoleverat pupillus & durioribus ictibus beneficam fœminam diverberabat, cum Impatientia interveniens insanam hænc curam abijcere, & desperatum caput deferere multis verbis est annexa. At illa subridens; id hostibus tuis, inquit, suasceris, ut huius temporis vel potius momenti stipendia accipiant, & æternitatis præmia posthabeant. Hoc nempe est talentum
humi

humī obruere, non dare mensarijs, ut cum fœnore accipias. Mihi verò vel interire certum est, ut hic undique consputa, flagellata, fustigata, irrisaque nihil omnino terræ debeam. Omnia Deo meo grata feram, cui placuit nihil planè merenti infinita promittere, nullo orbis conamine ob inviolabilem Christi veritatem intervertenda.

20. INNOCENTIA.

Innocentia rectè agendo peccaverat. Cumquē in jus vocaretur, nihil expalluit, nempe judices omnes suo ingenio æstimans, jamque producta cum hunc, illum, alium intueretur, quos viros bonos singulos crediderat, junctos non nisi æquissimos expectavit. Erant autem Athei, qui semper orare; & sanguisugæ, qui jus dicere; & barbari, qui omnia scire; & cæci, qui de coloribus judicare dicebantur, quibus cum sese tuto Innocentia concrederet, cheu quàm procul aberravit! Nam cum bonos revera laudasset, culpasset malos, quos optimos putaverat, malorum infamiam in se violenter receperunt, & bonorū famam infamarunt. Non credidit hic oculis suis, posse sanctos improbare devotionem, posse justos adversari æquitari, posse cruditos dignari scientias, posse vulgus abhorre libertatem, & secum ipsa colluctata jam diffidere sibi cœpit, posteaquam suo judicio optimis displicuisset. Sed nebulas dissipavit nobilissima virtus, quæ innocentiam solata, lætâ fronte iniquissimum judicium expectare jussit, simulque hanc

hanc maximam scire, qui separati singuli nihil innocentiae exprobrare auderent, illos copulatos omnes maxima ei & indigna supplicia decernere,

21. ITA EST.

C*andor ingenuus*, quod vitia malorum liberius increpasset, capitis accersitus est. Ubi convenerunt Judices, interrogatus Candor, an accusationem agnosceret; fassus est, addiditque: Hic sto, non possum aliter. Deus me adjuvet. Cum igitur colligerentur sententiae primus dixit: *Ita est*, ut garrulus ille ait: sed id scire illum, curiosi; alios, periculi est: itaque tollendum censeo. Secundus: *Ita est*, ait, ut dixit: sed quid, posteritatem nostros naevos scire, refert? Tertius: *Ita est*, inquit: sed capita offendere minime tutum est. Quartus: *Ita est*, ait: sed turpitudinem suam nemo libenter audit. Quintus: *Ita est*, inquit: sed oportet audacem esse hominem, qui talia proloquitur. Sextus: *Ita est*, ait: sed cum nihil emendatur, quid blaterare juvat? Septimus: *Ita est*, inquit: sed quin hic sua agit, & haec odiosa omittit? quis enim hunc nobis judicem constituit? Octavus: *Ita est*, ait: sed privarim potius monuisset, abstinuisset a publico. Nonus: *Ita est*, inquit: sed non nihil exaggerata nostra mala videntur. Decimus: *Ita est*, inquit: sed minus artem veritati admiscuit. Undecimus: *Ita est*, ait: sed livoris nimis quam multum habet. Duodecimus: *Ita est*, inquit: sed quid nunc vulgi

13. ERVDITIO.

AVdixerunt Grammatici Eruditionis arcem vertici montis superimpositam; ergo, ubicunque ædes collibus instructas conspexerunt, eò cum strepitu appropèrant, & intromitti perunt; sed falluntur. Nam quæ attollit, verior semita alijs atque alijs veluti diversorijs distincta, non nisi per subordinatas portas intromittit. Nempe paulò supra crepidinem montis prima domus, magistram alit, quæ bubulas juventutis linguas trifariam findit, inde in alteras ædes ascendere jubet, ubi & poliantur & acuentur. Postea sublimior arx succedit, ubi corpus univèrsum, ac singuli articuli anatomiâ quadam sagaci examinantur, & ligamenta redduntur agilia. Inde elevatior alia mensuram, pondus & numerum Candidatis assignat, & rebus omnibus facit habiles. Mox aliud Castrum ad rerum actionem admittit, & humanis Ordinibus præficit, donec tandem ipsum Eruditionis palatium cœlo planè contiguum suscipiat, & tam circumjacentem in profundo terram contemplari, quàm vicinam cœlorum harmoniam exaudire, purioreque mente Divinâ conversatione perfrui sinat. A quo sanè fastigio immane quantum absunt, qui ad nescio quas speculas enixi, nihil nisi arborum cacumina contemplantur.

14. EXVLES.

ANti-Christus cum post diuturna machinamenta Ecclesiam expugnasset, ut plæraque indepienter egit, ita in eos, quorum fortitudine impeditus hæctenus erat, maximè excanduit. Unde etsi principum urbis vitæ bonorumq; incolumitatem pactus esset, tamen ne quid levitaris intermitteret, in vincula conijcere, & mortem interminari non est veritus. Erant autem Fides, Pudor, Justitia, & Veritas: quibus exutis, & turpiter habitis, post longam vexationis moram, veluti maximè clementiæ loco, perpetuum est exilium indictum. Abierunt itaque mœstissimæ Virtutes, & civibus suis vale supremo cum lacrymis dicto, ad Olympicas sedes sunt reversæ. Inde, tanquam remotis arbitris, cum Superstitio, Impudentia, Iniquitas, & mendacium in civium corpora grassarentur, nihil tam dirum & nefandum excogitari potuit, quod non Anti-Christianis legibus sanciretur. Quod sanè ita malè habuit libero regimini assuetos cives, ut de spontaneo exilio multi consilium ceperint, atq; patriâ terrenâ carere, quàm sub Iniquitatis legibus qualecunque civitatis jus tenere maluerint. Sic itaque optimus quisque sentiet, ubi virtutes exulant, ibi, si regnum etiam detur, non esse cupiram civitatem.

15. F A M A.

FAma cum in forum inanitatis, celebrium simul & obscurorū virorū imagines attulisset,

nemo alius emptorum plus vel spectatorum habuit. Videre licebat, imò emere viros cœlum apertum vel irradians etiam devotissime suspicientes, viros Geographicastabulas acutissimis oculis intuentes, viros circinò & perspicili, omnem naturæ compagem dimetientes. viros clavium copulis omnes mortalium Thesaurorum avidos invitantes, & quid retrogredior? homines armaturæ coruscatione obvios quosq; examinantes, homines Jovis fulmen inviolabili manu vibrantes, homines terram à cœli imperio eximentes, aliosq; indulgentissimâ Apellis manu delineatos heroas vel frigidissimum hominè ad virtutem excitantes. Quos cum fortè, an ex composito adventans Præsentia esset intuita, titulis perlectis, emblematis examinatis, carminibus æstimatis, risum non tenuit: & ad emptores conversa: Aut non novi hos, inquit, aut nisi in tabula tale quid nunquã apud eos vidi. Tum obscurorum etiam miserta: Quàm celebrandos, ait, obscuramus! quàm celebramus obscuros!

16. FUNDVS.

T Varro cum fundum emisset, & rem ibi rusticam instituisset, ut adjuvantibus Numinibus rem suam faceret, duodecim Deos elegit, quos invocaret. Primum, quos omnes fructus agriculturæ cœlo & terrâ continere putabat, Jovem & Tellurem; illum patrem, hanc matrem. Secundò Solem & Lunam, quorum tempora observanda, cum quædam serantur & condantur. Tertiò Cererem & Liberum, quòd horum

fructus

fructus maximè necessarij ad victum sint; ab his enim cibum & portionem venire è fundo. Quare Robigum & Floram, quibus propitijs neque Robigo frumenta atque arbores corrumpat, neque non tempestivè florent. Item Minervam & Venerem, quarum unius procuratio oleti, alterius hortorum sit. Nec non etiam Lympham & Bonum eventum, quoniam sine aqua omnis arida ac misera agricultura, sine successu ac bono eventu frustratio sit, non cultura. Hac operosa superstitione imbutus Varro, cum variè fundum suum exerceret, nunquam nisi surdos Deos & sterilem terram, maximè verò fatigatum corpus habuit. Id ergò Christianus intuitus: ô demum felicem, si sub uno Deo laborare hic disceret! Nec enim fundus felix, nisi in uno Deo fundatus; nec aratio prospera, nisi sub ara unius Dei; nec colitur prosperè; nisi cum cultu unius Dei; nec meretur feliciter, nisi per meritum unius Dei.

17. GEMMAE.

Tolerabilior esset impostura, nisi tanto sumptu & gravibus impensis fieret. Nam qui Crystallum ineptis & rusticis fucis imbuunt, & saxa gemmarum colore tecta exponunt, nihil minus habent jactantiæ, nihil prodigalitatius minus exigunt. Sed maximis titulis opus est, nempe ut gemmæ sapientiæ, gemmæ memoriæ, soliditatis, roboris, sanitatis, fortunarum, longævitæ, amoris, securitatis, &c. audiant. Hic videas clementium turbam se prementem, & nummos

projectos : hinc videas certantem cum nugatorum audaciâ , credulorum stoliditatem : hinc videas decipientium risum . & deceptorum confidentiam : hinc videas veri tenebras , & vanitatis æstimationem . Cæterum cum se fortè & Christianus aliquis intrusisset , ac , numquid Pietatis quoque , patientiæ , humilitatisve gemmas haberet , esset percontatus , gemmarius effusissimè risit : Et quid ineptè , inquit , apud me saxa quæris , quæ quovis in luto reperiis ? Obstupuit Christianus , & ægerrimè è turba emergens : Apage mihi , ait , hanc vitream felicitatem , quæ dubiâ luce oculos perstringit , & in solidam Petram impingens , comminuitur .

18. INDOCILITAS.

CUM variè suam capacitatem jactitaret Ingenium humanum , una Mors ausa gloriationi obloqui , maximè omnium indocilem culpavit . Nam cum id suis præceptis per aliquot sæpè frustra exercent , semper minus atque minus proficere . Experiri enim , qui alijs mortem persuadeant , à morte abhorre ; qui alijs inferât , subterfugere ; qui alijs describant , adhuc nescire ; qui jam possideant , ad alios velle transmittere . Respondit Ingenium , omnes artes , quas caperet , secundum naturam esse ; hanc unam , qua mori addiscédū , præternaturalē . Obstupuit hic Mors Ingenij incogitantiam , & nihil magis naturæ cōveniens , nihil tam ubique in creaturis expressum , nihil denique ad Vitam naturalem expeditius contendit . Quin imò illa non tam præter-

natu-

naturalia, quam monstrosa esse asseveravit, quibus homo, dum vitam servare & prolongare satagit, mille mortes, supplicia mille subit, facitque mortem vita longè optabiliorem. Interea simplicis & ad mortem semper paratæ vitæ homines, quod nec Dei Verbum, nec humana jura, nec naturæ præcepta, nec senij onus ab ingeniosis impetrant, ipsi nullâ scientiâ, nullis regulis addiscunt sponte, capiunt tenaciter, patiuntur felicissimè.

19. INGRATITUDO.

Charitas Christiana, cum ei cura Proximi iuncta esset, omnes inculpatæ tutelæ partes sollicitè executæ est. Nam & adhortando, ac deterrendo, & commendando ac corripiendo, & stimulando ac cohibendo, & alendo ac evacuando, & sopiendo ac exuscitando, quicquid unquam desiderari posset, adimplevit; hoc tamen salario, ut pro singulis amoris officijs colaphos singulos acciperet, & quod maximè mireris, lætâ facie exciperet. Jamque adoleverat pupillus & durioribus ictibus beneficam fœminam diverberabat, cum Impatientia interveniens infanam hanc curam abijcere, & desperatum caput deferere multis verbis est annexa. At illa subridens; id hostibus tuis, inquit, suaseras, ut huius temporis vel potius momenti stipendia accipiant, & æternitatis præmia posthabeant. Hoc nempe est talentum
humi

humī obruere, non dare mensarijs, ut cum fœnore accipias. Mihi verò vel interire certum est, ut hic undique consputa, flagellata, fustigata, irritaque nihil omnino terræ debeam, omnia Deo meo grata feram, cui placuit nihil planè merenti infinita promittere, nullo orbis conamine ob inviolabilem Christi veritatem intervertenda.

20. INNOCENTIA.

Innocentia rectè agendo peccaverat. Cumquē in jus vocaretur, nihil expalluit, nempe iudices omnes suo ingenio æstimans, jamque producta cum hunc, illum, alium intueretur, quos viros bonos singulos crediderat, junctos non nisi æquissimos expectavit. Erant autē Athei, qui semper orare; & sanguisugæ, qui jus dicere; & barbari, qui omnia scire; & cæci, qui de coloribus judicare dicebantur, quibus cum sese tutò Innocentia concrederet, cheu quàm procul aberravit! Nam cum bonos revera laudasset, culpasset malos, quos optimos putaverat, malorum infamiam in se violenter receperunt, & bonorū famam infamarunt. Non credidit hic oculis suis, posse sanctos improbare devotionem, posse justos adversari æquitari, posse cruditos dedignari scientias, posse vulgus abhorreere libertatem, & secum ipsa colluctata jam diffidere sibi cœpit, posteaquam suo judicio optimis displicuisset. Sed nebulas dissipavit nobilissima virtus, quæ innocentiam solata, lætâ fronte iniquissimum judicium expectare jussit, simulque hanc

hanc maximam scire, qui separati singuli nihil innocentiae exprobrare auderent, illos copulatos omnes maxima ei & indigna supplicia decernere,

21. ITA EST.

C*andor ingenuus*, quod vitia malorum liberius increpasset, capitis accersitus est. Ubi convenerunt Judices, interrogatus Candor, an accusationem agnosceret; fassus est, addiditque: Hic sto, non possum aliter, Deus me adjuvet. Cum igitur colligerentur sententiae primus dixit: *Ita est*, ut garrulus ille ait: sed id scire illum, curiosi; alios, periculi est: itaque tollendum censeo. Secundus: *Ita est*, ait, ut dixit: sed quid, posteritatem nostros naevos scire, refert? Tertius: *Ita est*, inquit: sed capita offendere minime tutum est. Quartus: *Ita est*, ait: sed turpitudinem suam nemo libenter audit. Quintus: *Ita est*, inquit: sed oportet audacem esse hominem, qui talia proloquitur. Sextus: *Ita est*, ait: sed cum nihil emendatur, quid blaterare juvat? Septimus: *Ita est*, inquit: sed quin hic sua agit, & haec odiosa omittit? quis enim hunc nobis judicem constituit? Octavus: *Ita est*, ait: sed privarim potius monuisset, abstinuisset a publico. Nonus: *Ita est*, inquit: sed non nihil exaggerata nostra mala videntur. Decimus: *Ita est*, inquit: sed minus artem veritati admiscuit. Undecimus: *Ita est*, ait: sed livoris nimis quam multum habet. Duodecimus: *Ita est*, inquit: sed quid nunc vulgi

vulgi publica fabula erimus? Ergo conclusum, quandoquidem omnino *ita sit*, nec tamen id proflare expediat, condonandam quidem homini adhuc fortè convertendo vitam; sed os maledicum omninò obstruendum, decretique in pœnam undequadrageni colaphi: quoscum patientissimè ab impuro homine sustinuisset, nihil nisi hoc Christi nostri subiecit: Si malè locutus sum, testificare de malo; sin bonè, cur me cædis?

22. IVNCVS.

Riserat juncus vitem, quod & tardè admodum excreveret, & ob humanam gulam perpetuâ sarritione, pastinatione, putatione, religatione, pampinatione, cunctationeque vexaretur, dum ipse à nemine tactus, felicitate sua posset perfrui. At cum paulò post Solis ardore uligo siccaretur, & humore ablato juncus tum emarcesceret, tum pecorum pedibus conculcaretur; Vitis è contrà quæ terræ ariditatem ferre didicerat, uvis & pampinis decora cœlum lætis caprellis aspiceret, ingemuit juncus, &, ô me miserum, inquit, qui exiguo me & fœrenti humori credidi, & scirpiculæ aciem abhorruì, cuius tam felix & perutilis est amputatio. Itaque jam omnes inclamo, quotquot terrenis delicijs uidi subito assurgunt, nec carnis salubria flagella perpetiuntur, sed honoribus, divitijs, sanitate, fœcunditate, longævitate, pace florentes succo suo virent, ne deficientibus huius orbis lacunis & exa-

& exarescentibus radicibus, quod minimè op-
nabantur, concidant & conculcentur. Gratulor
autem viti, quæ & cœlo vivere, & terrâ acquie-
scere, & ligonem ferre, & sarmentis exonerari,
& frigus vitare docta, tam germina propagat &
traduces dimittit, quàm beato liquore nominis
famam tuetur, ut omnino pateat, sicca produce-
re succum; succi plena nimis facilè ficcari.

23. KECKERMANNVS.

C Plinius, ut de posteritatis studijs optimè
mereretur, auspicijs T. Vespasiani, nobile
gymnasium magno sumptu instituit, & accura-
tissima dispositione in classes, sedesque suas di-
stinxit. Ei præfecti sunt Tutores Aristoteles,
Cicero & Virgilius; Curatores D. Erasmus, G.
Budæus, & L. Vives Triumviri. Dærat Rector,
quem cum quælibet terra offerret, plurimorum
tamen votis tandem est electus Barth. Kecker-
mannus, vir clarissimus, qui ut nominis famam
& Gymnasij dignitatem tueretur, omnem, quæ
homini concessa est, scientiam alumni suis pro-
pinavit. Collegam ascivit Joh. H. Alstedium,
maximi ingenij hominem, cuius adiumento o-
mnia facili atque eleganti ordine administrata
sunt. Unicum tantum homines suspendit,
quod cum Rector sibi multa & crederet, &
credi veller, Deo non omnia credere insimu-
laretur. Id quamvis non agnosceret, aie-
bant, frequenti admirandorum ac misericor-
diæ DEI examine cum Aristotele commu-
nicato,

nicato, non obscure id colligi. Doluit multis, capacissimum hoc caput Christum non satis capere, & inutiles hæsitatione, vel simplicitatis indignatione tot præclara munimenta ab Orthodoxis abalienari. Sed & monere juventutem, necesse fuit, ut cætera omnia in hoc viro æstimates, unam incredulitatem Rationis humanæ negligat, cogitetque quàm periculosum sit, ad illam judicij humani temeritatem ascendere, quæ Christi meritum dijudicet: quàm durum ad eam scientiam pertingere, quæ Christi carnem non reperiatur: quàm miserum, eam fidem concipere, quæ Christi verbis liquidissimis, nec credere velit, nec possit credere.

24. LABORATORIUM.

EST in mediâ Cosmopoli maximum humanorum operum Laboratorium, quod infinitâ occupatorum varietate spectatores mirificè oblectare, & in multiplicem admirationem dividere solet. Id verò præ reliquis memoratu dignum est, videre ibi anxios & sollicitos homines in rebus planissimè nihili. Sunt enim, nec numero pauci, qui maximâ severitate ineptias imperant: sunt plurimi, qui ingenti supercilio nugæ docent: sunt, qui ridiculâ superstitione fabulas aniles explicant: sunt, qui multo sudore quisquillas coacervant, & inter se haud sine strepitu distribuunt: & inter hæc jurgia litesque ob lanam caprinam, ob asini umbram, ob fumum & finum. Sed non desunt, qui cum otiosi videantur,

tur, maximis operibus perfunguntur, qui laborant quiescendo. docent ludendo, corrigunt ridendo, ineptiendò sapiunt. Non illis anhelitus, nec sudor, nec strépitus, nec jactantia; sed maxima ubique dexteritas, & laborum abbreviatio. Hæc cum ambobus oculis contemplaretur Hercules, Laboratorium egressus, sanctè juravit, res hominum multis hyperbolis, æstuarijs, sumptibus, involucris, crepitaculis, cæremonijs, querelis peragi, reipsa fuitiles esse, faciles, umbratiles & ludicras.

25. M A C I E S.

Xanthus cum non tam pallidus, quàm offensus obambulare, & siccatâ cute indurataque per vicos crepitaret, Curiositas, quæ nesciebat Philosophum, sortem miseri dolens: Ehem, inquit, amice, quo tuo flagitio in pistrinum damnatus es? Et Xanthus corrugatâ fronte, Quem tu verò me, respondit, judicas? tum illa; Certè, inquit, aut qui ad metallum, aut qui in scholam relegatus. Nequaquam, inquit Xanthus. Ergo Diaconus es, ait illa, sub moroso Decano? hic, non sum, subdit. Fortè ad Curie fores, pergit curiositas, famelico ventre jacuisti inter expectantes? At Xanthus: Id Diis prohibeant! Quid ergo te dicam? Curiositas nugabatur; Chymicum opinor fuisse, qui inter aureas spes ad clibanos suos & furnos exaruit. Risit Xanthus, & non vacasse, non licuisse etiam reposuit. Superest, addidit curiositas, ut Aulæ servieris struthionis ad imaginem

ginem capite minuto, collo oblongo, stomacho fervidissimo, pennis inutilibus, pedibus sordidis. Cum & illud Xanthus pernegaret, instirrit Curiositas, ut hecticam suam ipse proderet. Tum ille cum gemitu & lacrymis : Eheu, inquit, male nupsi! Non absolvit verbum, cum se Curiositas cruce signavit, precesque concepit, ne inauspicatum occursum lueret, & ad Martyrem conversa : O te sanctum, inquit, cuius omnia peccata hic expiantur, nihil reservatur Purgatorio reliqui.

26. MENDACIUM.

AVgur, Rabinus, Talismantur, & Missifex nescio quo astro conjuncti, ut primum alter alterum est intuitus, mutuam sibi cœcitatem, & monstrosam imposturam exprobrarunt. Cum nullus eorum accusationem admitteret, & falsi crimē pro se quisque pernegaret, Pagano quidem Metamorphoses, Judæo Talmud, Turcæ Alcoranus, Pontificio Legenda, Sanctorum obiecta sunt, libri, quod Sol novit, ad miraculum usque impudentes, absurdi, impurissimi que, ut & confingi potuisse, & credi ab ullo homine supra fidem fuerit. Ita portentis ubique cum auditorum stupore productis, cum omnia humanum pudorem excederent, non intermiserunt tamen singuli sua fragmenta excusare, & verissima asserere. Quos cum audivisset Ignatianæ pestis quidam, ausus est omnium patrocinium promittere, homo fide Ethnicus, versutia Verpa, crudelitate Saracenus, fronte Pontificius. Sed interpo-

fuit se Saran, haud quidem arti hominis attri diffidens ; sed quod metueret ne genus humanum tot fabularum prodigijs ludificatum, jamq; pertræsum sapere, & mendaciorum structores abhorre, simulque ad tartara pestiferum examen nebulonum deijcere cogatur,

27. MILES CHRISTIANVS.

DEsiderius Erasmus cum terram propè omnè perlustraret, ut variè se accommodaret, nunc Theologi togam, nunc Monachi cucullam, nunc Philosophi pallium, nunc Rædagogi colobium, nunc Morionis etiam larvam, & habitus alibi alios assumpsit, aliquando etiam armatus cum machæra apparens, miles Christianus audire voluit. Cumque rideretur homo nec proceri, nec compacti corporis, ille torvum videns, & ensem vibrans, monstravit facilius se contemni, quam superari. Et sanè eam monstravit in sacris armis agilitatem, ut tum expediti, tum cauti militis munia dexterrimè obiret; neque fortasse felicitas conatibus defuisset, nisi eludere hostem & declinare, ac nescio quibus pacis induciarumque formulis circumducere, quàm debellare & profligere maluisset. Itaque cum lentior & cunctantior videretur, quàm hostium furor & machinæ exigebant, Religio Christiana ab alienatione esse cœpit, & ad togatam Reipub. curam hominem remittere : Exemplo posteritati notabili, ne quisquam contra Dei hostes lenior patientiorque esse velit, quàm charitas proximi requirit; sed fortibus ictibus, circumsp-

cumspectaque corporis custodiâ & inimicum frangat, & amicum tueatur. Cæterum Erasmo militia hanc laudem peperit, ut, quisquis robur & cor ingeniosæ dimicationi Erasmiannæ addat, is omnes numeros Militis Christiani implevisse meritò dicatur.

28. MOLLITIES.

QLiverius Maillardus, Michaël Menotus, & Michael Bareletus, seculi censores acerbissimi, & amaræ veritatis inter suos interpretes impudentissimi, cum nostri seculi Oratorum civilitatem, & genus dicendi molle, ac Aulicum planè animadverterent, mirari satis & indignari non potuerunt. Itaque in eos acriter inveciti, nullum contumeliarum genus omiserunt. Sed Oratores id flocci facere, & ad concionem remittere, illi sententiam suam paulò post mutare. Nam cum suo seculo auditores habuissent asininis auribus & duris ex corio valvis; hic tenuissimas aurículas & delicatissimæ membranæ valvulas observarunt, quæ vix dulcia verba & ornata florida admitterent, nec minùs ad quamvis levem suspicionem murmurarent. Unde irâ in condolentiam conversâ, cum seculi huius impatientiam & præteritorum tolerantiam conferrent, linguæ suæ acutissimæ metuentes, cedendum huic ævo, & id circumcisis linguis, molliq; brachio relinquendum censuere. Hanc namq; ætatem catellos blandos velle, non ferre molossos; & fistulas amare, non tubicines.

29. *MUNDI OFFICINA.*

EST inter metallorum fabricas officina ferreis staminibus trahendis inventa, forcipibus malleisque admodum strepera: quæ, quia multorum curiosis oculis invisitur, nostram descriptionem non non præteribit. Principio ubi ferum debite liquefactum, ad rotunditatem obligatur, inde foramen intrare cōsultum, cum formam suscepit, superiore contignatione per angustius foramen intenditur, postea magister artis alius iterum per aliud foramen coarctat, facitque flexibilis, id alibi repetitum tenuius fit, ac asperso liquore semper minutiora foramina ingreditur: Superfunt denique pueri, qui in circulos colligunt, & pro densitate, tenuitateq; discriminant, deniq; recondunt. Id sane ut ingeniosum; ita, nisi qui viderint, in credibile est, posse durum metallum usque eo extendi, ut in Cithara ad plectrum & digitum resonet. Sed cautione opus est, ne rude metallum, sed jam coctum, & malleis contusum ingeratur. Hos labores sive tractoriam molam cum speculatorū quidam esset intuitus: Sane, inquit, persimile quid apud eos vidi, qui Mundi stipendia capiunt, qui, nisi dociles non admittit & ductiles, quos iteratis semper angustiis, ad miram usque gracilitatem extenuat, donec in vanitatis pandura expansi, & consuetudinum manu pulsati triste servitutis melos concinant.

Rebus mortaliū optime constitutis firmatisq;
 cum decoro ordine pro se quisque stationem
 suam ornarent, una Reipub. pernicies deprehen-
 sa est, quam *Nisi* indigitarunt Nā cum Princeps
 optime regeret, *nisi* subditos degluberet; & Sa-
 cerdos Veritatē annuntiaret, *nisi* divinaret; & Po-
 liticus bona Civium custodiret, *nisi* cleperet; &
 Juridicus leges explicaret, *nisi* nugaretur; &
 Medicus sanitatem procuraret, *nisi* periclitaretur:
 & Philosophus naturam indagaret, *nisi* som-
 niaret: & Chymicus arcana scrutaretur, *nisi*
 mentiretur: & Pædagogus literas doceret, *nisi*
 faccum redoleret & Mathematicus Cælum ex-
 ploraret, *nisi* hallucinaretur: & Mechanicus ar-
 tes excoleret, *nisi* brutesceret: & Maritus domū
 curaret, *nisi* divagaret: & uxor socias manus jun-
 geret, *nisi* dissonaret: & juvenus in spem excre-
 sceret, *nisi* dissolveretur: summa, *nisi* homo pec-
 caret, cætera omnia recte fierēt: Senatus amplif-
 simus decrevit, *Nisi*, Deo invito, terra & aqua
 proscribere. Sed non valuit edictum, quod Na-
 tura intercederet, hancque rebus ac redinem sa-
 lubriter admixtam contenderet, quæ nos ambi-
 tionem illam, qua hominibus majores esse cre-
 dimus, dedoceret, & quemque donis Cœ-
 litus ornatum, *nisi* terræ viriis ob-
 situm, evinceret.

31. *Θ* Μ Ν Ι Σ.

Omnis cum numerosam familiam aleret, quotquot bonos suscipiebat, pravo exemplo corrumpebat. Nam cum & Simoniam exerceret & varias extorsiones excogitaret, & turpissime sophisticaretur, & foedis libidinibus, otiosaq; crapula luxuriaretur, cetera superbus & iracundus, omnes servos voluit & parere mandatis, & conspirare inventionibus, interim & pius dicebatur & justus, tum eruditus, probatissimæq; vitæ; de quo quisquis dubitabat, vapulabat. Unus negavit turpe servitium ex captivis Christianis, qui cum audiret, omnem velle imperare omni, cogere omnem, nihil veritus est cum præsentissimo periculo *Omni* contradicere simul atque ire. Nam cum libertatis in Deo recordaretur, & nobilissimi Natalis, non potuit infame servitutis jugum, nisi cum cordata exprobratione, sustinere. Id *Omnia* animadvertens, & blanditias minis miscens, cum ad mortem usque resolutum hoc liberissimum mancipium deprehenderet, gloriæ invidens non occidit: sed perpetuis tenebrarum carceribus condemnavit.

32. *P* A U P E R T A S.

Exprobrabat Paupertati Nummunia rerum optimarum hujus Vitæ penuriam; at illa id animose pernegabat. Hæc ut fidem opprobrii faceret, pleraque Terræ donaria enumeravit, quæ neutiquam gratis, omnia preti, ventrent: Religionem quippe vendi, emi jus, vendi dignitates, emi eruditionem, ac summatim amicitiam, te-

stimonium, defensionem, ~~opes~~ libertatem, nobilitatem, ipsam etiam vitam venalia; quibus omnino sit carendum, cui, quo emat, nihil æris, nihil apud nundinatores sit fidei. Paupertas vero cum gloriosæ fatuæ imperitiâ intrisisset, ad suos conversa: quid vetat. ô mei, nos esse pios, si maxime illi religionem suam sibi servant? & bonos, si jus denegeretur? & honestos, si dignitates absint? & rationabiles, si literis careamus? & charitate accensos, si amici se subducant? & bonæ conscientiæ, sine teste? & abstinentes, ubi opes deficiant? & tranquillos in mediis vinculis? & virtute cōspicuos, dum alii nobilitatem jactant? denique mundo mortuos, si nos illi vivere nollint? Certe ita Optimus Creator mentem, nobilissimam nostri parrem, absolvit: ut, nisi velit, nihil credat, concupiscat, admiretur, amet; nisi consentiat, nemini pareat; nisi se perimat, nulli neci, aut interitui sit obnoxia.

33. P L V S V L T R A.

C Osmoxenus cum in rerum omnium contemplationem, & ad Naturæ usque thesauros esset admissus, nihil aut parum admodum visus est affici. Viderat Voluptatum tabernas, grandiorum instrumenta, sanitatis & agilitatis palæstras; nec iis relictus, *plus ultra* petiit. Inde honorum solia, dignitatum subsellia, præminentiae pulpita, excellentiæ Cathedras contemplatus, nihil se extulit, & *plus ultra* petiit. Itaque ad artium admiranda, naturæ rariora, dexteritatisq; specimina deductus nunquam obstupuit; sed velut quo-

et diana dedignatus, *plus ultra* petiit. Unde scientiarum adytis reclusis, & Naturæ lampadibus monstratis, cū ingenii subtilitates & Divinitatis præludia præstarent, leviter arrisit, & *plus ultra* petiit. Nihil restabat, quo ulterius deduceretur, nisi obscurum horreum, quo Orbis rejectamenta confuse & negligenter comportatur. Ea cum, velut per ludibrium, cōmonstrarentur. Colmoxenus inusitato gaudio affectus læto spectaculo oculos diu pavit, nec saturari antiquitatum, simplicitatis, roboris, & commoditatis intuitu potuit. Id quia mentis parum sanæ indicium creditum, hominē pridem gratum, invisum reddidit, & in Crucifixorum contubernium eiecit.

34. POENITENTIA.

Sanctimonia & pœnitentia, cum devotæ peregrinationis sociæ esse voluissent, aliquot stadia emensæ, non satis inter se convenerūt. Nam cum Sanctimonia admodum properaret. Pœnitentia lente incedebat; illa ex solis calore ruberet, huic pallor in ore ex respirationis difficultate sedebat; illa erecto vultu tum cœlos, tum circumjacentem omnem regionem intueretur, hæc demisso in terram vultu lacrimas spargebat; illa hominum errores & pigritiam ridens sæpe exultaret, hæc mortalium duram sortem lubricamq; deplorabat. Illa itineris secura, omnes salebras & scopulos ac præcipitia ipsa negligeret, hæc casuum vulnorumque conscia vel tuta etiam metuebat. Illa mores hominum judicans multis multa exprobraret, hæc imbecillitatem & novos

excusans, quam fieri poterat, silens præteribat. Illa nullius tempestatis pariens ad quamcunque graviolem auram se involveret, hæc corpus nudum cælo & pedes discalceatos tribulis & spinis exponerat. His itaque moribus disparibus cum ambæ arctiori portæ appropinquassent, Pœnitentia quidem corpore gracili & indurato angustias penetravit, Sanctimonia autem nitido & involuto corpore expectare, dum jugi Crucis exercitio extenuaretur, siccareturque iussa est.

35. P O E S I S.

Pœsis ex Platonis urbe profuga, cum apud Christianos divertisset, habitaretq; in conductis, haud propriis, ædibus: paulatim petulātius agere, & libidinari cepit. Itaq; in iudicium vocata, cum de religione quæreretur, purioris confessionem testata est: cum de moribus, virtutū leges agnovit: deniq; omnem vitæ rationem sic à majoribus accepisse explicavit. Placuit equidem formosissima puella, visaque est, suavi eloquio, quicquid vellet, impetrare posse: sed rigidiores senes non intermisere de pietate ejus, & pudore dubitare. Quid enim sibi vellet frequens Paganorum invisio, quid lenonum & luxuriantium cohabitatio, quid os ad maledicendum & laudandum, ad ridendum, quam lugendum æque mobile. Respondit illa, Castū solidumq; pectus, quod Deus agat, nihil alieno vitio maculari. Tum Prudentius sic censuit, Cogitarēt Patres, an quem Deus unus verusq; inhabitat, Diis infamibus delectari possit? an cælum sapiat, cui Venus, quam Maria:

ria: Cupido, quam Immanuel: Musa, quam Spiritus S. Parnassus, quam Oliveti mons: Elysia, quæ coelorum regnum: fabulæ, quam Verbum vitæ in ore frequentius? an Christianum sit, vel laudibus, vel moribus esse ad ruborem & formidinem usque immodicum?

36. POLYPRAGMON.

Polypragmon, quod in celebri Panosophiæ emporio famam suam, multis phaleris & hyperbolis sparsisset, multorum oculis auribusque expetitus est. Jactaverat enim Catholici Hispanici compositionem, & encyclopædiæ Jesuiticæ subtilitatem, & harmoniæ macro & microcosmicæ concentum, & Magicæ Mosaicæ, Hermeticæ, Thyanæ, &c profunditatem, & Spargiricæ Paracelsicæ sublimitatem, & linguarum omnium latitudinem, & mechanicæ Archimedæ, speculationisq; Euclidæ longitudinem, tum Orphei & Amphionis Lyræ, & quæcunque alia sunt innarrabilia. Sed paucis diebus præsentiam suam mortalibus concessit, cum se universi orbis peragracionem debere, cum se Universo orbi debere profiteretur. Vix abierat, cum nūcius claudus appulit, quem aiunt magnum hiatorem perpetuo subsequi. Is monuit longe infra famā omnia esse, & profundissima simulatione rē geri: Minas intra verba, mysteria inter characteres, artificium omne in affectatis tenebris consistere: cetera vana, inania, nec ultra hominum terminos. Id homines induxit, ut legem sibi indicerent, posthac vix centesimam jactantiæ partem credere.

37. PRAXIS.

V Acante in Republ. quovis munere, magnus solet esse ambientium concursus, quod siue felicitatis sit. seculi aptis hominibus abundantis, siue temeritatis mortaliū, rebus se pares nimium confidentium, siue conductorum socordiae & avaritiae, exinde otium lucrumq; captantium, in medio repositum sit. Certe Praxis circūspectior esse solet, & sollicita magis: unde cum nuper munia Civitatis suppleret, Principem voluit, qui cū *Decio* se salutē civium devoveret; & Ecclesiastē, qui, ut *Martyres* olim, ad palum alligatus concionari posset; & Jurisconsultum, qui *Papinianeam securum* minime reformidaret; & Militem, qui, *Cocleius* exemplo, hostes unus sustineret; & Medicum, qui *saxienti pesti*, sese opponeret; & Philosophū, qui *Vespillonis* officium subire posset; & Literatum, qui intra Syracusas suas instar *unius hominum* esset; & Civem, qui, velut *Curtius*, publicam cladem expiaret; & filium, qui penates, parentesq; supra omnia efferret. Hæc cum audirentur conditiones, turba dilapsa, non abigenda fuit ambientium importunitas: sed exorandus cordatorū assensus, & condignis præmiis decorandus. At tum innotuit, parum esse, quicquid detur strenuis practicis: nimium, quicquid in verbosos theoreticos infumatur.

38. PROCURATIO.

Ecclesiae cura antiqua est: quam cum die solito deposuissent Pammachius sacerdos, & Chry-

logonus

legonis quæstor, electi sunt procuratores Philippus Mornæus, & Ioh. Spinæus, nobiles Galli. Id more suo odit livor, & quam, inquit, sagatos illos rufos decebit candida stola! quam pro plumata nobilitate apte stabit infula! Sed illi ob audientes scommata, in rem præsentem animose ière. Et Mornæus quidem, ut vidit Ecclesiam advenarum cohabitatione maculatam, Paganos, Judæos, Mahumetanos omnes, ipsumque Antichristum expulit: sed & Philosophiæ, quæ nimium exorbitaverat, frenum iniecit: deniq; Pædagogium literatissimis Magistris replevit, & solidæ eruditionis templum instructissimumq; disputandi armamentarium extraxit. Spinæus vero moribus consulens, proscripserat avaritia, ambitione, ira, libidine, Voluptate, aliisque in urbem receptis vitiis, ædes purgavit, & beatissimâ tranquillitatē introduxit. Hac animi integritate cum Ecclesiam uterque beasset, & jam more solenni officia resignanda essent, grata juvenus statuas bene meritis ex marmore erexit, cum inscriptione, qua uno anno sub his procuratoribus, quam sub Sophistica & hypocrisis integro seculo, profecisse apud posteritatem testabatur.

39. PROBITIO.

Hostis humani generis cum diuturna obsidione Politeuma, urbem felicissimam, cinxisset, nec vel occupationis, vel deditiois spes ulla appareret, à vi ad strategemata conversus, quatuor exploratores sive corruptores clanculum immisit. Primum Xyphia, qui luxuriâ & petulantiam

conviviorum, vestitusque & omnis vitæ cultus doceret. Secundum Koton, qui saturnitatem, fastidium, securitatem, impudentiam, contemptum legum & disciplinæ introduceret. Tertium Iphrin, injuriæ, contumeliæ, contentionum civilium obres non necessarias susceptarum, studii alios per ambitionem, fastum, superbiam, aut malevolentiam premendi, odii, simultatum, mortuum intestinorum, seditionum doctorem. Quartum Olettrum, quem omne exitium, ruina, & vastitas consequitur. Quibus poliarceris effectum est, ut, quæ invicta credebatur, Civitas, non tam suis negligēs, quam hostis contemnens civium manibus muri haud exiguam partem dirueris, & malorum omnium equum Troianum intromiserit. Unde hostis in devictos sæviens, non sexui, non ordini pepercit: sed virtutum strage ubiq; facta, & vitiorum foeditate undiq; dispersa, qui supererant ex iis, quib. invictissimis malorum illa quadriga intromissa est, oculis & manibus in cælum sublatis: Traditi sumus, dixerunt, nos & populus noster, ut conteramur, jugulemur, & pereamus.

40. SAMARITANVS.

Quidam adolescens ex bonæ famæ regia ad humanæ societatis oppidum contendens, in rectæ Conscientiæ via in Calumniam, invidiam, & fraudem, pessimos latrones, incidit, qui spoliata omni anteactæ vitæ sarcina, exutisque restitit onni vestibis mendaciorum & amarulentæ profunda vulnera infixere, ac cum infamiæ morte

te conflictantem reliquere. Ambulabat forte per eandem viam Patria, multis nominibus lauciato obnoxia: quæ, ut vidit, murmurans aliquid, condoluerit, an increparit, incertum, duro pectore præteriiit. Postea insecuta Consanguinitas, quam communis origo movere debebat, nihil mitius egit: sed inclamari metuens, properato gressu se subduxit. Tandem ex iis unus, qui mundo invisi, sacræ stultitiæ stipendia merent, cum in eisdisset in alienæ sectæ miserum, exploratis ablutisque Christiana charitate & excusatione vulneribus vinum contemnendæ terræ, oleumque Theologiæ infudit, ac tolerantiaæ affino impositum verioris contemplationis diversorio intulit: inde duobus nummis lucem victumque conduxit, & virtuti hospiti quam enixissime commendavit. Dicite, mortales, quis afflictissimo adolescenti Proximus fuerit?

41. SCALA.

MEgalander, qui obscuro genere prognatus ad virtutum fastigia ascenderet, cum in gloriæ solio consideret omnibus aspectabilis, multos permovit, ut, quibus ille gradibus ad hanc dignitatem ascendisset, perquireretur. Aliis itaque arbitrantibus seculi sui felicitate usum, aliis fortunam nimium propitiam divinantibus, alijs in magnarum favorem causam conjicientibus, alijs sociorum fidelitate elevarum consentibus: ubi homini tot vanæ conjecturæ innotuerunt, plurimum risit, & ad curiosos illos conversus: Hem, si cui inter vos scapulæ

pruriunt scalā, qua ego enixus sum, inscendi ro.
 Ingenium mihi acuit contemptus, cum nemo
 sustulciret, omnia meæ indagationi relinque-
 rentur: artes docuit paupertas, quæ nisi fatigato
 cibum non præbuit: mores formavit Calumnia,
 cum undiq; peteret, & in conspectu centoculo-
 rum versandum esset: labores impotuit invidia,
 ut pudefacerem, quotquot iniquius me censuis-
 sent: Opes servavit ingratitude, cum nemini
 fidendum, credendum nemini indeque nihil te-
 merè effundendum appare et: Sanitatem dedit
 venenum, cum per tot mortes immortalis, &
 Mundo immortalis Christo redivivus redderem
 Hæc cum audivisse: t. delicat. Jam nemo, dixe-
 unt, invideat stationi ruz, ad quam per tot Cru-
 ciatus emergendum est.

42. SEPULTA VERITAS.

V Ni Deo potestas est mortuos exuscitare, nec
 nisi suprema indulgentia id homin concess-
 sum: at nos honorare sacras exuvias, & dono um
 Cœlicorum habitacula in aliorum imitationem
 decorare fas est Itaque cum multis indicis *Veri-
 tas sepulta* crederetur, illic effossa terra & post
 dierum aliquot labores sandapila haud magni
 sumptus reperta est. Cumq; ea extraheretur, ti-
 tulus nullus apparebat, nisi paucissimæ hæ literæ
meo tempore, & effractis asseribus Cadaver mutil-
 lum, fœdum, ac rebus haud recitandis oppletū.
 Apparebat autem non balsamo & aromatibus:
 sed multis inquinamenti fuisse conditum: unde
 haud levi molestia est repurgatum, ac tum ta-
 bella ænea ad caput reperta, cum inscriptione.

*Veritas, Desilia, Sathana fraude, Mundi infectio-
ne, carnis mollitie, tyrannidis violentia, Sacerdotū
sordidā, Politicorum malignitate, Historicorū le-
uitate. Gramaticorum stoliditate, & plebis stupo-
re perempta, hic inter mendaciorum fimetia jaceo,
post centum annos Soli revisenda. Salve posteri-
tas. Id Epitaphium cum publicaretur, mixtum
cum dolore gaudium excitavit: cum exprobra-
tione præteriti, præsentis felicitatem signa-
vit Unde Sepulcro è marmore erecto, & Verita-
te sumptuose recondita, tum Epitaphium ipsum
suspensum est, tum superba hæc subscriptio ad-
dita: *Se Masoium nostrorum temporibus fuisse-
mus, non fuissetis. oium in Veritatis cad. socis.**

43. SOMNIVM.

SOmniū, quod futura præscire, & arcana
quævis revelare posse non inique creditur, in
antro suo habitans, variè de rerum eventis à cu-
riosorum turba consulitur. At illud plerunq; vel
eludit homines, vel dubiis responsis suspendit
vel obscurissimis oraculis intricat. Nec minus
tamen frequenter ab insanā multitudine obrui-
tur, cum quilibet maxima quæque sibi obventu-
ra polliceatur. Vidi tamen, cum ibi essem, homi-
nem antiquæ virtutis & fidei, cætera simplicem,
à somnio valdè benignè habitum, & multis de
rebus, quæ mortalium ingenium superant, eru-
ditum. Nam & religionis Ecclesies, & Reipubli-
cæ rotationis & Naturæ abstrusiora aperuerat,
quæ homo minimè ambiciosus apud se reconde-
bat

bat Id aliquos movit, ut multis precibus à somnio contenderent, quid tandem ei in hoc homine usque adeò placuerit. Respondit. Somnium, Mentis puritatem. Nam cum alij vino-olidi, aut ambitione fumidi, aut avaritiâ sordidi, aut libidinibus inquinati, aut quavis alia graveolentia infecti compareant, nihil minus ab eo veritate, nihil ludibriis citius elici posse: Castis verò, vigilantibus, sobriis, & animo purgatis esse propitium.

44. SUPPLICIUM.

AE Acus, apud inferos iudex æquissimus, ut maleficijs humanis debita supplicia irroget, ingeniosus pœnis esse solet. Nam cum peccantes animæ hic hæud rarò impunè abeant, quâ primum descenderint, ex cuticulæ maculis digno scit, quid apud nos iniquè egerint. Itaq; Potentes impatientissimis horis submittit: Sciolos elingues esse jubet, ut artium tumore crepant: ambitiosos multo stercore coinquinari finit: mēdaces denci fragibulo cruciat: luxuriosos perpetuo gelu obrigescere cogit: calumniatores invisa luce ambit: invidos felicibus assidere, & bonis eorum torqueri vult: avaros infatiabili fame necat: curiosos densissimis tenebris damnat: duos liberalitatis ignibus coquit: hypocritas veritatis dicacitate exercet, & quisquis suppliciorum genera singula enumeret? satis sit scire, *Contraria contrarijs puniri*. Quæ cum audivisset homo Dei metuens, & proximi amans: Nunc demum, inquit, juvat bona seminare, cum bonitatis ampla seges expectatur. Nam ut illi apud inferos vitio-

tum contraria metuunt : ita nos in cœlis virtutibus similia colligemus : nempe *ut contraria contrariis pelluntur : ita curantur similia similib.*

45. TEMPERAMENTVM.

Altercabantur Anima, & Corpus. Illa dolebat, quòd pigram gravemq; molem traheret, per quam nec sursum elevari, nec exoptatâ velocitate terras peragrarè liceret; nec minus tamen faginari velle, & haberi blandissimè. Hòc exprobrabat hero suo turbidũ & impotens imperiũ, curiositatis Vertiginem, têtaminumq; temeritatẽ, quẽ nisi durissimo suo labore, ac perpetuis plagis nõquã perpetrentur: nec minus tamẽ laudari, honorariq; velle, & identidẽm ad novos errores adjuvari. Tum Anima in Corpus invec̃ta: Infra omnia animalia debile & sensibus hebes, tum nudũ & brevioris durationis, sed & morborũ myriadibus obnoxium culpavit. Et Corpus audentius Animam supra Dœmonum malitiam, supra brutorum crudelitatem, supra truncorum stuporem, & supra terrenam omnem insaniam extulit : quã illa audiens & exhorrescens: O tu meum, inquit, Corpus, id agamus potius, ut mutuo temperamento, tu à saginã, ego à desideriis meis, abstinemus: ne, dum tu luxurias, ego evolo, mors insidiosa superveniens utrũq; abripiat, sistatq; implacatos Judicio Dei intolerabili.

46. TRAGOEDIA.

Tragœdia, quã humanæ vitæ lubricitatẽ alio atq; alio dramate repræsentat, & temeritatẽ Ambitionis cohercet, cũ nuper personas novẽ fabulæ

bulæ suæ conquireret, ex magno numero sese offerentium pauciores, quàm rebantur, admisit. Aiebat enim, non esse cuiusvis ingenii, agere Tragœdiam. Itaque qui Theologum ageret, elegit hominem eloquentem, fervidum, & qui sanctitatem eruditioni conjunctam exprimeret: qui Politicum repræsentaret, hominem industrium, versatilem, laboriosum, affabilem: qui militem, hominem fortem, temperantem, patientem: qui Literatum, hominem, ingeniosum, multæ lectionis, variæ experientiæ: omnes nempe egregiis & conspicuis donis ornatos: sed quibus ambitio audendi materiam, & Dei desertio aggrediundi temeritatem indiderat. Nam qui stupent, nunquam assurgunt, nec ab hominibus æstimantur: sed rebus veteribus innutriti faciliè acquiescunt, nec, si velint, immutandi instrumenta reperiunt. Illi verò, quò alius & Naturæ beneficio, & fortunæ applausu, & ingenii machinis, & populi consensu attolluntur, quò securius aëra pervolant, eò turpius ad minus notabiles scopulos ita impingunt, ut, qui Tragœdias aliis exhibuerunt, ipsi tandem Tragœdiæ nomen dare cogantur.

47. VAE.

PRæteribant fortè duo homines simplices: unus, qui Hierosolymæ quondam, alter, qui haud ita dudum Romæ tristissimo præsagio *Vae, Vae*, inclamaverant: quos cum humana curiositas conspexisset, rata futuri conscios, & arcanarum rerum gnaros, multa super mundi periodo, super Regnorum vicibus multa percontata est. At illi

rerum

rerum omnium ignorantiam professi, nescio quid incōcinnum sine regulis, methodo, & ornatu proloquebantur: sed quod vel ingeniosissimi inventionem captūve excederet. Visa est res eruditionis examine digna, quam illi non improbabant; sed admirari potius videbantur, & libentissimè sese subijcere. Cæterum res suas, siue querelarum impetum nihil ad Eloquentiam vel Dialecticam quadrare suspicabantur: sed altiori indagini relinquendum. Erubuit hic eruditio, aliquid supra iudicium suum in terris credi, maxime cum divinitatis quandam societatem præ se haud obſcure ferret, & tamen in nullius fuci simplicarios vix aliquid durius ausa, spreto plebeiorum sermone, contentisque inarticulatis oraculis, ad elegantias suas & vocabulorum nitorem est reversa. Tum interrogati simplices, cur minus cum Eruditione, fœmina Diis hominibusque grata, conveniret: responderunt, Non liquere, nisi forte, quæ semper *Æt* hominibus occinere assueverit, *V*acillare in clamare impuro seculo penitus dedidicisse, arbitrandum sit.

48. VALE.

Cosmoditus cum molestissimi itineris periculum jam oculis prospiceret, & beatarum mentium occursum. Patriæque verioris non, ut ille, fumum, sed suaveolentiam præsentisceret, non temperavit sibi, quin retrospectens, comitum examen abigeret, & ad facilem ingressum semet expediret. Itaque expansis brachiis, Vale, inquit, Caro: salve flamen, disceratio, doce Verbum, su-

ge fuma, redi splendor, fide sensus, clama oratio abi-
 aurum, veni satietas, vade ingenium, vige obse-
 quium, cede voluptas, adi possessio, peri memo-
 ria, cresce oblivio, dele poenitentia, fige emenda-
 tio, sine manus, cape fides, cave corpus, fide a-
 nima, dormi cerebrum, surge cor, dole praesens,
 gaude futurum, plora error, tiderestitutio, luge
 libido, cane puritas, arce gaudium, riga lacrima,
 pave peccatum, ave remissio. Hæc ubi Mundi
 pertæsus, Cœli appetentissimus, dixit, multo in-
 ter Comites oborto risu, multis etiã eiectionibus
 matibus, sed & lapidibus in eum coniectis mul-
 tis, ille dorsum tacitus obvertit, & quod itineris
 erat reliquum placidè peragravit.

49. VTILE DVLCÈ.

Vtile rerum humanarum saluberrimum medi-
 camentum, ut maximè sanaret agros, tamen
 nescio qua sui amaritudine delicatoribus nau-
 seam faciebat. Nam cum ex morte, lege, ratione,
 Veritate, temperantiã, patientiã, speciebusq; si-
 milibus amaris purgans confecisset, quemcun-
 que vel iniquitatis febri, vel ambitionis hemi-
 crania, vel avaritiæ hydrope, vel voluptatum po-
 dagrã, vel alio quovis vitiorum morbo corre-
 ptum accipiebat, eum evacuatis intestinis non
 sine cruciatibus exercebat. Visum est hoc Æscu-
 lapio durius, quàm pro humanã temeritate, & u-
 tili dulce addidit, cujus interventu amaritudo
 temperaretur, melle & faccaro fabularum admix-
 tis, ac inventionum lubricitate corpus afflictum
 perfluente. His pharmacis aiebat veteres sepè fe-
 liciter

liciter usos, & Christum ipsum, Medicorū Principem, ijs multos sanasse, quos tetricus Phariseorum vultus examinasset, cum nec puerorum festivitas talia abhorreat, nec virorum gravitas dedigneretur, nec senum morositas abijceat. Placuit remedium, &

Omne tulit punctum, qui miscuit utile dulci.

Nam quoscunque Vitiorum aliquod symptoma invaserat, ad electuaria, conserva, & condita properabant, cum viderunt, æquè ridendo verum, ac increpando, dici posse.

50. ZACHÆVS.

Zachæus cum in publicâ disputatione thesin proposuisset, *Non remittis peccatum, nisi restitatur ablatum*: capitis periculum incurrit? Erāt n. quā multi, qui Ecclesiæ plurimū debebant, nec tamen agnoscebāt sacrilegiū; & qui Reipub multū, nec fatebantur peculiū; & proximohaud parū, nec furti reos dicere quisq̃ audebat. Omnes quippe nomen Regenitorū sive Conversorum impetraverant, quantūvis spoliis alienis etiam nū opulenti & conspicui. Nec minor erat hæredū securitas, qui paternas possessiones quovis titulo corrasas, propitio sc. Deo adibant, nec Evangelio ulla ex parte contraibant. Itaque non tam publicè irrisus Zachæus, qui corrasas opes restituerat, multā insuper ei impositā, imò & capitis quæsitus, qui pestilentissimam propositionem evulgasset: Turbari nempe omnes ordines, ac invisum reddi atque difficile Christianorum nomen, quibus non liceret iniusta possidere. Ita Zachæus quidem obrutus: at non simul bona causa oppressa est. Nam maledictio, quæ comi-

tari, fures perpetuò solet, Publicanorum ædes ingressa, quicquid pretiosæ supellectilis reperit, corrorente liquore conspergit: Cujus eam vim esse ajunt, ut metalla etiam in pulverem resolvat.

PHOEBI INDICIUM.

Cum passim querelæ mortalium personarent, quibus hanc Vitam aut ejus administratiōnem accusabant, spes quidem facta erat Generalis alicujus reformationis, qua hoc universum in integrum, sive primum perfectionis statum restitueretur: verum ea ob magnitudinem & difficultatem negotij paulò post evanuit, ac quælitæ aliæ particulares viæ, quibus hinc inde resarciendis nostris fissuris lenimentū malorum afferetur. Itaque ad 30. Februarii anni huius currentis Phœbus, globi terreni inspector, diem indixit, ubi comparerent, quotquot hominum societatem haberent intolerabilem. & remedia audirent, quibus occurrere defectibus posse videretur. Id promulgatum varie multos erexit, ut & trepidantes tam desideratum diem collaudare. t, & causæ suæ, ac querelis confidentes, adversantibus suis mala quæque minitarentur. Ergo ubi salutaris illa dies illuxit, non multitudo, sive exercitus, sed propè Mundus universus confluisse visæst, & chaos illud, de quo tot & tanta Poetæ fabulantur, repræsentari. Quod quia turbatum nimis Phœbo animadversum, in classes divisionem imperavit, quales aliōquin humana vel industria, vel consuetudo excogitasset.

Ex

Ex ijs dignitatem reliquit Orbis terrarum Monarchis, & conqueri primos omnium iussit. Illi per Nic. Machiavellum, Oratorem suum, duo gravissimè accusabant, *Verbum Dei, & Conscientiam*: quorum illud foris, hoc intra latraret, & beatam illam omnilicentiam interpellaret. Iis succinere sanctulolos aliquos, qui imperiorum arcana effutirent, quibus popellus redderetur in secreta eorum curiosior. Respondit Phœbus, posse ijs occurri *Atheismo, & Violentia*: quorum ille soporet, hæc obduret: sed superesse aliud quid formidabile, *Mortem*, cum quo transigendum sit, ne unquam has vita excedere habeant necesse. Post heros accesserunt servi sive despotikyrii, quibus per Sejanum id displicebat, quòd, velut Erraticæ stellæ, lumine alieno fulgeret, nec haberent aliquod proprium, inde extincto suo Sole, vel obtenebrato, statim obduci & variis populi vindictis exponi. Respondit Phœbus, Mirari impatientiam: jam dudum enim innotuisse, quàm ingentibus opibus se lucente Sole contra posteritatis minas muniunt: Vereri tamen aliud ipsis metuentum, *Maledictionis* scilicet vermes, quæ familiæ suæ felicem propagationem erodant. Secuti dein Nobiles per Crasum protulerunt: Pessimo exemplo ho-

1.

2.

Tyrran
ni.

1.

2.

Exalto-
res,

3.

Sarra-

die 24.

- die tot nobiles fieri, quorū numero opes
exhaurirentur, & sanguis generosus di-
lueretur. Responsū est, adferrent singu-
li suę nobilitatis origines & merita, ac tū
de indignis & pudēdis iudicatū iri. Mox
cōparuerent quæstores, & per Marchio-
nē de Rosny petierunt liberalius salariū
dari. Nam cum minimo alantur, nec mi-
nus tamē brevi pinguesciant, invidos ne
scio quæ furta & dep̄dationes suspicari.
Respōdit Phœbus, hūc gryphū ad Grę-
corū literā π ptinere, q̄ sciat nodos ne-
dare & solvere. Successere milites quib.
per Therfitē miserū videbatur carneam
massā pilis ferreis opponere, petebantq;
fieri invulnerabiles. Respōdit Phœb. ni-
miū vivaces his morib. esse, quib. tā fa-
cilē alij pares succederent. Post hos alia
clāssis audita, quorū primi fuere Sacrifi-
culi, qui p̄ Sergiū, cui os porci verū co-
gnomētū, avaritiā auditorū vehemēter
sunt detestati. Sed Phœb. placidē eos in-
ruitus, Acquiescerent, monuit: nā sonū
& fumū maioris equidē vendi nō posse.
Secundi Jurisp. quib. Cēpolla verba fecit
contra Partheniū quendā litigiosū, my-
steriorū proditorē. At Phœb. respondit,
Bono animo essent: nā dū Satanæ folles
spirarent, nunquā illis defuturū halitū.
Tertij Medici, quorū interpres Iac. Syl-
doluit, lanios ex pecudū sanguine dite-
scere, Medicos post insignos hominum

Strages esurire. Quos ut solaretur Phœbus, Vespillonum insuper artē exercere pmissit. Quarti Philosophi, qui p Porphyriū in Christianā religionē debacchātes absurda & paradoxa ei expbrarunt. Respondit Phœb. saperent illi huic mūdo, Christianos alteri sapere Quinti Philomathes, qui magno numero Dialectici, exiguo Mathematici, p Longoliū ægrē ferebant, Orbis regimen ipsis min⁹ cōmitti, q soli volitarēt. Respondit Phœb. caverēt culicis Virgiliani fata. Sexti Philologi, Grammaticorū turba quos Priscianus pater, Deorū interpretes esse voluit sed q sacrā illā unius Dei linguā min⁹ callerent, à Phœbo rejecti sunt. Octavi Poëtæ, quos Homer. cæcus ducebat, & Phœbo festivitātū administratos offerebat: quos ille cū edentulos, elūbes, claudicātes, & ppudrosos esset contēplatus, alio tēpore redire iussit. Noni Historici, quib. Berofus fidē & authoritatē sumā pcurare fategisset: nisi frequentius spectris & lemuribus fuisset territus. Sed & Chymici, genus hominū ultra humanū & hypercolmicū, cum Hermete suo apparuere, alioquin invisibiles, quibus hoc unum petitum fuit, ut sub salvo conductu, opes suas porro explicare liceret, neque fas esset, ulli carnificum tam sacra capita violare, vel neçtere. Assensum est libenter, & privilegiū à Phœbo con-

9.

Philoso-

phi.

10.

Artista

11.

Lingua-
sta.

12.

Versifi-
catores.

13.

Fabula-
tores.

14

Ciniflo-
nes.

- bo concessum: Quisquis philosophalē illam petrā conficeret, haberetur inviolabilis: quisquis artē illa mentiretur, pēderet. Tandem nec Typographi, Bibliopolæ, Bibliopecti, & hujuscemodi Charophili abfuere, quibus, ut Gutenbergius aiebat, id doluit, nunquā posse Mundum veris fabulis fucisq; satiari, se verò adornandis talibus vix sufficere. Quibus Phœbus respondit: Xanthum mare citius ebibiturum, quàm defuturam ipsis mentiendi materiam. Arque simul alia Classis advocabatur, quam Urbanam dixere: Ubi se primi intulere Præfecti, quos malè habebat, si Raimero Orco credendum, lex scripta, quam mallent ex pectoris vel cerebri scrinio peti. Respondit autem Phœbus, non fidendum iis scriniis, quæ ex moro fabrefierent.
15. *Char-*
tophili.
16. *Præ-*
fecti.
17. *Con-*
sules.
18. *Scri-*
bæ.
19. *Sen-*
tores.
- Sequuti Consules per M. Antonium petierunt, quia molitoribus fraudi non sit farinā conspergi, idem ipsis condonari ex fisci pulvere. Ij responsum acceperunt: videndum, ne dum pulvis è veste excutitur, corpus simul vapulet. Postea scribæ urbiū per Perezium sunt peccati, quoniam in intima Civitatis cuniculos egissent, liceret nunc pyrium pulverem substernere. Respondit Phœbus, periculum ingens subesse: nec enim constare, antè, an retrò vis pulveris feriat. Dehinc Senatores, quorum votum Blesus pro-

tulit,

tulit, Liceret sententias per aleam ferre,
 quando pleraque nescirent. Respondit
 Phœbus, non prohibere, si à vino absti-
 neant: alioquin oculorum nullibi fore
 usum. Inde Institores per Midam in- 20. In-
stitores.
 stitire, Bacchanalia quater in anno ce-
 lebrarentur, quòd festum emendis ven-
 dendisque vestibus sit exoptatissimum.
 Respondit Phœbus, jam omnia Chri-
 stianorum sacra in Bacchanalia trans-
 migrasse, nec se videre, quod tempus,
 quod festum sit reliquum. Mox Caupo- 21. Cau-
pones.
 nes per Apicium sunt causati, nisi coher-
 ceantur aliqui sobrietatis & temperan-
 tiæ præcones, nunquam ultrà urbi pro-
 futura publica diversoria. Sed abnu-
 it Phœbus: & nescitis, inquit, plus vini e-
 pylorumq; absumi januis clausis, quam
 insignibus propendentibus? Insuper 22. Opif-
ices.
 & Opifices prodire, quorum patronus
 Plinius inculpavit Seculi barbariem,
 quod nesciret ingeniis artificum uti. Re-
 spondit Phœbus. Mundum vetulum
 haud decere mundum, & immundę ter-
 ræ nullam quærendam munditiem esse
 tamen plures, qui comant, quam corri-
 gant. Porro Agricola per Varronem su- 23. Agr
col a.
 um rationes acceptorum & expensarum
 à Civibus postularunt: quibus injunxit
 Phœbus suum quoq; religionis & hu-
 manitatis Computum adferrent. Sed &
 Nautæ per Palinurum aquis infidelita 24. Nautæ

98 PHOEBI IUDICIUM.

25. *Carnifices.*

IV.
26. *Indas.*

27. *Ethnici.*

tem ; ventisque importunitatem exprobrabant : quos omnium hominum maximè temerarios avarosque Phœbus increpavit. Tandem & Carnifices, si fas est proloqui, misellorum sortem miserati per Cruciarium aurifabrum magnos fures, magnos latrones, & magnos adulteros, &c. ad supplicium deposcebant, unde lucri maior spes esset. Sed responsum à Phœbo tulere, sua agerent, suos Satanæ relinquerent. Absoluta hac classe, alia, quæ Religionis nomen gerit, advocata est. Ubi primum se exhibuere Judæi, non Abrahami illius sanctissimi filii, sed Synagogæ spurij, qui bipartito agmine hinc sub Jeroboamo Samaritanos, Morboneos. Meristos, Pharisæos, Saducæos, Essæos, Rehabitæ, Nazaræos, Galilæos, Idumæos, Zelotes, Sicarios, Menelaitas, Ammonitas, &c. illinc sub Mahomete Alcoranianos, Dernischlianos, Zoffiliares, Horifeos, &c. produci volebant quibus id unice quæsitum, ut quando olim sint meras nuptias habituri, Liceret hic sub uno aliquo capite earundem prædubitantare. Respondit Phœbus, haud facile id ab angusto hoc loco impetrari posse, cū nec Mare nostrū Judæorū Bescemorth, nec terra Mahometi Asinā capiāt. Succedere itaq; Pagani, quorū pater Caius cum idolorum, dæmoniorum, animalium, stellarum, herbarum cultores,

99 PHŒBI IUDICIUM.

tum Epicureos, Stoicos, Magos rû Canibale & ferinos planè adduxerat quib. anxie requirebat, aut possent æternû hic vivere aut planissimè moti. Sed respondit Phœb., vivere nō posse, ne desit succrescentib. iniquitatibus locus: interire non licere, ne illa irregularitas maneat impunita. *Postea & Christiani, sed quib. Christus ignotus sub Simonis Magi conductu, & Latinorum, Græcorum, Indianorum, Jacobitarum, Marovinarum, Nestorianorum, Moronitarum, Arminianorum, Surianorum, Mosarabum, Moscovitarum, Bohemorum, Piccardorû, Gorgianorum, Pseudoevangelicorum nominibus, sollicitè expetierunt, quia infame esset, Crucifixum aliquem habere Patronum, pro Christo Chrysum liceret paucis mutatis colere. Respondit Phœbus, quando Crucem potius alijs inferrent, quam portarent, & Chryso Christum inducerent, gratitudinis esse in optimè meritum Patronum, ne nomen etiam cum re dmitterent.* *Post* *28. Christiani.*

hos Persecutores ingressi, quorum Princeps Julianus valde iniquè tulit Religionis fecunditatem, quæ millies accisa, incisa, concisa, excisa, semper pareret. *29 Persecutores.*

Respondit Phœbus, eam esse Religionis naturam, ut nisi laxata, ditata, & pingue facta nunquam exarescat. *30. Hæretici.*

Postremo & innumero numero, & in-

strosissimis appellationibus se statuere, quorum advocatus Apollyon id ausus est petere, ut quisque inter eos urbem quidem suam assignatam solus regeret, cæterum cum vicinis pax perpetua & fraternitas sanciretur: impedire enim mutua odia, honorum & opum simul ac otii abundantiam, Respondit Phœbus, placere pacem, quæ futura sit, cum venti omnes ex eodem loco spiraverint.

V.

31. *Asia.*

Hanc classem alia excepit à Nationibus denominata: ubi, quotquot Asiam insident, Orientis Principes magna sapientiæ suæ jactatione petierunt, quoniam exordia & Centra rerum omnium in Asia quondam sint fixa, ipsiſque solis oculorum usus concessus, reliquis Terræ incolis, quibus non nisi dubium lumen inutiles oculi effoderentur. Respondit Phœbus, haud videri nimium pertinaces, quibus Christus per universum diffusus esset invisibilis. Successit

32. *Eu-*

ropa.

Europa, quæ ob Ecclesiæ hospitium & terræ incultæ quondam perutilem cultum, armorumque indomitum usum, Orbis principatum appetiit. Respondit Phœbus, Illum jam dudum Philippo Hispaniarum olim Regi destinatum: Vereritamen, ne tempus Monarchiæ

33. *Afri-*

ca.

Catholicæ defugurum sit. Inde Africani comparere, quibus id curæ fuit, possent ex omnibus religionibus & politi-

PHŒBI IUDICIUM. IOE

is unum aliquod Simulacrum, quod co-
lerent, fundere. Quibus Phœbus respō-
dit, rarò sic coagmentari æs & lutum, ut
diversarum tempestarum injurias diu
sustineant. Postea America accessit, quæ *34. Ame-
rica.*
reformatores & Apostolos suos omnis
crudelitatis accusavit. Respondit Phœ-
bus, illis C. Cæsaris, his Apostolicam
mortem deberi. Advenere etiam Arcti- *35. Ar-
ctici.*
ci, quibus cum Belgis litigium, quòd ab
Europa dissecare conarentur: quos bo-
no animo esse & frigere iussit, Nam
Chartam, quàm glaciem, scindere esse
facilius. Sed & Australes Antartici *36. An-
tarctici*
Magellani proditionem culpavere, quo-
niam cum Christianis Christiana im-
manitas esset formidabilis. Respondit
Phœbus, jam terrefactos esse Gigantum
virivorum picturis, nec facile reditu-
ros. Hos omnes secuta est rerum Me- *37. Me-
moriam.*
moriam, cum amantissimi suo Charactere,
conquestaque est de partium Orbis dis-
sonantia Nam in ortu sinistrorsum, in
occasu dextrorsum, in septentrionibus
deorsum, in Austro sursum scribendum
esse: velle autem ex his unum quod o-
mnibus commune fiat, eligatur. Respon-
dit Phœbus, meminisset Crucis, quàm
in Palæstina, Orbis veluti centro, fixis-
set Deus, qua hoc universum carete
nunquam possit. Denique & Politia ad- *38. Poli-
tia.*
missa est, cui cum Deo ipso non bene

convenit. Aiebat enim, ingenioſiſſimas ſtructurās, exactiſſimas regulas, ſubtiliſſima ſtrategemata ab ipſo diſturbari & diſpergi, ſecretiſſimaque, revelari, prudentiſſima irrideri, robuſtiſſima confringi: ſed & æterna habita finiſi. Riſit hic Phœbus, & conciliari cum Deo, inquit, poteſ: opponi verò ei, niſi tuo damno, nunquam poteris. Declinante autem

V. I.

39. *Natura.**Natura.*

jam die, Una etiānum Clāſſis admiſſa eſt, Univerſitatis dicta. Hic prima comparuit Natura cum ratione & impetu, & in homines graviter inveſta petiit, quando homines omninò brutefcerēt, hæceret brutis ratiocinari. Reſpōdit Phœbus, non videri: nam ſi una ratiocinantium ſpecies Orbem tantopere affligat,

40. *Ars.*

quid de tot animantium ſpeciebus futurum arbitretur? Secunda Ars, cum ingenio & labore, artificum filios duriter increpavit, quibus nec capita eſſent, nec manus, & officiis tamen præficerentur.

41. *Creatura.**Creatura.*

Reſpondit Phœbus, Naturale id eſſe, præmanſum cibum pullis otioſis ingerere. Tertia Creatura, quæ de ſenior ſuo & deſatigatione, ac hominum ingrati tudine, importunitatque conqueſta, Conſolationem à Phœbo audivit, non abſore diu ſupremum judicii ſeveri diē.

42. *Tempus.**Tempus.*

Itaque alacrius Tempus erat inquit: quod & ego deplorarem. ſed quia imminere audio liberationis noſtræ diem, dabo equidem Magnaribus furorem &

Silentiariis deglubere, & Satrapis insolentiam, & Quæstoribus furta, & Militibus sacrilegia, & sacrificulis hypocrisin, & Leguleijs rixas, & Medicis cædes, & Philologis vertiginem, & Artistis imperitiam, & linguistis balbutiem, & Versificatoribus grallas, & Historicis nugas, & Chymicis fumos, & chartophilis fabulas, & Præfectis violentiam, & Consulibus peculatum, & Scribis prodiciones, & Senatoribus annuere, & Institoribus corrumpere, & cauponibus Vinolentiam, & Opificibus Vanitatem, & Agricolis fraudes, & Nautis impietatem, & Carnificibus barbariem, & Judæis usuram, & Ethnicis cæcitatem, & Christianis blasphemias, & persecutoribus inquisitionem, & Hæreticis labyrinthos, & Asiæ metamorphosin, & Europæ libidinem, & Africæ dolos, & Americæ stuporem, & Arcto gelu, & Austro immanitatem, & Memoriarum circulos, & Politicæ somnia, & Naturæ imbecillitatem, & Arri deliria, & Creaturæ lippitudinem. Ego verò vicissitudines passionisque meas sustinebo, dum Deus universi hujus aliquando misceatur. Tum Phœbus: Benè tu meum Tempus, quod me universali judicio in hos omnes levasti. Cæterum quia hæc dies malis tantum, & qui à verò bonoque degenerant, recensendis insumptus est: Bonorum ve-

104 PHOEBI IUDICIUM
rò in singulis vitæ Ordinibus non con-
temnendus superest numerus, illis
ad suam opprobrio remissis his diem
in crastinum indicimus, ubi Virtu-
tuti condigna elogia atque præ-
mia audiant simul & ac-
cipiant.

DEO GLORIA.

MYTHO-

150.

MYTHOLOGIAE.

CHRISTIANA N A E

LIBER SECUNDUS.



ARGENTORATI,

Sumptibus Hæred. LAZARI ZETZNERI

M. DC. XIX.

THE CITY OF NEW YORK

IN SENATE

JANUARY 18, 1893

REPORT

OF THE

Viro undecunque
NOBILISSIMO,

Dn. V Vilhelmo von der Wense. &c.
 Equiti Luneburgico,

*Fauteri, & compatri suo ho-
 norando.*



Emo, qui Tenovit, Vir Nobilissime, ex me quæret, cur his meis Apologis Patronum elegerim. Nam cum passim Tuis virtutibus, omnibus ordinibus cum admiratione satisfeceris, fatendum est, ad Te, velut exactissimum arbitrum, rerum humanarum ideas dijudicandas merito deferri. Hoc superest, ut sciant etiam benefactorem, & amicum mihi fuisse, ac minus dubitent libertatem eam condonare, vel dissimulare, quam Tu tot nominibus & imaginibus vir nobilitatus foveris & amaris. Accipe

verò hunc libellum, si alij nolint, Tibi, &
 ejus memor esto, qui dum vixerit, nec
 oblivisci Tui, nec præclara tua donas
 fatis collaudare poterit. Vale. i. Ianuar.
 An. 1619.

T. E.

officiosiss.

IOHAN. VALENTINUS
 Andrea.

SALVE ITERVM, LECTOR

CHRISTIANE, ET

candide audi.



Os fuit nonnullis Regibus terras suas
dissimulato habitu aliquando circū-
ire, & quod vulgi de iis esset iudiciū,
intra libera plebis conclaſſa explo-
rare. Nam cum Veritate nihil sit a-
que neceſſarium hominibus imperanti, nunquam
ea tamen in magna fortuna intuitu adeo libera
est; quam cum sub caſula umbra veluti nugatur.
Hinc Eclogis, & Bucolicis atque Apologis in Re-
publica locus datus, quibus pastoralis libertati sua
querela, sua simplicia iudicia indulgerentur, ac
veluti sub dio emiſſa Voces eſſent innoxia. Sic e-
nim ab omni aſſomagnanimitas ſenſit: ut cogita-
tiones hominum conſtringi nunquam poſſunt; ita
non inuſile eſſe interdum linguas relaxari, qua ſi
maxime non ſemper ſapientia & prudentia liſat,
nobiliorē tamen mentem multorum non ſecius
admonent quam imperiti agrotantis querela ſa-
gacem Medicum. Contra ſit a tyrannica puſilla-
nimitate, qua, quia ſub ſe ſerſilia omnia & re-
pentia eſſe vult, angde peius odit, quiſquis mutire
audet, aut imperii turpitudinem accuſare. Vnde
calamos, fiſtulas, Verſusque ita enerſare oportet,
ut qua noſtra aſate fuere turpiſſima, poſteritati,
compta & ſacrata tranſmittantur. Caterum ſi
Deo Veritati identidē vindictas excitat, ſi de hu-

manum ingenium infamio silentii est impatiens,
 nescio quam contra omnes vires atque minas sub-
 inde Tityrus aliquis emergat, qui cum Melibæo
 suo sub fagi tegmine liberius fabuletur, cantile-
 nisque, etsi non satis politis exactisque, circumfu-
 sum rusticum genus arrigat, & applaudere fa-
 ciat. Cujus hunc usum esse ajunt, quod urbana
 continentia, sibilisq; terrefacti, hac rursus laxita-
 te sonique delinssi, alacriores durissimis labori-
 bus insudant. Idem in castris evenire solet, ut, qui
 manu sunt strenui, non ob unum alterumve libe-
 rius verbum exaurentur, quin potius Alexan-
 drum, Pompejum, Carolum, cognomento Magnus,
 & nostra aetate non minores Carolum quintum,
 Consalvum, Henricum quartum Gallum, bellato-
 res felicissimos, liberis, linguis & calami de-
 lectatos, atque ob id velut ingentis spiritus he-
 roas laudatos legimus, dum Nero, Heliogabalus,
 & alia hominum feces inter extortarum adula-
 tionum, sterquilinia computruerint. Quod vero
 de Magnatibus cum laude atque vituperio dictum,
 nobis id seculi nostri iustio ad minorum gentium,
 quos ajunt, Deos referendum est. Nam ut sacro-
 rum probati, antistites, jure laudati antecessores,
 sanitatis felices servatores, scientiarum ingenio-
 si thesauri, literarum periti informatores, li-
 benter ac benigne ferunt, si quis de Ecclesia macu-
 lis, Republica vulneribus, corporis cruciatibus,
 ingentis tenebris, scholarum pulvere officiose mo-
 neatur: ita insolens aliqua pestis indast Sacrificu-
 los, Regulejos, Agyras, Phantasticos, & Abeceda-

rior, ut, quod contra Mahumetem, Antichristum, Phalaridem, Epicurum, Endymionem, Thersitem, Sinonem, & alia orbis inquinamenta pastoralis tibia efflatum est, ferre non possint: sed velut de se dicta, quacumq; Mundus impura habet, vah quam indecora confessione quirantentur, ac quo sunt humana societati inutiliores, ita intractabiles, neque ullius falsioris disteris patientes reperiantur. Cujus si quis forte causam quarat, nulla est evidentior, quam quod specui suo inclusi, umbræque rerum occupati, universi orbis compendium, sanctitatis summam, eruditionis ideam, literarum Monarchiam, Naturæ secreta uni ac soli possidere temerarie sibi, an ridicule, persuadent: quoniam in Veritatis patulam lucem, & scientiarum latissimos campos expatiari nunquā licuit. Unde de rerum Universitate, velut suo carcere: de orbis bibliotheca, velut Abecedaria tabella: de arxio herosco, velut trivialis Pedagogy: de lingua, velut Orthographia sua ineptissime judicant, & quicquid utres non resonat, cum Apollinis Cythara finiero suo pellunt. Ac videre est homines obscurissimos nec unquam Parnassi manibus ad missos metuere, ne Hebraorum enigmata, Græcorum lepores, Latinorum nequi, Hispanorum cothurni, Italorum aculei, Gallorum sales, in se unos incurrant, scilicet quos ingens acies supra mortalium sortem, ad invidendam summi boni possessionem evexisset, cum nondum Bibliopolis, nisi valde propinquus, innotuerint. Nec satis est ingenio liberioribus omnibus irasci,

nisi

nisi & panais statuta sit, si qui extra caulas eruditionem requirant, aut forum petant literatura aliud, quam suum. Hinc Corydoni & Menalca, Mopso & Thestilo non licet alio mercatum ire, quam ubi est opinionum palcarium, ibique studiorum herbas commutare; qua si me forte iniquior dicatur, veluti minus Theologica, minus & Philosophica aut literaria, fulmen capiti imminet, ac praesentissimum exitium. Nam quis ausit vitam Christi urgere absq, fanatici crimine? aut iustitia aliquid exprobare, absque rebellionis accusatione? aut Galeno aliquid addere, absq, necromantia suspitione? aut Aristoteli aliquid negare absque Peripat. murmure? aut Ciceroni aliquid obloqui, absque Grammatistarum vindicta? quamvis revera non hi Eruditionis principes, sed asini illi Cumani tangantur potius, qui sub leonũ exuvium & antecessorum fama territant. Qua vero major posset obrudi indignitas, quam adorare oportere, qui sub divinorum colloquiorum, & S. Spiritus agitationis simulatione, aurum, cupedias monadesque clepunt? & Venerari eos, qui inter regni affectatas vigilias, munimenta nostra perforant? & admirari eos, quibus somnia sua, Natura arcana dicuntur? & alere eos, qui nomenclatoribus Sophiam impugnant? nisi superessent libertatis Indices, religiosi Patres, integerrimi Politici, acutissimi Philosophi, versatissimiq, Philologi, quorum robore Patria Religio & incolumitas, tum eruditionis flos, servatur, atque defenditur. Vnde quisquid illis in visum, his gratum; quic-

quicquid turbidum illis, his placidum; quicquid
seditiosum illis, his Patriæ Veritatisq; amans cre-
ditur, nec lacerandi illi tam sunt, quam hi nostri se-
reni. Furunt illi, hi rident; proscribunt illi, hi
tuentur; conculcant illi, hi erigunt; & si quid mi-
nus limatum, candidè recensent. Hinc Veritas et-
iam afflicta satis bene habet, si bonis, quantum-
vis paucioribus, non displiceat; & Tyrannorum
rabiem minus reformidat, si palam appareat &
magno consensu accusetur turpitudine. Quis enim
non obstupescat in universi orbis fabula, ubi nunc
Romani Prasulis hypocrisis, nunc Tyrannorum
sanguinaria consilia; nunc Politicorum inauspi-
cata nugamenta; nunc literarum hypocrisis, im-
pietas, lascivia, dissensio, tenebra, atque permulta
alia non unius climatis, sed hemisphæris nostris
incommoda accusantur, homuncionem unum at-
que alterum usq; adeo irritasse, ut in publico spe-
ctatorum omnium silentio, & tacito iudicio, ipsi
soli non Socratica magnanimitate, sed Xanthip-
pea impatiencia assurrexerint, & suam injuriã,
suam imaginem, suam Virgam exclamarint. Bo-
num factum! Ecquis enim auriculas sordidas, ter-
gum cicatricosum, & caudam olidam agnosceret,
nisi a sinu dea sibi vindicasset: & tamen huic non
magis acerbentur, quam tuis, aut alteri, si litigare
cum asino liberet. At quia magnis juramentis
sua contendit, patiamur nos vinci: quoniam rem
haud magni momenti perdimus. O insanos, si sa-
crilegia, si Bacchanalia, si lupercalia, si sophisticã,
si histrioniam, si hypocrisin, si opinionem, tandem-
que

convenit. Aiebat enim, ingeniosissimas
 structuras, exactissimas regulas, subtilis-
 sima strategemata ab ipso disturbati &
 dispergi, secretissimaque revelari, pru-
 dentissima irrideri, robustissima confrin-
 gi: sed & æterna habita finiri. Risit hic
 Phœbus, & conciliari cum Deo, inquit,
 potes: opponi verò ei, nisi tuo dampno,
 nunquam poteris. Declinante autem
 jam die, Una etiãnum Classis admissa
 est, Universitatis dicta. Hic prima com-
 paruit Natura cum ratione & impetu,
 & in homines graviter invec̃ta petiit,
 quando homines omninò brutescerēt,
 hæceret brutis ratiocinari. Respondit Phœ-
 bus, non videri: nam si una ratiocinan-
 tium species Orbem tantopere affligat,

V. I.

39. Na-
tura.

40. Ars.

quid de tot animantium speciebus futu-
 rum arbitretur? Secunda Ars, cum in-
 genio & labore, artificum filios duriter
 increpavit, quibus nec capita essent, nec
 manus, & officinis tamen præficerentur.
 Respondit Phœbus, Naturale id esse,

41. Crea-
tura.

præmansum cibum pullis otiosis inge-
 rere. Tertia Creatura, quæ de senio suo
 & defatigatione, ac hominum ingrati-
 tudine, importunitatque conquesta,
 Consolationem à Phœbo audivit, non
 abfore diu supremum iudicii severi diẽ.

42. Tem-
pus.

Itaque alacrius Tempus erat inquit:
 quod & ego deplorarem: sed quia immi-
 nere audio liberationis nostræ diem,
 abbo equidem Magnatibus furorem &

Silentiariis deglubere, & Satrapis insolentia, & Quæstoribus furta, & Militibus sacrilegia, & sacrificulis hypocrisin, & Leguleijs rixas, & Medicis cædes, & Philosophis vertiginem, & Artistis imperitiam, & linguistis balbutiem, & Versificatoribus grallas, & Historicis nugas, & Chymicis fumos, & chartophilis fabulas, & Præfectis violentiam, & Consulibus peculatum, & Scribis prodiciones, & Senatoribus annuere, & Institoribus corrumpere, & cauponibus Vinolentiam, & Opificibus Vanitatem, & Agriculis fraudes, & Nautis impietatem, & Carnificibus barbariem, & Judæis usuram, & Ethnicis cæcitatem, & Christianis blasphemias, & persecutoribus inquisitionem, & Hæreticis labyrinthos, & Asiæ metamorphosin, & Europæ libidinem, & Africæ dolos, & Americæ stuporem, & Arcto gelu, & Austro immanitatem, & Memoræ circulos, & Politicæ somnia, & Naturæ imbecillitatem, & Arti deliria, & Creaturæ lippitudinem. Ego verò vicissitudines passionesque meas sustinebo, dum Deus universi hujus aliquando misceatur. Tum Phœbus: Benè tu meum Tempus, quod me universali judicio in hos omnes levasti. Cæteram quia hæc dies malis tantum, & qui à verò bonoque degenerant, recensendis insumptus est: Bonorum ve-

104 PHOEBI IUDICIUM
rò in singulis vitæ Ordinibus non con-
temnendus superest numerus, illis
ad sua cum opprobrio remissis: his diem
in crastinum indicimus, ubi Virtu-
tuti condigna elogia atque præ-
mia audiant simul & ac-
cipiant.

DEO GLORIA.

MYTHO-

150.

MYTHOLOGIAE.

CHRISTIANA N A E

LIBER SECUNDUS.



ARGENTORATI,

Sumptibus Hæred. LAZARI ZETZNERI

M. DC. XIX.

CITY OF NEW YORK

OFFICE OF THE COMMISSIONER OF THE LAND OFFICE

REPORT OF THE COMMISSIONER OF THE LAND OFFICE

FOR THE YEAR 1893

ALBANY: J. B. LIPPINCOTT & CO., 1894.

Viro undecunque
NOBILISSIMO,

Dn. V Vilhelmo von der Wense. &c.
 Equiti Luneburgico,

*Fauteri, & compatri suo ho-
 norando.*



Emo, qui Te novit, Vir Nobilissime, ex me quæret, cur his meis Apologis Patronum elegerim. Nam cum passim Tuis virtutibus, omnibus ordinibus cum admiratione satisfeceris, fatendum est, ad Te, velut exactissimum arbitrum, rerum humanarum ideas dijudicandas merito deferri. Hoc superest, ut sciant etiam benefactorem, & amicum mihi fuisse, ac minus dubitent libertatem eam condonare, vel dissimulare, quam Tu tot nominibus & imaginibus vir nobilitatus-foveris & amaris. Accipe

verò hunc libellum, si alij nolint, Tibi, &
 ejus memor esto, qui dum vixerit, nec
 oblivisci Tui, nec præclara tua donas
 fatis collaudare poterit. Vale. i. Ianuar.
 An. 1619.

T. E.

officiosiss.

IOHAN. VALENTINUS
 Andrea.

SALVE ITERVM, LECTOR CHRISTIANE, ET candide audi.



*Os fuit nonnullis Regibus terras suas
dissimulato habitu aliquando circū-
ire, & quod Vulgi de iis esset iudiciū,
intra libera plebis conclaſſia explo-
rare. Nam cum Veritate nihil sit a-
que neceſſarium hominibus imperanti, nunquam
ea tamen in magna fortuna intuitu adeo libera
est; quam cum sub caſula umbra ſecluti nugarur.
Hinc Eclogis, & Bucolicis atque Apologi in Re-
publica locus datus, quibus paſtorali libertati ſua
querela, ſua ſimplicia iudicia indulgerentur, ac
ſecluti ſub diſco emiſſa Voces eſſent innoxia. Sic e-
nim ab omni aſſu magnanimitas ſenſit: ut cogita-
tiones hominum conſtringi nunquam poſſunt; ita
non inuſile eſſe interdum linguas relaxari, qua ſi
maxime non ſemper ſapientia & prudentia litāt,
nobiliorē tamen mentem multorum non ſecius
admonent quam imperita agrotantiſ querela ſa-
gacem Medicum. Contra ſit a tyrannica puſilla-
nimitate, qua, quia ſub ſe ſerſilia omnia & re-
pentia eſſe vult, angue pejus odit, quiſquis mutire
audet, aut imperii turpitudinem accuſare. Vnde
calamos, fiſtulas, Verſusque ita enerſare oportet,
ut qua noſtra aetate fuere turpiſſima, poſteritati,
compta & ſacrata tranſmittantur. Caterum ſi de
Deo Veritati identidē vindictas excitat, ſi de hu-*

manum ingenium infamis silentis est impatiens, nescio quam contra omnes vires atque minas subinde Tityrus aliquis emergat, qui cum Melibae suo sub fagi tegmine liberius fabuletur, canaliculusque, etsi non satis politis exactisque, circumfusum rusticum genus arrigat, Et applaudere faciat. Cujus hunc usum esse ajunt, quod urbana continentia, sibilisq; terrefacti, hac rursus laxitate sonique delinssi, alacrescunt durissimis laboribus insudant. Idem in castris evenire solet, ut, qui manu sunt strenui, non ob unum alterumve liberius verbum exaurentur, quin potius Alexandrum, Pompejum, Carolum, cognomento Magnus, Et nostra aetate non minores Carolum quintum, Consalvum, Henricum quartum Gallum, bellatores felicissimos, liberis, linguis Et calamis delectatos, atque ob id velut ingentis spiritus heros laudatos legimus, dum Nero, Heliogabalus, Et alia hominum feces inter extortarum adulationum, sterquilina computruerint. Quod vero de Magnatibus cum laude atque vituperio dictum, nobis id seculi nostri visio ad minorum genus, quos ajunt, Deos referendum est. Nam ut sacrorum probati, anctissimi, jure laudati antecessores, sanitatis felices servatores, scientiarum ingeniosi thesauri, literarum periti informatores, libenter ac benigne ferunt, si quis de Ecclesia maculis, Republica vulnibus, corporis cruciatibus, ingentis tenebris, scholarum pulvere officiose moneat: ut insolens aliqua pestis invasit Sacrificios, Regulejos, Agyras, Phantasticos, Et Abecedarios,

rior, ut, quod contra Mahumetem, Antichristum, Phalaridem, Epicurum, Endymionem, Therfitem, Sinonem, & alia orbis inquinamenta pastoralis scibia efflatum est, ferre non possint: sed velut de se dicta, quacumque Mundus impura habet, vah quam indecora confessione quirantur, ac quo sunt humana societati inutiliores, ita intractabiliores, neque ullius falsioris doctoris patientes reperiantur. Cujus si quis forte causam quarat, nulla est evidentior, quam quod specus suo inclusi, umbrisque rerum occupati, universi orbis compendium, sanctitatis summam, eruditionis ideam, literarum Monarchiam, Natura secreta uni ac soli possidere temerarie sibi, an ridicule, persuadent: quoniam in veritatis patulam lucem, & scientiarum latissimos campos expatiari nunquam licuit. Unde de rerum Universitate, velut suo carcere: de orbis bibliotheca, velut Abecedaria tabella: de astro herosco, velut irrisoria Padagogio: de lingua, velut Orthographia sua ineptissime judicant, & quicquid utres non resonat, cum Apollinis Cythara fimeo suo pellunt. Ac videre est homines obscurissimos nec unquam Parnassi mansis ad missos metuere, ne Hebraorum anigmata, Gracorum lepores, Latinorum nevi, Hispanorum cothurni, Italorum aculei, Gallorum sales, in se unus incurrant, scilicet quos ingenii acies supra mortalium sortem, ad insidendam summi boni possessionem exexisset, cum nondum Bibliopolis, nisi valde propinquis, innotuerint. Nec satis est ingenii liberioribus omnibus irasci,

115

nisi & panis iustitiae sit, si qui extra caulas eruditionem requirant, aut forum petant literatura aliud, quam suum. Hinc Corydoni & Menalca, Mopso & Thestilo non licet alio mercatum ire, quam ubi est opusculorum palearium, ibique studiorum herbas commutare; quae si me forte iniquior dicatur, veluti minus Theologica, minusve Philosophica aut literaria, fulmen capiti imminet, ac praesentissimum exitium. Nam quis ausit vitam Christi urgere absque fanatici crimine? aut iustitia aliquid exprobare, absque rebellionis accusatione? aut Galeno aliquid addere, absque necromantia suspitione? aut Aristoteli aliquid negare absque Peripat. murmure? aut Ciceroni aliquid obloqui, absque Grammatistarum vindicta? quamvis revera non hi Eruditionis principes, sed asini illi Cumani tangantur potius, qui sub leonum exuvibus & antecessorum fama territant. Quae vero major posset obtrudi indignitas, quam adorare oportere, qui sub divinum colloquiorum, & si Spiritus agitationis simulatione, aurum, cupedias monadesque clepunt? & venerari eos, qui inter regni affectatas vigilias, munimenta nostra perforant? & admirari eos, quibus somnia sua, Natura arcana dicuntur? & alere eos, qui nomenclatoribus Sophiam impugnant? nisi superessent libertatis indices, religiosi Patres, integerrimi Politici, acutissimi Philosophi, versatissimiq; Philologi, quorum robore Patria Religio & incolumitas, tum eruditionis flos, servatur, atque defenditur. Unde quisquid illis in visum, his gratum;

quis-

quicquid turbidum illis, his placidum; quicquid
 seditiosum illis, his Patriæ Veritatisq; amans cre-
 ditur, nec lacerandi illi tam sunt, quam hi nostri se-
 renti. Furunt illi, hi rident; proscribunt illi, hi
 tuentur; conculcant illi, hi erigunt; & si quid mi-
 nus limatum, candidè recensent. Hinc Veritas et-
 iam afflicta satis bene habet, si bonis, quantum-
 vis paucioribus, non displiceat; & Tyrannorum
 rabiem minus reformidat, si palam appareat &
 magno consensu accusè ur turpitudine. Quis enim
 non obstupescat in universi orbis fabula, ubi nunc
 Romani Prasulis hypocrisis, nunc Tyrannorum
 sanguinaria consilia; nunc Politicorum inauspi-
 cata nugamenta; nunc literarum hypocrisis, im-
 pietas, lascivia, dissensio, tenebra, atque permulta
 alia non unius climatis, sed hemisphæris nostri
 incommoda accusantur, homuncionem unum at-
 que alterum usq; adeo irritasse, ut in publico spe-
 ctatorum omnium silentio, & tacito iudicio, ipsi
 soli non Socratica magnanimitate, sed Xanthip-
 pea impatentia assurrexerint, & suam injuriã,
 suam imaginem, suam Virgam exclamarint. Bo-
 num factum! Ecquis enim auriculas sordidas, ter-
 gum cicatricosum, & caudam olidam agnosset,
 nisi asinus ea sibi vindicasset: & tamen huic non
 magis acerbentur, quam tui, aut alteri, si ille
 cum asino liberet. At quia magnis juramentis
 sua contendit, patiamur nos vinci: quoniam rem
 haud magni momenti perdimus. O insanos, si sa-
 crilegia, si Bacchanalia, si lupercales, si sophisticas,
 si histrioniam, si hypocrisin, si opinionem, tandem-
 que

que gehennam excusare, imo & collaudare ceperimus, & linguas renitentium perforare! Sint sane prodigi, avari, superstitiosi, Epicurei, temerarii, abjecti, adulteri, eunuchi, garruli, elingues, quales scilicet Mundi princeps numerosos habet: sed & sit, qui improbet: quod quia Sarabazta ac Rabini nostri prohibent, nescio an digni sint obsequio. Illud equidem veritas cum ipso veri fonte, Deo, testatur, nunquam credidisse tanti supercilii, tanta impudentia, tanta stoliditatis homines, quos haud ita pridem literarum proceres credidit nunc impudentissimos impostores deprehendit. Quidenim, per Deum immortalē, Rempublicam, turbare potest, si Ecclesiam moneamus, Vocationis primum Divina janua obole Christi ingredietur, non parietes munusculis aut consanguinitate perfores: dein exemplum doctrina addat, & imitatione Christi prae luceat: Crucis Christiana ligno potius, quam Mundi crepundis delicietur: Ecclesiae lumina & Martyrum robur potius, quam terra mercimonia aestimet? Quid improbum est, populorum pastorem orare sui gregi, quam exoticorum, patiore curam habeat: sudorē & cruorem suorum parcius expendat: tentoria Dei & sacra aulae spoliari, majorumque pietatem violari non patiatur: Israelitis Aegyptiacos quaestores non imponat: Patria succū sanguisugis non permittat? Quid absurdi, literatis exprobrare Historiam fucatam, Physicam incertam, Ethicam inutilem, Matheseos, ignorantiam, Rhetorices mendacia, Logica supercilium, linguarum imperitiam,

tiam, atque inter hac tam innumeram adolescentum perniciem, intolerabiles sumptus, & ridiculas graduum indifferenter venalium gesticulationes, denique chartacei regni severitatem, librorumque chaos quibus sane nec Christo, nec humani ingenii nobilitati aliquid confertur? Et quis tandem impediat, vulgus admonere mortis, admonere animæ, admonere iudicii, admonere celi, vel, si hac sublimia nimis sunt, admonere rationis, laboris, temporis? Nec tamen effugimus, quin patiamur phaleras à cathedra, minas ex curia, stulos à schola, saxa ex foro, & id genus alia, ab iis, quos lucis ob malefacta in mortales, pudet, imò qui mortalibus subputent. Nam si collecta Gelimus, quam turpib. factis permultis talium functiones, ordinesq. suos macularint, quam sordide munusculis & nummis alienis inhiarint, quam libros, si quos habent, sitim & squalore obductos absconderint, nò centuria, sed chiliades exprobrationū scribenda essent: quamvis nec ipsi sibi vel lingua vel calamis pariunt, unde permulta ac, ut ingenue fateamur, prope omnia ab ipsis didicimus, cum illorum dedecore ac indignatione iterum repetenda. Agnoscitisne vestra verba, Morosophi, vestras querelas? vestra murmura? qui aliquando Pasquinum vobis optabatis, vel Marphorium, cui id liceret: quod liberet vobis? Nunc ubi pulserem aliquantum deterfistis, aurea vobis sunt, quæ plumbea & ficulnea paulo ante vocitabantur, ut appareat, non lucem aliorum, sed vestram obscuritatem: non imperium aliorum: sed impotentiam vestram vobis displicuisse.

postquam subito, ubi emerfistis, & vobis & illis deteriores facti estis. Nonne ego Grammatices tyrones viginti annorum nostri, & concionatores unus? et iurisperitos vidi, qui, velut necessitas, legem non habuerunt? ac Medicos, quibus nolletis canem scabiosum conceditum? Nunc rebus nostris pretiosissimis sunt praefecti, anima puta, corpori, honestati. Moderatus itaque mecum ageris, si sapitis, ne duriora extorqueatis. At quid iuvat, cum surdis fabulari? Hoc agamus potius, ingenue & aequanime lector, ut, quas tibi exhibeo fabulas, siue verum virtutum vitiorumque, id est a suspicionum & coniecturarum pulvere detergeamus. Quisquis es ergo, virtutis & veritatis studiose lector. siue sacra cum devotione tractas, siue Germanum meum integra fide administras, siue ad respublica gubernacula conscientiam alligasti, siue humani corporis incolumitatem natura sedulo petis, siue iuventutem artibus ingeniosissimis, linguis elegantissimis, moribus politissimis fidelissime informas, noli unquam sycophantarum prestigiis persuaderi, ludicrum hocce in tuos labores & studia esse vel unico verbulo iniurium, aut lingua parricidae cum alicuius boni infamia coniunctam. Nec enim tam pictura velim videri ignarus, qui asinum delineare volens equum effinxerim, aut pro lupo canem expresserim, aut cuculi loco penicillus aquilam reddiderit. Meliora Christus, & accommodatiora, qui sacri Evangelii, sacra iustitia, ac optima Philosophia sum reverentior, earundemque custodiam amantior, quam nigro sale quidquam polluam. Alii sunt,

inser

inter quos Apologus oberravit, non uni loco inclusi, sed per Europa plagas, per Bibliothecarum pulpita dispersi, nec nisi vastissimo Satana regno connexi. Vnde nec nomen quidem habent, nisi Platonis Velimus ideis nomina quarere, neque ulli hominum satis exacte competunt sed multis, Et ut divinus Scaliger nequaquam homines nos esse discere consuevit, sed partes hominis, eo quod ex omnibus aliquid fieri possit, idque non magnum, ex singulis pene minus, quam nihil: ita nec Vitia siue Titii, siue Sempronii hic prostabunt, sed inhumanitatis, quae inter homines occulte serpit, Et huius membrum unum, alterius plura, aliquorum medietatem, nonnullos totos occupavit, Et Christiana societas reddidit indecoros. Quod si verba hirsutiora aliquantum, aut hispidiora videbuntur, imprudentiam dices, Et rusticitatem, nunquam affectatam malitiam: quo quicquid, autem melior, mitius interpretatur aliena, etiam dubia verba: quo nequior, inclementius. Et hac nota boni lectoris mihi esto, nuda fabula delectari: maligni, arcanum sensum proboscide eruere, eruditi, veritate Et integritate: Grammatici virgulis, Et literulis aestimare, Velle. Vab Augures, aruspices, extispices, sortilegos somniatores, hieroglyphicos, Zipherarios, anagrammatistas, nasutissimos, quos nihil latere potest, Et quae terra mater gremio suo nihil satis abscondit, quorum calculationibus radices bisursolida extrahuntur, denique oracula, anigmata, gryphique omnes facile dissolvuntur: Sublime genus hominum, si curiositatem aestimes: sceleratum, si

anti-

118 AD LECTOREM.

animum. Nam his scrupulis aliena innocentia & simplicitati insidiantur, ut si quid Venenari malignis distillationibus extraxerint, habeant, quo candidioribus imponant, & saluberrimas herbas culpent. Fuge, mi lector, hoc Vermium genus, omnia erodens: Fuge talpas, omnem terram fodientes: fuge anguillas, omnes fissuras perreptantes, ac animo sereno fronte exporrecta, ore libero, oculis ridentibus, auribus vacuis, manibus plaudentibus, fabula nostra assideto. Vale.

APO.

A P O L O G O R V M
CHRISTIANORUM MA-
nipulus tertius.

Seneca.

*Non magis mihi potest vitiosus prodesse pra-
ceptor, quam gubernator in tempestate
nauseabundus.*

I. AC.

I. ACCOMMODATIO.



Ir diu in Aulis regum versatus, & qui vulgo multæ exercitationis, multiq; consilii habebatur, audiens alios suadentes Polypi mores imitandos esse, qui se rerum & locorū colorib. accommodat: alios hortantes, ut sepiæ actum se queremur, quæ aquas atramento obturbat, atq; ira delitescit: alios monentes, ut in vitæ cæstreum ducem haberemus, qui deprehensus saltu retia transilit: alios itē suggerentes, ut more glan. a versi escam voraremus: Contententes etiam alios, moribus labracis obtemperandum, qui obversus furtim sese nassa liberat. At ego, inquit ille, acinenserem vobis appono, huic præpositas natura quæmas dedit, ut fluctibus parendum, & secundo flumine natandum intelligat, nam illi plane Fortuna solet arridere, qui (ut ait Poeta) nunquam direxit brachia contra torrentem. Id consilium in regulam versum, quia tuta, & cum lucello omnia virtutis tentamina enervavit.

2. APOTHECA.

Cum urbs nostra variis morbis affligeretur, magna fuit medicorum cum diligentia, tum sedulitas, & medicamentorum copia undique adhibita; sed sanitatis nulla data recuperatio. Id. vel aeri, vel loco, vel tempori tributum: Cum tamen citius ferre grave esses, conquiriti

sunt & alij Medici. Ij cum & morbos & medicamina examinarer, præter admirationem nihil opis aliæ attulerunt. At Æsculapius senex, ut primum accessit, pharmacopodium omne excussit. Erant sanè pyxides satis ornatae, titulis liberales, tum medicamentorum imaginibus plene, color, pondus, precium, cum veris medicamentis eadem; at degustanti Æsculapio, vitiosa falsaque deprehensa. Nam ubi liberalitas promittebatur, profusio erat; ubi parsimonia, avaritia; ubi magnanimitas, furor; ubi humanitas, abiectio; ubi veritas, opinio; ubi cruditio, loquacitas, & similia his dissimilitudinibus. Tum comprehensus Pharmacopola, Medicos accusavit, qui distinguere nunquam docuissent; hi mercatores, qui alias merces non adferrent; hi terras, quæ alia & meliora non progignerent. Itaque subridens Æsculapius: Nunc tandem vobis constabit, mortales, cur tot, totiesque ægroteris, cum ipsam terram, matrem vestram, quid pro quo vobis subministrare audiaris.

3. A V G V R.

Augur in Augurem inciderat, hic exprorecta, ille caperata fronte. Cui ille, Quid rugas, inquit, contrahis apud me, cui æque nota sunt nostra sacra, nostra mysteria? Quoniam, inquit hic, nusquam satis secreti sumus. Nam si quisquam inopinatio interveniat, qui poterit vultum ex tempore sumere. Et alter, laudo te, respondit, sed id nescio, quam alibi nimis superbum

est, cum socios etiam arcanorum multi volunt vultu terrere, & nescio cuius maioris divinitatis & sublimitatis credulos facere. Ita AntiChristus de pectoris scrinio nugatur, ita Tyrannus de plenipotentiâ, ita Sophista de omniscientiâ suâ fabulantur, idque apud suos, apud æquales, id est, rerum optimè conscios, quasi qui coneulis sub velaminibus ludunt, quos Magistros Malleolos vocamus, socijs suis, & post aulae æquæ absconditis, persuadere conentur, vivere suas ac loqui pupulas. Tum alter, Non video, inquit, quid subsit, nisi imposturarum consuetudine nos tandem omninò occupari. Sed alter integrior: Hæc à Deo pœna justissima, inquit, est, qui omnibus volunt imponere, semetipsos tandem ludificare turpissimè.

4. BILANX.

IN huius nostri orbis nosocomio, quod publicis sumptibus est fundatum, iusta & æqua habebatur alimonix in singulos distributio. Nam ut laboris omnibus sua quantitas erat decreta, eo tamen artificio alteri lanci vel imaginatio, vel voluptas, vel ars, vel potentia, vel aurum, vel honos, vel somnus, vel appetitus, vel vanitas, vel simile quid appēdebatur, ut libenter sua forte acquiescere, imò & gloriari, æ cum nemine commutare velle, plerique visi sint. Duæ tamen vetulæ, Invidia & Curiositas, minùs hoc æquilibrium approbabant; sed hinc inde discurrentes, sua cum alijs, aliorum cum alienis variè librabant, & haud contemnendis iniectis scrupulis

omnia perturbabant. Hæ cum in Christianum incidissent, cui præsens malum, futuro bono erat adæquatum, riserunt ambæ; ac altera quidem: Hic nihil est, inquit, quod homini misero invideam, qui tot vitæ bonis se sponte abdicavit: & altera: Hic nihil est, inquit, quod in homine stolido inquiram, qui pulcherrimarum rerum ignorantiam sponte affectat. Sed Christianus longè suavius risit, & ô miserrimas, inquit, & stolidissimas, quarum portio, modo, tempore mensurâ, casu, figurâ, declinatione terminatur!

5. CAVPO.

SImulaverat aliquis bonorum amorem. Itaque quoscunque rarioris ingenij & studij audiebat, multis blanditijs sibi conciliare satagebat. Nec unius sectæ homines ambiebat; sed diversissimarum: ut capitales inter se hostes ex æquo diligeret, & omnium opinionum secretissima perscrutari videretur. Id datum erat insigni alicui mentis temperaturæ, & ingenio multarum rerum capaci, & iudicio ad intima quæq; penetrante, tum liberali animo: qui tot homines sibi convinceret. Hic nempe erat, quod omnibus placere posset: quod displiceret, aberat, vel elevabatur. Inter hæc verò ditescere homo, & ex omnium spolijs, sive exuvijs ædes facere apparebat, quas ille tamen opes contemnere, nec nisi amicorum nomine dispensare videri volebat. At Integritas, cum hospitium eius aliquando sub paupertatis ha-

bitu exorasset, sordidè habita, & in ipso, velut Avaritæ sive prædæ, domicilio in rerum turpissimarum contemplationem admissa, cum infelicibus valvis egrederetur: Hic equidem, inquit, Caupo: non Philosophus habitat,

6. CEBETIS TABULA.

Justus Velsius in forum literarium tabulas attulerat eleganter pictas, & nescio quid sapidi propinantes. Eæ permultis voluptati cum essent, aliquibus & admonitioni, iusto ære coemptæ, & parietibus passim affixæ sunt. Videre erat mulierculas vario habitus discrimine discursantes, quas imperitior aliquis choreas agere dixisset. Sed literati ex libellis, sphaeris, numeris, alijsq; hieroglyphicis, suas Deas, sua numina interpretantes, Pantheon aliquod literariū designari sunt arbitrati. Tandem nescio quis impudentior titulos apposuit, & secretum omne tabularum denudavit. Unde & rerum passim preciosissimarum opprobrium, & abiectissimarum æstimatio prostabat, idque unum quæri apparebat, bonum, quàm eruditum esse, præstare: sed & negabatur ingenij monarchia, quæ nisi in bonum incideret, nihilo nos rerum seculares redderet. Hæc ut seditionis accusata, ita gravi interdicto deleta sunt.

7. CYTHAROEDVS.

Cytharædus, qui arte suâ quæstum faciebat, ad aulam avari, & præcupidi Satrapæ pervenerat, optabatq; illius aures demulcere quo ipse nonnihi lucelli emulgeret. Itaque adiens prudentem, & benè doctum hominem, qui moribus suis promeruerat esse Satrapæ, & civibus quàm charissimus, ab eo percontabatur, quo nomo (ita cantilenæ legem vocant) posset aures Satrapæ tenere: Se enim nuperrimè Phrygijs modis mellissimam cantionem parasse jactabat. At vir illè singularis prudentiæ, volens tacite admonere, Satrapam parùm hoc suavitatis genere oblectari: Nolo, inquit, te, bone vir, falli; noster enim hierus minimè Phrygios modos amat, sed Doricos tantùm, hos si sub manu habueris, non hominem natum magis allexeris. Abijt ille ad Italos, & fidibus suis iratus, Midam regem imploravit: sed nec dum ad nos beator redijt.

8. CONATVS.

Conatus & Effectus magno calore altercebantur, quodd hic nimium se offerret, & illum velut imbecillum irrideret. Conatus è contra suum quondam auxilium, & veterem societatem exprobrabat, quam nunc dissimularet, postquam fortunæ temerario beneficio emergerit: Sin vires etiam conferre secum non timeat, duello rem optimè decidi posse. Notatum est Effectum, quantumvis streperum, minus animi ad

confligendum præ se tulisse, tamen quòd fortunam haberet propitiam, plerique ad effectus famam, quæ robore eius jactitaverat, inclinarunt. Tandem ad arbitros negotium devolutum: ubi mirum, quàm cordati, quàm selectissimi ex hominum flore conatui faverent; è contra fortunati quique effectui blandiebantur: Judices verò, re optimè pensitatâ, sic pronunciarunt, famosissimos effectus persæpè ignobilibus & sordidis parentibus hatos; Conatus celebriores non nisi à generoso, & nobilissimo animo gigni, ac persæpè unius cordati morti plus deberi, quàm multorum timidorum vitæ.

9. CONCILIATIO.

Conciliatores, quos urbis reformatio dedecrat, ut in signe aliquod facinus ederent, quoscunque dissidentes noverant, ad unum omnes diem convocarunt. Nec absuerunt illi; sed magno numero confluxerunt, Thomas cum Scoto, Bartolus cum Baldo, Reuchlinus cum Hogenstrato, Erasmus cum Hutteno, Lutherus cum Zvinglio, Castellio cum Beza, Galenus cum Theophrasto, Aristoteles cum Ramo, Scheccius cum Fuxio, Bodinus cum Wiero, Scaliger cum Cardano, Crusius cum Frischlino, Melanchthon cum Wegelio, Chemnitius cum Bellarmino, Flaccius cum Baronio, Cuiacius cum Roberto, Sleidanus cum Surio, Hilligerus cum Fabro, Bachovius cum Treutlero, Bartasius cum Gamone, præter infinitos alios, quos singulos accusationes, defensionesque mutuas, quàm paucissimis

ciffimis verbis comprehensas exhibere voluerunt. At dum pagellas illi, & breves sententias expectant, hi vasta volumina offerunt, quibus perlegendis, sex annorum millia non sufficerent; petieruntque, ut hanc suæ sententiæ summam, explicare illis fufius aliquando liceat. Quæ ubi in prægrandem struem congesta sunt, conciliatores sumpto vultu benè sperare singulos, & ad indicendum alium diem redire iusserunt, ipsis interea hæc ut dijudicentur, curæ fore. At ubi primum partes diffluxere, nemo conciliatorum posthac unquam visus est.

10. DEPOSITIO.

H Brachius cum aliquando invisere Academiã vellet, hæc respondit, non vacare, quòd aliquot juvenes sacris initiandi essent; licere tamè, si placeret, solennibus interesse. Ille rem seriam & religiosam ratus, multis suspirijs precatus est, literas haberent ad optima quæque huius vitæ propitias: nam, veluti linguam, & boni & mali instrumenta esse, nec omnibus ad beatitudinem proficuas. At cum paulò pòst in atrium, nescio quot, larvati moriones erumperent, voce, gestibus, & strepitu nescio quid furiosum representantes, unumque aliquem, velut ceremoniarum magistrum, ijs imperare; ad suam iniuriam introductos hos arbitratus, vix se continuit, quin, inter singultus & lacrimas, omnes spectatores palàm execraretur: Prophanum oportet vitæ genus esse, inquit, cuius hæc sunt initia: Nam literæ & erudi-

uo, sacrae magis & seriae mihi habentur, quam in qua, bacchantes & insani per stultitiae fores irruant.

II. DIOPTRA.

Quidam è literatorum grege cæcitatem suam ægrè ferens, multis præmijs ophthalmicos invitavit; quod autem delicatior esset, acidum liquorem pullum, ne dum acum ullam, admisit. Repertus tamen est impostor, qui dioptra nariibus imposita videre jam, aut paulò post visurum, credulo persuasit. Nomen vitris suis dedit Dialecticæ & Rhetoricæ, jussitque sine ijs in forum nunquam aut publicum prodire. Paruit homo miser, & jam manu ductoris non ultra patiens, quoquo se vertit, impegit. Nam ut maxime speculis nihil defuerit, tamen auribus aut linguæ ad moræ idem præstitissent. Tandem misertus, Joh. Lud. Vives & acutioris visus alij: Redde hæc perspicilia, inquit, venditori, aut oculato alicui trade. Nam dum Physices & Mathematicos oculis cares, non mille crystalla, tibi tantillum lucis adferent.

12. DOMVS.

UNo eodemque in foro Cosmopolita & Cosmoxenus ædes exstruxerant; ille sumptuosas, hic frugales: ille spectuosas, hic necessarias: ille ludicras, hic utiles. Namque usus ille Politico architecto palatium in sabulo erexit, multis contignationibus fastigiatum, Corinthiacis columnis conspicuum, fornicatis peristylijs per-

meabile, tessellatis contabulationibus pretiosam, conspiciolorum artificiosa serie lucidum, podijs & ambulacris decorum, cancellis munitum, emblematis pictum, omnibustandem ornamentis aspectabile Cosmoxenus verò consultâ religione, ipse sibi, ubi non incommode habitaret, domicilium fabricavit, Fidei fundamento substrato, Spei columnis erectis, Patientiæ tecto superimposito, Charitate lucem inferente, Simplicitate parietes contegente, Labore conclavia distribuyente, Precibus fores occultantibus. Ita in præfens immigravit Cosmopolitæ ridiculus, spectatoribus neglectus. At cum post halcyonia variæ tempestates ingruerent, non illæ Cosmoxenij casam quidem perdidērunt, sed palatium illud vanitatis penitus perfundatum est, ac tum primum deprehensum, materiam omnem ex pice, cerâ, cretâ, lino, paleis & similibus fuisse omnibus iræ divinæ elementis obnoxijis.

13. EXEMPLAR CHRISTI.

Laudabatur Christiana Religio, quòd antiquissimam omnium sapientiam, prophetias atque oracula in se contineret; quòd secum ipsa undique conveniret; quòd simplicibus juxta & acutissimis esset persuasa; quòd divina planè doceret, quòd alias omnes opiniones facile refelleret; quòd denique inter tot persecutiones invicta permansisset: quæ omnia verum Deum, eius autorem, rectorem, servatoremque evince-

rent. At cum eam sibi sinceriores sex diversissimi ingenij & sententiarum homines singuli vindicarent, Græcus, Romanus, Africanus, Armenianus, Nestorianus, & Evangelicus, & dissentientes Orco, gehennæque traderent, quidam Evangelicæ veritatis afflicta ingemiscens: Nunc tandem liquet, inquit, quàm necesse sit ipsum Religionis principem habere, doctrinæ vitæque exemplar, posteaquam primatum sequela impuras, impuriore, impurissimas opiniones progenerat.

14. F A B U L A E.

JO. Camerarius, vir exactæ eruditionis, Ethicam Physicam instituerat, qua virtutes & vitia in animalibus, volucris, piscibus, & terræ nascentibus exhiberet, hominibusque vastum illud universitaris volumen explicaret. Id Guilh. Postello, Jo. Portæ, præter Rudoxum, Plinium, & veteres Philosophos alios, valde probabatur, ceperantque emblematis omnes undique parietes depingi. Jam nemo erat, qui non symbolum sibi ab animalculi ingenio & naturâ affingeret: addebantur & arguta verba, ac dimidiati versus, & quicquid ad abstrusam scientiam facere videbatur. Unus repertus est, qui admirationem rei minuit, Ge. Rollenhagius, cum fortè Auditorium hoc hieroglyphicum præteriret, adscripsit: **V E R A F A B U L A**: Idrisum multos exercuit, cum alij hunc, alij sensum alium divinarent; sed emunctissimæ naris Camerarius. Hoc, inquit, ridet quod, quæ in animalibus maximè miramur.

& imitanda proponimus, effecta sint, & tamen pro veris undique vendantur: itaq; posthac ur̄sae informibus carulis parcius utemur.

15. FIDICEN.

O Berrabat veri fidicen, & humanæ gentis errores in classes suas distributos aculeatis numeris insectabatur. Erat, quod magnatibus; erat, quod sacerdotibus; quod legisperitis; quod eruditis. quod viris pariter ac mulieribus, quod senibus & juvenculis cantillaret. Ac ut quemq; judicabat; ita membrò aliquo cationis perstringebat. Id à multis benignè susceptum, à pluribus neglectum; haud tamen paucos habuit, quos irritaret: qui à minis ad iniurias, indeq; ad verbera accensi, miserum hominem undique dedolabant, fides dissecabant, chelyn perfringebant. At ille Deum hominesque inclamare, quod & integrè nulloque affectu cecinisset, & artem aliam non posset. Tum accurrentium quidam: Stulte, inquit, qui artem tuam intempestivè perdis. Nam si placere vis, apud hos illi, apud illos hi, apud alios nos, apud nos alij increpandi sunt.

16. FONS.

FONS quidam abundantissimæ aquæ, cum in publico featurirer, in varios usus hominum abductus est, hinc quidem in splendidi-

missimum aliquod palatium, illinc ad sanum aliquod, alibi in forum: nec erat ullibi aquæ defectus, sed plenis fistulis exiciebatur. Qui Palatium infederat, artificum perituali sumptuosissimum fontem extruxerat, qui arcanis meatibus aquam hinc inde per varia animalium simulacra spargeret: quod ut fieri posset, primum diminuta sunt sacræ & publicæ aquæ tubuli, dein ablati. Sed tum absurdum aliquod, vel mirum potius apparuit. Nam quæ jam juncta, minus, quàm pridem divisa, aqua copiosa erat, & fons ipse exiccabatur, cum causam nullam vel terra vel coelum præberet. Interrogati Physici, responderunt, hanc esse aquæ sacræ naturam, ut alijs admixta eas absumat, quin imò prophano ore hausta, bibentis intestina corrodat.

17. FORTUNA.

FORTUNA ollam aperuerat, è qua, spei & laboris denario deposito, liceret cuilibet vitæ huius sortem extrahere. Cumque ingentes thesauri humanæ felicitatis promitterentur, facile impetravit, ut ingens multitudo fortunæ periculum facere veller. Itaque admissi varias diversissimasque schedulas extrahebant, hic crede, ille dubita, hic sequere, ille fuge, aliquis da, alius accipe, aliquis patere, alius fere, unus disce, alter nesci, unus dormi, alter vigila, quidam sipe, proximus brutefce, quidam aude, proximus tume, nonnullus edo, socius efuri, nonnullus impera, socius servi, & cetera permulta, quæ effectus & ipsum fortunæ mu-

nus vel iniuria sequebatur; eratque ridiculum germanos fratres haberi dissimiliter; eiusdem ingenij non æqualiter æstimari, inò & multorum prodigalitatem uni? persæpè unicum nummum ad æquare non potuisse. Hæc videns homo Christianus, recluso loculo: nolo, inquit, æs meum à Deo concreditum, in rem tam lubricam & iniquam profundere; sed Christo potius fidelitatis principi asservare.

18. F V M V S.

I Ncessebat hominem ambitiosum incredibile desiderium attingendi sydera, cumque varijs id scalis, & funibus, congestisque aggeribus, & alijs, frustra attentasset, tandem è spiraculo culinæ principis, magnam visum fumi ad cælum evehî animadvertens, consilium cepit erependi per regulas, sperans vi erumpentis fumi, ut interdum abripi solent nube ranunculi, ita & se in cælum pertrahi posse. Sed cum post longas, Janitorum, coquorum, custodumve exoraciones ille progressus, præter aditum præcipitij periculum etiam fumus oculos contraspem in vasisset: (existimabat enim Principum fumarium non modò *angeron*, sed meras delicias:) perterritus consilij sui, longè maiori periculo, & infamiâ descendens, spem omnem in lacrymas commutavit.

19. GALLVS.

GAllus multis verbis jactabat, quod cantu suo non minus esset admirabilis, quam perutilis. Videbantur hæc vero proxima. At cum quidam ex jugi morbo pervigilio affligeretur, antelucanis horis vix impetratam quietem ne interrumparet, ad paucas noctes, quam poterat, humaniter exorare gallum satagebat, quin & suavis esca pastum, & benignè habitum huc velut conduxerat. At Gallus in cubiculum ascirus, quod propius agebat, hoc licentius & alarum plausu, & intempestivo occentu interstrepebat. Monitum iterum atque iterum, sileret jam, & morbi inducias non abrumperet, vigilias paulò post solâ diligentia obiret, cum Gallus naturæ suæ imperare non posset: Apage, inquit heus, importunam bestiam, cuius conclamatio vitium est, non judicium.

20. HEBRAICA LINGVA.

RAbi Moses, Ben Maimon Ægyptius, Hebrææ linguæ professionem ambibat, simulq; cum veteris Reipublicæ arcana, tum Pythagoricæ Philosophiæ secreta, edocere pollicebatur. Placebat id Pico Mirandulano, J. Reuchlino, Seb. Munstero, Jos. Scaligero, Joh. Borelio, Jo. Drusio, Petroq; Cunæo, viris undiquaque eruditissimis, quibus dolebat linguam divinis colloquijs

sacra;

sacratam, mysterijs coronatam, elegantiam florentissimam, denique omnis sapientiae & prudentiae matrem, veritatisque unicam custodem hoc sumptuoso literatorum otio minus frequenter addisci, minus curiosè requiri, minus sollicitè adhiberi. Sed obstabant semi-latini, semigræculi, & semisanctuli aliqui, quibus Hebræorum argutiae adedò sordebant, vel suspectæ etiam erant, ut nisi magno Reipublicæ Christianæ periculo audiri minimè possint: facere enim linguæ sanctæ curiosius studium, non in Aristotelem tantum, & Ciceronem, ac Demosthenem homines iniurios, sed & Juris Romani negligentiores, usitatæ eruditionis examinatores, denique in rebus flaminum diligentia vulgo persuasus dubios Vicit hæc iniquior sententia; & paucis admodum Hebraica degustare licuit.

21. ICONES.

Chartophorus in forum super venerat, & icones virosorum celebrium magno numero exposuerat. Pendebant hic veteris & novi Mundi homines, ac, quod mireris, multi, quos vixisse & scripsisse nesciveris. Grata hæc merx omnibus fuit, & ut quemque suus genius afficiebat, ita eam possidere properabat. Hic nempe eruditionis & virtutis stimulus est, post mortem vivere, & per imaginem velut loqui, Itaque hic suum J. Cæsarem

farem, hic suum Augustinum, ille suum Justinianum, iste suum Galenum, alius suum Theophrastum, alius suum Aristotelem, suum Ciceronem, suum Virgilium, suum Euclidem, suum Tychonem, suum Dürerum, suum Orlandum, & quid verbis opus? suum quisque delictum properè abripuit. Erant &, qui dubiæ ac noxiæ famæ emerent; erant, qui amicos, notos aut etiam novitios; erant, qui monstra hominum vellent & sexcenta huiusmodi alia. Supererat Christi imago viliori, quàm reliquæ, pretio; at ne sic quidem emporibus concilianda. Quam ut vidit pauper, cui haud pluris superfuit: Quando suum, inquit, Deum quisque abstulit, da mihi, bone vir, meum Christum.

22. I N G E N I U M.

Venerat in Naturæ emporium Socrates, ut, quæ maximè vulgo probarentur, merces annotaret, indeque argutandam materiam aucuparetur. Fortè aliquot adolescentes ingressi erant emptuti ingenia, cumque è magno fasciculo seligerent, quod cuivis opportunum videbatur, hic quidem extemporaneum, sed inane; ille densum & streperum, sed parum solidum; alius exactum, sed minus aspectabile elegit. Supererat, qui Socratem, quid è re effet, consuleret, ille suavit, ingenium emeret, nec planè scholasticum, nec planè neglectum, sed cui modica inest, & tantum cum opus est, eloquentia, &, si tempus studiumque accedat, venustior, in familiari usu

usu vitæ, prompta & nitida, non hærens & turbata oratio, vis iudicij non multum involuta, & quanquam acris, subita tamen post moram, & consilium validior, cui, si sedulitas etiam addatur, omnibus id numeris fore absolutum. Tale cum quæreret, repertum est unum, sed minus literatum. Ob id cum doleret adolescens: Nihil dubita, inquit Socrates, hoc emere: An enim sapientiam Græcè tantum, aut Latine, ac non potius arcano impetu, & omnium linguarum, sermonumque conscio, suis alumniis loqui existimabis?

23. INSOLITA:

A Zothille (quocunque tandem inter nos nomine appellitetur) orbis monarcha, apud nos aureo curru, eoq; radiante ingressus, haud paucos insolitæ eruditionis homines secum attulit, è quibus hi pauci, ac vix nomine nostris innotuerunt, Paulus Scalichius, Jac. Brocardus, Paulus Laurentiacus, Julius Sperber, Valentinus Weigehus, Ægidius Gutmanus, Henricus Kunradus, Sebastianus Franck, Guilhelmus Posteilus, Martinus Cellarius, Simon Studion, reliqui etiamnum nobis conciliandi sunt. Ijs, aiunt, datum, res nostras omnes medicare, aures nos, oculos, vocales, volatilesque facere. Est tamen aliquid quod felicitatem nostram impediat, quoniam non illinos, non nos illos intelligimus. Nam quæ illorum est Persica, Chaldaica, Brachmannica, Druidica, Fessana, Damcarica lingua, quæ picturæ sunt divinationes,

nes, triplicitates & paradoxa, et haud prius nobis vitam reformabunt, quam artis terminos capiamus.

24. ITALICA PRAXIS.

Vertumnus, Arithmeticus exquisitissimus, cum magnis sumptibus algarithmos doceret, neminem tamen, nisi ingeniosissimum quemque, discipulum admisit. Id aiebat exigere praxin Italicam, quam magna sagacitate, & per exquisita compendia quæsitum esset indagandum. Eodem tempore Eusebius, homo haud magnæ famæ, pueros vulgari, seu simplici Arithmeticâ instituebat, exiguo salario conductus, quod crederetur ad communes tantum & perfaciles supputationes sufficere. Qui jam utrinque edocti erant, Mundum experiebantur, & casuum quidem exempla haud deerant. At quod minus expectabatur, temporum, aularum, scholarum, societatum ænigmata sic eludebant omnes Praxis Italicæ regulas, ut nunquam magis nescire acutissimi calculatores viderentur: Contrâ qui unam *de Tri* regulam, Fide puta, Spe, & Charitate, adhibebant, omnes gryphos, & Mundi ludibria facile dissolvebant. Tum ingeniosorum illorum aliquis. Quid juvat, inquit, nos tanto sudore politia subtilitatibus acui, cum una Christianorum hebetudo omnia penetret.

25. LAMIA.

Lamia perspicacissima omnium, maximeque dicacula habebatur. Nam quoscunque obvios habebat, eorum vel individuas minutias scrutabatur, indagabat, examinabat. Hinc multis erat formidini, quod nollent sua secreta patefieri, & mordacissimis dictarijs perstringi. Itaque congressum omnem declinabant, qui si forte evitari minus poterat, quam fieri licebat, blandissimis verbis abrumpebatur. At cordatus quidam, quod minus alienum, quantumvis iniquum, iudicium reformidaret, non tantum se libenter frequenterque Lamiae obiecit, sed adherere etiam, ac domum usque comitari ausus est, ac tum res mira apparuit. Nam oculos, aures ac dentes Lamia exemptiles habebat, quae domum reversa omnia in thecam recondebat, eratque tum caeca, surda ac edentula suis aedibus, nec agebat aliud, quam quod lanam faciens cantillabat. Tum ille cum risu egressus: Nihil periculi, inquit, in Lamia est: nam quae foris rigidissima, domi maxime tractabilis est.

26. LIBERTAS.

Ingenium liberale cum primis suis annis elegantissimum simul, ac flagrantissimum florem mitteret, omnium passim amorem, & admirationem sibi conciliavit. Erant tunc,

tunc, qui foverent, qui putarent, qui obseperent, qui suffulcirent, qui irrigarent; ac omnium prompta erant, & paratissima officia. Interea sagacitate, agilitate, lepore, & varijs delicijs omnibus grates referre, & adæquare veluti merita videbatur. At cum paulò post adolefceret, & curiosius in rerum interiora inquirens, soliditatem hinc inde desideraret, neque persuaderi, abduci, subici, terreri, falli, emi, vendi, soporari, saturari, affici; ut reliqua animalcula, posse appareret, tum odto ac formidini esse quam maxime cepit, consultatumque, qui frangi hi spiritus, hebetari acies, accidi alæ, tepe fieri fervor, enervari robur possit. Id variè minis & blanditijs quæsitum postquam frustra esset, cum calumniæ monstro commissum est. In posterum verò cautum, ne quis unquam ultra ad rerum humanarum penetralia admitteretur.

27. LONGÆVITAS.

Medicina cum rescivisset, Johannem, Caroli Magni armigerum, jam annum ætatis 360. excessisse, suspicata in artis alicuius secrete beneficio fieri, amicos suos Hippocratem & Galenum subornavit, ut quibus possent, modis id arcani elicerent. Cum verò hi frustra essent, quod homo simplex nullum naturæ subsidium, nisi corporis sui crasin, agnosceret; illa Paracelsum exoravit, tentaret hanc insolitam longævitatē, an ab illo fortasse prænobili Philosophorum Lapide contigisset. Id ubi curiosè juxta

ac ingeniosissime inquisivit, ultra admirandam vitalitatem nihil myſterij reperit. Tum Medicina non fidem habens familiaribus ſuis, ipſa hominem adivit, & blandiſſimis verbis ingenium pectus examinavit. Ille verò & curioſitatem riſit, & artem ſuam omnem aperuit, Tempeſtanti- am atque Exerciſium, quæ cum Medicinâ & alijs obſervata diceret, longè tamen inferiori felicitate, Joannes ſubiecit: Nempe hoc illis deerat, quod mihi perpetuum ſymbolum: **F I D E- R E D E O.**

28. MANCI.

Convenerat Thomæ Schveickero, Scribæ Hallenſi, cum Conrado Schotto Stutgardiano Organopæo, ut Naturam accuſarent, quæ illi brachia negaſſet, huic abſtuliffet oculos, inſtrumenta humanæ vitæ planè debita. Id ut move- re citius rerum omnium arbitrum poſſet, Thomas querelas ſuas omneſe eleganti picturâ in tabulâ pedibus ſuis delineavit, quam ligneo margine ſubtili dedolatione Conradus veſtivit. Hæc ubi in Judicis conſpectum venit, cum admirationi cunctis eſſet, planè alienam, quam expectabant, ſeptenriam elicuit. Nam benigniſſimam omnino Naturam audiebant, quæ pro brachijs & oculis cuius contingentibus, famam, ingenium, victumque contuliſſet, rara inter homines donaria, ut poſthac & Deum exactius agnoſcerent, qui mancis & mutilis in hoc Mundo, ſecretiora & feliciora Sacri ſpiritus dona concrederet.

29. MERCVRIVS.

Viderat quidam ex sambuco Mercurium fabrefactum, ac ad socium conversus; Vah! quam vanum, inquit, est illud, *non ex quolibet ligno fieri Mercurium!* Tum alter; vide, inquit, lignum bene cognoscas, quæ terra natum sit. Nam si Orientalis fortè Sambucus sit, ubi omnia aiunt esse nobiliora, quid vetat statuam inde posse fieri? Cumque curiosius Mercurium examinarent, vident & communem esse sambucum, & multis partibus viciosum: ac alter; nempe fortunæ hoc est mysterium, inquit, quæ inepta, vacua & vermiculata jubet aliquid esse, atque adorari. Nam quibus heri nec cerebrum fuit, ne cor, hodie ad fortunæ edictum res omnes ingeniosè simul ac masculè expedire dicuntur. Sed alter: Nonne verò apud Christianos, inquit, expulsa est Fortuna? Nomen, inquit alter: at res ipsa palàm regnat, neque meritum ullum Fortunæ antecedit. Idque Deus indulget, ut palàm testetur, quàm nihili faciat hæc Fortunæ temporariæ misilia.

30. MODESTIA.

Conradus Stichius Francus, faber ferrarius & rei militaris petitiſſimus, cum aliquoties Acquiescentiæ ædes ingredi, & familiarem eam habere visus esset, multorum cavillis petitus, & absur-

absurdissimæ societatis notatus est. Maxime verò Philosophia de homine iniquè censuit, qui Acquiescentiam importunè compellaret, & modestissimæ virginis patientiâ abuteretur, hanc conversationem Philosophis suis deberi, non vel ferocibus militibus, vel rigidis fabris. Itaque ut primùm Acquiescentiæ occurrit. **Quin** tu mea domina, inquit, impudentem illum Vulcanum abigis, vel è cynicis meis molossus incitas; qui moribus hoc brutum fuget? Sed Acquiescentia leniter renidens: O soror, nescis, inquit, quem hominem increpes. Hic post Conradini, Suevorum Ducis ultimi, prodicionem ab uniuerso exercitu Dux electus, à Papa ad Regnū Siciliæ vocatus, facie & robore Conrado similis, fortitudine sua exercitu per medios hostes in patriam reducto, cum milites perpetuam fidem & obsequium offerrent, ad incudem rediit, & militibus suis eandem modestiam persuasit, hisque Germanis facinoribus omniem propè palmam tuis loquaculis eripuit.

31. *MVLTA PAVCA.*

Quidam generosi animi adolescens felicitatis regiam ascendere susceperat, itaque quoscunque viæ, clivique peritos famâ audiverat, eos omnes sibi consulendos est arbitratus, Et sanè non defuerunt

runt, qui magnâ confidentiâ iter ipsi delinearent, Philosophi, Politici, Monachi. Eremitæ, denique Magi, & quicunque divinitatis pręstium somniant. Itaque chartarum undiq; satis; at dum eas sequitur, immane quàm subinde impegerit, quàm deflexerit, quàm ad præcipitia sæpè sit delatus: ac tum maledicere cepit omnibus illis umbranilibus indicibus, qui in testâ suâ, nescio quas. cœli terræque vias meriuntur. Fortè autem præeuntem aliquem longè prospexerat, hominem minus affectati cultus vel scientiæ, quem ut magno anhelitu est assecutus, cumque vix exorasset, ut dū respiraret, ac infelicitatē suâ conquereretur, subsisteret, obstupuit homo ad tot temerarios indices, &, hætenus, inquit, vel oberrasti, vel es retrogressus: Me verò si volueris sequi, *multa* vide, *pauca* admirare; multa audi, *pauca* crede; multa scito, *pauca* loquere; multa lege, *pauca* scribe; multa examina, *pauca* tene; multa patere, *pauca* proba; multa vita, *pauca* time; multa admitte, *pauca* ama; multa expecta, *pauca* spera; multa tege, *pauca* odi; multa communica, *pauca* posside; multa excusa, *pauca* indica; multa tenta, *pauca* persequere; multa delibera, *pauca* conclude; multa negliges, *pauca* ride; multa solare, *pauca* dole; multa coque, *pauca* ede; multa arce, *pauca* feri; multa labora, *pauca* jube; *multa* ora, *pauca* doce,

Paruit adolescens, ac felicissimè
peregrinatus est,

32. FR. NICOLAUS.

FR. Nicolaum Undervaldensem, quidam nitidæ cutis & robustorum laterum homo sollicitabat, ut se vel individuum unius cæle socium, vel alterius vicinum ferret, quando utrique Deus idem Mundi odium, ac solitudinis desiderium indidisset. Sed Nicolaus alterum negavit, alterum dissuasit, quod hæ vires, hoc corium Mundi deberentur, neque tam facile esset apud se exulare, quam inhabitare specus. Nam cum 21. annis, inquiebat, Deum, ut me mihi expellat, adhibeam, nulla interea corpori meo gratia facta, neque tamen me, prout decet, exuam, quid tibi in hunc indomitum & ferum carnis equum animi est, quem quotidie vanitatis & mutabilitatis avenâ pascis. Itaquerutius est, te astutissimis Mundi frenis cohiberi, calcaribus pungi, virgis castigari, quam secessus libertate tibi ad varia animi præcipitia relinqui.

33. NOMENCLATOR.

Peregrinus cum in Eruditionis urbem venisset, eamque quotidianis deambulationibus perflustraret, subinde alios atque alios habuit homines obvios, angustâ facie, cultu elegantiori, moribus lectissimis: quos quia non nosset: at ex intuitu æstimeret, proximum quemque oravit, diceret, hic quis, vel ille vir clarus esset. At cum illi non novisse identidem responderent, ac idem civis aliquis veteranus subiecisset, peregrinus inflicto colapho: Non repudet, inquit, con-

cives tuos ignorare? Re & lite ad Senatum delata. Peregrinus adventus causa exposita, quanto labore, quo desiderio urbem petierit, quam minus cives, sed peregrinos plerosque hic reperit; voluisse decentem cuius honorem exhibere; ac defuisse nomenclatorem, minus ergo posthac sentire de urbis fama quæ congeries potius hominum, quam civitas esset. Id benigne acceptum est & gratiæ peregrino actæ, deque nomenclatores, ac Princeps eorum Conradus Gesnerus, ne se posthac eruditi inter se minus agnoscerent.

34. ORACULA.

Fama erat, Apollinem in Religionis antro responsa dare, haud ut olim perplexa & ambigua; sed plana, vera, certissima. Itaque confluebant, quibuscunque vel futuri erat desiderium, vel præsentium dubitatio, vel præteritorum oblivio. Dona offerenda erant, pro cuiusvis opibus, & ære, nec abjecta nimis, nec admodum sumptuosa. Oracula certè, si quis minoris sortis interrogabat, aperta erant, & humanos errores insectantia: addebantur & minæ, nisi vita corrigeretur: apponebantur exempla, quibus vitæ dissolutio, proximi neglectus, iniqui possessio, & persimile quid nocuisset. At cum splendidioris fortunæ cum splendidissimis donis accederent, jam nutare Mystæ, & Verba torquere, nævos abluere, emollire facinora, castigationes melleas sibilare. Id animadvertens ex libertinis aliquis: Nonne
jam

jam olim, inquit, nasutissimus Demosthenes odoratus est, Philippisare Apollinem.

35. PANACES.

SAnitas humanorum morborum miserta, Panacem ex saluberrimis vitæ Christi speciebus confecit, cujus beneficio quotquot, sub precum & jeiunii applicatione fuissent usi, oppidò quam perfectè convaluerunt. Eius hæcerat Virtus: ut caput à vitiosis illis humanæ scientiæ spiritibus Vertiginosis purgaret, & Christianum *nescire*, quod omnes tamen artes in se & infra se continet, excitaret: dein cor inter mundi vicissitudines palpitans roboraret, & cum Deo firma fide uniret: mox pulmonis angustias sub Mundi iugo laxaret, & libertatis respirationem redderet: postea hepatis crapulam, & immodicam sitim temperantia restingueret: lienis etiam ulcerosum orium labore congruo & laudabili stimularet: sed & fellis iracundiam humili patientia placaret: & renum inquinamenta castitatis puritate detergeret: Manus tortas liberalitate dirigeret: pedes vagos constantia figeret: turis sordes poenitentia abigeret: Mi o utique artis, minus apud sciolos æstimatæ experimento, cum ferocissimi cicurarentur, fanatici resipere, nummularii eleemosynas urgerent, idiotæ naturam examinarent. Ac tum demum animadversum, hominem intra se omnia possidere, quæ, si negligantur, situ & squalore intereant; sin excitentur, & externorum con-

contemplatione, pristinisque observationibus provocentur, tum maxime elucere: id verò artis esse præcipuæ, ut depulsis vitiosis symptomatibus, quæ corpus aggravant, occupant, & fallunt, Vera crasis, & omnium Organorum tranquilla sanitas, cordis securitas, oris silentium, cerebri ratiocinatio, reliquorum motus introducantur.

36. PANEPISTEMON.

Panepistemon, vel nomine saltem homines terrefaciens, quoquò gradiebatur, officiosos omnes & reverentes obvios habebat, Ac erat ille profectò tum sumptuosus cultus, linguæque & morum affectatissimorum, tum instructissimæ suppellectilis. Domus contignationes & conclavia accuratâ methodo distributa erât, & disciplinarum artiumque omniû instrumenta continebant. Videre erat Bibliothecam, globos, sphaeras, circinos, mappas, picturas, statuas, anatomias, sceleta, tum chymicam officinam, hortum Medicum, capsas mirabilium, simul & voluptatis organa, insuper machinas & poliorcetica varia, quin imo & mechanicæ industriæ compendia, Venationum aucupiorumque fallacias, ignis atque veludibria, & quæ alia hæc nostra brevitatis non admittit. Et hæc omnia tuebatur ambitioso silentio, quod multis certe imposuit. Aium autem, qui familiarissimè norunt, plerarumque rerum usum nescivisse, idque deprehensum a astutissimis artificibus, quorum instrumentum mutuata vel empta vellet, ineptissimè dijudicaverit.

37. PHILAUTVS.

Philippus Beroaldus, quod *litrem inter Ebriosum, Scortatorem, & Aleatorem*, quis illorum tolerabilior, dextre decidisset, maximè habitus est. Itaque si quid fortè dubii incidat, ad eum, ut felicissimum arbitrum refertur. Accessere nuper loquaculus impatiens, & Philautus inter se de præ eminentiâ contententes, mutuumque accusantes. In loquaculo desiderabatur, quod temerè omnia efflueret, intemperantius luderet, impudentius iudicaret. Impatiens accusatus est supercilii, fraudulentæ occultationis, rigidioris examinis. Philautus cum utrosque improbasset, & nevos ad vivum resecatos, virulentissime exagitasset, usque adeo sibi placuit, ut iudicasse non partem exhibuerit. Tum Beroaldus offensus: Nugetur sanè hic, inquit, ille increpat, quod utrumque est animi medium excedentis; & qui sibi in omnes homines iudicium sumit, eo pestilentior est, quod sacra prophanaque facit tantum, & vitiosissimo ingenio metitur.

38. PROPHETA.

Aula solet suæ quemcunque artis peritissimum invitare, & habere liberaliter, cumque famâ ei laudatus esset homo vates, singularis spiritus, præsentium arbiter, futurorum præsciis, suum esse quibuscunque impensis voluit. Itaque multis benignissimis verbis accitum, animæ corporisque custodem vigilemque constituit & numinis prope loco coluit. Placebat ingenium.

placebat incorruptus animus, tum zelus etiam, & divinus calor. At cum Aula suo genio vivere vellet, & molestæ fierent tot vatis admonitiones, frontem contrahere, & minus audire importunum magistrum cepit. Ille verò instare crebrius, urgere fortius, & pessima quæque augurari, precibus Dei minas addere. Tam Aula hominem pertæsa, cum nec vitare, nec terrere posset: Ex esto, inquit, maledice, & difficilis, qui nihil nisi mihi semper mala, vaticinaris.

39. SANCTA SIMPLICITAS.

Cum fortè Diogenes forum verreret, & asportandis fimetis occuparetur, intervenit Simplicius, cui superstitionis boni publici cura, & in-tempestiva rerum æstimatio est. Is quòd Diogenem è publicis sordibus suum lucellum quærere, & agellis suis sterco suffurari suspicaretur, nescius scilicet, Diogeni nec domum, nec prædium, nec argenti æstimationem esse, duriter in eum inVectus: Quis tibi, inquit, audacule, animum fecit, media luce urbis nostræ opes deprædari, ut, quod omnium bono servire debet, agrosque publicos pinguefacere, id tibi vindicare aulis? Risit adhæc Diogenes, & nullo durior verbo regeſto, impuro labori insudavit. Id Simplicius iniquè accepit, parumque abfuit, civem inclamarit, & manum deprehenſo & convicto furi iniecerit. At cum fortè Hypocriſis acceſſiſſet, abegit quidem Simplicium, Diogeni verò ſuaſit poſthaç, ab eo opere abſtineret, quod

quòd non omnes caperent. Tum Diogenes solito irritator: *Quin tu mihi Simplicium meum, inquit, reddis, cuius ego candidos errores malo, quàm opera operata tua, atque meritoria officia?*

40. SAPIENTES.

Quidam sapere cupidus, ab Academia consilium supplex petiit. Illam in Græcæ sapientiæ atrium misit, ubi aut nusquam erudiretur. Cum intromissus esset, & varios vultus, actionesque tum diversissimas tum admirabiles intuitus, planè obstupuit. Hic enim Homerus modulabatur, Hesiodus arabat, Thales euolabat, Solon saniciebat, Cleobulus vaticinabatur, Periander imperabat, Chilon fulminabat, Pittacus pugnabat, Bias mendicabat, Anacharsis peregrinabatur, Epimenides dormiebat, Socrates nesciebat, Xenophon erudiebat, Archefilaus bibebat, Bion sodebat, Aristoteles disputabat, Theophrastus colligebat. Antisthenes rodebat, Diogenes mordebat, Menippus ganniebat, Menedemus latrabat, Chrysippus turgebat, Epicterus serviebat, Pythagoras filebat, Empedocles ardebat, Epicharmus iudebat, Heraclitus flebat, Democritus ridebat, Xenophanes opinabatur, Zeno resistebat, Anaxarchus tundeatur, Epicurus deliciabatur, Timon iocabatur. Viderat et Misonis simplicitatē, Pherecydis lendes, Anaxagoræ chaos, Phædonis amores, Platonis ideas, Euripidis cothurnos, Maximi Tyrii cicadas, Eleantis arma, Timæi signaturas, Parmenidis ignem, Eudoxi naturam

Melissi astutias, aliorumque delicias alias. Cum-
 que dubitaret, cui se traderet, tum Paulus Thar-
 lensis, & ipse Græcè doctus, abductum homi-
 nem negligere hos iussit: addiditq;: *εἰ περ δοκεῖ σο-
 φὸς εἶναι ἐν ὑμῖν, ἐν τῷ αἰαίνῃ πνυτῶ, μωρὸς γίνεσθαι,
 ἵνα γίνηται σοφός. ἡ γὰρ σοφία τοῦ πῶς κε τοῦ τῶν,
 μωρία παρὰ τῷ Θεῷ ἐστὶ γινώσκεται γὰρ, ὁ δὲ Θεὸς σί-
 ρητον τὴν σοφίαν ἐν τῇ παιδείᾳ αὐτῶν, ἐπάλιν.
 Κύριον γινώσκει τὴν ἀλογισμὸν τῇ σοφίᾳ, ὅτι
 οἱ σοφοὶ ματαί.*

41. SAPIENTIA.

IN conventu Olympico fortè Sapiencia Stulti-
 tiae occurrerat. Quod diu optatum bonis, ut
 publicâ stultitiæ infamiâ ac imbecillitate robori
 mortalium consuleretur. Nam, quæ magna Sa-
 pientiae erat existimatio, omnes in eam ocu-
 los verterant, persuasissimum habentes, ab ea ad-
 versariam uno ictu allisum iri. Itaque applau-
 dentes & complodentes, luctam maturari appé-
 rebant. Sed ibi præter expectationem res eve-
 nit: nam, ut audax est stultitia, in sapientiam irru-
 it, quæ probris & pugnis malè habita, vix tandem
 evasit. Interrogata verò, cur vim vi non repu-
 lisset, respondit: Quid si me asinus percussisset?
 Rogata etiam, cur probra probris non retudis-
 set: *πάντα κατὰ, inquit.* Vulgo itaq; illusa atq; ir-
 rixa abiit. Et ex eo tempore stultitia promptior &
 melior existimata est, pluresque inde
 & fortiores habet secta-
 tores.

42. SIGALION.

Dormienti mihi tale quod nuper spectaculum oblatum est. Sederat humana Felicitas praeputro & confragoso monte, ac juxta eam utrimque Prudentia ac Fides: ad radices verò montis astabat quidam totus auritus, totus oculus, sed astomus. Is magnam vim mortalium ore huiusmodi ad reginam suspicientium circum se habebat, quosque putabat dignos, ijs lorum, quod Prudentia dimittebat, & cuius in termino lapis obsidianus trajectus erat, ori inferebat. Tum Diva sensim trahens in montem provehebat: quod si casu qui ora resignassent, o infortunatos homines quibus praesentaria ruina imminebat, & quicquid eo usque itineris exantlarant, deperibat. At si fortuna meliori suffragante, eo perveniant, tum demum corona à Fide cingebantur, ac magno plausu ex oblivionis poculo, quod Regia femina propinabat, potabant. Hæc videns paulò post expergefactus animadverti Deo hominibusque nihil omnino gratus atque oprabilis silentio: nihil ad rerum humanarum fastigia, & summam mentis tranquillitatem certius atque expeditius.

43. SOPHIA,

Sophia cum fidissimis suis Alethea, Parrhesia, Sophrosyna, & Eleutheria consultabat, quo maxime remedio distractis & intricatis rebus mortalium consuleretur. Tum Alethea suavit. nihil temerè crederent; Parrhesia, nihil serviliter

subtricerent; Sophrosyne, nihil inconsultè aggredierentur; & Eleutheria, nihil lugubriter paterentur: quibus Sophia addidit, nihil admirarentur. Inde consilium hoc omnium consensu coalluit. Tutissimum videri, nec principia rerum alte, nec fines exquirere; & ultra, quàm satis est, non sapere, pauca laudare, nihil ipsum moliri, omnium spectatorem esse. Paucorum hominum, & iudicii alieni negligentem videri, risuq; quàm irà potius dimicare, satiari eà voluptate, qua constet, nihil solidum, nihil pulchrum, nec rectum quidem tantæ concertantium molitioni, inesse: cum hoc unum certum sit, pleraque nostra haud esse certa.

44. STATVARIVS.

Quidam, qui se Statuarium dixerat, jus civitatis nostræ petierat, & ut id facilius impetraret, non tantum artis suæ specimina exactissimas aliquas sculpturas ostentaverat; sed peritissimorum etiam artificum testimonia in membrana conscripta, & sigillis roborata exhibuerat, quæ asseverabant, horum exhibitorum omnium sculpturæ membrorum, symmetriæ, lineamentorum, Physiognomiæ, Perspectivæ, Chymices, ectyposeos, exlaturæ, plastices, proplastices, paradigmatices, tomices, colaptices, &c. peritum instructumque esse. Id & pergratum Reipubl. visum, & artifice honorificum fuit: cui & jus facile datum, & ex publico subsidium decretum. Eam famam verò cum aliquandiu coëmptis aliunde statuis, sustinisset, nescio quàm impu-

prudenter se tandem, nihil præter cæmentarium esse prodidit. Id ægrè admodum Respub. tulit; sed prudentissimorum, ac Pomponii Gaurici maxime, consilio, Magistri imperitiam ut cunq; dissimulavit; illos verò Magistrifices & nullitatis testes vrbe expulit.

45. TRES LINGVAE.

Indignabantur eruditi, nimiam censorum facilitate ingentem turbam civitate donari, quæ mente non sanam sapientiam profiteretur, & sine literis pulpita ascenderet: Non nasci tot fungos una pluvia, quòt nunc libros uno die, eosque numero & mole æstimari, non genio; qui maxime sapere videantur, omnem industriam intra contortulas captiones possidere: Sordere nunc literarum & prudentiæ parentes, & hoc infelici pulvere obrui. Ingeniis liberatioribus injuriam fieri, quæ aut subiugentur & proscribantur: Multos unius anguli Sophistas eruditionis monarchiam iactitare. Hæc & alia cum D. Erasmus, H. Barbarus, A. Politianus, I. Reuchlinus, I. C. Scaliger, P. Melancthon, pluresque renatæ literaturæ principes graviter conquerentur, dolerentq; exactissima sua opera, substitutis nugacissimis libellis, iuventuti excussa: quoniam res maximi momenti videbatur, tot admissos cives urbe pelli; rursusq; durum, eruditos & imperitos iuxta haberi, sic in præsens decretum est: Cogitarent patres, qui in unum aliquem obscuriorem urbis locum indigni contruderentur;

ceterum nemini posthac eruditionis portas ingredi liceret, qui Christi Crucifixi titulum legere, atque intelligere non posset.

46. VAGANS.

Oberabat quidam animo & corpore, vagus: ita tamen ut longè sublimius quid erroribus suis obtenderet. Nam ad Apostolorum similitudinem circumire, Evangelium urgere, Mundo adversari: & optima quæque perscrutari volebat videri: nec paucis, ac optimis quibusque nomine imposuit. Namque bonorum nomina, mores & studia in numero habebat, eratq; velut de manu ad manum, ab alio alteri transmissum. Non fefellit tamen Rectitudinem. Ea enim examinatum hominē reperit, sublimitate turgere, sub paupertate parasitari, sub reformat. deformib. & in formib. vitiis scaterere, insuper fabellis nugari, labores subterfugere, sugillare unūquemque: denique sic puriorem religionem desiderare, ut nullius religionis sit certus, atque ita abstrusiora jactare, quæ ipse nunquam in limine conspexerit. Ergo hominem vagum stigmate notatum laborare & servire pro illa temeraria libertate iussit.

47. VINVM.

Minabatur cælum viribus nescio quid mali: Id ab aliis Nationibus neglectius habitum, Germania non parvi fecit: sed supplicatione indiclâ, quibus potuit, precibus & blanditiis cælum placare decrevit. Quæ sit, quo insigni in-

commodo vino carendum esset, quod fortissima alia Regna planè eiecissent. Tum illa: Si vinum, inquit, pereat, perditæ sum. Nam hæc sacro liquore fœdera, leges, conjugia, sancio; natales, exequias perago; magistratus, cives instituo, ingenia acuo, milites animo, lites dirimo, Venerem enervo, amicitias necto, linguas solvo, arcana denudo, dolos habero, tempus fallo, Hospites demulceo, subditos saturo, & quæ sunt alia publicæ quietis instrumenta, quæ sobrios frequenter destituunt. Tum quidam: Non mirabor, inquit, posthac, multos præ Christo Bacchum colere.

48. VITAE.

PRæceptio nacta Juvenem generosissimæ indolis, cum diu varijs regulis, axiomatibusque exereuisset, usque adeo nihil acuit ingenium, ut hebescere indies, & nauseare, denique diffugium meditari visum sit. Consulta Philosophia, quid rei absconditæ subesset, quod docilis alioquin, sagax, & versatilis puer, tam parum sub optimo Magistro proficeret, iussit ad se duci, & aliquandiu libertati relinqui. Excurrebat fortè, & urbis insigniores structuras perlustrans in Jovium, Pantaleonem, Mirzum, & aliquos alios attri heroici curatores inciderat, ij lineamenta liberalis vultus approbantes, in exemplorum Palatium celebre introduxerunt, cuius intuitu juvenis accensus non lacrimas præ ardore, & imitationis desiderio cohibuit. Tum ad suos remissus somnio, otio, epulis, ludicris invisus, admirabili

nifu divina humanaque penetravit. Ac tum innotuit, virtutis unum exemplum præstare multis præceptiunculis.

49. U M B R A.

O Derat quidam umbram suam, quod se velut arbiter & coryceus sequeretur: quare illam quoquo modo præcedebat; sed cum reluctan-tem, & motus omnes referentem animadvertisset, cepit plurimum extimescere, nec aliter, quam hostem, reformidare. Quare adversus Soli aut luminis procedere recusabat; sed perpetuis tenebris delitescere. Id nimis durum videbatur: quare, habito cum amicis consilio, eam mole aliqua iniecta elidere decrevit, secretissimo in loco, & ut ipse putabat, umbræ impervio. Cumq; in infidiarum loco umbram haberet, signo dato molem præcipitari iussit, atque ipse, ne eadem ruina allideretur, subito saltu se subtraxit, respiciensque à tergo, umbram, quam mole oppressam existimabat, secum evasisse intellexit. Quare absumpto omni frustra consilio, æger animo esse cepit. Tum Umbra: Quid me, inepte, reformidas innocentem? quæ sum comes tibi, non hostis addita; nec sine tua internecciónē abigi possum, aut aboleri: te prius perire necesse est, ut peream.

50. Z O I L U S.

Zoilus, Momus, Aristarchus & cōsimiles hominum Mastiges. quod Poetarum epigrammatibus passim proscinderentur injuriam con-
questi,

questi, caveri sibi posthac, & refrenari Poeticam
 licentiam petierunt. Nam quod multa ipsi re-
 prehenderent, hominum peccata mereri: quæ si
 impune transmitterentur, in publicam perni-
 ciem essent eruptura. Nunc ipsorum castigatio-
 ne cohiberi, & pudesceri; quod eis tamen in Rem-
 publ. beneficium virulentissimis dictæis & di-
 stichis rependatur. Respondit Litis arbiter, Ve-
 ritati & Integritati licere, humanos errores no-
 tare, ac benigne emendare; livori & petulantia
 nunquam. Id vero in ipsis deprehensum, cum
 omnia insectentur, non substituere meliora;
 dein inquinamenti hominum non secus, quam
 porcos delectari; denique suo ingenio dicta,
 factaque omnia metiri, & pessime contorquere.
 Id ab invidia profectum, monstro pessimo, cum
 bonis semper displicuerit, malos correxerit nun-
 quam, etiam hodie Reipubl. intolerabile,
 & omnium ingeniis vindican-
 dum videri.

APO-

APOLOGORVM CHRISTIANORVM MANI- pulus quartus.

Seneca.

*Puillus ille, ac degener, qui Deo oblectatur,
& de ordine Mundi male existimat, & e-
mendare mavult Deum, quam se.*

L. A'TTO-

1. A'YTOΣXE'AION.



Vroschediaſtes, quod ingenioſiſſimus, videri vellet & extemporaneus, paſſim inter ſympoſia, & hominum congreſſus epigrammata effutiebat. Id multis eruditi capitis, & ad ſingula inſtructi creditum, non parum exulit & commendavit hominem. At cum die quadam. Muſeum egreſſus, id non occluſiſſet, Curioſus irrepiſit, & præter reliqua Poetarum ſpolia, Ravifium ac Smetium catenales reperit, ſortem ſuam indignam deplorantes. Excoriari enim ab hoc tyranno querebantur, quoriescunque caſus aliquis carmen poſcat, flagrisq; cedi, ut ſuggerant, quod in rem poſſit velut extemporaneum dici: ſimulq; oſtentabant, chartarum lituras, inductionesque: quæ omnia ipſe ſolicite abſconderet. Id ubi in publicum eſt elatum, captivi quidem libertati ſunt redditi; extemporaneus vero ille Poeta vulgi fabula factus.

2. BACCHANALIA.

Deambulabant in circo aeræ Chriſtianæ Natalitiz, Circumciſio, Epiphania, Paſcha Aſcenſio, Pentecoſte, & reliqua Chriſtianorum ſolennia ſacra, & inter ſe de Salvatoris noſtri honoribus & memoria conferebant. Placuit id piis omnibus: ſed hoc maxime diſplicuit, cum intermixta conſpicerentur Bacchanalia. Et plerique ita

sentiebant, invitis illis hæc irrupisse; expectabantque, ecquādo abigeretur, sed cum id frustra expectarent, & Bacchanalia sumptuose culta, magno furore, & strepitu debaccharēt, ausi sunt quidam minari bestiae, & adversum ire: quod, ut ex clamore bruti innotuit, immane quam insanis Christianorum armis defensa, & conspicuo inter solennia loco retenta sit. nam & Curia, & Universitas, & Civitas hanc suam Divam agnoscebant, quam annuis feriis colerent; volueruntque testatum, ad commessandum & feriandum, nec insaniae numen abhorrere.

3. BEATI.

Collegium duodecim linguarum, quod Elias Hutterus magno sumptu instituit, opinione pauciores auditores reperit. Itaque spectaculo potius hospitibus advenis fuit; quam, pro fundatoris voto, usui. Habebat autem duodecim Auditoria, ad quorum, ingressus hæc inscriptiones prostabant:

1. אשרי עבדי כי למו היא מלכות תשמים:

2. טרבותך לאכלא דרתבך רתבי איד:

3. Μακάριοι οἱ πεινῶντες, ὅτι αὐτοὶ κληρονομήσουσιν τὴν γῆν.

4. Beati, qui esuriunt Justitiam! quoniam ipsi saturabuntur.

5. Selig sindt die Barmhertzigē/ den sie wer- den barmhertzigkeit erlangen.

6. Blahoslaveny cistehosrdce/ neb oni Boha
wideti budau.

7. Beati i. Pacifici perioche essi farano chia-
mati figlioli, de Dio.

8. Benaventurados los que padecen perse-
cution per causa de la Justitia: porque d'ellos,
es el Reyno de los cielos.

9. Vous serez bienheureux quand on vous
aura injuriez & persecutes, & on aura dit toute
mauvaise parole contre vous à cause de Christ
en mentant.

10. He that endureth to the ende, he shal be
sued.

11. Salige ere de, som hore Guds ord, oc be-
vare det.

12. Blagoslawieniſi Ktorſi nie wiſzeli au-
wierſiſi. Hæc cum aliquando Dodecaglottus
legiſſet, quæſiuit, anne his conditionib., his præ-
miis crederêt, ſtudioſos provocari poſſe; reſpon-
ſum eſt, ita. At ille: Erratis, inquit; nam ſi ad
hanc normam erudiendi ſint homines, alios præ-
ceptores, alia præcepta, alios diſcipulos, & diſci-
plinam aliam requirimus.

4. CASTRVM HISPANICVM.

INter alias picture & architecture delicias, quæ
vitæ humanæ forū quotidie ſpectandas emen-
dasq; exhibet: Vix quidquam vendibilius allatū
eſſe, aiunt, quam falculū delineationū aliquorū
Castrorū Hispanicor. Nā cū ea Natio præ re-
liquis imaginatione, & phantasiis valeat, credi-
bile

bile fuit, Variæ artis specimina uno opusculo esse comprehensa. Tituli erant *Castrum pro Consilio*, *castrum pro Nobili*, *castrum pro Abbate*, *pro Decano*, *pro Prefecto*, *pro Professore*, *pro Senatore*, *pro Diserte*, *pro celebri*, *pro artifice*, & centum alii, scilicet qualia constabat, ingenia sibi placentia, non optare tantum, sed magna spe concipere. Ac sane nō deerat, quo Suiseni acquiescere posse fatebantur, cum nescio quis fabulam omnem turbavit. Is, locorum peritus, asseverabat, Hispaniam atrem nullam, sive, quod vocāt, castellum habere, aut ferre etiam; itaq; pro aureis somniis, & liberalibus nimium ambitiosi cerebri pollicitationibus numerari *Les chasteaux en Espagne*.

5. C O R.

TEmpore sereno, & mitiorib. astris dominantibus, cum lingua licenter multa blateraret, cordatæ libertatis, & infractæ integritatis nomē affectavit. Nec absuerunt adulescentes, quib. placebat impudens in omnes & omnia dicacitas. Non tulit id tamen cor masculum, jam olim difficiliorib. annis & sub tyrannidis terribilium exercitatum, scilicet quo tempore religio frigatebat, Justitia rubebat, pudor exulabat, ingenium esuriebat, virtus succumbebat; illud, pyramidis instar, quoquo jactitatum, terræ basin, cælo acumen obvertebat. Id linguam effrenem cohercens: *Macte*, inquit, *strepitu tuo*, postquam incaluisse! at nonne te meminisse haud ita pridem, & adulatam & mentitam, & supplicem, ac cujusvis sordibus servam? cum ego te peterem inter-

pretem,

pretem, exhorruisti, nunc absque corde viri, formineum mutuata, non Zeli impulsu, sed cœli beneficio bonorum auribus abuteris: sed fallor, an redeunte hyeme cum ranis omnibus denuo obmutesces. Erubuit lingua, & posthac solidioris cordis occursum omnem vitavit.

6. CORRECTIO.

Voluntate & mandato Superiorum, variegatae machinae & instrumenta excogitata sunt, quibus curvitates hominum corrigerentur. Nec caruit successu multorum laudabilis conatus, qui seculorum aut consuetudinum vitio incurvata, haud exiguo numero dirigebant. Redierunt in rectitudinem feroces, scioli, prodigi, loquaces, mobiles & alii juvenili fervore peccantes, quibus maturitatis instrumentum facile nervos incidebat, & experientiae machina arcum reflectebat. Duo tamē genera maxime incorrigibilia reperta sunt: Chymicorum phantasia, & Mulierum vanitas. Nam ut Chymicus & solutus & coagulatus, & contusus & conflatus ad spes inanes ac laboriosas semper redit: ita Mulierum vanitas in corporis cultu, comptu ac mundo nullis regulis coercetur, nulla ratione moderatur, nulloque ludibrio ejicitur, sed id habet proprium, ut in hanc partem flexa, quam primum in alteram se reflectat, citiusque circuli quadratura reperiat, quam muliebris amictus
rectitudo,

7. DISCIPLINA.

Theophilus cum in Schola Christiana eò profecisset, ut jam Tolerantiæ & Acquiescentiæ Candidatus audiret, ingentes gratias Præceptoribus dixit, & merita singulorum conquistis e-logiis extulit, præ reliquis vero invidiæ, quam perpetuo habebat infensissimam, pro fidelissima inspectione grates persolvit. Id nonnullis admirationi, sed sagacioribus voluptati fuit, cum animadverterent, hujus stimulis & aculeis, Theophilū ad optima quæq; & rectissima impulsū. Nā, ut maxime sub amicis discamus, nemo nos tamen circumspectos, modestos & integri tenaces magis reddit, nemo ad nostri cognitionem exactius adducit, quam malevolentis inspectio, quæ creberrimis increpationibus, & donorū extenuatione, tum voluptatum impedimentis intra terminos nostenet: dum amicorum facili assensu, nimioque applausu, undiq; diffuimus, nostriq; oblivione soporatur. Unde R. Acquibam rectissime pronuntiasse intelligimus, cum ait: Multa à Præceptoribus meis didici, plura à sociis meis, plura à discipulis; sed ab inimicis meis plura, quàm à reliquis omnibus. Nam hi docuerunt minus sentire de me, & universa terra, magis de Deo, & cælorum regno perfectissimo.

8. EUCLIDES.

Invaserat Euclidem libido terras peragrandi, quod crederet nominis sui fama jam orbem impletum, velletque ab hominum applausibus volu-

voluptatem capere: sed longè falsus est. Nam vix millesimus quisque nomen ejus inaudiverat, idque sordidè habebat: quod etsi momordit Euclidem, tamen vulgo id condonandum judicavit, didicitque id clanculum, nos extra fines nostros non usque adeò, quàm putamus esse celebres. Itaque ad Pædagogum divertens, cum nunciare jussisset, Euclidem adesse, & pompam ex studio: sa juvenute obviam, ovariantemque expectaret, Pædagogus duos crucigeros eleemosynam misit. Quem veluti ulturus, in arenâ, Euclides schema unum alterumque descripsit, abiitque somnians. si ea Pædagogus intueatur, dolore, quod tantum virum neglexerit, ruptum iri: sed tum maximè aberravit. Nam Pædagogus, cujus stuporis erat, ex illis circulis Magum interpretatus, insequi hominem, & in carcerem conjicere jussit. Id ubi literati rescivere, doluit quidem injuria Euclidi facta: sed tamen gloriosulum hominem increparunt, qui se remerè bestiis exposuerit.

9. EXACTIO.

Quidam homo Dei cum vidisset delicta Mundanorum argento expiari, & taxam Pœnitentialem præscriptam, quæ singulis peccatis suas pœnas imponeret, ratus id è re quoque Ecclesiæ fore, si nimia peccandi facilitas & licentia aliqua exactiōe coherceretur Unde & ipse in blasphemias, periuros, impuros, mendaces, calumniatores, remulentos, aleatores, ardeliones, parasitos, & id genus sordidatos alios taxam præscripsit, qua

qua hæc homini Christiano indecora cum pauperum usu castigarentur. Sed res sequius cecidit. Nam cum Mundi exactores ex levissimis ceremoniis, titulis, gesticulationibusque neglectis census ingentes contraherent, Ecclesiæ quæstiones undique à flagitiosissimis etiam exhibitari sunt: Adami nempe, non nostram culpam esse, & inductæ labis, atque hæreditariæ imbecillitatis, quam quoties Deo objiciamus, tum facile omnem turpitudinis notam elevari. Hinc Ecclesia ingemuit, & : ô admirabilem, ait, & versatilem Adamum, quem Prætor cohibere potest, sacerdos cohibere non potest!

10. FIDES.

Schola Mathematica, quod ingeniosissimis adinventis quotidie inclaresceret, pro se nescio quos titulos, immunitates, & privilegia impetraverat: unde insolentior reddita, nunc se terram loco moturam, nunc Solem anteverfuram, nunc omne cœli systema vitro representaturam jactitabat, & populi admiratione, haud levi supercilio, perfruebatur. Discutebant passim Ephemerides, rerum cœlicarum internuntia, & stellarum itinera, conventus, consultationes, minasve recitabant, ut jam prope fuerint Mathesi divini honores decreti. Nam quæ cum cœlo commercium haberet, & ad Superum arcana admitteretur, quæ omnia metiretur, numeraret, ponderaret, inter mortalia inique censeretur. At restiterunt acriter Moses, Josua, ac Ezechias,

chias, obtinueruntq; , nisi Solem vel obtenebraret, vel sisteret, vel retraheret, nūquam ultra humana ascendisse; sed Fidei robori longe postponendam esse.

II. GARTIANVS.

Alanus Gartianus Gallus, morum incompositorum censor acerrimus, cum duas propositiones temere effutiisset, conjectus est in carcerem. Una erat: *Qui diroit, que signeurie fut entreprise par la violence des plus forts sur les moindres, peu de merveilles seroit voir subvertir ou muer chose fondee sur si petit & inique commencement.* Altera: *Les seculiers par auismone se sont descharges, pour monter vers Dieu en Esprit plus legerement, & le clerge en a pris si grand faix, et si grosse charge sur ses espauls, qu'il le courbe sous vers la terre, et le destourbe à regarder aux cieux.* Cumque discutiendum esset negotium, à sacro simul & civili ordine; ille quidem primam veram, alteram hereticam asseruit: hic vero posteriorem veram, priorem seditiosam contendit: ita divisis animis contra utrumque statum durissima quæq; sunt pronunciata. Hæc cum animadverteret Alanus, non alios sibi in terris iudices exoptavit; ita tamen, ut à Religiosis ad Politicos, à Politicis vero ad Religiosos appellaret: Ita lis pendet, æternumque pendebit.

12. GERTON.

Geryon, monstrum pugax; & multis Olympicis certaminibus coronatum, optimum quemque magno supercilio provocaverat. Nec sane tutum erat, cum eo congredi, quod sex manibus pugnaret, tricorporeum. Caput unū Con-suetudo dicebatur, cujus manus educatio & institutio, pedes, domus & officina erant. Caput alterum persuasio dictum, manus ratiocinationem & legem, pedes vero scholam, & forum habebat. Tertium caput, Vis insignitum, manibus servitute & furore, pedibus Aula, & castris conspiciebatur. His membris qui se opponeret, in universo Mundanorum exercitu repertus est nemo. Tandem Christianus comparuit, mihi us ad hanc pugnam aspectabilis, qui ad Davidis exemplum, neglectis Sauli armis Fidei, charitatis, patientiæ, pœnitentiæ, precumque selectis levibus filicibus, Gigantem aggreditur, unoq; Fidei ictu cum spectatorum admiratione prostermit, atque exemplum memorabile Christiano gregi reliquit, ne se unquam vel immanibus mundi terriculamentis prosterni, & in lethales vitiorum carceres abduci patiatur.

13. IDEA MUNDI.

Murus multis verbis Cœcum orabat, si quem forte vidisset cytharœdum, artis peritum, commonstraret quod filio surdo, pro temporis fallimento adducere cum veller. Cœcus haud ita dudum abs se conspectum Musicum sajebat; eique conquirendo puerum tuum claudum offe-

rebat. Ita propere emissus puer, dum urbem percurrit, in Cytharædum manibus mancum incidit, persuadetque homini, ut Surdi voluptatibus servire velit. Ita adductus Musicus, tacitis sonis surdum oblectat, cæco se probat, & muti applausu stimuletur, claudus interea tripudiat, ædesque toto insolito gaudio perstrepunt. Id animadvertens homo fatuus, violenter irrumpt, ac admirabilem chorum intuitus lugubribus cachinnis colophonem addidit. Non latuit id sapientiam, quæ rei spectandæ accedens, cum magna voluptate omnes fabulæ personas contemplaretur: En vobis, inquit, Mundi absurdi ineptique verissimam Ideam!

14. INFELICITAS.

Cum Infelicitatis nomen multi & literis & virtute celebres honorarent, & famam suam omnem eidem gratam referrent, non tulit id æquo animo Fortuna; sed stuporem hunc mortalibus exprobravit. At Petrus Abelærdus, vir sui ævi maximus, suo & infinitorum nomine de Infelicitatis felicitate solenni conventu declamavit, evicitque, ut concio omnis fateretur, nihil citius hominē ac perfectius evchere, quam adversam fortunam, qua jactitati homines, & mundum & sese, ac Deum ipsum agnoscere inciperent, indeque ad veriora certioraq; elevati, in lubrica malignaque hæc inferiora imperium arriperent. Assensere viri principes, viri Theologi, Viri literati, viri fortes, quibus carceres, exitia, injuriæ, vulnera ad perennem gloriam servierunt.

Unde in his terris nihil eque monstrosum quam homo perpetua felicitate saginatus ; è contra quem varii casus exereuerint, omnibus rebus accommodatissimus est iudicatus.

15. LABYRINTHVS.

A Junt huius Mundi Labyrinthum miris ambagibus homines circumferre, ac plerumque post longam fatigationem iisdem cancellis reddere. Cujus speciminà quidam nobis nuper exhibuerunt. Simplex in Curiositatis caveam delatus, postea contemplationi junctus, cum jam omnia dijudicaret, paulo post vertigine correptus, agre & anhelans ad simplicitatis confessionem rediit. Indigus jussus laborare, dicescebat, ex quo insolens cum sua prodigeret, ad indigentiam reversus est. Nescius disciplinæ admotus, rerumque admiratione exceptus, jam omnem scientiam jactabat; sed temerarie omnibus involutus, post longos errores nescire se reperit. Servus libertus factus, ac mox herus tyrannidem exercuit, quæ excussus & sauciatus servitutem repetiit. Hæc animadvertens sagacior aliquis: Jam demum, inquit, liquet, quid illa labyrinthi hieroglyphica velint. *punctum, linea, figura, corpus, irregularitas punctum.*

16. LIBELLVS.

L Iber & libellus sibi obviabant. Ille, cujus erat insolentia, pusillum despiciens: unde & quomodo, inquit, immanis: Libellus sarcasmo irritatus: Et tu inanis, respondit, quorsum? Ita mutuis aculeis simulati, cum ille mole superbirer; hic ingenio

confideret, facile ad injurias verba reciproca invenerunt. Doluit tamen libro, exprobrari tot authorum spolia, & impudentes descriptiones, ac plebeiam verbositatem, quod non nisi congestum acervum rerum quotidianarum referret, sine structuræ-ullius artificio. Contra libellus audiebat extemporaneus & præcipitatus factus, qui, unico ceu fulgure, oculos perstringeret, ac mox evanesceret. Tandem re ad arbitros devoluta, cum pro utrisque laude multa adferrentur, id tandem improbatum, quod libet libellum temere irrisisset, cum rerum Historia, id dudum innotuerit, nihil ad movendos, informandosque homines, ac causam novam insinuandam aptius, convenientiusque esse minutis, sed ingeniosis, libellis.

17. M A G N E S.

IN cordis Christiani fodinis repertus est magnes insolite speciei, qui cū Guilhelmo Gilberto Anglo exhibitus esset, homini magnetis cognitione & examine exactissimo, non satis admirari naturam lapidis potuit Nec enim ad ullam terræ plagam vergebat; sed sursum nitebatur, & quascūq; fricasset acus, elevabat. Unde Gilberti suspicio, astri alicujus hanc esse sympathiam; sed cum Zenith ille unice respiceret, nec cœli motu moveretur, judicium suum omne suspendit. Jucundum erat videre, acus diversis & sejunctissimis locis, quas terigisset, erectas & tenui cuspidē stare: quod cum vir quidam, divinarum rerum sagax indagator, esset intuitus: hæc equidem amoris

ris Divini magnes est, qui attracta humana corda erigit, neque ad ullam vel voluptatis, vel utilitatis partem respicere finit; sed uni charitatis Zenith Christo obvertit: unde diffusa inter se locis, officiis, honoribus, bonisque pectora idem tamen sentiunt, & cœli recto appetitu conspirât.

18. MICRO-KYRII.

C Olebant eundem Patronū duo ejusdem meriti & conditionis amici, & benevolum uterque sibi pollicebatur. Alter quidem ipsum Herum observabat, consulebatque neglectis servis ejus, ratus, ab hoc primo mobili inferiora omnia rotari. Alter servos ambiebat, & munusculis sibi frequenter conciliabat, hoc medio universam Patroni familiam sibi devinciens. Hinc accidit, ut, quicquid annueret Patronus, ille statim impetraret, ac opportunitatem etiā captare posset, dum alter invitis servulis vix nummū unum aut alterum extraheret. Doluit homini, tam parum utilem sibi Patroni gratiam, nec tamen, animadvertit, servorum dolo omnes liberalitatis tubulos averti, vel obturari itaque mali causam inquirens, cum forte in hominem simplicem incidisset, laternam manu gestantem, ac de his rebus colloquerentur. En tibi, inquit, ocularem demonstrationem, quam eadem distantia hæc lamina ferrea non nisi minutis puncturis lucem transmittat, cornu vero pleno lumine resplendeat; tantum interest, quales inter te & Patronum habeas interpositos.

19. M O N A S.

Monas nec sorte, nec sanguine, minus vero ingenio excellentior, Heri nimio favore omnib. rebus præficiebatur, adeo ut cerebrum, cor & os Patroni sui nõ tantum vocari per adulationem gauderet; sed re vera id omnibus probarer. Nam, quæ pluribus debebantur, consulendi, dirigendi, dispensandiq; officia, quodq; unius hominis nunquam esse poterat. id ille unus absolutis oraculis expediebat, simulq; redituum succum & medullam ad se pertrahebat. Jamq; magnitudine hero formidabilis, amicis fastu molestus, fervis tyrannide intolerabilis factus, cum perenne fortunæ solium insidere & posteritati id stabilire sibi videretur, non animadvertit stolidus suis imperiis Patriæ fulcra erosa, quibus inopinato concidentibus, ipse præceps dejectus, omnem futuri spem, & præsentis possessionem perfregit, præteriti vero delictis cruciatus, pro brevi fama, perpetuam tulit infamiam.

20. M O N S T R A,

IN Hyerboreorum plagis insula haud ita pridem reperta est, quam suo nomine Anticyram vocant. Eam admirabiles incolas inhabitare ajunt, & inter se dissimiles: quosdã enim linguas prælongas habere, cor nullum, quosdam cor absq; lingua, quosdam oculos acutos sine cerebro, & cæcos quosdam esse cerebroso, auritos videri alios sine naso, nasutos al. os sine auribus, manus multorum non habere nervos; & quibus nervi,

carere

carere manibus: stomachum nonnullos implere absque egestionem, & egerere alios absque reptione: dormientes haud paucos ambulare, & vigiles lectulis sepultos: & hos tamen inter se non incommode vivere, atque rem administrare publicam pacate ferunt, ut credendum nobis sit res humanas non nostra monstrificare; sed superiori aliquo imperio regi, quod præscire divinum, æmulari temerarium, sequi pium, evitare fatum sit & pestilentissimum.

21. MULIERE ALPHABETVM.

Quidam Gynæcomastix, homo prophanus, immuliebrem sexum contumeliosum Alphabetum excogitaverat, quod *avidissimū animal, bestiale barathrum, concupiscentiam carnis, duellum damnosum, astuantem astum, falsam fidem, garrulū guttur, herinnim armatam, insidiosum ignem, Kaos calumniarum, lepidam luem, mendacium monstrosum, naufragium vita, odii opifertem, peccati auctorem, quietis quassationem, regnorum ruinam, sylbam superbia, truculentam tyrannidem, Vanitatem Vanitatum, Xarxiā Xerxis, Tyranniam immodicam, Zelum Zelotypū* proclamaverat, hoc uno moderamine addito, quod non nisi pessimas feminas velit exagitaras. Id vero prudentioribus haud placuit, quod bonarum mulierum tam variae, tamque frequentes essent virtutes, quæ optimo merito malarum facinora obtegerent; & hanc reverentiam Divinæ Maiestatis debere, ne ob aliquarum vitia, ipsi sexui

ulla infamia iuratur. Itaque aliud Alphabetum est oppositum, quæ bonæ fœminæ *Amabiles, benefica, casta, decorata, elegantes, fideles, grata, humiles, iucunda, lenes misericordes, negotiosa, obediens, prudentes, quasuosa, reuerentes, sapientes, tactia, Vera Xenophila* & Zenobia sunt publico decreto, & bonorum omnium applausu pronuntiatæ.

22. N A S U S.

ERat, cui nasus insolita mensura excreverat: quo etsi perfectius olfaciebat, tamē deformitatem oderat. Dumq; medicinæ inquirendæ oberrat, & amicos consulit, per multos exprobratores, & temerarios iudices, paucos admodum æquos & Physices peritos reperit: Hic nimis repletioni, ille curiosiori indagationi, alius vitioso humori, alius inflationi, & nescio quis incantationi causam adscribebat; & latibula ac tenebras nasoni persuadebant. Sed nō deerant tamen qui gratularentur, quod innoxia illa, nec egra deformitate, & minus molesta turpitudine ad multa vitæ commoda esset admissus. Nam & nido-re & varia suauolentia, supra reliquos affici posse, & impuriora facilius ejicere, deniq; quocunq; in loco risus materiam suppeditare. Tum ille, sinite mihi nasum meum, quem vel ob id unum diligo, quod amicorū & intimorum meorū ingenia lubrica, & infidelem fidē est odoratus.

23. N O M I N A.

Proximis Comitibus, quæ multæ erant, querelæ non auditæ sunt tantum, sed etiam reprobatae, & seve-

& severissimis edictis proscripti rei, tyrannis, simonia, ambitus, hypocrisis, barbaries, impunitas, orium, & cōsimiles mortalium tortores: quibus magno strepitu & infamia expulsis, immane quantum populus ad perennis felicitatis spem sit erectus. Sed cum paulo post homines non mitius haberent, & sacra prophanaque tacitis insidiis affligerentur, neque constaret, quibus cuniculis hæc mala sese occultarent varie contra sese mentes distrahebantur. Nam qui rebus præerant, accusabant vulgus, veluti semper querulum nec unquam acquiescens: qui serviebant, suspicabantur, vel superesse aliquos expellendos, vel rediisse expulsos: nec tamen id exprobrare Reformatoribus suis audebant. Tandem sagacior aliquis: Nescitis interdictis illis, nomina proscripta esse, rebus jus civitatis neutiquam ablatum?

24. OBEDIENTIA.

Temporibus difficilimis, cum passim homines contabescerent, & maximè impatientias exaresceret, una obedientia mitidiori cute, & fronte serenâ conspecta est. Id multi ad turpe obsequium, vel illiberale servitium referentes, cujus beneficio illa victum sibi pararet: multis devoratis calumniis, se omnium approbatione purgavit. Est, inquit, unum mihi, quod nec capi, nec cogi, aut vinciri potest, Cor, Deo jam dudum traditum: reliqua servitutem hujus terræ

non effugiunt. Nam ut pessimi imperent, & inepti doceant, & indigni opibus abundant, nec ego neque mortalium quisquam prohibebit: itaque pati eos, dum conscientiae non vim faciant, tum decet, tum maxime oportet. Non enim nostrum est aestimare, quos supra ceteros, & quibus de causis extollat rerum arbiter: illi summum rerum iudicium esto: nobis obsequij gloria relicta est.

25. O E C O N O M I A.

A Gricola, homini rerum Oeconomiarum peritissimo, Sophista nescio quam barbarie, & sordes exprobrarat, quae omnes politiores offenderent. Ille, ut humanitatem suam probaret, bellum sophistae indixit, quo, suis & amicorum viribus collatis, uter hac luce dignior esset, constaret. Nec nunc, ad primum nuncium appartere Physica, Ethica, Astronomia, Geometria, tum Ceres & Bacchus, Pan item ac Diana, imo & Aesculapius ipse, magnis adductis ex quadrupedibus, volatilibus, natatilibus, reptilibusque copiis, quibus & suo, & totius felicissimae Antiquitatis nomine Agriculturae decus, incolumitatemque contra Sophisticas ineptias fastam restitutamque voluerunt. Altera parte Sophista, cum diu anxie discorrisset, via Grammaticam, Dialecticamque exoravit, liceret in regnis ipsorum non optimos fortissimosque milites conscribere, sed rejectamenta ex Anomalis, Heteroclitis, defectivis, & cornutis, fallacis contingentibus colligere, quos cum lustraret, & numero non

contemnendo crederet, aciem instruere ausus, mox viso Agricola exercitu; pudore ac invidia percussus, suis desertis & proditis, turpiter disparuit.

26. PAPYRI-PERDA.

Cum ex Polygraphis quidam merita sua in Rempub. impudentius jactitaret, non tulit id Minerva, & cum risu vn gaste papyrus vocavit, quasi papyri-perdam diceret. Id homini intolerabile visum cum de injuria, undique conquereretur, tandem obtinuit, ut Minerva audiret. Illa ut cavilli sui testes haberet, Bibliopegos, Mercatores, & pharmacopolas convocavit, quas vitq; quam maxime papyro res suas involuerent, & qua mappas suas potissimum conficerent. Responsum est uno ore, unum polygraphum hoc tempore omnes officinas occupare. Quasitus Bibliopola, quo prae reliquis abundaret libro, Polygraphi vasto volumine; Typographus etiam cum gemitu, nimium se hujus pecoris divitem fassus est; denique & ædium abscondita hunc scriptorem agnoscebant. Hæc ut audivit, Judices accedens: Fateor equidem, me huius viri famam nunquam satis agnovisse, ut qui de omni hominum genere optime meritus est; itaq; oro, veniam meæ imprudentiæ det, ac ipse porro talia opera scribat, quæ si non Bibliothecis, certe humanis usibus sint dedicata. Id unum metuo,

ne, dum infinitorum manibus teritur, tandem absumatur, librisque suis vivat superstes.

27. PATELINVS.

Petrus Patelinus, impostorum antesignanus, cum eodem prope momento tres diversissimos nec stolidi capitis deciperet, mox à simplicissimo quodam turpiter delusus est Id cum plerique admirarentur, unus Patelinus, nihil absurdi nilque inusitati esse, asseruit. Dolis namque & fraudibus nihil æquè ob stare, ac simplicitatem, Veritatem, candorem, imò & stuporem, secus quàm magna pars hominum arbitretur. Id audiens Monarchia ingemuit. Nam cum olim invicta crederetur, tamen ruina sua probavit, nihil hîc esse insuperabile. Itaq; ad proximos cõversa: Non me vis, non industria, subegit, sed minimum ad speciem animalculum peccatum, quod me clanculum ita erodit, ut, cum maximè mihi valere viderer, planissimè corruerem Exinde id cum ingenti dolore didici, nihil æquè Deo consuetum, quàm maxima & validissima nostri orbis, abjectissimis & neglectissimis rebus deijcere.

28. PIETAS

Viderat Pietatem hypocrysis, illa tetrici vultus sanctula lætam & subridentem, tumque nimis doloribus veluti ablaram, aut extra se raptam arbitrata: Hem, inquit, misella, ridere etiam lubet, rebus undique afflictissimis? Tum Pietas: Atqui id meum, inquit, proprium est, semper in Domino gaudere. Et hypocrysis: Nonne enim crucem, te ferre decet, id est, dolores?

Pietas

Pietas: Absit à me gloriari, nisi in Cruce Domini nostri, Jesu Christi. H. Et casus varios subire? P. Dominus dat, Dominus aufert: sit nomen Domini benedictum. H. Et inopia premi? P. Habentes alimenta, & quibus regamur; his contenti simus. H. Et convicia audire? P. Christus cum maledictis incessetur, non regeffit. H. Et atroces injurias accipere? P. Mihi vindictam; ego rependam: inquit Dominus. H. Et morbis cruciari? P. Justus es, Domine, & rectum judicium tuum. H. Ab amicis deseri? P. Pater & Mater dereliquerunt me: Dominus autem suscepit me. H. Et graviter tentari? P. In ira, Domine, misericordiae recorderis. Hæc audiens Hypocrisis erubuit, ac se subduxit: Pietas verò hilari fronte, Deum sequi perrexit.

29. *PSYCHE.*

P Syche, invito patre Jovâ, Cupidinem maximum admiserat, ex eoque voluptatem pepere-
rat; cumque prolem & indulgentius educaret,
& flagitia alia committeret, Apollo rationis
Præses, apud patrem graviter acculavit, & ut
causam dicere cogeretur, obtinuit. Tum Psyche
timida Hypocrisin conduxit, quæ adhibitis falsa
religione, & ficta disciplina causâ tueretur. At cū
ea multis & fucis & involucris Psychē excusaret,
tandem judicis jussu denudata turpis & purulenta
apparuit. Hinc vinculis hæc adjudicata, Psyche,
misericordiæ intercessione salutē invenit; si quidē
per Metaneæ humilē casulam ad lites perreptaret
& divor-

& divortio cupidinis jurato, perpetuam castitatem calicæ sapientiæ addiceret. Fecit id Psyche & profligato Cupidine, abdicatâ voluptate, auditâ Metanzâ, exoratâ sapientia, quæ pessima quondam erant, in optima commutavit.

30. PUGILLARES.

CUm in forum venisset, qui Pugillares Venum exposuerat, multos emptores reperit: ij tamen cum sapientum examine Vitiosi deprehenderentur, mox prohibiti sunt & confiscati. Erant autem ita confecti, ut, quæ inscribebantur, non obliterari tantum possent; sed sponte evanescerent, nescio qua corrodeute specie infusa. Unde qui res sacras & divinas inscripserant, qui rationis & naturæ præcepta, qui optima vitæ consilia, & morum correctiones; cum opuserat reperere, planè ea amiserant. Hinc Deus, cœlum, honestas, pudor hominibus subinde excidebat, & boni verique memoria, sive reminiscencia interibat subibatq; in locum incôposita & temeraria vitæ tumultuatio, sive chaos. Tandem repertus est aliquis horum usus, scilicet si quis Mundi huius pollicitationes simul & iniurias iis inscribere velit, esse accommodatissimos: Sic enim res Christianorum ferre, ut res, spes, opes, fumos, dolos, bolosque huius terræ ex animo delere, ac æternum oblivisci expediat.

31. PVMEX.

Inter rerum humanarum institutores, tempus etiam locum aliquem sibi petierat, cumque crederetur

deretur, res pretiosissimas expositurum, præter pumices in præsens nihil proflare voluit. Cumque à curiosis interrogaretur, quo singulari Reipub. usu emi deberentur; maximo respondit. Nam his pumicibus fricandos levigandosque esse, quotquot novitiorum asperitatem ad functiones suas afferrent; scilicet novos Theologos, qui omnes hæreses uno anno eradicare, omnes conscientias concatenare; Novos Politicos, qui omnes mores corrigere, omnes consuetudines reformare; Novos Iteratos, qui omnem barbariem expellere, omnem eruditionem absorbere; Novos Maritos, qui omnem Oeconomiam percolare, omnem disciplinam rectificare; Novos artifices, qui omnem elegantiam introducere, magnis minis & spiritibus aggrediantur, quos omnes rerum tractatione fatigatos, & experientia pumicibus deterfos reddi posse ex asperissimis & scabrosissimis maximè tractabiles.

32. QUÆSTVS.

Liberalitas & Tenacitas cum aliquando sibi occurrissent, illa quidem nitida, & corpulenta, hæc sordida & luxida; atque se invicem salutarissent. Liberalitas: Ecquando tu, inquit, fame moreris? Ego fame? respondit Tenacitas, quæ veluti, Midas ex omni, quod coningo, aurum facio: tu vero quando tua concoxisti? Cum Mare, inquit illa, siccabitur. Nam, ut Mare liberalitate sua omnem terram, humectat, & vicissim ab ea undique gratiam recipit; ita liberalis animus dando, recipiendoque omnibus bonis suffi-

cit. Tu verò quod inuitis abradis, id ægrè custodis, ne repetant; ac ob id nec tuo corpusculo satisfacis, cum tibi ipsi plurima suffureris. Et Tenacitas: Quàm verò, inquit, absurdum est, colligendo pauperari, dispergendo ditescere? Nihil absurdi homini Christiano, respondit Liberalitas; imò id maximè congruum, dando dantes, accipiendo accipientes provocare. Nam quia hæc terrena ad tempus nobis commodata sunt, nihil est liberalius, quàm ea cum multorum usu & voluptate commutare. Disces igitur posthac, in sumptu honesto faciendò quæstum consistere.

33. RABULA.

Cum duobus potissimum modis homines pereant, *Abundantiâ Opum, & abundantia, Sermorum*; utrisque à malo genio præfectus est Rabula. Nam quia Opum cura varias lites movere ac depolcit, non potuit speciosius ei subsidio mitti, quàm streperum ac verbosum aliquod jus, sub quo omnis iniquitas comprehenderetur. Huic Rabula serviens, & omnes spiras, lubricitatesque, edoctus, hoc unum agit, ut linguæ volubilitate ac impudentia fœditatem rei obtegat: interea tamen verba auro commutet. Ita Jus fit injuria, Leges laquei, Sententia seductio: neque quidquam est tam Christo adversum, quàm litigii & loquacitatis infaustum ministerium. Unde cum Rabula fortè præteriret, Vir veteris ævi, infame nummi, linguæque mancipium conspiciatus, palàm expuit, addiditque idiomate suo:

Qui multiplicat verba, multiplicat mendacia: qui multiplicat mendacia, multiplicat furta: qui multiplicat furta, multiplicat condemnationem. Quod audientes multi, Rabulam, velut certum & conductum Satanæ organum, exosi sunt.

34. RATIO STATUS.

Cum plurima subinde, præter communem vitæ rationem, decernerentur, nec illa tutò improbari possent, multos admiratio subiit, cuius tandem consilio hæc talia essent instituta. Nec enim credibile erat, usque adeò maiorum leges & consuetudines nobis excidisse, ut in momenta prope nostra decreta mutare, transformareque cæco quodam arbitrio velimus. Tandem innouit, aliunde advenisse novam regiminis formulam, quæ se *Rationem Status* dictitet: Ei licere divinâ humanaque iura pro arbitrio infringere, dum eum, quem sibi servandum proposuerit, statum consolidet, nec pudori, iuramentis, aut, uno verbo, conscientia quidquam rationis debere. Obstupuit ad hanc invidentiam licentiam populus, nec iam, quid agat, quove placeat modo certus, ad horas singulas se, suos, sua exposuit, nescius quàm æquè, iniqueve Ratio status sit decretura. Et certè dies diem, consilium consilium, lex legem elidebat; cum Divini iuris peritissimus quidam rationis huius irrationabilis interitum præfagiens: Confidite inquam, cives: nam hæc Cœlici status ratio est, omnes statuum impias, iniustasque rationes cum horrore delicere.

35. *REPRÆSENTATIO.*

COmœdia, quæ patrum memoria Vitæ humanæ varia representatione animos populi erudiverat, ac juventutem imprimis, molum decentiorum nitore, incompositorum deformitate, mirum in modum formaverat, quod hodie plerisque in locis abiecta sorderet, graviter conquesta est. Ei se opposuerant homines tetrici, quos sui imago, velut basiliscos, enecare posset, si viderant dolos intimos, vultum simulatum, verba fucata in theatrum producta. Nam quæ ingeniorum sagacitas sit, & libertas, nunquam evidentius apparet, quàm si eorum mores liceat repræsentare, qui se credunt extra omnium hominem iudicia & examina positos. Auditis utrimque partibus, cum nec temperare linguæ suæ Comœdia, nec ferre hypocritæ libertatem posse viderentur. Comœdia quidem decoris, pudoris, ac Veri est admonita; his vero concessum, quotiescunque tacitos conscientia suæ morsus repræsentari animadverterent, aures oculosque obturare, fore licitum.

36. *RUSTICS.*

Prometheum constat artis Chymicæ peritissimum esse. Is cum ludere aliquando vellet, Barbariei massam sumsit, addiditque crudelitatis & impietatis, ana tantundem: ingratitude & impunitatis ana dimidium: denique calliditatis & superbiæ ana, quantum satis; atque conflatis in unum hæc speciebus imaginem fudit, produxitque

que in conspectum Deorum. Quem ut Mercurius est intuitus, robustum, & terræ patientem ex lineamentis dijudicans: Hic, inquit, ad orium nostrum nihil, nisi perpetuas turbas velimus: sed in teras demittatur, ut corporis animique robur inter sublunares concertationes exerceat. Obtinuit Mercurius, & abegit Rusticum: qui cum jam demitteretur, Momus, Aut fallor, inquit, aut hic quadratus omnes mortalitatis leges, earumque ingeniosissimos ministros, dolis & duritiæ sua fatigabit.

37. SATYRA.

S Attyram nescio quis malignus divinator Majestatis ream fecerat, quæ maledicæ libertate fastigia rerum humanarum tetigisset. Illa nullius livoris conscia, & de judicium æquitate ac prudentia optimè sperans, haud timida comparuit, & rerum humanarum accusationem cum nullius boni injuria factam, liberè passa est. Sed Judices haud ex opinione aut voto habuit. Nam quòd plerique mala committere, quam audire malunt, & verborum, quam rerum major turpitudine ac culpa habetur, durissima plerorumque objurcatione est excepta, è quibus Princeps ordinis Tiberius Cæsar necem, nisi posthac obtinere, est interminatus. At Augustus, itidem Cæsar, ingenuæ libertatis amator, & correctionis, etiam suæ, patiens, ne utiquam Satyræ opprobrium tulit, attulitque in medium, optimos quosque ab omni ævo & virtutibus conspicuos calammorum libertati indulgisse, quòd parum ab iis sibi metuerent;

metuerent: pessimos è contrà & flagitiosos Scriptorum ingenuitatem odisse, quòd eam viverent vitam; quam omnibus futuris seculis extinguì, & obliterari, è re famaue eorum foret.

38. SCIO THERICVM.

THeophilus, quod nuper invenit, sciothericum horologium magna amicorum voluntate appendit. Erat autem huiusmodi: Religio horizontem repræsentabat, Vita hominis Meridianum, Christus Salvator æquatorem; centrum horologij cor devotum erat, stilus Verbum Dei, nodus sacer Spiritus, umbra obsequium Christianum. Declinabat autem ab integritate versus peccatum; Unde lineatum obliquitas. Horas sic distinxerat, ut prima quidem Baptismum designaret, secunda Fidem, & reliquæ consequentes Preces, Legem, Eucharistiam, Ministerium, Crucem, Charitatem, Exercitium, Revelationem. Renunciationem, & Mortem. Porro Zodiaci Providentiæ, signa sua, non minus annotata erant. Nam Aries Creationem indicabat, Taurus Redemptionem, & quæ in ordine sequuntur, Incarnationem, Passionem, Resurrectionem, Ascensionem, Judicium, Sanctificationem, Ecclesiam, Remissionem, Reviviscentiam, atque Æternitatem, suo quodque loco, præfigurabant. Id Horologium cum Trinitatis Sol esset intuitus, mira rerum cælicarum repræsentatione fuit illustre, docuitque mortales, nihil esse in rebus nostris perfectius, quàm superiora cum inferioribus jungere, & veram cæli imaginem corporis nostri tabella exprimere.

39. SEIANVS.

A. Seianus, cum apud inferos audivisset, Conchinum Conchini, Ancræ Marchionem, Gallæ nuper Mareschalcum famosissimum, adventare, mediis in tormentis caput erexit, & sarcasmo novum hospitem ac socium excepit. Miser Marchio cum non haberet, quod responderet, id unum subiecit, subsecuturos paulò post alios. Paucis inde diebus Leonoræ Galeaygæ, vxoris Conchini, adventus nunciatur, cui Philippa Catanensis Sicula, quæ quondam Neapolitanum regnum sub Johanne. I. turbaverat, obviam missa, cum excepisset sororem, infernali pompa eam introduxit, & orbis aliis pestibus sociavit. Apparuit tum, multa viris imputari, quæ revera fæminis debentur: Fortunam enim summam haud rarò pudendam habere originem, nefandam sedem, & turpissimum regimen; quæ quia lucem non ferunt, Virorum larvis incrustari: hinc maximas terræ commotiones ob pudenda ortas, gloriosissimis trophæis, & fucatis inscriptionibus ornari. Ingemuit tum Ancrius, & O nos miseros, inquit, qui per infamem jantiam ad lethales, & pœnitendos honores sumus admissi!

40. SIGNATI.

Cum boni maliq; nullo vultus discrimine, essent intermixti, visum est huius orbis Principibus sive verius Tyrannis, nota aliqua sive charactere suos distinguere. Et Satan quidem devotis suis literam S. fronti inscripsit, persuasitque

suasitque Sapientiam significare. Mundus clicentibus suis M. impressit, & Magnificentiam denotare docuit. Caro verò C. inussit, veluti Charitatis indicium. Hoc facto, mirè cristas erigebant, quibuscunque hoc veluti excellentiæ humanæ testimonium contigisset, & inter se de præminencia dimicabant: Christianorum verò gregē, quòd nullius sublimitatis nota insignitus esset, habebant despicatui. At Christianus quispiam, cui Crucis figura impressa, cum signatorum tres fortè obvios habuisset: Vah stolidos, inqt, quos non pudet Superbiæ, Mendacii, & Crapulæ insignia in fronte gerere! Id ubi animadverterunt illi suas literas aliter, quàm fuissent persuasi, accipi, & infamiæ potius, quàm honoris, signa credi, promissa coma in posterum stigmata obtulerunt.

41. SIMONIA.

Iam diu Simonia est Ecclesia sub gravi pœnâ interdictum. Illa dum exulat, nescio quo atro spiritu consulente, habitum mutat, & aliâ facie, moribusque aliis se sacris immiscet, atque eo se moderatur artificio, ut brevi ad rerum gubernacula ascenderit. Non licebat palàm mercari sacerdotia: sed, si quis benignus sub alio titulo esse volebat, non eiiciebatur. Gratulationes, Strenæ, salutes & alia amoris officia perplacebant, & memorem Patronum spondebant. Id cum forte Antiquæ fidei homo examinaret, Simonia sibi metuens, ignem contra novam hæresin poposcit, & vindicias undiq; conclamavit. Has Satanæ insidias in herba extinguendas, non ferendum Ecclesiz

clesiæ opprobrium, non tolerandas illas pestilentes exprobrationes. Quod ut audivit homo integer, & nullus hæreicos vel conscius vel accusatus: Itane, inquit, etiam sacri homines calumniantur? quis enim unquam audivit, esse hæresin, si omnibus Fidei articulis salvis, una sacrorum arcana nundnatio improbetur? at sane si ita velit Simonia, fateor me hæreticum.

42. S I N E.

Respublica cum multos videret officijs suis parum decorè, parumque dextrè defungi, rationem inijt, qui meliores minus appositis substitueret. Dumque singulorum acta examinat, videt unam particulam *sine*, haud paucos maculare. Notavit enim Sacerdotes sine vocatione, Patronos sine charitate, Judices sine peritiâ, literatos sine judicio, laboriosos sine ratione, opulentos sine conscientia, & confimiles alios, quibus una vocula nocuit. Itaque regulas aliquam multas conscripsit, quibus ijs deformitatem exprobraret; è quibus hæ paucae transcriptæ sunt: Imperator sine justitiâ, (aiebat) est fluxus sine aquâ: doctus sine opere, est nubes sine aquâ: dives sine liberalitate, est arbor sine fructu: juvenis sine pœnitentia, est domus sine tecto: Mulier sine verecundiâ, est cibus sine sale: Logieus sine scientiâ, est calamus sine atramento: Christianus sine patientia,

tiâ, est equus sine freno : cognitio sine praxi, est fumus sine incenso : donum sine silentio, est thesaurus sine eustodiâ : conatus sine viribus, est volatus sine pennis : ingenium sine patrono, est terra sine rore : propositum sine constantiâ, est rota sine pondere.

43. SURDASTER.

NON novares est, cum fictis hostibus decertare, idq; maximè animadversum, in severo quodam hominum censore, qui, quòd surdaster esset, nec nisi ex nutibus dijudicaret, quoscunq; apud se concepit hominum errores, eos acriter castigavit. Unde factum, ut pietatem subinde hæreseos, probitatem seditionis, eruditionem barbariei accusaret, & figmentis suis impotenter irasceretur : si quis abusus rerum reprehenderet, ille res omnes tolli ; si quis graduum perfacilem & indiscretam distributionem rideret, ille chaos introduci ; si quis titulorum prolixitatem perstringeret, ille verriginis spiritum olere inclamabat. Ita passim molestus disputator, & larvarum impugnator, cum in solidum aliquando incidisset, & rem nunquam vel dictam, vel cogitatam, vel creditam ei exprobrasset : credibile est, inquit, hunc semper vincere, qui, non nisi absurdissimos, sibi hostes fingit.

44. TAVLERVS.

JO. Taulerus cū rarissimè in publicum pro-
diret, ac domi se semper quasi contineret, ta-
men vix ullius rei, quæ foris contigisset, ignarus
reperitus est. Quod curiosis occasionem dedit,
ut inquirerent, haberétne exploratores, an vi
Magicâ rerum omnium notitiam acquireret.
Fama enim spargebatur, possidere illum domi
speculum, in quo omnia Mundi acta liceret in-
rui. Id ubi Taulero, viro sanctissimo, inno-
ruit, noluit simplicioribus imponi, & mysteriū
omne interioris hominis explicavit, quàm ille
intra se rediens, & exterioribus renuntians, om-
nium artium, actionumque origines, semina &
venas possideat, & in quietis faciæ centro omnia
contempletur, denique vastissimum animæ am-
phitheatrum reperiatur, cui, si sacer spiritus incu-
bet, nihil in hoc universo æquiparari possit.
Quod ubi in vulgus est, sparsum, paucos ali-
quos ex Mundi turbinibus ad beatum sabbatum
recollegit, quàm plurimis verò streperis & in-
quietis fuit ludibrio.

45. TESTAMENTVM.

Homo quidam opulentus cū mortem pro-
pinquam haberet, testamentū condidit, quo
familiaribus omnibus suis voluit consultum. Ac
primum omnium conscientiæ, concionato-
ri suo privato, legavit argenti signati
sum-

summam, eiusque duplum pedibus servis, rursum huius duplum manibus artificibus, ac duplum eius memoriae praeceptoribus; tum porro duplum succu villico, & sic consequenter gulæ parafito, verendis concubinæ, stomacho œconomo, affectibus cognatis, sensibus amicis, usque ad filium cerebrum, cuius duplum cor vidua acciperet. Hac ratione sedecies mille, tercentum octoginta quatuor floreni divisi sunt, è quibus exiguum sanè conscientiae cessit, & cum tot laboribus in defunctum impensis minimè comparandum. At conscientia alacri vultu suscepit, gratiasque ingentes egit. Ob id irrita, & stuporis accusata: Nescitis, inquam, Mundi statutus cautum esse, ne quis de suo supra 1 Deo legare auserit? 6000

46. VESTIS.

Peregrinus dum terras obiret, interdum sumptuosissimè, interdum frugaliter vestiebatur. Hoc autem animadverterat, quoties pretiosa veste compareret, omnibus esse observationi, omnibus voluptati, nec unquam quæri, quibus meritis aut virtutibus hunc splendorem parafset: Contra vestem neglectiorem, omnibus neglectum & invisum reddere, nec unquam vel manifestas animi dotes in vili involucrio æstimari. Reversus in patriam, cum crederet jam nihil opus esse ad amorem conciliandum fucis, abiectis phaleris, nudum se veluti; propinquis suis

suis exhibuit. At illi non minùs, quàm exteri,
 corporis cultum desiderantes, non prius hono-
 rarunt hominem, quàm fortunæ lacinijs iterum
 amictum intuerentur: cumque iterum ornatus
 amicos circumcirca officiosos omnes contem-
 plaretur, depositâ in medium veste: Apage mi-
 hi, inquit, eos amicos, qui vestem pro viro æsti-
 mant.

47. VIA.

VIA, qua ad veræ Beatitudinis sedes itur, pla-
 nè admirabilis est. Nam quibusdam prope-
 rantibus longa videtur, & fatigationis plena;
 quibusdam cunctantibus brevissima, & cum
 spiritali voluptate. Nec etiam in eâ, qui jugiter
 ambulant, semper promovent; sed remotiores
 se nonnunquam post longum iter experiuntur:
 alij interim sedendo, quiescendoque appropin-
 quant, & quod mireris, nonnulli turbinum im-
 petu velut inviti in salutis portum eijciuntur.
 Unde nondum repertus est quisquam, qui Iti-
 nerarium omnibus conveniens delineare fuerit
 ausus. Id aiunt fieri superbix dolo, quæ etiam
 sanctis & religiosis conatibus se insinuet, & de-
 ceptos viatores vanâ beatitudinis imagine de-
 ludat; revera autem multis milliaribus retrodu-
 cat, nec prius prodatur, quàm Christiano *nihilo*,
 unico oculorum collyrio, visus noster corriga-
 tur. Econtrâ quos pœnitentiæ sacræ nebulæ ob-
 tegunt, & à perniciosis obiectis immunes ser-

vant. ijs perfaeile est, patiendopotius, quàm agendo; quiescendo, quàm currendo; imitando, quàm legendo ad perfectæ libertatis portam appellere.

48. W O L F I V S.

INter alios Regni Antichristiani turbatores, omnium gravissimè Joh. Wolfius J C, perduellionis accusatus est, quòd seditiosorum integrum exercitum conscripsisset, & quindecim turmas in Status perniciem eduxisset. Itaque pretium capiti eius vel vivo vel mortuo, tria millia coronatorum impositum. Id amicos habuit sollicitos, quòd auro Romano omnia essent venalia. Ille verò suaviter risit: Aliæ sunt, dicens, Antichristi minæ, alia opera. Dum iniquitatis Mysterium viguit, hi mei fortissimi milites partim muslitabant, partim capitis periculo proloquebantur: at detecta hodie Excommunicationis larvâ, accisisque imposturæ viribus, exclamare licet, quod cogitare olim non tutum; & asserere, de quo dubitare haud integrum; tandem & aggredi, quod optare minus fuit securum. Itaque laudandos eos omni modo, & exercitandos censeo, qui seculorum suorum errores animadvertunt, ut audacter Veritatem testentur; quæ, si maximè ad tempus invisa & ingrata habetur, mitigatis temporibus & sublato Tyrannidis iugo, liberam confessionis arcem, cum singulorum conferentium debito honore constituat.

49. X R I S T V S.

49. X Y S T V S.

X Ystus, in quo Athletæ Christiani hac Mundi hyeme exercentur, varia colluctationum spectacula exhibet. Hic enim congregiuntur Religio cum Atheismo, regimen cum tyrannide, eruditio cum barbarie, integritas cum hypocrisi, ratio cum opinione, spiritus cum carne: dubiâ nonnunquam & variâ victoriâ. Achis quidem diebus, castitas cum libidine, parsimonia cum prodigalitate, vigilantia cum socordiâ acriter concertarunt, visaque sunt vitia prope modum superiora, nisi supernus favor subinde noxas vires inspirasset. Ea quippe Dei in virtutes inclinatio est, ut validissimis etiam vitijs, & jam omnia deiicientibus haud rarò virtutes imbecilles opponat, quarum arcano & invisibili robore, invicta ad speciem monstra perdomentur. Ita tyrannos vicit patientia, hæreses simplicitas, gigantes humilitas, scilicet Leonem Gallus. Lupum canis, hircum ovis, equum asinus, ut discamus, terram quidem mali contra bonû, cœlum verò boni contra malum fuisse, esse, ac perpetuum fore favorabile.

50. ZIZANIA.

A Ger terræ nostræ maximis simul sumptibus & laboribus cultus, non respondit hoc anno expectationi. Nam Zizaniæ passim is fuit proventus, ut fruges prope omnes suffocarit. Ea verò non uniusmodi reperta est: sed pro cuiusq; se-

K 4 menti

menti naturâ transformata. Nam qui opes seminabant curas in agellis suis videbant; qui voluptates, dolores; qui famam, ludibrium; qui scientias, confusionem; qui favorem, labores; qui potentiam, merum; qui spes maximas, elusionem; qui tyrannidem, ruinam; qui hypocrisin, denudationem; qui imposturas, flagella: atque ita sexcentæ aliæ species vanitatis laboratores frustrabant. Paucissimi supererant, quibus hæc Metamorphosis felicior contigit. Qui enim Simplicitatem seminabant, sapientiam collegerunt; qui pauperratem saturitatem; qui lacrimas, solatia; qui charitatem, retributionem; qui crucem, gloriam. Actum palàm innotuit his nostris agris nullum aliud semen, quàm Mundo pretum adversumq; competere.

META-

METAMORPHOSIS.

GRATIAS ago immortales DEO meo, qui me Hominem nasci voluit, & ab hominibus educari, & erudiri per homines. Nec enim felicior ulla est *genitura*, quam eorum, quos clementi propagatione benedictio Divina excipit, & fovendos omni tempore obiectum cum pijs maioribus fœdus suscipit. Nec exactior est *educatio*, quam quæ assiduis precibus & virtutum exemplo fit, ac prudenti sedulitate adhibetur. Nec perfectior est *institutio*, quam quæ, evitatis ferini impetus scopulis, veritatis ratione, & bonitatis exercitio instillatur simul, ac imprimitur. Nam cum ita plerunque terra ferat, ut infamistraduce prodeamus, indulgēti perverfitate excrescamus, & pestilentissimis conceptibus imbuamur, indeque amissa humani vultus elegantia, in varias bestiarum larvas transmigramus, nihil æquè deplorandum nobis est, quam tot bonorum, cuius una facies humana capax est, neglectus atque jactura. Sic enim res ipsa clamat, & optimus quisque mortalium sensit, Deum non tantum a nobis negligi, qui viliora pretiosissimis inepto iudicio præferamus; sed expelli, qui affectatâ temeritatis professione, quidquid hîc turbidum, miserum, la-

K 5 borio-

poriosumque nostris humeris imponamus: Unde nisi nos iterum Deus nobis violenter eripiat, esseque ipsum, tot vanitatum loco, admirandis s medijs intrudat, pessimo & infelicissimo loco inter perpetuos Mundi cruciatus relinqui.

Et si verò Divina in me beneficia planè ingentia fuere, non tamen ita deleverunt irrationalitatis omnem apud me sensum affectumque; quin derelictâ humana origine, cura & disciplina ad inhumanitatis conversationem me infausta curiositate contulerim, & labyrintho commisti seminis minotaurorum intricarim. Scilicet in rebus humanis nihil adeò est arctè scriptum custoditumque nihil tam firmiter persuasum, quin domita carnis luxuries effringat, & nescio cuius felicitatis imaginaria spe, præsentia bona, ita dedignetur ut, quæ maximè optata esse debebant, vilescant; quæ fugienda maximè, omni nisu & periculosis ausis appetantur.

Ita ego, repertâ alicubi rimâ, me perfectissimâ custodiâ eijcio, & stolidâ libertate, in terram omnium inauspicatissimam excurro, *Thessaliam*, quæ veneficiis & incantationibus infamis, vel hoc nomine placuerat, quòd displiceret bonis. Sic enim nosmet paulatim perdimus, cum primum vitamus bona consilia, postea odimus, denique oppugnamus, & adversa fronte disse sum palam jactitamus. *Thessalia* certè saluberrimis monitis mihi olim culpata, cum
spem

spem fecisset omnium transmutationum, non amplius accusatorem apud me habuit, nisi hoc ipso meum hostem. Jam meâ imaginatione aquila sublimis evehebar; nunc delphinus profunda maris perscrutabar: nunc leo omnibus bestiis imperabam, nunc Salamandra in medio igne deliciabar, & sexcentis alijs somnijs aliorum superstitiosos carceres irridebam. At cum in servitutem & disciplinam incantatorum me jam dedissem, utut speciosæ promissiones non nihil sustinerent, longè alia tamen sors mea reperta est. Nec enim licebat, in quam ego vellem, formam transire: sed Magistrorum erat, decernere aliquam, in qua durissimos labores perferrem. Nam qui se Mundo concredit, blandissimis licet verbis invitatus, jam sui juris posthac non est: sed libertatem omnem atque arbitrium vendidit. Interim quidquid imponebatur, prima supremæ quondam felicitatis palæstra dicebatur, paulò post cum longè splendidioribus commutanda, considerem directortibus meis, quorum favor nihil in sublimem, & supra reliquorum conditionem polliceretur.

Prima igitur facies, siue verius larva, quæ mihi imponebatur *Simsa* erat, ridiculæ bestię, sub qua cogebar, quidquid obiectum videbatur aut præscriptum, imitandum, credendum, sciendū, agendum erat alieno exēplo, nec turpis ulla gesticulatio aut salt⁹ periculosus absq; mea representatione præteribat. Jubebar emulari, quidquid sub cœlo se movebat, quod minus dextrè à me

expressum, plagas inevitabiles minabatur. Nec ullum fatigationis, & tentaminum apparebat præmium, quàm ficta adulatio, quã Naturæ Æmulum me ineptissimus quisque ementiebatur. Et persuaseram equidem mihi habere artus ad omnes motiones, agiles, credideramque vel universi huius machinam exprimere posse, cum me identidem manuum industria, capitisque sagacitas destituit. Heu mihi cum apud me repeto ingentis Bibliothecæ possessionem, quam ego insano labore versabam, absque nullius literulæ intellectu, & literas ipse depingebam, quas ne mente quidem poteram exprimere! Ita omnibus spectatoribus voluptati, mihi oneri ipse eram, nec nisi aliorum irrisu spectabilis: tædebat jam dudum molestæ conditionis; at, quia vox humana aberat, non licebat, nisi cum dentium stridore & amarissimâ indignatione, vultum priorem repetere, cuius loco mox durissima verbera sequebantur, usque dum illis meis tortoribus visum, mutare, non auferre miseriam. Nam dum mihi vel in hominem reditus, vel nobilioris alicuius animalis libertas spem facit, ego, ô scelus! in lutulentissimum *Porcum* transmigro, nullius equidem vel tolerabilis conditionis capacem. Hic turpissimâ voluptate unice occupabar, ventris, inguinisque mancipium, & sœditatum omnium receptaculum. Quidquid orbis insani habet, in voluptatis sententiâ confluit, nec ullus tam est gravis factor, quem voluptuarius non redoleat. Haurire,

vora-

vorare, stertere, exonerari, furere inter flores
 sunt, præ alijs inquinamentis, quæ caput & inte-
 grum corpus opplent. O vos beatos, quicunque
 suilli nihil estis experti, & illibatum candorem
 servastis ! O ter beatos, quibus macula nulla
 huius luti est aspersa ! Nam ea est fœtoris perti-
 nacia, ut intimam conscientiam penetret, &
 perpetuâ purulentiâ, graveolentiaque hospitis
 sui nares feriat. Væ mihi ! qui incantatoribus
 meis credidi, quibus resistere post primum pa-
 ctum jam integrum non fuit ; quorum carmini-
 bus abreptus nisi grunnire & saginari non de-
 cuit ; quos increpare & detestari per rostrum
 non licuit. Ita alia vitæ pars inter simeta perdi-
 ta, cum jam præter mortem nihil appeterē, ipse-
 que mihi invisus quam maximè essem, haud
 certè beneficorum commiseratione, sed varia-
 tionis libidine setas exuere, ac *Lupum* paulò li-
 beralius animal, induere iussus sum. Quæritis,
 quod tum mihi exercitium fuerit ? rapere. Nam
 lupina hæc forma hoc unice exigebat, ut terre-
 nis inhiarem, alienis insidiarer, prædas agerem,
 & inutili rerum copia antrum meum adimple-
 rem. Nec ea res vel labore caruit, vel periculo.
 Nam & difficilis est terra deprædatoribus suis,
 & haud rarè se opponit, ut vita ipsa sit pericli-
 tanda. Quot divagationes, vigilias, insidias, ea
 mihi imposuerit, & canum persecutiones, inuti-
 le est referre ; id tantum fateri libeat, omnia in-
 fra spem & imaginationē accidisse. Quæ enim e-
 quum integrum animo devoraveram, vix ca-

pellam impetrabam; & qui penarium adimplere faterer, vix in unum alterumve diem famem expugnabam. Usque adeò nihil est, quod sudoribus, concupiscentijsque nostris respondeat, quàm primum cum ijs negotiamur, quorum ars una est atque certa decipere. Quot vanæ lactationes, tot turpes elusiones: quod blandæ oblationes, tot acerbæ reiectiones: quot largæ promissiones, tot sordida salaria: neque tamen hanc inanitatem vicissitudinem, ullum tempus, moravè terminat. Interim contra fas, æquumque multa fiunt, & de corio imbecillioris luditur; quò etiam quisque est ferocior, eò conscientiae vis maior fit, & conculcatio. Nisi enim iniquè agas, & virtutum obliviscaris, haud unquam prædas agēs; cuius tanta est necessitas, ut DEI, naturæque reverentiâ facile excidat, quàm primum accumulandis rebus nostris animum appellimus: ac tum lupo non sunt tot dentes, quot avaro instrumenta rapinæ; mendacia scilicet, doli, simulationes, adulationes, servitia, & sexcenta alia, quæ vel enumerare molestum fiet. Inter illas meas ululationes & lanienas, alia ætas deperditur, nec ea est animi mei voluptas, quam appetieram. Præterquam enim, quòd offensorum vindiciæ extimescendæ perpetuum erant, id sanè, quod adquirebatur, tanti non erat, nec eius saporis, qui ante maleficium linguam nostram imaginaria voluptate perfundebat. Qui credimus, huius vel alterius rei possessione beatos nos fore, cum impetravimus, ringimur, ut antè;

antè ; nec minus tamen ad novam spem , conatumque accingimur. Liberatus tamen sum vel tandem , ab hac insatiabili molestia , siquidem liberari est , in *Asinum* transmutari. Hæc mea quarta forma impostorum meorum malignitate : vah quàm honorifica , quàm jucunditatis plena ! Sic tamen datur , quisquis ob humanam conversationem nauscat Sapite meo exemplo , quicumque temeraria curiositate titillamini. Præstat enim , Mundum nunquã vidisse , quàm cum tanto dedecore. De me sic habete. Caput tot rerum confusione hebetatum fuit , lingua ex multiplici gustu insipiens , vox ingrato ruditur rauca , tergum verberibus occaluit , pedes laboribus tremuere , corpus universum stupuit. O Munde nequam , quàm durus es servis tuis , quos olim blandè invitasti , fovisti , atque amplexus es , eos post diros servitij annos cogis , conculcas , abijcis ! Credendum est , ferendum , laborandum , habendum , delirandum tuo planè nutu & imperio , & tolerandi , quoscunque asinis tuis stimulatores decreveris Pungit iniquus herus , impius sacrificulus , injustus legirupa , ineptus literator , inhumanus cerdo , importuna mulier ; nec recalcitrare licet . nisi præsentissimis flagellis. Hæcine est voluptuaria mea libertas , quam in Thessalia quæsi , ob quam divini hortuli septum effregi ? hæc illa ætheris magnique Oceani pervagatio , & Naturæ universæ perscrutatio , quam nescio

quod

quod vanitatis somnium persuaserat? Sed benè habet, posteaquam id satis exploratum, nihil tam esse immane, quod à Mundo non sit expectandum. Me fanè sub asini formâ hæresibus, exactionibus, opinionibus, tentaminibus, alijsque vitæ sarcinis adedò oheravit, exercuitque, ut recordatione, eorum exhorrescam, & in tuto etiam flagra metuum. Hoc quippe nobis illa Mundi familia relinquit, ut licet restituti à Deo, vibices tamen & callos retineamus, tum palleamus, trepidemus, ac veluti insomnijs veteris jugi terrefiamus. Ego, tantum abest, asinum quondam meum dissimulem, ut Arcadium jam prope patriam meam agnoscam. Unde tot mihi quotidie nascuntur contreranei, una hac distinctione dispendendi, quòd alij homines, se asinos agnoscunt, tolerabiles utique; alij asini, se homines jactitant, omnium bestiarum maximè intractabiles. Sed ut ad me redeam, cuius errores, multorum directioni servire velim, non habeo, quod dicam, Simiam, an Suem, an Lupum, vel denique Asinum esse præstet: usque adedò inauspicata sunt omnia, quæ, loco Christianæ libertatis, coëmuntur. Nam & sciendi est insignis vanitas, & luxuriandi infamis turpitudine, & habendi miserum desiderium, & ferendi durum jugum; quæ tamen permultos ita detinent, ut suaviter sibi vivere videantur. Ceterum cum me Deus liberatum veller, submi-

fit Sim-

fit Simplicium, hominem unâ rerum omnium
 abiectiōe, siue renunciatiōe opulentissi-
 mum. Is abductum me, siue verius ereptum,
 transmutandi miro & aliquando prolixius ex-
 plicando modo, non ausim dicere, qualem me
 effecerit; sperarim tamen, homini propiorem.
 Nam si hominis est, Divino, potius verbo,
 quàm literariâ loquacitate, magisquæ tam ab-
 solonis, & contrarijs delectari; si regni cœle-
 stis peritiâ, quàm orbis huius actionibus eru-
 ditum esse præstat: Si hominis est, in Deo po-
 tius, quàm ullis carnis nostræ desiderijs deli-
 ciari, & gustare æternitatis fructus, quàm tem-
 poris huius tribulos præstat: Si hominis est,
 abundare thesauris divinis potius, quàm Mun-
 dum universum possidere; & cum Christo ege-
 re, quàm sub Mammone saginari præstat: Si
 hominis est, jugum Christi potius suscipere,
 quàm tyrannide Antichristi mancipari; & mer-
 cedem Christi, quàm ingratitude Mundi
 experiri præstat: certè quicumque ad hanc
 viam, vitæque verioris semitam redeunt, hoc
 ipso humanitatem contestantur; cuius si mi-
 nora sunt & pauciora, quàm decebat, experi-
 menta, nos hominis nobilitatem inde dimeti-
 mur, cuius ea est etiamnum excellentia, ut
 exigua humanitatis dosis supra bestia-
 rum, brutorumve sortem, possessorem su-
 um extollat. Nam ut Tiberij Cæsaris ævo

summæ

summæ pietatis fuit, impium non esse : ita hoc barbaro seculo, quod quisque à pecudum naturâ remotior, eò convenientius inter homines numeratur.

Cæterum quod uni paucisvè efferum ingenium subegit, & rationabiliori vitæ reddidit, id Christiano debito quàm plurimis fervire, & inconsideratis juventutis appetitibus succurrere decet. Nempe ut qui maris tempestates, & infinita alia incommoda est expertus, libenter navigaturientium pruriginem coercescit ; ita qui literas fluctuantes, voluptates impetuosas, opes furentes, & functiones Mundi violentas satis diuturna molestia pertractavit, nihil in ore frequentius, quàm *procul hinc, ab procul omnes in expertis!* habet, & aurea illa imaginationum stamina dissecat. Id quod, si pari felicitate exciperetur, qua inculcatur, dubium non est, plus veri, minus ficti ; plus solidi, minus vacui ; plus firmi, minus nutantis ; plus certi, minus dubij, inter humanas meditationes, actionesque repertum iri.

Itaque inter alios rerum nostrarum inclamatores, pros juxta ac disertos, & ego quoque omnium extremus ausus sum progredi ; sed, quod delicatæ huius ætatis aures veram libertatem, liberamque veritatem minus benignè ferunt, ea forma, quæ omnibus, vel iniquissimis, possit esse

tole-

tolerabilis. Nam si molestum est, seria ferre, hîc liberales joci sunt: si singulares personæ exprobrationes non ferunt, hîc mera, ut vocant, abstracta sunt; si vivis non licet obloqui, mortui hîc certè non irascentur; si proluxa objurgatio tædium adfert, hîc momentaneo transitu iconculæ virtutum, vitiorumque prætereunt. Denique, nisi manifestè lividus, non audebit tantam rerum varietatem, & totæquas multorum abusuum accusationes, uno præiudicio omnes, condemnare. Si aliqua placeant, liceat aliquas displicere: si placeant multa, pauca dolerentur: si multa displiceant, aliqua pauca habeantur pro innoxijs. Quid enim in hominum turba aliud appetimus, quàm è diversis ingenijs & à nobis etiam, a versis voluptatem capere? nostrum verò ex omnibus, quæ videntur nobis convenire, formare, ut homo in Mûdo versatus, sit velut ex multis hominib. unus cõpositus? Unde spes mihi haud dubia animum insedit, siquidem pro orbis uniûersi quantulacunque imagine, non verò singularis alicuius agelli pictura hæc mea admittatur. nihil fore amplius, quod scrupulosa ingenia exercere, ambitiosa irritare, impatientia fatigare, literata provocare possit. Nam ut omnes prope ordines suam habent apud Deum laudem, ac custodiam, suum inter homines usum atq; decus; ita omnes nescio quacarie infestantur, quam medicare vel detergere,

nemini

nemini vitio est vertendum. Sunt tamen caperari aliqui, nescio an conscientiae moribus inquieti, an invidiae stimulis agitati, qui omne genus libertatis in universum damnant, & arreptâ hinc inde voculâ suo livore & odio interpretatâ, potentiorum aures circumsonant, horumque viribus veritati innocentissimæ vincula iniciunt. Ego certè ut bonorum observantiam ex animo testor; ut malorum tolerantiam profiteor: neque unquam mihi in hominem ullum iudicium sumo; sed quòd res literaria ingenuos lusus admittit & orbis terrarum plenus est ijs rebus, quæ vel rideri honestè, vel improbari jure possunt; ita mihi ad paucas admodum pagellas indulsi, ut præ reliquis meum illud internum tot aberrationum receptaculum exprimerem; dein palliatos aliquos sive involutos explicarem, simul & multarum persuasionum inanitates retererem; denique omni conatu simpliciorum animos à rerum vanissimarum curioso appetitu, atque imperitâ admiratione præmunirem. Id si apud nonnullos verioris ingenij & nobilioris animi Candidatos impetravero, gratias equidem agam Deo, cuius manu per orbis huius ambages circumductus, ac ad pristinae custodiae claustra reductus sum, minimè dubius parentum Chri-

stianam

stianam propagationem, devotam disciplinam, & optimorum quorumque conversationem, multis erroribus vel serò profuturam. Nec enim intereunt piæ vel preces vel lacrimæ: quibus si ad tempus nos indignos reddimus, non desunt utique huic Mundo flagella, quibus nos imprudentes & lascivientes procos excipiat, ac repetere patrios lares jubeat. O saluberrimam Mundi impietatem, si nos planè à se alienos reddat! ô felicem ingratitudinem, si nos fideliorum Dominum quærere cogat! O utinam hîc quàm creberrimè vapulemus, ut exosus redderetur, quem pessimo nostro damno deperimus, Mundus! Sed ut amor amaritudine suâ stolidos amantes minimè arcet; ita Mundus immunditie suâ minùs multos Cosmophilos fugat, ut, nisi maiori ac insigni quadam iniuriâ, haud faciliè divellantur. Cuius rei unus ac optimus artifex Deus est, qui id mundo velut imperat, ut, quibus ille benè vult, hic varijs indignitatibus à se abalienet. Ita iterum satis lufum esto, ac hoc unicum additum, nos risus nequaquam immodicè appetentes esse, ne dum calamitatibus mortalium insultare: cum ridere sit cuiusvis sannionis; medicare hominum ulcera, non nisi eius, cui Deus Sapientiæ & prudentiæ suæ pharmacopolium aperuit, ut

quo tempore nostri ille vult misereri , prodeant,
qui rebus judicandis , corrigendis-
que sunt sufficienti-
simi.

MYTHO.

215.

MYTHOLOGIAE

CHRISTI.

ANAE.

LIBER TERTIVS.



ARGENTORATI,

Sumptibus Hæred. LAZARI ZETZNERI

M. DC. XIX.

*Clarissimo & Consultis-
simo Viro*

DN. CHRISTOPHORO
Besoldo &c.

Patrono & Compatri suo suspiciendo

S. P. C.



Vm multis pauca, paucis multa debeam, Clarissime & excellentissime vir, omnia tibi debeo. Nam quæ in me, & pro me tot annis feceris, jam vel invidia ebuccinat. Equidem fateor, apud me nec numerum beneficiorum tuorum esse, nec mensuram, nec satis dignam æstimationem. Nunc novum aliquod exigo, ut his ludicris meis præsideas, quod à morosis & difficilibus nunquam impetravero. Non potui autem à te abstinere, cum, si sanè aliquem infinitâ eruditione parem; facilitate tamen & candore vix ullum finilem

L

lem

lem habeas. Hinc pudebit nescio quos cholericos irasci, si videant in præclarâ juris divini & humani scientiâ posse etiam habitare humanitatē, & indulgentiam. Sin etiam tibi succensere audeant, qui meas ineptias feras, Lugebo sortem meâ, qui invidis sim invisus, & amicissimis molestus: quis potius illam tuam raram tranquillitatem, si potero, imitabor, qua ad universum Mundum surdus & mutus, Deum unum audis, eiq; loqueris. Vale Patrone optime, & Patriam tuam tot bonorum applausu ornare perge. Christus nobiscum. 1. Jan. 1619.

T.

officiosissimus

IOHAN. VALENTINUS
Andreas.

LECTOR, TERTIUM SALVE, ET BENIGNE asside.



Onstat sanè, nos omnes, quotquot
 hanc infelicem terram incolimus,
 duro premis iugo, & servire seruitu-
 tem turpissimam: sed quo cultu, qui-
 busve humeris onus quisq; suum suscipiamus, non
 convenit. Nam cum alij perpetuo luctu, profun-
 dissimiq; suspirijs aetatem trahant, sibi & alijs
 graves, alij ex adverso non tam terram, quam cæ-
 lum ipsum negligere videntur, & supplicia sua
 ridere. Utrumq; meâ opinione, nō sine vitio quis-
 pe quum nec omnia huius Vita nostra intolerabi-
 lia sint, ut querela illorum accusant: nec abijci-
 enda cuncta quod horum risus persuadere nititur.
 Quodenim Deus Opt. Max presentiam suam no-
 stris exercitijs, & terrena societati pollucetur,
 eamq; evidentissimis testimonijs exhibet, id quum
 solatio nobis esse, & adferam conversationem fa-
 cere debeat. ecquis dubitet? sunt autem præter jam
 dictos duos ordines alij, qui ut propitiâ habeant
 hanc terram, si ve seruitium facilius, omnibus se
 rebus insinuant, ad nutum eorum, quibus huma-
 narum rerum habena in manibus sunt, quoquo
 aguntur: quibus iterum alij contraeunt, haud
 quidem impetui obnutescentes, sed maiorum torren-
 tes delinantes, & velut in Epidemicis morbis
 contagionem evitantes. De quibus quid fiat, si
 exempla intueamur, id memoria præditum est,
 neminem tam multis formis & versipellis Vita

esse, quem non humana lubricitas interdum prosternat, nec quenuquam tam subterfugere & evitare mundum, quin repertus aliquid injuriarum patietur. At illos quidem Deus illaqueare gestit, eum conscientia identidem vim facere, dum cuniculos agant, non dubitant hos terra amaritudinem experiri vult, ne vacasse hic & otiosos esse nunquam audiant. Non ignota loquor. Nam cum à mea prope pueritia mirarer, qui nullus error tam enormis absurdusq; esset, quem non numerosa omnium vicia ordinum sequela comitaretur, quemq; pigmenta, fuci, ceremonia & consimiles gestaculationes non simplicioribus propinarent: non potius tamen credere, serio id ab ijs agi, quorum dotes asstimare debebam, & de probitate optima quaq; sperare. Itaque invidios hanc fabulam agere credidi, & tot vultus sumere, ut quoquo modo impotens & importunum vulgus pacatum placidumq; teneant: Vsq; dum animadveris, Deum haud raro histrionibus hisce larvam detrahere, ac ejulantes vel certè furentes risus bonorum exponere. Itaque ad diverticula & secessus conuersus cum serenam tranquillitatem & liberale otium expectarem, quos non turbines, quos vertices non sum, Deus hanc, perpeffus! Ut enim omnia cetera omittam, una Calumnia, bestia ferocissima simul & virulentissima, cum multiplicibus me moribus invasisset, haud paucos equidem annos exercuit. Quid enim, ô Deus, calumnia ausus est, quid facere non voluit, nempe haereticum sine articulo, Chymicum sine furno, decoctorem sine are, curiosum sine cura,

fratrem sine societate, magistrum sine discipulo, Satem sine oraculis, denique nihil absonum & infame terras nostras vexavit, cuius non parte aliqua, impetierit? Interim amici riserint, an doluerint, incertum: certè non succurrerunt, sed latratu territi, ad sua abierunt. Ita Calumnia Ecclesià arcuit, Republica exclusit, literis interdixit, quippe tot figmentorum reo, & cuius fabula obnoxio. Vna tamen pra reliquis culpa maxima fuit, haud quidem culpasse imposturas humanas, sed non laudasse. Testes apud me supersunt exprobrationes, expostulationes, sarcasmi, sed quos oblivionis liquore identidem conspergo. Nam ut ipsam Calumniam, nescio quo stupore meo, semper neglexis ita catellos eius floccifeci, nisi quod unum doluit, pauciores esse bonos (nisi fallor) quàm putavim. Sic enim spera veram, rerum absurditatem nemini persuaderi posse barbato & rogato: sed errorem agnosco & revoco. Nihil tam ineptum est, quod non multis imponatur: nihil tam monstruosum, quod non sectatores maxima fama reperiat. Ne me tamen hic inutili Philosophià detineam, hoc ingenuè fateor, me plurimum calumnia debere. Nam ex credulo diffidentem fecit, ex admiratore rerum humanarum negligentem. Credere amicis, & admirari humana, insania proximum est: cum maximè ijs opus habes, deserunt, nec ratio, vel Veritas tuetur: omnia invisa sunt, si indigeas. Inde hoc bonorum summum, ut ab hominibus desertus, ad Deum redeas, & terris proscriptus, ad cælum properes. Hac ille

artium ars est, quam nemo discit, nisi dediscat illas omnes, quibus hominum favor paratur. Haec illa soliditas est, qua Calumniam fatigat & hebetat, ut, cum vehementissime maledicis, benedicere nobis credatur. Nam quia iam displicere & culpam gestimus, gloriosum est, quoties aliquid in nobis Mundo dissimile calumnia reperit. Obrigamus scilicet, & injurias malorum inter trophaea nostram numeramus. Perge, perge, quisquis es, & ingenium exerce, ut, non discam patientiam, sed negligentiam augeamus. Non dolet, nisi quod te ipsum perimus, & manes innocentia ultrices in te concitas. Caterum ut de Mundo aliquid differamus, cuius carceres, dum carnis sarcina est, ferimus, nemo, opinor, negaverit, & fuisse semper dura tempora, & nunc esse durissimum, nempe sic omnes conclamamus. Tempus malum est: prudens tacebit. Nam qui non videt Religiois teporem, Respublica gelu, literarum frigore, & vulgi nives videt inquam, & obtices? Improbare enim aliquid est cælum terram miscere, vel, quod credibilius, errare crabrones. Nulla fuit atas impatientior. Hinc est, quod aliorum libertatem & dicacitatem non amulor: sed fabulis potius & signis tenellae auriculas circumfuso. Non est genus aliquod discendi lenius, quam abstractis imaginibus coëctos mores notare. Sunt tamen, qui omnino tacere consulant quibus, si vocem porro auferas, nihil differunt à statuis. Laudare bona, & improbare mala qui nobis eripit. Solem & Lunam terris subdunt. At cuiusvis non est? Concesserim: sed ejus, qui versati sacra, qui bono publico, qui iudicis eruditioni &

com-

cōmodis proximi jurasset, quique inter mille Baalistas, Machabeellistas, Sophistas, & impostores cor & linguam nunqua iniquitati obligasset. Quod si tu trepidas non item alius? Quod si tu misistas, non item alius? nec quia tu consentis, jam omnes obsequi debent? Vis ne calisus vocari, ut pie credas, in egrē sis, vera dicas? hac dudum vocatio pectori tuo inscripta est, quā & tibi! si dissimulas, si vano metu subterfugis. Idem mecū sentis sed idem proloqui non audes. Anne ut Deum non offendas? quis potius ne homines laedas, quorū offensa tibi charior est? Idem conquereris: sed in aurem: anne quò minus Deus audiat? quin imò ne, qui terreni tibi Dii sunt, parum velitationibus tuis asspirent? Dicam ego, quod res est: optime mecum actum est. Quacumq; vita tolerabilis est, ea beata mihi creditur: quicquid contra gēnū meū fuit, id imputatū est, ut discerem nihil facilius esse, quā dissimulationes & suspectas lectiones negligere. Nunquam in mentem venit, quod illi accusant, ut jam posthac crederem, maximos clamores ob gallina lac excitari posse. Aliena peccata lusi, ut erudirer, homines sua verba, sua axiomata nec credere, nec in alius ferre, sed per cōsuetudinem effutire. Vno verbo omnia absolvam: Optimus praeceptor Calumniæ est: si id notes, facienda, quæ carpsit, quæ laudat, fugienda. Ad fabulas vero tandem revertamur, quas quia tertium propino, conjuro te, lector magnanimitate, per candorem tuū, ut innocenti festivitati aliquid indulgeas. Imitare maximos Viros, qui iocos innocuos, imò et mordaces, tulere: imitare hos ipsos quos & ides sine omni sua indignatione in arenam nostram

nostram protractos. Habet enim hoc ingenium ad proprium, ut parum exardescat: qui animo pusilli sunt, semper bile agitantur. Non ita diu est, cum irapænitus & puduit, qui paulò post syncope perperiebantur. Homines sumus, nec nati ad avertenda omnia mala, nec supra omne discriminum. Id potius cogita, quemvis alium, quam te tangi, quantumvis, qui tibi proximus & similimus, notatus sit. Nec enim tanti sunt haec nuga, ut tu illi vir tantus movearis, nisi ex te famam & pretium inopinatum ludicris adferas. Sine, in se recipiat juvenis, quae nihil ex te didicit: Vel Pater, cui filij eruditio magni constitit: Vel litigiosus, cui judices non ex voto responderunt, Vel quisquis alius, qui inter sacra verba & prophana opera non bene distinguit. Ex insatis mihi esto, nisi te ipsam accuses, nec te alius condemnet, nisi tu te. Reliquum vulgus oculis apertis non videat, nec audiat auribus vacuis. Id tantum ne agamus, ut superbiam in mendacitate nostra, aut tripudiemus inter pietatis & virtutum funera. Lingua absunt, & loquimur: artibus caremus, & officinas aperimus: justitia delinquit, & judicamur: de votis infra omnes religiones languet, & supra antiquitatis sollicitudinem se jactitat: Christus nempe ubique promittitur, vix ullibi apparet, imò vix caput protendens à Christianis conculcatur. Non puto, nos hac nescire: ita enim cum infinitis alijs ex Praeceptoribus meis didici: sed an emendari quicquam possumus, id est, de quo video ambigi. Mihi persuasum est, sed cum nullius injuriâ, posse. Quid enim prohibet, Lutherum sequi, cum ille

ille Cnipperdolingum adunguem repraesentet? aut quid velit, Iosephum Arimatheum imitari, cum Papinianum ex gentilibus integritatem in dictam servavit? Sed hac nimis seria. Quid impedit, iuventutem nostram & linguarum peritiâ & artium notitiâ imbui, cum sumptuum nihil sit apud nos minus ac fastidij, quam alibi, temporis omnino amplius? Enimvero ita est: nolumus mutari, ne quid durius dicam, & diuturnâ putrefactione nosmet absumimus, generosiores etiam spiritus retundimus. Exinde, ne quid peccatum videatur, multis ambagibus res exaggeranda sunt, ut gaudeamus rei tam abstrusa minutulum quid scire, quam quilibet alius juraret rite & ille non emendam. Appello vos testes, quotquot doctis post tot annorum fustigationes nunc calum inuere, ut boves, & terras premere, ut tauros, & res humanas nosse, ut vaccas: denique omnia liberalia dijudicare, ut vitulas: cum tamen Archimede, Aristotelem, Solonem, Plinium, & nescio quaterrena numina haud frugali sacrificio coleretis. At in promptu excusatio est: Nihil in rebus perfectum. Certe, nobis verò liceat per vos vel imperfecta scire, nec in secula detineri facilius & quotidianarum Commentariis. Non capitis breviora, inquit? Itane, quid sciam vobis, quin potius invidentibus aliqui emergant, qui vix sibi credunt potuisse ineptijs territari? Apparet, quae vobis serviunt, ingenia liberaliora vel nimis elogijs inebriari, vel coarctari nimis odio. Fugitiua salva sunt: sed & illa, quae ad librorum exactiorum delucula crapulam edormiunt. Relinquamus ta-

quo tempore nostri ille vult misereri , prodeant,
qui rebus judicandis , corrigendis-
que sunt sufficienti-
fimi.

MYTHO.

MYTHOLOGIAE
CHRISTI.

A N A E.

LIBER TERTIVS.



ARGENTORATI,

Sumptibus Hæred. LAZARI ZETZNERI
M. DC. XIX.

*Clarissimo & Consultis-
simo Viro*

DN. CHRISTOPHORO
Besoldo &c.

Patrono & Compatri suo suspiciendo

S. P. C.



Um multîs pauca, paucis multa debeam, Clarissime & excellentissime vir, omnia tibi debeo. Nam quæ in me, & pro me tot annis feceris, jam vel invidia ebuccinat. Equidem fateor, apud me nec numerum beneficiorum tuorum esse, nec mensuram, nec satis dignam æstimationem. Nunc novum aliquod exigo, ut his ludicris meis præsideas, quod à morosis & difficilibus nunquam impetravero. Non potui autem à te abstinere, cum, si sanè aliquem infinitâ eruditione parem; facilitate tamen & candore vix ullum simili-

L lem

lem habeas. Hinc pudebit nescio quos cholericos irasci, si videant in præclarâ juris divini & humani scientiâ posse etiam habitare humanitatē, & indulgentiam. Sin etiam tibi succensere audeant, qui meas ineptias feras, Lugebo sortem meâ, qui invidis sim invisus, & amicissimis molestus: quin potius illam tuam raram tranquillitatem, si potero, imitabor, qua ad universum Mundum surdus & mutus, Deum unum audis, eiq; loqueris. Vale Patrone optime, & Patriam tuam tot bonorum applausu ornare perge. Christus nobiscum. I. Ian. 1619.

T.

officiosissimus

IOHAN. VALENTINUS
Andreas.

LECTOR, TERTIUM

SALVE, ET BENIGNE

asside.



Constat sanè, nos omnes, quotquot hanc infelicem terram incolimus, duro premis jugo, & servire servitutem turpissimam: sed quo vultu, quibusve humeris onus quisq; suum suscipiamus, non convenit. Nam cum alij perpetuo luctu, profundissimiq; suspirijs aetatem trahant, sibi & alijs graves, alij ex adverso non tam terram, quam cælum ipsum negligere videntur, & supplicia sua ridere. Vtrumq; meâ opinione, nō sine vitio quispe quum nec omnia huius Vita nostra intolerabilia sint, ut querela illorum accusant: nec abijcienda cuncta quod horum risus persuadere nititur. Quodenim Deus Opt. Max presentiam suam nostris exercitijs, & terrena societati pollucetur, eamq; evidentissimis testimonijs exhibet, id quum solatio nobis esse, & adversam conversationem facere debeat, ecquis dubitet? sunt autem præter jam dictos duos ordines alij, qui ut propitiam habeant hanc terram, si ve servitium facilius, omnibus se rebus insinuant, ad nutum eorum, quibus humanarum rerum habena in manibus sunt, quoquo aguntur: quibus sterum alij contra eunt, haud quidem impetui obistentes, sed malorum torrentes declinantes, & velut in Epidemicis morbis contagionem evitantes. De quibus quid fiat, si exempla intueamur, id memoria proditum est, neminem tam multo foim & versipellis Vita

L 2 Google esse,

esse, quem non humana lubricitas interdum proster-
 nat, nec quenquam tam subterfugere & evi-
 tare mundum, quin repertus aliquid injuriarum
 pariatur. At illos quidem Deus illaqueare gestit,
 cum conscientia identidem vim facere, dum ca-
 niculos agant, non dubitant hos terra amaritudi-
 nem experiri vult, ne vacasse hic & otiosos esse
 nunquam audiant. Non ignota loquor. Nam cum
 à mea prope pueritiâ mirarer, qui nullus error
 tam enormis absurdusq; esset, quem non numero-
 sa omnium vicia ordinum sequela comitaretur,
 quemq; pigmenta, fuci, ceremonia & consimiles
 gestulationes non simplicioribus propinarent:
 non potui tamen credere, serîo id ab ijs agi,
 quorum dotes asstimare debebam, & de probi-
 tate optima quaq; sperare. Itaque invidios hanc
 fabulam agere credidi, & tot vultus sumere,
 ut quoquo modo impotens & importunum vulgus
 pacatum placidumq; teneant: Vsq; dum anim-
 adveris, Deum haud rarò histrionibus hisce lar-
 vam detrahere, ac ejulantes vel certè furentes
 risus bonorum exponere. Itaque ad disverticula
 & secessus conversus cum serenam tranquillita-
 tem & liberale otium expectarem, quos non tur-
 bines, quos vertices non sum, Deus bone, perpeffus!
 Ut enim omnia cetera omittam, una Calumnia,
 bestia ferocissima simul & virulentissima, cum
 multiplicibus me moribus invasisset, haud pau-
 cos equidem annos exercuit. Quid enim, ô Deus,
 calumnia ausus est, quid facere non voluit,
 nempe hareticum sine articulo, Chymicum sine
 furno, decoctorem sine are, curiosum sine cura,

fratrem sine societate, magistrum sine discipulo, vatem sine oraculis, denique nihil absonum & infame terras nostras vexavit, cuius non parte aliqua, impetierit? Interim amici riserint, an doluerint, incertum: certè non succurrerunt, sed latratu territi, ad sua abierunt. Ita Calumnia Ecclesià arcuit, Republica exclusit, literis interdixit, quippe tot figmentorum reo. & cuius fabula obnoxio. Vna tamen pra reliquis culpa maxima fuit, haud quidem culpa esse imposturas humanas, sed non laudasse. Testes apud me supersunt exprobrationes, expostulationes, sarcasmi, sed quos oblivionis liquore identidem conspergo. Nam ut ipsam Calumniam, nescio quo stupore meo, semper neglexi: ita catellos eius floccifeci, nisi quod unum doluit, pauciores esse bonos (nisi fallor) quàm putavim. Sic enim spera veram, rerum absurditatem nemini persuaderi posse barbato & rogato: sed errorem agnosco & revoco. Nihil tam ineptum est, quod non multis imponatur: nihil tam monstruosum, quod non sectatores maxima fama reperiat. Ne me tamen hic inutili Philosophià detineam, hoc ingenue fateor, me plurimum calumnia debere. Nam ex credulo diffidentem fecit, ex admiratore rerum humanarum negligentem. Credere amicis, & admirari humana, insania proximum est: cum maxime ijs opus habes, deserunt, nec ratio, vel Veritas tuetur: omnia invisa sunt, si indigeas. Inde hoc bonorum summum, ut ab hominibus desertus, ad Deum redeas, & terris proscriptus, ad caelum properes. Hac ille

artium ars est, quam nemo discit, nisi dediscat illas omnes, quibus hominum favor paratur. Hac illa soliditas est, qua Calumniam fatigat & hebetat, ut, cum vehementissime maledi, at, benedicere nobis credatur. Nam quia iam displicere & culpam gestimus, gloriosum est, quoties aliquid in nobis Mundo dissimile calumnia reperit. Obriguimus scilicet, & injurias malorum inter trophæa nostrâ numeramus. Perge, perge, quisquis es, & ingenium exerce, ut, non dicam patientiâ, sed negligentia augeamus. Nô dolet, nisi quod ipsum perimus, & manes innocentia ultrices in te concitas. Caterum ut de Mundo aliquid disseramus, cuius carceres, dum carnis sarcina est, ferimus, nemo, opinor, negaverit, & fuisse semper dura tempora, & nunc esse durissimâ, nempe sic omnes conclamamus. Tempus malum est: prudens tacebit. Nam qui non vides Belgionis teporem, Republicæ gelu, literarum frigore, & vulgari nescis & videt inquam, & obticescit? Improbare enim aliquid est cælum terrâ miscere, vel, quod credibilis, irritare crabrones. Nulla fuit ætas impatientior. Hinc est, quod aliorum libertatem & dicacitatem non amulor: sed fabulæ parvis & signis tu tenellæ auriculas circumsono. Non est genus aliquod dicendi lenius, quâ abstractis imaginibus cœcros mores notare. Sunt tamen, qui omnino tacere consueverunt quib. si vocem porro auferas, nihil differunt à statuis. Laudare bona, & improbare mala qui nobis eripit. Solem & Lunâ terris subdunt. At cuiusvis nō est? Concesserim: sed ejus, qui veritatis facera, qui bono publico, qui juvenutis eruditioni &

cōmodis proximi jurabit, quisq; inter mille Baalistas, Mahabellistas, Sophistas & impostores cor & linguam nunqua iniquitati obligabit. Quod si tu strepidas non item alius? Quod si tu misistas, non item alius? nec quia tu consentis, jam omnes obsequi debent? Vis ne calisus vocari, ut pie credas, in egrè visas, vera dicas? hac dudum vocatio pectori tuo inscripta est, quā & a tibi! si dissimulas, sūvano metu subterfugis. Idem mecū sentis sed idem proloqui non audes. Anne ut Deum non offendas? quoniam potius nō homines ladas, quorū offensa tibi charior est? Idem conquereris: sed in aurem: anne quō minus Deus audiat? quin imo ne, qui terrens tibi Dii sunt, parum velitationibus tuis asspirent? Dicam ego, quod res est: optimè mecum actum est. Quacūq; vita tolerabilis est, ea beata mihi creditur: quicquid contra gēsum meū fuit, id imputatū est, ut discerem nihil facilius esse, quā diuinationes & suspectas lectiones negligere. Nunquam in mentem venit, quod illi accusant, ut jam post-hac crederem, maximos clamores ob gallina lac excitari posse. Aliena peccata lus, ut erudirer, homines sua verba, sua axiomata nec credere, nec in alius ferre, sed per cōsuetudinem effusire. Vno verbo omnia absolgam: Optimus praeceptor Calumnia est: si id notes, facienda, quae carpit, quae laudat, fugienda. Ad fabulas verò tandem reuertamur, quas quia tertium propino, conjuro te, lector magnanimitate, per candorem tuū, ut innocents festivitati aliquid indulgeas. Imitare maximos Viros, qui locos innocuos, imò et mordaces, tulere: imitare hos p̄s quos & ides sine omni sua indignatione in arenam

nostram protractos. Habet enim hoc ingenuitas
 proprium, ut parum exandescat: qui animo pu-
 silli sunt, semper bile agitantur. Non ita diu est,
 cum irapænitus & puduit, qui paulò post Synco-
 pen perpetiebantur. Homines sumus, nec nasi ad
 aberruncanda omnia mala, nec supra omne disce-
 rium. Id potius cogita, quemvis alium, quam te
 tangi, quantumvis, qui tibi proximus & simili-
 mus, notatus sit. Nec enim tanti sunt haec nuga, ut
 tu illi vis tantus movearis, nisi ex te famam &
 pretium inopinatum ludicris adferas. Sine, in-
 se recipiat juventus, qua nihil ex te didicit: Vel
 Pater, cui filij eruditio magni constitit: Vel liti-
 giosus, cui judices non ex voto responderunt, Vel
 quisquis alius, qui inter sacra verba & prophana
 opera non bene distinguit. Exusatus mihi esto,
 nisi te ipsum accuses, nec te alius condemnet, nisi
 tunc. Reliquum vulgus oculis apertis non videat,
 nec audiat auribus vacuis. Id tantum ne agamus,
 ut superbiamus in mendacitate nostra, aut tripu-
 diamus inter pietatis & virtutum funera. Lin-
 gua absunt, & loquimur: artibus caremus, & of-
 ficinas aperimus: justitia delinquit, & judica-
 mur: de votis infra omnes religiones languet, &
 supra antiquitatis sollicitudinem se jactitat: Chris-
 stus nempe ubiq³ promittitur, & nullibi apparet,
 imò & caput protendens à Christianis conculca-
 tur. Non puto, nos hac nescire: ita enim cum infi-
 nitis alijs ex Præceptorib. meis didici: sed an emen-
 dari quicquam possimus, id est, de quo video am-
 bigi. Mihi persuasum est, sed cum nullius injuriâ,
 posse. Quid enim prohibet, Lutherum sequi, cum

ille Crisperdolingum ad unguem repraesentet? aut quid vetat, Iosephum Arimatheum imitari, cum Papinianum ex gentilibus integritatem invidiam servavit? Sed hac nimis seria. Quid impedit, iuventutem nostram & linguarum peritiâ & artium notitiâ imbui, cum sumptuum nihil sit apud nos minus ac fastidij, quam alibi, temporis omnino amplius? Enimvero ita est: nolumus mutari, ne quid durius dicam, & diuturnâ putrefactione nosmet absumimus, generosiores etiam spiritus retundimus. Exinde, ne quid peccatum videatur, multis ambagibus res exaggeranda sunt, ut gaudeamus rei tam abstrusa minutulum quid scire, quam quilibet alius juraret rursus vilisio non emendam. Appello vos testes, quotquot doletis post tot annorum fustigationes, nunc calum in-juera, ut boves, & terras premere, ut tauros, & res humanas nosse, ut vaccas: deniq; omnia liberalia dijudicare, ut vitulas: cum tamen Archimedem, Aristotelem, Solonem, Plinium, & nescio quaterrena numina haud frugali sacrificio coleretis. At in promptu excusatio est: Nihil in rebus perfectum. Certè, nobis verò liceat per vos vel imperfecta scire, nec in secula destineri facilius & quotidianarum Commensariis. Non capitis brevitaria, inquit? Itane, quid sciam vobis, quin potius invidentibus aliqui emergant, qui vix sibi credunt potuisse ineptijs territari? Apparet, quae vobis serviant, ingenia liberaliora vel nimis elogijs inebriari, vel coarctari nimis odiis. Fugitiua salva sunt: sed & illa, quae ad librorum exactiorum delucula crapulam edormiunt. Relinquamus ta-

men illis sua juncula & sorbitiunculas: Ignoremus quoniam illiteratis calum non clauduntur: Id conqueramur, quod nimia peccandi consuetudine, jam vitium videtur non peccare. Repertum enim est, quo nos excusamus, Adami culpa: hunc quisquis non accusat desipit. Nempe maxima libertas, aliena noxa libidinaria. Si leges urgeas saltem Evangelicas, si Adamo etiam crucem minerva, jam turbasti beatam dissolutionis nostra licentiam. Si exemplum etiam aliorum, qui non bene, sani sobrie videntur, opponas, jam te transfuga prodidisti. Scilicet ut qui Papam depradantur, non corrigunt, satis sibi Christiani videntur, ita qui Deo fidere dicunt, sed eundem subterfugunt. Religionem irreligiose tractare, non Pontificium tantum est, sed & nostrum, & leges ex leges habere, cum Barbaris, nostris commune est. De literis quid opus est aliquid addere, ignorantia professus? Et hac cuncta velut necessitate maxima, ac nemini emendanda ferimus, succedentes pua nostris è tenui filo tenacissimis vinculis. Sic ergo optimi quique sentiunt, fatali nos lethargo teneri, ut nisi venenata methemibol admittamus, amara pharmaca omni impetu respiciamus. Deus est, Deus, qui religionis, pacis, tranquillitatis, ingenij & virium munera irreverenter habitata ad se revocat, & umbrarum ludibris nos flagellat, somnijs rerum & felicitatis simulacris ridet: qua quisquis non liquido animadvertit, stupeat. Ut autem qui sua prodigunt ad cytharas & Muscum melos, tristissima paupertas nubunt: ita qui Cæli donaria ejiciunt, plerumque hominum sunt festissimis: iripudiandum prius est, ut paulo post ejule-

mas: & castigandi monitores importuni, ut jactare possimus decreto infelicitate occurrissè. Quid vero agat vir bonus, ubi bono esse non licet, si forte quæras, paucis respondeo. Si animi satis habet veritatem profiteatur: si minus, suâ libertatē ne prodas. Illud certè paucorum hominū est, nec nisi Deo arpiatorum & consolidatorū, qui presentibus succurrunt, famā posteritati, pramium calo committunt. Fuere tales sed plerunq; infelicitissimi: Vnus propè Lutherus completi miraculi est qui invidius triumphavit, sed ut libertatē tuam servas, nec seculi morib; vel vitij abripiaris, id cū multis alijs facile prestabis. Nemo te, opinor, coget Ecclesiam mercari, tribunaia corrumpere, Litteras nundinari: si negligaris, tuus esto. Sine, alijs faciant: sine multi faciant: sine sic jam tempus velle, ac conscientia tua cohabita. Si satis est, exemplum sequi, nemo unquam in Deum peccavit: sed constet rebus corruptis, uti re vera nunc est, paucissimos Deo placere. Pie, justè, sobriè, liberaliter, patienter vivo: quod multi equidem ridebunt, nemo, nisi fallor, prohibebit: Aut si omnino fiat, itane terra angusta est, ut nuppiam liceat in Deo acquiescere? Hoc illud est, quod multis velim persuasum, & quo per tot ambages penetro, ut relicta turbā, qua convulsus divina indignatione non potest, nullam turpiter agendi necessitatem confrugant, aut Deum deferendi. Nam qua nos maxime terrent, fallacia sunt, quasi invito Deo nobis vel prodesse vel nocere etiam Mundus possit, qui cum omnia se viciisse crèdit, terrā liberatos nos

Cælo reddis: quem si aestimamus, parum est, quicquid ille neget, cum nemini gratis benefaciat. Neque vero sic Deus immittitur est, ut suis in terra semper malefaciat. Absit, credamus, omnes scelere hic emergere. Est, cum pietati, cum integritati bonos stat suos. Est, cum veritas triumphat. Sed nec sine sociis es. Multos crede anhelare: multos crede plurima desiderare. Intra conclaſa sunt, qui cor suum effundunt, quibus conſerſari, neſcio qua ſit dulcedo. Illi liberaſ voces amant, & ut plurimum perficiant, ſerio precantur. Tuum eſt, ut cum Deo aliquis tentes, quod anima ſalutis, corporis libertati conſulat, bonis placeat. At hic ingens moles ſeſe interponit, quod non malis, ſed rebus optimis adſerſari diſceris. Sorderet tibi, inquit, puriſſimam religionem, diſplicere politiſſimam, utramq; perfectiſſimam: elegantiffimas litteras inculpate. Quis non dubitet hic? non trepidet? Sed bono animo eſto, nihil perimunt. Ut monetarum hodie pretium creſcit, pondus & bonitas deficit, Imago eadem eſt, ac plerumq; elegantior: Ita nos priſcam deſotionem, antiquos mores, artium excellentiam crepamus, qua apud nos ſupera ſunt, tituli non deſunt & inſcriptionum pompa: at nec libellam, nec catinum ferunt. Quid ſi id conſtanter negent? Eho, an tu credis ſub Achabo Baalitarum impoſturam ſuam faſſos, cum ad ſanguinem uſque ſe laſaſſent, niſi calicus ignis condiciſſet? Aut Phariſeos Chriſti accuſationes admiſſiſſe, niſi Veſpaſianus obſtinatos ad mortem uſq; confregiſſet? Aut Pontificios Lutherocēſiſſe, cum is ſcelera illorum increparet? Specioſa res

impo-

impostura est, nec unquam deterior, quàm cum bonam se simulat; nemini tamen citius, quàm simplicissimo cuique detegenda. Verum bonum, tam est planum & patulum, ut impostores lucis pudeant. Tenebris opus est & umbraculis, ubi puparum ludibria exhibeant: Si velum subtrahas, sordet gesticulatio. Hoc certum tibi esto, non credere illos, quod tibi persuasum volunt; non facere, quod tibi imponunt, non scire, quod saltitant: sed ventrem plerosque in adytis suis adorare, fores crucis imagine pingere. Ingrederi & arcana sacra conspici, redibis, scio, & obstupeficens, & humanis erroribus iratus. Hac fusus, nescio quomodo abreptus, sed ut fiduciam tibi faciam, benignissime Lector, nullam hic haresin, perduellionem vel barbariem reformidandi. Liberales ioci sunt, è quavis materia periti, ut videas, omnia nostra posse cum delectatione proponi. Neminem, quod ego sciam, tetigi, nisi cum de humanis agitur, res nostra agitur: Tu si scis aliter, noli id in fraudem meam scire. Stylus Rhetorica nihil debet, ne opus habeas Criticorum face: omnia infra dissectionem tuam sunt. Nam dum alij colus tornant, aut gurgillos fabricantur, aut muscipulas inveniunt, talsa excidunt, ne quid metuas serijs contemplationibus. Non aleas tibi invidéo, non latrunculos hominis speculationibus fatigato: da mihi, ut per te me ipsum rideam. Debo id Calumnia, gratiam certè debo, ut, qua nihil iniuriarum contra me omisit, profecisse me sub sedulo exercitio videas; quoniam es displicio, incipiam mihi non placere, & planè quam sim illius laudatis dissimilis.

apparere. Vide aut, qui me prophanū dicunt, quid Cælici sapiant; & qui arcana statim mihi invidēt, quam Deo tecti sint; & qui in ignorantia insulas deportarunt, quid supra mortalitatem gloriantur. Respondeant posteritati, quæ non erit tam obesa navis, ut, quid mali, quo tempore, quibus administris invaluere, non odoretur. Imprudens Historiæ est, quæ nec Regibus, nedum impostoribus, parcat. Optime meritis, cum semel impegerrunt, produntur: tu vita totius inquinamenta pro moscho venditabis? Ut omnia visus impetres, Mors pudefaciet, cum ad DEI reverentiam, & proximo Charitatem, & ignorantia multisplacis confessionem eris accurrendum, cum deserent omnia quibus te hic credidisti: cum trepidabis, ne idem tui experiantur, quod in alios commisisti; cum illa ridicula & stulta simplicitas amica, contubernalis, benefica erit, & terrarum hæc tunc delictum, nec tibi ipsi sapiens. Illuc te relego, si iniquus mihi es, nec prohibeo, ut, dum comperendinare tibi licet, quicquid vel ipse tibi in buccam venerit, vel bombycinus aliquis per invidiam ingessit, id libere effutias, & cordate te omnibus deridendum dedas. Nec enim tam coarctatum, est humanum genus, ut unus tibi impuneliceas accusare, quæ nemo in animum induxit, aut extollere tua sterquilinia, quibus Veritatem inquinasti. Sed cum quo loquor, nempe semper somnians. Te potius mihi exorem, benignissime Lector, ut facilitate tuâ has meas si-ve fabulas si-ve mythologias admittas, quibus hoc unum quaesivi ut post Christi, seriam imitationem, & humana vita rationabilem conversationem, scientia-

Scientiarum terrenarum decora & Variam delectationem possideamus: qua sanè nobis non mercenarij unus alterq; sermo, nec exactoris importunitas, nec nugatoris epitome glossata, sed seria rerum nostrarum communicatio atq; cura, maxime vero DEI nobiscum conversantis auspicia dabunt. Hunc adorabimus, mi Lector, ut quod utrisque deest; supplere ipse, & in omnem Veritatem deducere velit. Nos vero inter nos amabimus, cuius hac erit non postremum opus, ut qua minus dextrè, minus convenienter dicta sunt, non Virulentia & atrocitate, sed Christiana Charitate emendemus, diluamus, interpretemur, atq; ad mutuum adificationem conferamus. Discipulum me habebis, si non satis docilem, certè patientem & Veritatis avidum. Ignoscas autem simul operosa excusationi, qua si tibi procul a me remoto super vacua fortè videbitur, memineras, qui nocere volunt, plerumq; in propinquo esse, per quos si Deus noster me quiescere ac Christi regno servire permiserit, non intermittam. post hac ludicra & sacri studij intercalaria. serium aliquid tecum communicare. Servet te Dominus IESVS, instituiti nostræ princeps, quem ut prome adores, etiam, atq; etiam qua possum, in te animi propensione precor.

Vale.

APOLOGORUM CHRISTIANORUM Ma- nipulus Quintus.

Seneca.

*Quemadmodum radij solis contingunt qui-
dem terram, sed ibi sunt unde mittuntur.
Sic animus magnus & sacer, & in hoc de-
missus ut propius quidem Divina nossemus,
conversatur quidem nobiscum, sed haeret
origini suae. Illinc pendet, illuc spectat ac
nititur: nostris tanquam melior interest.*

I. ANTI-

I. ANTIPODES.



Non recto Oecumenico Concilio, cum remotissimæ nationes ex altero eodemque Mundo comparuissent, advenerunt tandem, contra Lentuli & Cornelii opinionem. *Antipodes*. Dicitur x potest, qui hominum tum concursus, quæ admiratio fuerit. Incedebant enim non ut inversæ arbores; sed capitibus ad terram, ramis sublati: unde facile colligere erat, esse plures à nobis diversos, nobisque oppositos. Admissi in sessionem: & de *Religione* interrogati, responderunt, *Religere se Deum toto corde, totâ Animâ, totis viribus; & proximum, ut seipsos. Quæriti de Politia*, dixerunt. *Se honestè vivere, neminem ladere, jus suum cuique tribuere*. Examinati de *Philosophia* Mortem se meditari ajebant. De *Matrimonio* compellati, *Quæ Deus, inqueiebant, coniunxerit, hominis non separanda. Latroes eorum inquisiti. Sudorem Gulæ subjecerunt, quo panem quærent. Postremo Scopus totius Vitæ peritus, Aeternæ cum Deo Vitæ, indicatus ab illo est. Hæc cum Patres concilij audivissent, surrexit in medium Præses, & Viri Fratres, inquit, quid mirum est, multos dubitasse, sintne Antipodes?*

2. ARTIFEX.

Plētōr cūm artis excellentiā omnes superaret, liberos tamen planē deformes, identidem susceperat. Interrogatus ab Amico, quid infauti subesset? Nihil, respondit, nisi quod illud didici, hoc non didici. Quid enim, quōd Magnates clementer, Nobiles fortiter, Consiliarij prudenter, Præfēti temperanter, subditi decenter, quid quod Religiosi piē, Jureconsulti justē, Medici salubriter, Philosophi sapienter, Philologi elegāter loqui omnes didicerunt, agere pauciores, quā, quod facilius est, rem novisse ac peragere? Illius enim scholæ passim prostant & magno sustinentur: hujus nescio quā quisq; sibi Doctor, ac suo periculo relinquitur. Hinc Aristoteles vester sollicitē & anxie inter virum bonum & Suctorem bonum distinxit, ne posthac crederentur inter se reciproca; sed omnibus constare posse, & nebulonem calceos optimē consuere, & integerrimum virum pessimē. Hæc ut audivit Æquitas: Laudo te, inquit, qui animadverteris. Id enim lugeo. Harpyias maximē omnium sollicitē & religiose tributa exigere, & furunculos suspēdi a furacissimis.

3. AUGUSTINVS.

Augustinus, Hipponensis Episcopus, ad Mysteriorum De. mare expatiatus, & Confessionum suarum libellos obiter relegens, in hypocritam invitissimus inciderat, qui blando ore virū candidissimum salutans, Ecquid legeret, percontabatur.

tabatur. Cui Augustinus, Meos errores, inquit; simulq; libellum porrigit. At ille, amarum quid subridens, Quid opus erat, Sanctè Pater, semet ineptulis prostituere, cum Deo omnia pateant? Quid verò? respondit fervidum pectus: si in prædones inciderim, conquerar; latrones animæ meæ non accusem, non prodam? pueritiæ inobedientiam, adolescentiæ ardorem, juventutis temeritatem, ingenii ambitionem, linguæ vanitatem, laborum vilitatem, religionis tenebras, societatis pericula, dein matris lacrimas, scripturæ fulgur, Doctorum roborationem, Veritatis dulcedinem, carnis conflictamina quibus sauciatus & sanatus, quibus circumactus & solidatus, quibus submersus & elevatus sum, non aperiā? Et in Dei mei sanctuario velut veteris hominis exuvias, novi stolam, & arma gratus suspendam? Tunc Hypocrita, Tuum hoc, inquit, Exemplar esto; sed quod aliis imitari non incumbat. Apparet, respondit Augustinus; at quanto cum simpliciorum periculo, qui, quæ vos simulatis, credunt; quæ tacitè improbatis, verbis decepti magni faciunt? hinc lucrū vobis, illis fumus; vobis fama, illis damnum; vobis otium, illis labor, donec jubente supremo iudice, id, quod diu & calidè suppressistis, cum gemitu & dentium stridore erit proloquendum.

4. BIBLIOTHECA

Proximis Eruditionis comitiis supplex advenit fœmina quædam brevibus giatis & com-
pedibus

pedibus vineta. Quotquot aderant, ex squalore & vinculis aliquam e Turcia captivam & lytrum conquirentem conijciebant. Sed illa, opinione omnium literatior, se Bibliothecam nominavit, & judicium ob rem non contemnendam expetiit. Vivere se, aiebat, nō liberam; sed ad paucorum perspicilia, corrodi tinea, cohabitare vespertilionibus, & id tolerabile: includi clatris, obfirmari seris, nunquam inspicere, nisi in spectatorum ludibrium. Nec id intollerabile: servire ineptiorum informationi, & suggerere beanis Magistralia vi in tenebris coactam, id noluisse posthac, & cum capitis periculo effregisse. Cui proceres: ira te, responderunt, præcipitat: nam ut studiosorum est curiositas, nimium ex te quererēt: ut temeritas, nimium te abuterentur; ut est cupiditas, nimium tui auferent; ut est inæqualitas, nimium te macularent. Sed Bibliotheca jam fervida: Quis credat, inquit, Cauponas, tabernas, lupanaria tutò patere, Bibliothecas in studiosorum securitatem abscondendas esse?

5. BOCALINVS.

TRajanus Bocalinus, ingeniosissima dicacitatis homo, cum ex Italia in Germaniam esset expatriatus, & cum eruditis, & perspicacibus aliqua de strumosis, gibbosis, calvis, lulcis, simis, balbis, truncis, & similibus corpore vitiatis contreraneis suis differuisset, possent ne sanari, ac si insanabiles, anne in Nosocomium potius abducendi, quam inter recti corporis homines tolerandi sint? magna cepit laborare invidia. Nam

erant, quibus hos naves hypocritas pallium
hactenus obrexerat, vel sanè non omnibus per-
miserat esse conspicuos; quibus Bocalinus mor-
daciior habitus, pòst crescente odio res pacatas
turbare, prodere patriam, insultare bonis dictus
est Bocalin, ut audiit insipidā accusationē, tamē
ne haberetur importunior hospes, sanctè juravit,
Germanorū vitia nunq̃ novisse, nunq̃ risisse, ac
omnino accusatorū suorū vultus aspexisse neu-
tiquam, famam audivisse nuspiam; Dolere, non
potuisse aliter, sibi innotescere, quàm per vi-
tia: Dolere, hæc vitia non suæ gentis sola esse,
paratum tamen publicè testari, nec Asinum
Quadratum, nec Cornelium abs se tactos esse.
Hoc cum risu acceptum, & sententia lata est:
*Mundum tam sibi undiq̃ similem, & qua de altre-
ro narrarentur, huc quadrare; itaq̃ acquiescerēt.*

6. CANES.

Iussi erant bonæ mentis Agricola, ut Lucianū,
Merlinum, Rabelasium, Fischartum, Bocali-
num, Barclajum, Pasquinum, Gentilem & cōsi-
miles satyricos canes, quod feras undiq̃ conse-
ctarētur, lorīs, catenis vè alligarēt, vel sanè fusti-
bus ad colla appensis impedirent. Id quia durum
agricolis visum, quòd fruges feræ cum depalce-
rentur, rum conculcarēt, supplici libello, quæ ne-
cessitas canum apud ipsos, quæ importunitas fe-
rarum, ac exinde publicum damnum, exposue-
runt. Depopulari enim segetes ab ambitionis
cervis, voluptatum apris, violentiæ lupis, impo-
sturarum vulpibus, imitationis leporibus, adula-
tionis cuniculis; idq̃ tanta frequentia, ut ad de-
bitum

bitum Christianum exolvendum posthac parum sint suffecturi. Responsum ijs est, jam dudum appositos illis esse vigiles, qui clamore & terri culamentis arcerent. Tum replicarunt, nihil esse dormitantius his vigilantibus. Sed tū duriter increpari, ac sub rebellionis, pœna canes vincere iussi, cum murmure abierunt, hoc inter se missitantes, Generosos canes vinculis ferociores fieri.

7. CLASSIS.

Classis illa ingens & formidabilis, quam Rex atq; idem Ecclesiastes Salomon in Moria longo tempore instrui iussit, tandem publico Orbis terrore solvit. Erat enim rumor, subjugandū humanum genus, & ad Catholicam tum religionē, tum politiam sub quinta Monarchia cogendum. Admiralius sive classis præfectus designatus Joh. Gailerus Kaisersberg. ejusq; legatus Des. Erasmi Roterodamus, additusq; qui eorū vices nonnunquā obiret Corn. Agrippa, ac præterea Navarchorum, gubernatorum, remigum innumerus numerus Visi erant An. Seneca, Thomas Morus, Sebastian. Franc. Fr. Rabelais, navib præfecti Decretum erat nemini parcere, nullo sexui, ætati, dignitati, quisquis obsequium & Sacramentum delectaret, interiret. Ita appulit deniq; in Narra-gonia & publico luctu expectata, solenni plausu atq; risu excepta est. Nihil enim armorum, nihil lethale secum vehebat, sed ludicra, chartas, fidelias, lyras, crepundia, campanulas, specula, talos, & id genus infinita alia. Una lex erat, qui se dede-

dederet, cucullam, quæ ingentibus onerariis ad-
vectæ erant, quisque indueret, auriculatam, va-
riegatam: nolis, appensis sonoram. Ita Orbis sine
sanguine subactus est.

8. C O M O E D I A.

Feriis Saturnaliis Comœdia magno applau-
su acta est, cujus hoc argumentum est brevissi-
mum. Primo actu Adolefcens voluptatis & fa-
mæ contubernium ingressus, varias Scientiarum
& Artium puellas adamaverat, cum quibus va-
rio ineptiarum genere se delectabat. Secundo a-
ctu vitam civilem in foro sibi adsciscens, mori-
bus diversissimis & consuetudinibus imbueba-
tur, temporis & ingenii admodum prodigus.
Tertio actu humanarum controversiarum ca-
stra invisens, armatus totus ex omnibus compa-
ruit, & furiosè cum totius orbis sententiis con-
flictavit. Quarto actu ad alendam vitam con-
versus, Mare huius mundi infidele periclitari
conatus, cum jam tranquillitatis & Sapientiæ
opes collectas possidere sibi videretur, & in Pa-
triam reditum pararet, truculentissimâ corporis
humani tempestate agitur, labore-fessus, opi-
bus ejectis, fractâ nave vix tandem pœni-
tentiæ asserere in terram enatavit. Ea in **Quin-**
to actu Resignationis insula reperta, sub simpli-
citatâ Christianæ Principe, & levamentum
labôris dedit quietem & acquie-
scentiæ hospi-
tium.

9. DECIMATOR.

Umbra quædam circumvolitans Arithmeti-
cum afflaverat. Is, qui ad calculum omnia
vocare, & fumum etiam ponderare didicerat,
non acquievit, quàm per æquationum omnia
genera examinaret. At opus haud erat ulla sub-
tilitate, quin ipsa potius umbra, ut liberaret an-
xium & radicibus tessera contraenneagonalibus
intentum: Heus, inquit, ad vulgares calculos
redi. Nam quod extenuata sum, primum Sim-
plicitatem decimavit Curiositas, dein indolem
Academia, mox mores peregrinatio ac prope eâ
opes conversatio, postea sanitatem luxus, inde
tempus vanitas, porro conscientiam Satan, post
libertatem mulieres, postremò resipiscentiam
consuetudo, denique cum moriendum esset, de-
cimavit Sacerdos, cui ex inde poculum tot num-
mis, quot Christus venditus, emptum. Tu mihi
jam ex societatis regula dicito, quantum mei sin-
gulis impenderim, quantum supersit. Logi-
sta cum subduxisset numeros, ac exiguum planè
ejus, quod primum divino beneficio congestum
erat, superesset: Heu, inquit, quo numero esse
potuisses, cui Deus addidisset? at tu temerariè
multa subtraxisti, inde infamia tua multi-
plicata, & reliquæ inter tur-
pissimos hæredes
divisæ.

10. DEFECTVS.

O Borta erat in Reipub. regno periculosa seditio, subditis ad civilia impatientiæ arma cōclamantibus, & credulitatis exactiones detrectantibus: Cumque subitò ac intempesta nocte convocati essent remediorum architecti, infauftum aliquid & periculosum accidit. Nemo enim ex omnibus erat, qui non in tanta festinatione alicujus maximè necessarij membri sit oblitus. Hic aures quibus subditorum grayamina & quærelas audiverat; Ille nasum, quo Politicorum dolos & quæstorum furta olfecerat; Tertius oculū, quo Patriæ acta, privilegia, contributiones inspexerat; Quartus linguam, qua pro integritate subditorum contra iniquitatem exactorū disfereret: sed maximè, qui Cor, aliusq;, qui manum domi reliquerent, conventum omnem turbavere. Nam illud ad prudenter constituenda, hæc ad fortiter defendenda Patriæ jura, Publicamq; felicitatem desiderabātur. Itaque ut quā citissimè domum redirent, & hæc imperii insignia secum ferrent, conclusum est.

11. DELICATI MARTYRES.

S Olet Religio Christiana die Passionis Dominicæ processionem ex Martyribus instituire, cujus hic est Ordo. Ipsa præcedit alata, in purpura semilacera, cum Cruce & habena, altera manu Biblia aperta gestitans, & Mortis simulacrum secum trahens, subsequuntur terni & terni Martyres albis stolis, lauro coronati, & palmis decori

incredibili numero, vultu hominis augustiori, quibus ea cantilena ingenti jubilo & divina modulatione canitur: *Halleluia, salus & gloria, & bonos & potestas Domino Deo nostro, cuius vera, iustaq; sunt iudicia, qui magnam illam meretricem (qua terram impudicitia sua corrumpibat) damna verit, & ab ea penas sanguinis suorum reperiverit!* Id spectaculum cum multis arripisset, & inter eos animadvertissent, qui non sanguinem profudissent, sed vitæ saltem miseria, & persecutionum patientia eam virginitatem essent assecuti, spem certam concepere, fore, ut quia cum hominibus frequenter essent conflictati, gloriam inde inter Martyres impetrarent. At Religio, perspicacissima Matrona, cum ambitiosos, turbidicapitis, delicatos, impatientes, polypragmones, novatores illos reperisset, & ob id undiq; expulsos, & intolerabiles habitos: Ite, inquit, ad vestri ingenij Martyrologos: nam hic chorus meus delicatis Martyribus non patet.

12. DISPUTATIO.

Belial, sumus ille Sophistarum, cum processum contra Christum absolvisset, nec voto successisset, aliud est aggressus, sc. annē cum eo reconciliari, aut certis pactis vel induciis convenire posset. Itaq; ad Academiā se conferens, mediis Bacchanalib. theses affigebat, quas ob id negotiū vellet ventilari. Cūq; disputationis dies advenisset, ipseq; defendēde suę opinioni paratus staret, cōparuere Metaphysica Logica. Rhetorica, & reliqui eruditionis studiosi & acri cōflictū Belialē aggressi, ad ravim usq; sese exercuere. Sed ille lubricus

nimiūm, & distinctionibus uadiq; armatus, in-
superq; linguæ volubilis nunq̃ minus tacere, q̃
cum victus crederetur, audiebatur. Tandem cū
fortē ingrederentur duæ puellæ rusticæ, simpli-
cissimi cultus, altera Fides, Charitas altera ex-
palluit: quāprimū Sophista, dein sudās, & ad om-
nes sese angulos cōvertens, deniq; obmutescens,
arreptis cum indignatione chartis suis, cū de-
scenderet ex pulpito, murmurare auditus est: Ar-
bitrabar, cum fuco rem mihi fore; at nunc ecce
Veritas.

13. E L E E M O S Y N A.

S Olet Eleemosyna singulis mensibus benedi-
cere ijs, qui de se optimè essent meriti. Id san-
ctè diu habitum, tandem opulentorum ambitio-
ni servire cepit Confluebant enim, qui in histri-
ones, moriones, cinifiones, magos, cupedinari-
os, lenas, & alia Orbis putamina prodigi, piera-
tem dicerent; sed deprehensi ab Eleemosyna,
multum pudere & abire sunt iussi. Dein annota-
ti, qui pictoribus, sculptoribus, chalcographis,
phrygionibus, & artificum inventorūque cæ-
tero gregi nimiūm ac insanè faverent, & piera-
tem dicerent; sed & hi recedere sunt moniti Po-
stea reperti sunt, qui Sacrificos pinguefacere, Po-
liticos saginare, literatos infarcire, plebem satu-
rare sunt conati, & Pietatem dicere: quos & ipsos
valere ac sapere Eleemosyna voluit. Tandem
quæstorū exactorūq; turba expulsa est, quæ
tota vita deglubendis excoriandisq; miseris oc-
cupata, imminente morte quadraginta plus mi-
nus florenis scelus omne vult expiatum. Ac tunc

Eleemosyna: Euge, egregiam, inquit, pietatem
 Furari capitale, devovere censum.

14 EVANGELIUM.

Evangelium cum in fidem aliquot Candidatos
 recepisset, quorum magnus se numerus ob li-
 bertatis famam quotidie offerebat, paucis post
 diebus, quid fieri ab ipsis vellet, aperuit: I. Pau-
 pertatem induerent, *Matth. 19. 6. 21.* II. Semet
 abnegarent. *Luc. 9. 6. 23.* III. Castitatem cole-
 rent. *Matth. 19. 6. 12.* IV. Malum bono referrent.
Matth. 5. 6. 44. V. Injurias tolerarent. *Matth. 5. 6.*
 39. VI. Plenam liberalitatem exercerent. *Luc. 6.*
 30. VII. Linguam compescerent. *Matth. 12. 6.*
 36. VIII. Occasiones peccandi vitarent. *Matth.*
 8. 6. 12. IX. Hypocrisin fugerent. *Matth. 7. 6. 21.*
 X. Facerent, quod docerent. *Matth. 23. 6. 4. Ec.*
 XI. Non solliciti de victu essent. *Matth. 6. 6. 31.*
 XII. Fratres errantes corrigerent, *Matth. 18. 6.*
 15. Hæc & similia cum aliquibus duriora vide-
 rentur, & observatu difficilia, quidam ex ijs, quæ
 veterem habebat sive Amicum, sive Præcepto-
 rem, Sophistam, quid agendum censeret, consu-
 luit. Is subridens, Quid te torques, homo sim-
 plex? res salva est, & una distinctiuncula expe-
 diunda. Quædam præcepta sunt Evangelica, ut
 accipere decimas, curare domesticos, bibere vi-
 num, quædam consilia, qualia hæc duodecim,
 quæ non imposita tibi sunt, si nolis; nec prohi-
 bita, si velis. Tu tamen observabis, quid ex usu
 tuo sit, & loci consuetudine. Id posteaquam in-
 notuit, metum Evangelici imperii omnem su-
 stulit, & ingentem Pseudoevangelicorum tur-
 bam acceleravit.

15. EVCHARISTIA.

Intervenerat fortuitò Paganus Christianorum sacrae Communioni & trepidam hominum devotionem admiratus, submissè ex proximo quaesiverat: Ecquid rei tremendae hic ageretur? Tum Christianus: O homo prophane inquit, res sacro sancta hic peragitur. Nam Deus noster singulos, quos hic vides, ingreditur, & divina inhabitatione vacuatas aedes occupat. Quibus vacuas? reposuit ille. Et Christianus: Superbia, ait, Avaritia, Luxuria, Ira, Gula, Invidia, Accidia, quae nup homines possederant; at seria confessione atq; fideli penitentia ejectae, nunc locum dederunt Divino regimini. Tacuit ad haec Paganus, & notatis diligenter, quotquot Deum suscipere viderat, quoq; potuit, ea die atq; altera est subsequutus. Nec mora multis interposita, cum ad luxum, ad praedas, ad lites, ad epulas, ad insidias, ad pulvinaria est reditum. Paganus verò vix oculis suis credens, non prius acquievit, quam rem turpem, ita se habere certò deprehendit. Tum in forum progressus, ac publicè exclamans: Vidi Christianos omnium hominum maximè inhospitales, apud quos ne Deus quidem biduo commorari potest.

16. EVSEBIUS.

Eusebius cum quadam die visus esset retrogredi, & dorsum Babylonicæ Reginae obvertere, in vincula coniectus, ac exinde causam dicere iussus est. Vocatus in Sanhedrium, & iudices intueus cum singuli displicerent, rejecit omnes, & ad æquius iudiciū provocavit, Illi frendere, alij obstupescere ho-

minis

minis infantiâ, qui nescitet hujus planè exactissimi dicasterii æquitatem. Erant quippe Herodianæ Cæsaris amici, Nazarej Deo devoti, Pharisei legum periti, Saducei eruditionis exemplaria, Essæi humanissimæ vitæ homines, & parum omnino Babylonicæ Reginæ favere credebantur. At Euseb. in sententiâ perstitit, Nolle hos judices. Nam Herodianos esse ambidextros, Nazaræos detonsos & ebrios, Phariseos traditionib. occupari, Saducæos prophanos esse & immortalitæ animæ negare, Essæos sub stolis inquinatos & hypocryseos candidatos, quorû omnium consensu Christus olim innocentissimus sit cõdemnatus. Sed negabatur. omnino Eusebii appellatio, & flagitis intrudebatur. Tû illi, vim vestrâ ferre possum? approbare verò judicium nûquam possum.

17. EXEQUIÆ.

V Isum est nuper spectrum, quod erat hujusmodi. Caput nigris albiq. fasciis obvolutum habebat, manus ardentes, pedes equinos, corpus sumptuosis crepundiis amictum cætera emblematis pictum, arma inversa gerebat, & lugubre aliquid ridebat. Accersiti Exorcistæ, cum diu fatigassent, nomen extorquerunt esse Exequiis. At Mors interveniens sanctè jurabat, pro socio non agnoscere. Vivam enim esse vanitatem, non mortuam, & evidens animal, non cadaver. Tum Spectrum conclamare sacrificulos, & spiritualitatis testes convocare, imò & sacros sermones, quæ collaudatum esset, dispergere. Verum interrogatum, an Christi & Apostolorum, an Sanctorum hëroum funeribus

interfuisset, obmutuit. Tum è Christianis audaculis quisdam; Heus tu, inquit, cum ea pompa ijsque laciniis aliquando resurges, & tribunali Christi appropinquabis, Tum te Christianæ mortis comitatum, non ambitionis vanæ ludibrium credemus.

18. EXVIIÆ.

T Rajanus, & Plinius; ille Cæsar, hic provinciæ præses in Reipub. theatro juxta confederant, insolito plane spectaculo. Nam Trajanus palliolo græco involutus erat: Plinius purpura & fascibus nitebat. Cumque curiosius inspicerentur, annotatum est, inter se vestes commutasse. Id animadversum ab histrionibus, ac in joci materiam arreptum, ac indutus asinus leonis exuviiis, ac in Scenam protractus. Non fefellit utrumque scomma, at Trajanus Magnanimus Princeps facile cōtempnit, Plinius ad animum revocavit, ac dissimulata ad tempus injuria cum fortè in provincia sua Mimos esset nactus, fustigatos & illusos urbe ejecit, quumque quærerent delicti gravitatem, responsum est, Majestatis reos esse, & duriora meritos. At illi Trajano supplices facti, cum asseverarent, nunquam ipsi esse illusum saltem jocosos in Plinii purpuram. Respondit Trajanus, per se non stare, quo minus umbra sua terram obfuscet: scaperent posthac: nec enim obloquendum esse ijs, qui possent facere; nec ludendum cum seriis; nec scribendum contra eos, qui possent proscribere.

19. FISCELLA.

A Lethes, homo integri cordis, sed liberæ lingue, quod aliquoties Hypocrisim increpasset, delatus ad Politicorum iudicium, iussus & fiscella capistrari. Id ut durum erat, ita plerisque credebatur, Alethen id laturum quam impatientissime. At ille nihil commotus prompte admisit, tum quod temporarium esset, & in loco haud ita celebri minus infame, tum quod masticatione nihil impediret, & liberalitatem commiserantium provocaret. Sed maxime, agebat, quia ad dedecus illorum est, meum decus: nisi enim notassent, latuissim; nisi obstruxissent, tacuissim. Nunc quotquot fiscella insignitum intuentur, curiose de me inquirunt, & Veritatis odium execrantur. Hoc autem optimus quisque optat, apertam esse eorum iram & invidiam, quos dignum est invidere bonis, quam si tectam gerunt, lethalius nocet, cum explicant, facile hominibus sordescunt. Bonis bene dixi, malis male; an malis bene dici volunt, & bonis male; an bene omnibus, male nemini? At cui nemo malus est, quis bonus esse potest?

20. FVRIAE.

Congressæ sunt haud ita pridem quatuor Reipubl. pestes. Blasphemia, Usura, Libido, & Ebrietas, ac inter se de præsentis rerum statu collocutæ: Blasphemia, vos meæ, inquit, jam dudum est, quod honesto loco habemur, & in Virtutum palatium admittimur. Sed nobis nescio qui sacrificuli, vel audaculi alii, quos viros bonos nominant, obganniunt, cōsulo igitur, quando hac æra

M s te No-

te Nobilitas minimo venit, ut & nos Equestrem dignitatem emamus, quæ scutum nobis erit contra latrantes illos catellos, & dos insignis ad obtinenda splendidissima matrimonia. Alubuit id cæteris, & conflatò, quantum opus erat, argèto, multis verbis & argumentis Nobilitatem petiere. Sed virtus, quæ insignia solet impertiri, quid dignum præmio, aut Patriæ perutile præstitissent olim, aut præstare possint, percõtata Blasphemia: Ego, inquit, Deum expello, ut terram relinqueret filiis hominum, pòst Usura: Ego Plutum, inquit, effodio, irritamentum malorum. Inde Libido: Ego terras inquino. Deniq; Ebrietas: Ego, inquit, hominem exuo, & brutum induo. Tum virtus: Cum perdenda erit terra, respondit, vestra opera utemur, ac tum Nobilitabimini.

21. GENVINI.

Felicitas cum instruxisset lautissimum Epulũ, & quã plurimis, qui se Convivas fore somniabant, salivam movisset, illa non nisi unius Patriæ contrerraneos invitavit, & multis opulentia, cõcordia, roborisq; dapib. crexit. Cõvivæ erant Religio, Lex, Inimicitia, Historia, Mos, Fruges, quibus cum Felicitas frontẽ undiq; & pectus ipsum exporrexerat. Cibi aspectabiles erãt. Pelicanus, cruore pullos conspergens cũ symbolo *Dum Viserit*; Canis sepulcro domini insidens, cũ emblemate: *Vsq; huc*; & Alveus apib. plenus cũ inscriptione: *Suum quisq;* Doluit Exoticã, quæ omnibus alibi conviviis interesset, & inventiones pomparum reliquis impertiret, hinc exclusam, & cum sarcas-

mo.

mo: Quid præclari tandem egit, inquit, quæ uni-
us Pagi rusticellos convocavit? Quod ut inno-
tuit Felicitati, illa nihil cōmota: Didici, inquit,
id à prudentissimo sine tempore, tã diu mihi be-
ne & beate fore, quam diu colerem Religionem
Patriæ, & uterer legibus patriæ, & tuerer privi-
legia patriæ, & novissem historiam patriæ, & ac-
commodarem me moribus Patriæ, & vescerer
frugibus patriæ. Nam geuinis securè fidendū,
vix privignis, rarò adoptivis, nunquam spuris.

22. HENRICVS MAGNVS.

Henricus IV. Galliarum Rex invictissimus cū
æternæ Memoriz templum decorare vellet,
statuas duas per nobiliss. Thuanum ei consecra-
vit, Veritatis, & Liberæ linguæ: quod quia non
nullis displicuisset, qui Victoriarum & oblivio-
nis tū magnanimitatis simulacra malebant. ille
nihil motus suaviter arrisit: Jovius, inquit, q̃
multa est vel in gratiam, vel in odium mentitus,
etiam ea, quæ vera dixit in dubium vocavit. Mei,
dum omnia effugire licet, tantum absunt ab adu-
lationis & livoris suspicione, quantum absunt à
necessitate. Itaq; hanc legem ijs indixi, ne quid
falsi dicere auderent, ne quid veri non auderent,
atq; hac ingenuâ rerum mearum recitatione ca-
put supra seculi mei Monarchas extuli, Voloq;
hanc vivam mei imaginem, cui Pictor nihil fu-
ci addiderit, publicè prostare, ut si me hominem
fuisse homines subinde deprehendant, magis mi-
rentur, tota admiranda mea non ab aliquo Poeta-
rū invulnerebilit. Deo, sed mortali & carnea mas-
sa, quam inimitabilis spiritus inhabitavit, esse
perpetrata. Hæc audiens Posteritas: Hoc

nempe, inquit, impetravit, ut quicquid scriptores dicant minus dixisse credantur.

23. H O M O.

Natura, opulentissima vidua, filium, quem præ omnib. indulgentiss. dilexerat, & solícite educaverat, Animum, cum maturæ esset ætatis, virgini lectissimæ, Corpori, desponsavit, dotemq; amplissimam, Rationem, addidit, cui sponsa voluntatis non contemnendas opes cōtulit. Oeconomia vitæ inchoata, & addito expensarū magistro Memoria, cōductisq; ministris sensuum quinq; agilib. & laboriosis, admirabiles undiq; Concordiæ redditus colligebantur, erantq; ingenii, virtutumq; promptuaria undiq; plena. Iis tres singularis prudentiæ præfecti dispensatores Honestū, utile, atq; jucundū. nihil quod ad Harmonicam opulentiam faciebat, intermittebant, Imperabat amico domino, obsequebatur illa libera subjectione: serviebāt ceteri fideli opera; dispensabat Oeconomus liberali parsimoniā, consulebant Senes paternis monitis. Sed haud diuturna fuit matrimonii felicitas. Cū n. Dominus superbire, ille hauriri cepisset, & ministri paulatim dissolvi, Oeconomus securius & licentius agere. Unum honestum diu quidem reluctari, tandem verò abigi, ac mox malorū Pandoræ ingredi visa est. Cessit paulò post sua sponte Utile. Jucundum senio & podagra confectum elanguit. Exhaustæ opes, perdita fama, turbatum caput, excisum Cor, conculcata conscientia, sublatus pudor, extincta felicitas. Interea meretricum & Mæchorum domus plena, histrionum turba frequens, tum creditorum

ditorum divexatio perpetua, donec, cui præ reliquis debebat, desperatio obtorto collo vinciens prodigum, Gehennæ carceribus intrusis æternis suppliciis castigandum.

24. INCENDIARIUS.

Convenerant in Prytaneo Boni publici Proceres, Veritas, sagacitas, vigilantia, Sobrietas, Robur, Parsimonia, labor, &c. ut de salario bonorum augendo, & minuendo malorum congiari, inter se conferrent. Allatus enim erat ex Ægypto annulus cum inscriptione: *Al virtuoso poca paga le es ser señor de toda la tierra, y al vicioso poco castigo es que tarde la vida.* Ea regula, quia ex usu Regni videbatur esse, Principis mandato erat discutienda. Hoc cum animadvertisset Malignitas, & vereretur, ne præmiis provocati, bonorum numerus cresceret, mali inedia & contemptu extenuarentur, submisit hominem subdolum, qui Curiam jam dudum cuniculis suffossam, & pyrio pulvere fascibus substratam incenderet, ratus hoc uno fulgure boni publici nervos omnes & fulcra incidere posse. Fuit homo nequam & occasionem undique captavit; sed notatus ab aliquibus, quod metriculosius & suspectius se gereret, tandem apprehensus & excussus est, nec aliud repertum, quam stupæ, cum chalybe & silice. Inde pro incendiario habitus, & ad tormenta raptus omnem tentati secleris ordinem exposuit, tum repertæ subterraneæ infidiæ, & periculi magnitudo cum præsentia, æstimata: ita supplicium hic invenit, illi salutem retinuerunt, ac in publico tabula au-

ratis literis suspensa, cujus inscriptionis summa,
Deo curæ esse publicam salutem, alioquin Sata-
næ fraudibus intereundam.

25. L A N G V I D Y S.

L Anguebat Integritas, atq; cum summo rotius
familiæ, ac vicinitatis dolore. Itaq; nihil in-
termissum, quod sanitati reddendæ posset con-
ferre. Vocatus Vesalius Anatomix Princeps, ut
intima scrutaretur, reperit in ægrotante colorem
autoritatis, vivum & rubicundum, Calorem bo-
næ famæ temperatum & sanum, vocem honesti
animi sonoram & nullibi raucam, anhelitum ob-
sequii facilem nec impeditum, Gustum ludicra-
rum nihil infectum, sed sapidum, Pulsum con-
tributionum, satis ac æquabiliter mobilem, Uri-
nam sumptuum non letalib. maculis signatam,
Somnum fidelitatis germanicæ, non ullis terri-
culamentis abruptum. Cumq; alia atq; alia so-
licitè examinaret, nec pateret tanti languoris
causa, ac pueret jam randem Anatomix suæ ef-
fe impositum. Hic morbus inquit est ex ædo-
ricis vulneribus quæ occultata necant, resecta
facile sanantur.

26. L I N G V A E.

Pædortiba quidam Hæbraicæ & Græcæ lin-
guæ occurreret, & , ut est genus hominum
Philautum, tecto capite præterierat, At illæ jam
dudum homuncioni offensa, veluti occasione
data subito insequébantur, & medium arripum
colapsis

colapsis & pugnis miserè dedolabant. Tum Prædottibus vociferari, Deos hominesq; inclamare, aliqui accurrere, sed præ risu manum nullam movere. Tandem Latina lingua, ut audit tyronem suum vapulare, tulit suppetias, & facile ab amicis linguis impetravit, ut dimitteretur. Quæsiuit autem ex illis, quid peccasset homo miser, audiensq; cum inurbanitatem stolidi capitis, tum quod nunquam Auditoria ipsarum invisisset, nunquam adduxisset vel admisisset alios, sed inutilibus præceptiunculis juventutem adimpleret, quam e contra solido auro & argento emungeret, capsulasq; vacuas sub speciosis titulis vèderet, risit, Latina Lingua, & Meæ sorores, inquit, Nulla est hujus hominis malitia, sed imbecillitatis conscientia. Nam qui possit vobis etiam centenario major sufficere, qui quadraginta integris annis ex me latine discit, nec Latine loquitur.

27. *LEVVS.*

Convenerant diebus feriatis Lusus & Scurritas, cumq; hæc sibi mirè placeret. & illum amicissimum crederet. Opportunè, inquit, mi frater, ut in scenam mecum humanarum inepriarum eas. Tum ille, tecum, inquit, faciam, maledica, quæ bis per omnia mihi adversaris? Nec enim rectè judicas, nec consilium verè das, nec autoritate polles. Dein quæ non didicisti, audes, quæ audes, ad amorem utilitatemq; non accommodas, tum honesto lepore nihil condis:

condis: hinc doctrina, benevolentia & libertate penitus cares, ac ingenio, oratione & moribus planissimè delinquis, saltem inverecundia & mordacitate apud maleferiatum vulgus risum aucuparis. Mihi verò præterquam quod Religio, Respublica, Eruditio est curæ, ita tamen earundem non undiq; perfecta administratio, toleranda creditur, ut si virtutes vitia, merita sumptus, doctores naves præponderent, planissimè acquiescam; si æquales sint, dissimulem, si minores moderatè moneam; si nullæ, ac imposturis, barbaricq; penitus extinctæ falsè perstringam, ut omnino pateat non esse Libidinis & latratus Satyram scribere, sed animi religiosi, integri, moderati, cordati, & in posteritatis usus intentissimi.

28. M A C V L A.

DEambulabant per Voluptatis hortos incurii aliquot, & capti rerum elegancia, dum singula perlustrant, tandem ad subterraneos fontes, quos grottas vocant, descenderant. Quod animadvertentes, qui in insidiis stabant, aqua per rubulos & fistulas emissâ, interclusos hospites non conspergebant modò, sed totos madefaciebant. Tandem emissis illis, cum ad cubicula & focos omnes properarent, non eadem siccandi & abstergendi ratio reperta est. Nam quos vanitatis, Socordiae, loquacitatis, contentionis opinionum, aqua resperferat, facillè siccabantur, haud magno vestium damno: quos avaritiæ, ambitionis, crapulae, invidiæ aqua madidaverat,

cardius

tardius succedebant, & nitorem vestes amiserunt, Deniq; quos Libidinis & sanguinis aqua macularat, magno lābore sordiditatem detergebant, & ad pudoris ignem sedulò diuq; vestes admovebant: illæ vero & corrugabantur, & indicia macularum retinebant. Tum quidam inruitus: Hæc, inquit, Conscientiæ inquinamenta smegma nullum detergit, lixivium nullum eluit.

29. MATHEMATICA.

Mathematica, illa omnium artium Regina, quod sordidè haberetur, & amicis propè omnibus careret, his diebus ab Academia missionem petierat. Hæc vero non tam æstimatione Nobilissimæ matronæ, quàm ne ob ejus dimissionem minor videretur, & malè audiret, benignis verbis placare illam, & si quàm accepisset injuriam vindicias promittere cepit. Tum illa: Qui possis, inquit, Domina, cum hinc Latina lingua, illinc Dialectica tibi dominantur? quas quisq; habet propitias, impunè nobis reliquis illud. Græca vilet, Hæbræa alget, filix meæ esuriunt, & soror mea Physica quàm est contemptui, nempe omnes exoticæ credemur. Solus latinus syllogismus inquilinus est & si quid nostri civitate donat, ita pascit, ut fumo vivere necesse sit. Quid enim non de fraudibus conquerar? Nuper Grammaticorum manipulus cuidam amicorum meorum perfectissimo, & ingeniosissimo persuasit, ut oblitus famæ suæ illius sordes detergeret, quasi is ipse quoq; esset macu-

latus,

latus, nunc nobilem spongiam nacti, in sinum vident. At Academia ut sedaret indignitatem: Bono animo esto, ru mea & hanc rem mihi committe: faxo enim hoc adipe grammaticorum macies non pinguescat.

30. M E R I T U M.

Meritum cum numerosæ prolis Patereffet, visus tamen est omnium hominum securiofissimus. Quem cum Genus & Opulentia frequenter admonerent, exemplo illorum saperet, quæ spe suâ magnificâ decidissent; ille subinde majora sua merita, quàm quæ in posteris obliterari possiat, jactitavit. Proflare non nominis saltem decus, sed laborum, ingenii, utilitatis testimonia & ea ad perenne suorum subsidium satisfacere. Risit ad ea Politica, & Nescit, aiebat, hic simplex, nunquã deesse tempori sua organa, nunquam organon non usurpare tempus, & hos calculos laborum lineis æstimari. non metalli nomenclaturæ pretio. Id annotatum ab aliquibus Meriti liberis, qui quoquo alio nomine, quàm Patris respectu operam obrulere, reliquis id inane & gloriosulum, imò pigrum & invisum: plerumque nomen aëra hiantibus, Tum ex senioribus quispiam: Qui possit homo, inquit, de Mundo unquam bene mereri cum Christus ipse tam pessime sit meritus?

31. M O N S T R U M.

Natus erat Mundo partus, sive monstrum verius, oculis nullis, naso adunco, ore rostrato, auribus

auribus promissis, digitis unctis, pedibus ungulatis, sexu hermaphroditus. Is cum usq; adeo abominabilis esset, mirè tamen parentes delectabat, & insigni Pompâ natalis regiz prolis celebrabatur: tum quòd fara hujus sui deliciis curiosè concupiscerent, convocati futurorum peritissimi magistri, Abbas Joachimus & Trithemius Vates, Cardanus & Garceus Astrologi, Picus Mirandulanus, & Reuchlinus Cabalistæ, Tycho Brahe, & Regiomontanus Astronomi, Taisnerus, & indagine chiromantici, Hageccius & Apollonius, Meloscopi, Paracelsus & Turneiserus arcanorum scrutatores, Peucerus, & Agrippa divinatorum collectores, qui in annos, studia, fortunam, læthum inquirerent, magnis muneribus, si fausta prædicarent, cumulandi. Illi ut sibi bene, Mundo satisfacerent, annos Nestoris, ingenium Aristotelis, fortunam Alexandri, robur Herculis, opes Cræsi, famam Augusti, mortem Romuli unanimiter prælagiere, inde donis honorati tacito risu ad sua redire, Quod ut animadvertit Cosmopolemus: Quid opus erat, inquit, tanto indagine, cum per rerum naturam, non liceat ex Basilisci ovis Aquilas excludere?

32. NUNDINÆ.

Cum nuper imposturæ haberentur Nundinæ, dici non potest, qui Mercatores, qui Emptores confluerint. Erant enim inter literatos, qui libros Esdræ 40. & Salomonis magno numero exponerent, qui novam Hierosolymam delinearent. Prostabat Mathematicis

ticis Circuli quadratura, Arithmeticiis coſſa perfecta, ac ſupra omnia numeri myſtici, Prophe-
tici, ludiciales, ac concentus temporum, Medi-
cis venalis Microcoſmus, ſignaturæ creatura-
rum, harmonia Cœlica, Cabaliſtis portæ intel-
ligentiarum, & acroſtica, anagrammata, litera-
rumque figuræ & combinationes veniebant.
Grammaticis ars memorię, cubilinguarum, ſte-
ganographia, didacticæ novæ, linguæ mutæ, &
nuruum merx erat. Mechanici perpetuum mo-
tum, æſtus marinos, ſphæras mobiles, Machinas
paneraticas, cornu Alexandri, volandi alas, uri-
nandi capſas, transfretandi terram naues, pene-
trandi Septentrionem canales attulerant. Hiſto-
rici monſtra Auſtri, Gigantes, pygmæosq; &
conſuetudines miras, tum miracula Jeſuitarum
advexerant. Sed maxime operoſi Chymici lapi-
dem Philoſophicum, Medicinam Univerſalem,
Panaceam, lumē perpetuum, aurum pellucidum,
vitrum ductile, rejuveneſcentiam, longævita-
tem, tranſmutationes rerum, monetarum ſuca-
tionem, & quinteſſentiationem, anatomiam
Univerſi, Baſſamum incorruptionis, reforma-
tionem ſcientiarum magno clamore, multis ju-
ramentiſ offeriebant. Nec deerant, qui ſpecula
Philoſophica, perſpicilia Lunatica, ſpecula cō-
burentia, & qui ſigilla, characteres, campanas
conſtellatas, Spiritus familiares, annulos her-
meticos, virgulas divinas, radices conſecratas
jaſtitarent. Sed & gemmas facere, & inviſibili-
tatis, roboris, linguarum, divitiarum lapides
vendere, Fortunati loculos, optandi pileolos

consuere, videre erat, & qui effodiendis thesauris, interpretandis brutorum linguis, explicandis insomniis, prædicendis futuris, applicandis vaticiniis & sacrificiis, illustrandis mythologiis operam addicebant. Omnes hi obsidebantur à curiosorum, credulorum, prodigorum, &c. turba, & multo ære obruebantur. Unus supererat institutorum, cui nolæ, auriculæ, virgæ, flagella, scuticæ, laquei venales erant, is paucos, nec nisi sapientes, emptores pro coercendis furiosis reperit.

33. OECONOMVS.

O Economus cum è famis & Paupertatis vinculis ad Ærarium confugisset, subito intumuit, & meris opibus diffluit. Visus à Ratiocinatione, & vix agnitus: Nonne tu is es, inquit, qui biduo antè hic & luridus obambulabas, nunc cutis tua vix pinguedinis capax ecquid habet ingestum? Tum ille: vah convictus, ait, quam ab ærario laboribus emo, non nutriat? Ratiocinatio vero: Immane oportet esse, quod expediendum tibi quotidie est. Haud ita: respondit alter, ac minus etiam, quàm aliis apponitur. Cæterum hic cibus nescio quam sapidus est, quam facile nutrit. Sed caput concutiens Ratiocinatio: O Scelus, inquit, si orbes, patinas, catinos, cacabos, & integros focos cum cibis devorares, non posses citius pinguescere, & audes ordinarium victum jactitare. Nam & quotidie epularis, & ædes infarcis, & census colligis, & familiam numerosam alis, & superest, quod prodigas,

digas, idq; à tenui salario. Itaque qui te furem & furciferum nescit, eum ego fatuum; qui tecum participatur, eum scelestum; qui te Christianum agnoscit, eum prophanum; qui te non suspendit, eum injustum credo & pronuncio.

34. O P E R A R I I.

DEcreverat Respublica municissimum aliquod castrum in finibus Felicitatis contra tenebrarum principes extruere, sumptibus ad id sufficientissimis congestis. Cumq; id innotuisset, confluerunt ex terra Sinear varii artificii homines, qui operam suam offerrent. Dabat Politia fabros lignarios. Curia lapicidas, Philosophia arcularios, Philologia rectores, Jurisprudentia camentarios, Medicina figulos, Theologia vitriarios. Dabat Aula fusores tormentorum, Forum fabros ferrarios, Castra fabros ahennarios, Civitas laterarios, Officina statuarios, nec deerat vel varietas, vel numerus ad erigendam memorabilem aliquam structuram. Cærum cum jam opus ipsum aggrediundum esset, deerant operarii. Nam quotquot convenerunt, non alluevissent laboribus dicebant; sed operarum fuisse præfectos. Unde delineationibus, & schematis occupabantur iis tam diversis, tam dissonis, ut temporis nihil fuerit satis, eaq; tanto æstimabantur ut thesaurus ille non suffecturus crederetur. Tum irritata Respublica & desperabunda: Ite omnes, inquit, in rem pessimam: malo quippe operarios centum & Archire-

ctum

Etum unum, quàm mille Architectos cum unico operario.

35. PALLAS.

Pallas cum inter deambulandū, libellum quendam seriò evolveret, literatorem habuit ob-
vium, cui id visum ridiculum, quod armatam
nuper conspexisset. Hem, inquit, quid tibi cum
literis & libris? Illa obstupescens barbæ infan-
tiam, nunquam sordidius habitæ sunt literæ,
ait, quàm apud te; nunquam liberalius, quàm
apud me: tibi enim meri sunt bajuli sive faquini,
qui vocabularia comportent, mihi iudices, qui
terrena cælicaq; omnia dijudicent. Tum ca-
sula ingenii tui quàm angusta est, quàm curtæ
supellectilis, quàm araneorum telis & pulvere
obsita? Mihi & contemplationis palatium, &
actionum prædia, & inventionum silvæ sunt,
quibus hospites meos magnificè soleo excipere.
Si nescis aut dubitas, quare ex Scaligeris, Dou-
fis, Ranzoviis, Huttonis, Braheis, Moræis,
Thuanis, Welfaris, Enenckeliis, quos è magno
numero tibi nomino. Reges autem & Princi-
pices jam omitram, ut interrogas, ane apud
me minus lautè vixerint, ane tuam famelicam
morositatem concupiverint? Tu itaq; posthac
ex me discas, Summæ nobilitati cum summa e-
ruditione optimè convenire, ac per multum
interesse, literæ in animam ge-
nerosam, an abjectam
incidant.

36. PAUPERITAS.

A Vt arcia eum solenni die donaria amicis distribuisse, aliis alia, his potentiam, illis sapientiam, aliquibus vires, multis opes, nonnullis Famam, unam paupertatem visa est diutius suspendisse, denique, quod in fundo erat, omne ei adjecit. Quæ illa hilari vultu accipiens, actis pro more gratis abiit, nec sua munera ostendit. Quæsitum inter sophos, ecquid nacta fuisset, alii opificium, alii laborem, alii spem, divinavere. Sed illa solito hilarior & securior facilè has conjecturas elusit. Ambulabat enim securè per sacra prophanaq; conclavia & nullius ceremoniis, sumptibus nullis astringebatur. Deinde mensæ adhibita, omnia avidè & cum voluptate depascebat, nulla superstitiosa civilitate impedita. Deniq; vitæ dimidium requiescebat somno tanta confidentia captato, tanta perennitate traducto, ut Mundi hujus anxiis & scrupulosis fuerit miraculo. Hæc ubi Socrates curiosè annotasset, nonne colligitis paupertati libertatem, appetitum & somnum dono data esse? quæ quia nobis defunt. inter mera vincula, nauseam & vigiliis vivendum est.

37. PEREGRINATIO.

Peregrinatio, quod mirè orbis terreni intuitu esset accensa, nihil prius habuit, quam iter aliquod cyclicum instituere. Id audientes Christophorus Columbus, Americus Vespucius, Ferdinandus Magellanus, Franciscus Draco,

Thomas Candisus, Olivarius Anortius, tum Sebastianus Delcannus, Franciscus Piccarus, Ferdin. Alanagrus. Hugo Villobeius, & alii orbis inventores, expugnatoresq; experti viarum tædia & pericula. id unum egere, ut à stolido proposito averterent: Esse quippe jam omnia cum liris, tum pictura prodita, neq; tantum differre Novum à Veteri mundo, ut insanis sumptibus, & animæ dispendio sint conferenda. Illa verò hanc humani ingenii excellentiam eos invidere, & orbis pulcherrimi integram imaginem suppressere velle fata, quam primum Phantasiæ nave conscensa æquor tentavit, emensisq; Oceani latissimis, infidissimisq; spatiis, terram Australem hætenus incognitam appetiit. Ibi reperta Crapula & Hambronia, yronia, & Setenea, Viraginia, & Nabalonia, Moronia, & Guotiscapha, Lavernia & Suffrinia, terris populosissimis, & ad Europæ modum, legibus, consuetudinibus, moribus, ceremoniis cultuq; institutis, cum tam difficilimæ indagationis præniheret, & neglectorum monitorum puderet. Læcæ tandem nave in Patriam rediit, hac una confessione carè emptâ, Mundum quidem nō plane alterum & eundem, nuspiā tamen bonum esse.

38. PRACTICA.

PRACTICA cum bono publico bellum post simulatam diu amicitiam, indixisset, milites non quotquot confluebant, sed arcano delectu conscribebat. Nec enim animosus quisquam, sed subdolus: non sonorus, sed sibilans;

non erectus, sed repens, & uno verbo, abjectissimi pectoris quisque admittrebat. Quæsitum ex illis in tenebrosâ caveâ: An scirent immunitatibus subditorum quintam essentiam extrahere, an ollas sacras deipumare, an ex peccatis pinguiorum aurum tacite conflare, an liberas Civium alas proditionis visco illinire, an inventiones prodigalitatæ suppeditare, an cuprum album, pro argento expendere, an loquaculis os obstruere, an voluntatis Divinæ vinum cum Mundi consuetudinum aquâ diluere; denique, an supremum iudicium declinare possent? Quales cum opinione plures in cryptâ illâ approbati & bonæ gratiæ sacramento armati, tum sigilli testimonio honorati essent, quæsitâ ab intimis Practica, ubi aciem instruere, & explicare phalangem vellet, risit illa intimè, & , satis mihi esto, ait singulos & separatos in officiorum diversorum statione stare.

39. P R A E B E N D A.

VAcabat olim pinguis aliqua præbenda: quod ut, nondum frigido cadavere, innotuit, plurimos, pessimo exemplo, excitavit. Accurrit primus cum munusculis, & emptam voluit: Alius quod Diœceseos Metropoli hætenus servilisset, eam sibi deberi credidit. Tertiarius præclari generis spem in Parentes cognatosque suos posuit. Quartus secretum aliquod Chymicum, quod aperire vellet, jactitavit. Quintus intercessionem tum aliorum, tum ipsius loci attulit. Sextus pupillus Patri succedere

dere & suorum pauperiem sublevare voluit. Septimus jam diu promissis lactatus, & domesticâ angustia pressus se tandem exaudiri petiit. Octavus eruditione pollens, locum, ubi se explicet, poposcit. Nonus ex conjugio affinis, Uxorem legatam misit. Decimus, alibi profugus, Exilii miseriam interposuit. Undecimus commutationem obtulit, quod cum suis sibi minus bene conveniret. Duodecimus haud comparuit ipse, nec operam obtulit; sed ab aliis laudatus, quod vigilanter, patienter, laboriosè, sobriè, fervidè & liberaliter gregem Christi jam multis annis rexisset, familiarum suarum honestè præfuisse, illicitas usuras, & infames negotiationes abhorruisset, indeq; famâ, quàm nummis; cruce, quàm argenteis poculis esset opulentior, atque huic Divina Vocatio Ecclesiam Dei cum benedictionis voto commisit. Quod ut publicum est, quidam obstupescens: Nunc tandem juvat Deo integro corde servire.

40. PROSCRIPTVS.

ERat ex malè contentorum castris aliquid liberius emissum, quo de soluto iniquius stipendio, de Ducum & præfectorum malignitate, de dissolutionis deformitate, & gregarii militis erubescendâ conditione, querelæ continebantur in consilio æquanimorum discutendæ. Ea res mali exempli credita, & non tam remonstrantium multitudo, quàm belli scriptor exosus, indeq; curiosè inquisitus cum nuppiam praderetur, pretium capiti, qui vivum aut

mortuum afferret, est impositum; Proscriptio etiam dira & tragica undiq; affixa, ut detestabilis & humani generis perniciēs, disciplinæq; omnis dissolutor haberetur. At Philippus Mar-nipius, Aldegondia Dominus, hanc inclementiam improbavit, & ad impatientes Veritatis conversus: Quæ hæc, inquit æquitas est, Publicam vocem, privata colloquia, singulorum querelas, deniq; ipsam tei evidentiam, & vestram conscientiam, & æquissimorum murmur, uni imputari. Vicit Aldegondius, & suspicionis inquisitionem impedivit.

41. R E L I G I O.

EXultabat Religio ob senium suum, & artus suos etiamnum vegetos, faciem nondum rugosam ostendebat. Tum Devotio fortè præteriens, cum esset ex animo gratulata: Est equidem mea soror, quod gaudeas; est etiam, quod tristeris. Nam post tot hostiles conatus te superesse, id mirum, esse verò te ejus, ut quondam vivacitatis id noli tibi credere. Tunc enim poteras increpare magnates, qui id nunc minime ferunt, & alere egenos, qui nunc efuriunt, & dare leges, quæ jam sordidissimo quiq; excutit, & imperare Philosophiæ, quæ nunc dominium affectat & commovere plebem, quæ nunc obri-guit, & repræsentare Deum, cujus nunc vix reverentia superest; & debellare Satanam, cujus satellis omnia sunt plena. Suspiravit ad hæc Religio, &, mea Soror ait, quàm me dejecisti? Tum Devotio: confide, & repete, quantula an-

te centenos annos fueris, quanta brevità Deo facta sis; qui idem si pristinas illas vires, quod facile potest, reddiderit, tum demum serio in Domino exultabimus.

42. SECTAE.

DOluit Ecclesiae, inter tantas AntiChristi infidias ac vires ingenia fratrum contra se mutuo facillimè incitari, & crescentibus odiis in infauſta Philippistarum, Majoristarum, Anomorum, Elaccianorum, Ubiquitistarum, Brentianorum, Osiandrinorum, Sturmianorum, Huberianorum, Schekianorum, disciendi, populo hinc inde magna offensione distracto. Itaque negotium dedit Georgio Casſandro, Philippo Melanchthoni, Martino Bucero, & Jacobo Andreae, viris eruditis, & moderatis, ut convocatis partibus, quæ dubia, explicarent, quæ dura, mitigarent, quæ infolida, corrigerent: quæ odiosa, sepelirent. Paruerunt illi, & insigni patientiâ clamores utrinque & iurgia audiverunt: at cum reconciliandi essent, & utrinque quædam dimittenda, mirum dictu, quam acerbè singuli propè in Pacificatores insurrexerint. Ac tum paruit, Ambitionis potius, & eruditionis certamina esse, quam Religionis, & appellationes istas non tam queri, quam imponi, quæ primum duræ, post, cum applausum impetrarunt, gloriosæ habeantur. Ita cum frustra dirigendis capitibus laborarent, id tandem effectum, ut quibus

bus modestia cum pietate curæ esset, sub verbi Dei Concordiæ formulâ convenirent.

43. SINGULARIS.

Indulgentia, femina superstitiosa, puellum pepererat, quem Singularem appellari voluit. Eum cum Quinta essentia ablactasset, & novis machinis docuisset ingredi, Voluit supra communem Mortalitatis sortem & educatum & institutum. Itaque conductus coquus, qui ex meris destillaris cibos pararet; tum morum Magister qui ex Microcosmo, & arcanis Reipublicarum puerum formaret; & Præceptor sive a literis, qui novis præceptis, novâ methodo, & per abbreviaturas, tum imagines erudiret; & Mystra qui per revelationes atque Prophetias ad Divinam conversationem elevarêt: denique additus confabulator, qui per otium Mundi ceremoniarum & humanæ fabulæ gestuum commonefaceret. Et hæcenus quidem montes parturiebant. Cæterum cum jam in Reipublicæ lucem illa perfectionis Idea producenda esset, erepit animalculum corpore Sphinx, oculis noctuæ, gestibus Simiæ, lingua Psittaci, corde leporis, auriculis asini.

Risit Plurale, ut vidit, &, Quam, inquit, præstitisset, hunc inter meos fuisse factum hominem?

44. TALIO.

Lis inter fucos & scarabeos his diebus acriter agitata est. Fuci querebantur pulsos se videnter alveis, quos aliquot centum annis pacifice possederint. Scarabei, ignavum pecus accusabant, quod fiores depaverit, melle sit luxuratum nullo suo labore, nullo aliorum usu, & murmure fuisse vicinitali molestum, aculeis formidabile. Quæsi fuci, quando, à quibus & quo jure alveos accepérunt, responderunt multis retro seculis inhabitasse apes, imbecille insecti genus, & laborum strepitu intolerabile. Id jure belli, & compositione expulsum locum dedisse fucis usq; ad Scarabæorum violentiam. Tum scarabei: Laudamus, inquit, confessionem vestram, nempe nos apum innocentiam & injuriam vindicavimus. Ergò ne, subiciebant inquisitores, ad Apes redit alveorum possessio, & mella sunt restituta? Haud ita respondent Scarabei: sed hoc laborum & reformationis est pretium, ut, quod iniquæ prædæ repertum est, nobis cedat. Tum senior quidam: Hoc vobis, inquit, affirmo, non defuturos aliquando vestræ reformationis reformatores.

45. THRASO.

Venerat in forum sumptuosus Agyrta, & magno tubicinum clangore ad contemplandas & emendas admirabiles medicinas suas homines convocaverat. Erant autem pictæ

pyxides cum speciosissimis titulis, Christiano-cabalicum, Divino-Magicum, Phicochymicum, Terrium Catholicon, Halleluj-lah, Chaos Magnesiæ, Pyramis Triumphalis, bonum Macrocosmicon, Arx primaterialis, Antrum Naturæ, Gymnasium Universale, Porta Sapientiæ, Speculum legis, Oratoriolaboratorium, rejectio binarii, & similia Orbimperipotentificuncta, undiquoquo versum bombitarentarantia, verbocinatoria, &c. Quæ cum multos allicerent, nummosq; elicerent, quod plurima pollicerentur, tamen quibuscunque vendiderat. graviter injunxit, neutiquam aperirent: Esse enim hanc mysticam Catholici vim, ut clausum per transpirationem operetur, ad apertum expiret. Non cohibuit tamen curiosum unum & alterum, qui cum capitis, ut ille agebat, & sumptuum dispendio pyxidem suam aperiret. Eam plane vacuum, nec ullius medicinæ vestigia reperit, itaque in forum recurrens, & de fraude ex postulans, mox improbris reliquis, ut suas inspicerent, animatis, deprehenso ubique dolo, & clamore in impostorem suborto, ille nihil commotus. Hoc, inquit, secretorum secretissimum est, res meas nisi filiis disciplinæ invisibiles esse, tactiles ex millibus vix uni.

46. TRIUMPHVS.

Opera pretium est scire, quo triumpho Tyrannus post devictos innocentes urbem Babylonem ingressus sit. Dies erat homicidio

facta, cum obviam processit Politicorum turba
 pretextata, prælatis Druidum, & Assassinatorum
 imaginibus. Tum primum advenere noctis
 Sanbartholomæanz, concionis vastiæ, spec-
 tacula Valedolienfis species contis elevata, &
 Pegmata Albani prægesta. Dein spolia inno-
 centum, conscientia, sacramenta, verbum, &
 vasa innocuo cruore plena ostentata. Mox An-
 tichristi dona, & infernales Coronæ sublimes
 monstratz. Post acti obviam greges, & co-
 lumbarum caveæ prælatæ. Subsequebantur hi-
 storiarum tubicines & munimentorum tympa-
 na, magno strepitu mendacium resonantes.
 Tunc animosi Leones, pervigiles canes, labo-
 riosi tauri, obsequentes equi Deæ Meticulosita-
 ti immolandi adducebantur. Exinde de tyran-
 nide optimè meriti, Cordubenses, Lotharingi,
 Atrebatenses, & magno numero alii truculento
 vultu se ingerebant, minio picti: post quas tra-
 hebantur captivi bini & bini, Devotio cum ju-
 dicio, Libertas cum honestate, victus cum æ-
 qualitate, Scientia cum liberalitate. Inde ince-
 debant victoris honorati Ratio status, Interes-
 se, Exlex, voluntas, consuetudo, Vis, purpurati
 omnes, & buxo coronati. Succedebant adula-
 torum, Lenonum, artificum cytharædi, ac mox
 servitii, atq; consensus lictores. Ipse demum
 immanis & multimembris Princeps humano
 sanguine ebrius, toga Atheismi amictus, æter-
 nâ infamiâ coronatus, sublimi busto insidens à
 tigridibus vehabatur, circumfusus publico
 odio, mandatis, proscriptionibus, exactioni-

bus: quem sequebantur fraudum, inventionum, simulationum hypocriticos liberos, Quo ordine cum in Cruditatis Capitolium ascendisset, misilibus licentiæ & libidinis undique projectis, & acclamationibus hæreson exceptis, sacrificio Martyrii peracto, & Epulo prædarum exhibito, nefandus ille triumphus finitus est.

47. T Y P O G R A P H I A.

I Am diu conquesta erat tota vicinitas, Typographiam ædibus suis alere inutile & pestilens ex otiosis, nugivendis, curiosis, hæreticis, Machiavellistis contubernium: id quia & urbi indecorum, ira non absq; periculo & prodicionis metu esse. At Typographia, quod Urbis summi sacros, tum prophanos Principes convivæ identidem haberet, & ex variis terræ partibus hospites exciperet, prævalebat gratiâ, & faciliè hos susurros neglexerat: Orabat autem interdum vicinos, non succenserent ipsi, aut imputarent, si inter tot bonos aliqui mali ex fece hominem attraherentur. Sed non evitavit, quin publicè fuerit respondendum: Itaque se excusare, vel emendare, cujus accusaretur, iussa: Excusare me poterant, inquit, tot in urbem nostram merita, ut, quando ea vilescunt, nihil est quàm emendatum hoc, quicquid est, velim, faciamq; id lubens, cum Aulam absq; equisonibus, & castra absq; prostibulis, & Curiam absq; munusculis, & Academiam absq; fabulis, & Civitatem absq; dissolutis, & rus absq; fraudibus videro. Ita bona cum venia domum rediit.

48. VIRGINITAS.

Sanctus quidam Pater tale quid commentus est, Diabolum quadam die cogitasse de uxore ducendâ, & filiabus procreandis, quas maritaret, ut elatos & malos homines ita secum ad inferos detraheret. Duxit ergo injustitiam, ac filias 7. genuit. Prima Arrogantia erat, quam maritavit Nobilibus & magnis hominibus. Secunda, Avaritia & sordes, quam vulgò maritam dedit. Tertia Falsitas & fraus, quam agricolis conjunxit. Quarta Invidia & Æmulatio: eam opificibus uxorem dedit. Quinta Hypocrisis erat, & cum Ecclesiasticis eam vivere voluit. Sexta Elatio & Superbia: hanc & ad foemineum sexum amandavit. Septima Scottatio erat: eam nemini uni collocare voluit; sed domi suæ vivere, & esse meretricem, ut, quicumq; hominum cum appereret, ibi inveniret. Tum juvenum quidam: Hic demum præstabit, cælibem esse, neq; cum feminis pollui; sed illibatam servare. Agno virginitatem, ac sequi, quocunq; vadat.

49. VIRTUS GERMANA.

Nobilis quidam, ex Majorum pietate, disciplina & Oeconomia, divitiis passim celebris, paucis annis res suas decoxerat. Cumq; iret mendicatum, in Germanam virtutem forte incidit. Ea accuratius hominem intuita: Nonne tu, inquit, Pandorus ille es, quo vix terra nostra habuit felitiorem? Ille, *Fumus* respondit, *Frax*. Tum hæc: Equis te, ait,

perdidit? Nec enim vel hæresis, vel Mars, vel E-
rinny's, vel sterilitas, quod quidem audiverim,
populavere? At ille cum rubore: Amicorum,
respondit, conciliabulum, institor, coquus, Lu-
dio, artifex, Guatho, ac nescio quis alius. Sed
virtus: Anne tibi, ait, Mater familias fuit, an mo-
nitores, an liberi sunt? Utiq;, inquit hic: sed il-
lius parsimoniam sprevi, horum consilia subau-
divi, liberorum salutem neglexi. At erat, inquit
Virtus, quod amiculis tuis dares, & supererant,
si rectè opes tuas computavi? Vah nescis tu, re-
spondit Pandorus, quam carè hodie vivatur,
postquam exoticis utendum est? Tunc Ger-
mana virtus exandescens: Cato, inquit, pessimam
Rempublicam dixit, ubi piscis carius ve-
niret, quam taurus: at nunc si pretia rerum
cum antiquis conferas, si luxum præsentem
cum parsimonia veterum, non mirum est, mul-
tos exarescere, hoc potius mirum, aliquos fronde-
scere posse.

50. ZODIACVS VITAE.

EXoraverat Christianus Justitiæ Solem, ut,
dum Orbem Ecclesiæ circumiret, comitem
se in viâ beatæ Eclipticæ, admitteret. Cumq;
irent, primum inciderunt in *Arietem Liberali-*
tatis, cujus vellus & ipsi sufficiebant, & la-
nam cum proximo communicabat: Deinde in
Taurum Laboris, cujus ministerio functionis
terra oraretur; Mox in *Geminos Charitatis*,
qua conversario vitæ redderetur tranquilla;
inde in *Cancrum Resipiscentiæ*, qui retrogredi
pecca-

peccatores & in crustare molles doceret; Post in *Leonem fidei*, cujus robore & magnanimitate presentia frangerentur. Proxime in *virginem probata & casta vita*, quæ moribus imperaret: Porro in *Libram Æquanimittatis*, quo judicium & dorsum formaretur: Ultra in *Scorpium* Antidoti contra venena & ictus Mundi; insuper in *Sagittarium*, qui ad Cœli scopum cordis oris-que sagittis collimaret: postea in *Capricornum* Resistentiæ & luctæ carnalis, qua miles Dei armaretur: Paulo post in *Aquarium*, cujus sacro liquore universum vitæ curriculum à sordibus humanis ablueretur. Denique in *Pisces*, mundani maris incolas, quæ inter tot cetuum & luporum rictus, declinandi ambages, & securitatis littora edocerent. Hæc cum vidisset Christianus, & exoptato spectaculo esset abreptus, designatus Terram: O Sol meus, dixit, utinam sic ætatem meam tecum terras ambire liceat!



N 7

APO-

APOLOGORUM

CHRISTIANORUM Manipulus Sextus.

Seneca.

*Nem dicam ex qua mores aestimas nostros: vix
invenies, qui possit aperto ostio vivere. In-
nitores conscientia nostra, non superbia
opposuit. Sic vivimus, ut deprehendi sit,
subito aspici. Quid autem prodest reconde-
re se, & oculos hominum, auresq; vitare?
Bona conscientia turbam aduocat, mala
etiam in solitudine anxia & sollicita est.
Si honesta sunt quae facis, omnes sciant: si
turpia, quid refert neminem scire cum tu
scias; O te miserum si contemnis hunc te-
stem.*

I. ACADEMIA.



UM *Respublica* in *Academiam* nuper incidisset, commoto vultu & minitabunda sic est eam allocuta: Egregium verò tu mihi Magistrum submisisti, cui res meas curandas committerem! cum rubore respondens *Academia*: Bona verba, inquit: nempe qui tibi serviant, posthac *Prometheus* finger, aut *Vulcanus* fabricabit, aut *Jupiter* cerebro concipiet. Sed *Respublica* vix ab injuria sibi temperans: Hem eruditionis ideam! ait. Jussi Philosophum tuum numerare, non potuit: jussi mensurare, non potuit: jussi ponderare, non potuit: jussi ratiocinari, non potuit: jussi tandem legere ac scribere, non potuit, denique factus est nescire cœlum, & ignorare terram. Pessimo equidem fato, respondit *Academia*, in hunc incidisti, cum centum alii tibi egregiè satisfecisset. Nempe diplomati credidi, subjecit illa, quod Magistrum testabatur. Aberrasti, mea *Respublica*, inquit *Academia*: nam ut fortunæ munera, ita eruditionis testimonia missilia sunt. Tum illa in cachinnum soluta: Hæc jam primum, inquit, disco, post decem studiorum annos, & sumptuum talentum, & lectionū struem, & testimonii sacramentum, & renunciationis strepitus, & togæ Philosophicę venerabilitatem querendum ex tuis. an aliquid dixerint. At *Academia* hilarior facta: Quid mirum, inquit, cum vendo Ma-

gistros Doctoresvé, esse aliquos, quos donodem in auctuarium? Hæc verò auctuaria, respondit illa, non minoris veniunt. Itaque arcannum aliquod tuum subesse oportet. Habent enim illi tui hoc cum DEO commune, quòd non, quid sint, sed quid non sint, definiri possint.

2. ARMINIUS.

I Ac. *Arminius*, homo integer, urbana pertusus, prædiolum sibi in Philanthropiæ Divinæ aguis extruxerat, ad quem consuebant amici, salendi temporis animo. Id ægrè intuita *Invidas*, & nescio quæ, conventicula suspicata, impetravit ab *Importunitate*, eâ re ut civibus interdiceretur. At illi sæpius etiam & numerosius excurre, denique ædes suas Arminii prædio addere, ac villam non contemnendam facere non sunt veriti. Id exemplum secuti, mox plures alii. Opione citius oppidum succrevit: quod in securitatem muro & fossis fuit muniendum. Conspicatus novam urbem suam Arminius, & admiratus: Testor DEUM, inquit, nunquam tale quid mihi in mentem venisset, sed gratias agamus *Importunitati*, quæ, ut olim Reuchlinum, Erasimum, Lutherum, & alios athletas stimulavit, & ad fastigia rerum evertit; ita nobis intempestivo & cæco zelo, hanc novæ civitatis necessitatem intulit, ubi de *Divina in nos Voluntate* mitiora, & Scripturæ analogia magis exaudire valeamus.

3. ATHE-

3. ATHEISMVS.

A *Theismus*, cui igni atque aqua interdictum credebatur, nuper deprehensus regio planè amictu & phaleratus, atque à *Simplicitate*, interrogatus: Qua fiducia auderet lucem intueri Diis hominibusque invisus? respondit publica approbatione. Quid enim porro lateat, qui tot munitulis quotidie ditescat. Accipere enim ab aula crapulam & blasphemiam, à curia dolos & avaritiam, ab Ecclesia somnum, & consensum, ab Academia mendacium & vanitatem, à foro visum & disparitatem, à nobilitate insolentiam & licentiam, à plebe libidinem & stuporem, ab omnibus larvam & ventrem, atque sic ingentes contrà Deum, contra Scripturam, contra animam, contra naturam opes colligere: ut metuendum non sit, ut legibus illis frigidissime adhibitis expellatur. Hæc ut audit *Simplitas*, ingemuit: & O tolerabilia illa tempora, cum mussitaret id *Impietas*, quod jam pleno ore ejecit!

4. BARBARIES.

I Rritaverat aliquis *Barbariem*: illa sumpto venenato filo sui encomium coacervavit, & Rectorionem inscripsit, rara sub muta concertatione posse inclarescere Sed cum & inimicus monstrum dedignaretur, & amicorum ejus puderet, undique neglectum est. Rediit ergo ad matrem multum plorans, ac situm olens: quæ, ut vidit, dolore convulsa: Abi, inquit, filiule, ad pedi-

culi, calvitici, podagrae laudes, & cum iis inter ingenii lusus ævum beatè degitò. Paruit missellus: sed vix pedem ludicrorum ædibus intulerat, cum sibilis aculeisque Satyricorum omnia perstriperent, ac Diogenes quidem baculo correpto, capitiq̃ aliquoties illiso: Quid, tu tescicū pecus, & fellis amphora, inter jocos & sales verfaberis? alibi, vel ingenti malo mactabere. Hæc audiens cum retro pelleretur: Eheu, inquit, ergo ego nec amicum habeo, nec inimicū. Cumque ira æstuans & furpre cæcus procurrisset, incidit in fatalem lapidem, & in terram prolapsus crepuit, nec auditus est aliud moriens proloqui, quam *Qualis artifex pereo.*

5. BILĒAMI ASINA.

Bilēami, mali Prophetæ. *Asina* inter cœlestes imagines locum impetraverat in Cancrī fide-re; id haud æquabiliter à literatis acceptum (qui post ineptam, an ineptiæ depositionem ab hoc animali non secus, ac Judæi à porcis, abhorrent) & dicterii est perstrictum, At *Ecclesia*, cum id rescivisset, mirè in *asinam* propensa: Quas vobis, inquit, vultis imagines? An Noachi corvum, Samsōnis vulpes, Davidis leonem, Roboami scorpiones, Elisæi ursos, Babelis draconem? Et hæc *asina*, quæ Synagogam & Antichristū invitavit cum Dominū avertari hoc iter, & flammam minitari vidisset, cessit Deo, ob id duriter legib. & interdictis habita: donec, volente Numine, lingua soluta, & cæcitas simul ac iniquitas

in scissori

inseffori exprobrata est. Quid enim non tulit? Nonne Ægypti lateres, Babylonis buccinas, Romanorum census, Pontificis bullas, Aristotelis retia? ut lapides denique loqui, si parum est affinas, necesse fuerit. Hæc cum audivissent lis-ratores, obmutuerunt; at non sine stomacho. Tum *Ecclesia*: Heus, quia hæc vocalis *Asina* vobis tædio, conducite vobis mutas; sed eâ lege, quam Fridericus Ænobarbus quondam devictis Mediolanensibus imposuit.

6. CALENDARIVM PER- petuum.

A N N O à deserto D E O 5579. repudiato Chri-sto 1619. imperante Antichristo, Indictione decimâ, Aureo numero V I X, Cyclò Solari binario, litera Dominicali A h. ad elevationem ur-bis Babylon Domini anni reperti sunt Tyrannis & Sophistica: *Annipartes* ambitio, libido, crapula, avaritia, Luminarium defectus, hæresis & impietas, Philosophiæ & Barbariei vicissitudo, Bacchanalia dodecamestria, Abelis & Caini oppositio perpetua, Herodis & Pilati conjunctio frequens, Trigonus Sathanæ, Mundi & Carnis haud rarus, Quadratus Monarchiarum formidabilis; à capite Draconis multæ minæ, à caudâ Jesuiticâ vix minores: pestis voraginis sæva, famēs Verbi D E I dura, bellum lucis & tenebrarū funestum, ventus vertiginis insoliti, grandines persecutionum intolerabiles, siccitates cordium noxiæ, sterilitas charitatis luctuosa, sanitatis spes nulla, morborum examinana numerosa, mortis

mini-

ministerium assiduum, malorum fodina imper-
scrutabiles, Christianorum robur insuperabile.

7 CATALOGVS HAERE- ticorum.

Diebus canicularibus ab amplissimo *Hypocri-
tarum Senatu* decreta est proscripcio & abo-
litio *librorum Hæreticorum*. Itaque prius è li-
gneo podio ad id in foro erecto *Catalogus libro-
rum prohibitorum & pestiferorum* recitatus: de-
in, pyra accensa, magno applausu omnes sunt
combusti. Fuere autem inter illos, quantum me-
morizæ subvenit, *De rationibus Principum De or-
rendendis, De elusione consiliorum Achitophelis,
De immunitate maledictionum Rabsacii, De con-
suetudinis revelationibus Doegi, De sublimatione
Hamani, De loquacitate Iohannis Baptista, De
lapideis argumentis contra Stephanum, De pollu-
tione & colliquescencia Hypocritarum, De
connubio fidei & charitatis, De aequalitate Chri-
stianorum honorum & bonorum, De bono pauper-
tatis Christi, De studioforum sumptibus defalcandis,
De astimatione humani sanguinis & sudoris,
De Medicina laboriosa temperantia, De curricu-
lo & lucta Ecclesia, De lubricitate & erroribus
humanae rationis, De neglectu verarum scientia-
rum, De amphitheatro humana fabula, De strate-
gematicis Antichristi, &c qui omnes, quod pa-
radoxum essent, & methodo carerent, aboliti sunt.
Cum quidam astans, qui fortè Biblia in sinu ge-
rebat: **Quin etiam hæc comburunt? inquit;***

ex quibus talia ingrara omnia & invisa hausta sunt.

8. CIVILITAS.

Audierat *Civilitas Rusticum*, innoxiiis manibus ad cœlos sublati, voventem: *O, DEVS, tolle me mihi, da me tibi; da te mihi, tolle me tibi.* Tum propius accedens: Non te pūdet, inquit, insulse, *DEUM*, supremum illum Monarcham, tam in urbanè alloqui? Quomodo ergo respondit *Rusticus*. Et *Civilitas*: Nonné *DEUM* singulari numero compellasti, ait, quasi tui aliquem. *Da, Tolle?* Et *Rusticus*: nempe sic edoctus sum: sic *Pater noster* nobis Christus præscripsit. Vah ineptule! ait ille: illo tempore ita quidem licebat: nunc ut alia sunt secula; ita decoris alia observatio. Nam & Regibus, & summis viris non is tum honos habebatur, qui nunc scribis, & famulis, & mulionibus. Itaq; injurius in Deum maximè es, si honores ejus post omnium hominum reverentiam velis intermissos. Sed *Rusticus*: *DEUM*, inquit, dum vixero, humiliter honorabo, nec tamen *Pater noster* unquam mutavero. Quod ad Civilitatem tuam attinet. longo usu didici, postquam singularis fides, singularis clementia, singularis dignitas, singularis excellentia, singularis generositas, singularis reverentia, singularis nobilitas, singularis humanitas defuerunt, multas quidem & plures numero successisse minutas, nullas notabiles.

9. CONSVETUDO.

Consuetudo, cum in fidem sub juramenti sacramento plurimos accipeter, magno id egit Zelo, & fronte planè corrugata. Jurabant *sacri*, Fidei puritatem, vitæ exemplum; jurabant *justi*, judicii æqualitatem, munerum nauseam; *Vigiles* libertatis curam, luxus odium; *Sapientes* scientiarum fœdinas, otii exilium; *Historici* juvenutis æstimationem, posteritatis usum; *Politici*, optimi selectum, pessimi præscriptionem; *Labo- rantes* vitæ commoda, curiositatis contemptum; *Mulieres* obedientiæ delicias, linguæ silentium; &c. Et res habebatur momenti maximi, tranquillitatis perfectissimæ. Inter eos verò *Simplicius* quidam in id juraverat, nolle se ferre Divini Verbi contemptum, vitiorum torrentes, Dei blasphemiam, deniq; etiam salarii sui diminutionem. Id postremum cum arctius adhæsisset, & primum omnium *Quæstorum* improbitati ac durtiei occurreret, ille sacramenti nimium observans ad Legislatores suos recurrit. &, quam iniquè haberetur, multis verbis est conquestus, nullo dubio hanc violationem suæ integritatis magna severitate vindicandam. At illi, cum risu propè corruissent: Credidistine, inquirunt, ineptule, hanc rem serio agi?

10. DIPLOIS.

Hypocrita, cum in tabernam vestiariam descendisset, petiit palliū: qualia cum multa essent, allata, nullum placuit. Volebat autem ejusmodi, quod

quod ex uno eodemq; panno una parte album, altera nigrum esset, & utraque posset circumvolui. Admiratus *institor*, quid sibi vellet hæc Verumni vestis, & virum bonum ex facie & mansuetudine judicans: Quis ille, o bone, ait, qui nuncius vestis vicissitudines quærit? Tum hic leniter & capite demisso arridens: Simplicissime homo, nescis, quo ævo; inter quos degas? Nam si eodem vultu esse volueris, periisti. Nescis tu, aliud pallium sumendum pro sugestu, aliud extra Ecclesiam? & aliud in curia, aliud extra cancellos? & aliud ad pulpitum, aliud extra auditorium? & aliud in ædibus, aliud extra focos? denique, prout in hominem incideris, vertendum esse pallium? Nisi enim eodem ore orare & blasphemare, eadem bucca buccinare, & sibilare, eadem lingua lingere & pungere, eodem spiritu spirare & respirare possis, nullus his quidem terris tui usus est. Tum *institor*, vir candidus: Quod si te atrum, inquit, Diabolus abripiat, equis albedinis erit usus?

II. DISSIMVLATIO.

PRæviderant loci alicujus *Astrologi*, magnam imminere patriæ *suæ rationis perturbationem* ex infelici astrorum concursu vel inauspicata constellatione: itaque, inde discedentes eodem consilio sibi sanam mentem servare, & afflictis civibus reddere sunt conati. Nam cum præterisset Planetarum vis stultifica, reversi sapientes ex ætissimis præceptis pristinos rationabiles mores, consuetudines, habitus, victus, studiaq;

revocare, & sanare fanaticos homines satēgere: at illi tanto furore contrā insurrexere, ut *sapientibus* vix vita superfuerit, nec aliā conditione, quam ut *stultorum* mores exacte imitarentur. Exinde sapientiam suam occultare, nec, nisi clanculum, inter se de ea conferre; foris verò applaudere, tripudiare, nugari, & stultissimo cuique velut Reipublicæ primario, sese submittere, ejusdemque actiones omnes ineptissimas pleno ore collaudare habuerunt necesse.

12. EXCOMMUNICATIO.

Excommunicatio, quæ in Ecclesiæ terra censoris officium gesserat, Regibus quondam formidabilis, cum rigidius aliquoties, quam par erat, egisset, increpara, paulò post plerisque habitata est despiciatui: unde, introducta dissolutione, blasphemare, mœchari, inebriari, deprædari impunè licebat, nec quicquam inclamante & exprobrante Excommunicatione: Et jus civitatis Christianæ promiscue dabatur, quicumque nomen civis profiteretur, quātumvis legibus omnibus oppositus. Si quem forte carceribus coercere conabatur, vel effractis repagulis, vel ereptā vel denique surrepta clave, facile liberabatur. Itaque ad *Syncretismum* re delatā, cum illa imminutam suā auctoritatem, prostiturum clavigeræ munus conquereretur; hi fœminam morosam, scrupulosā, & moræ omnis impatientem accusarent, minas etiam, nisi cohiberetur, adderent: judices veriri, ne salva Excommunicatione, cives plerique vel insurgerent, vel aufugerent, re omni pensitata,

decreverunt, videri e re civitatis, ut, retento salario, unicam syllabam nominis dimitteret, & post hac cum civibus *communis* arer.

13. FRATERNITAS.

F *Fraternitas* illa admirabilis, quæ per Europam Comædias agere solet, cum Eleutheropolim nuper, invito etiam *Libanio*, se contulisset. ac ex more, per plateas inflatis buccinis, spectatores convocasset, multos equidem excitavit, & variæ fortis; primum quidem *bonos* aliquos, qui, *σφάλματα* humanæ fabulæ annotantes ac pertæsi, aliquod lenimentum quæsiwere. Dein *decoctores* sive eruditionis sive nummorum, ut suæ miseriæ solatium acciperent. Postea infelices *Chymicos*, qui Naturam omnem fodicâtes, nec nisi ilippientes & claudicantes redditi, hic suave aliquod somnium sibi conciliare fategère. Sed & *Podagrici* & desperatorum morborum alii, temporis & dolorum fallimendum sunt aucupati. Denique *impostores* quam plurimi, quibus is unicus finis, ut confictis monstruosis ænigmatibus, simulata arcanorum possessione, jactitata Naturæ interpretatione, emētito silentii, temperantiæ, obscuritatis sacramento, Magnatum aures circumsonare, atque hinc aurum aliquod potabile conficere possint.

14. GNATHO.

R Es ludicra accidit. *Gnatho* in *Momum* incidit, homo tetricus in festivum, quem ut vidit, expalluit, &, Tu, inquit, quid *cornicum* oculos configis

figis, & omnia carpis? Tum hic: Mallem, ait, cornigerum dixisses: nec enim auceps ego sum, sed, subsequa, nisi vis mulionem. Vah, aripe, mi frater, respondit ille, nescis, quam te unum infamaris, te ipsum depinxeris carbone tuo, tuam inscitiam prodideris. Tum *Momus*, magno cachinno: Quid tu ergo irasceris, inquit, ob meam injuriam? Sed quia Dialecticus es, solve mihi: *S* mea culpa unius est, quid id ad te? Si tua, quid id ad me? *S* nostra, quid id ad alios? Si aliorum, quid id ad nos? *S* aliquorum, quid id ad ceteros? Si ceterorum, quid id ad aliquos? *S* omnium, quid id ad paucos? Si paucorum, quid id ad omnes? Sed ille, vultu averso? Rhetor sum inquit, non Dialecticus. Dic ergo, respondit alter, an *viri boni descendique* sit subtrahere verum, proloqui mendacium, & Nescis, tu fatue, subjecit ille, prudentis esse, nos tegere, doctes extollere, & commodis verbis rerum asperitatem perpolire? Tum abiens *Momus*, ne irritaret hominem; Hæc commoda verba, inquit, juvenus posthac ex te discet, & Nomenclatoribus inseret: Atheus ein Christ, Asinus ein Arist, Beanus ein Schlechter, Animadvertens ein Verferter, Corniger ein Gefreiter, Gnatho ein Oberzeuter.

15. HERACLITVS.

D*emocritus & Heraclitus*, cum uterq; diversa licet via, ad *Contemplationis* templum properasset, in medio fani convenerunt: qui cum

sacra sua peregrissent, domum reversuri: Quid, frater, inquit Democritus. te affligis od humanæ vitæ cœcitatem? Nempe hoc humanum est, respondit ille, condolere homini tot modis & tantopere laboranti. Sic enim optimus quisque publicum luctum luxit, & lachrimas suas ejulanti-bus addidit. Tum alter: Nimis tu mihi videris æstimare res humanas, & lachrimis dignas tuis judicare. Ego verò tam viles & sordidas reperio, ac in tanta cunctorum gesticulatione ridiculas, ut prævalere stultitiam nostram miseræ omnino arbitrer. Nam quæ hujus orbis maxima sunt, honor, opes, & voluptas, mera insania & ludibrio constant. Est ita, ut dicis, respondit Heraclitus: sed inter nostra ludicra tot pati miseros, nonne miserandum? Unde hæc mihi sententia sedet: Dum potius res nostras miseri, quàm ridere. Nam & Christus flevisse aliquoties legitur, risisse nunquam.

16. HERCVLES.

Hercules, cum terras reviseret, tria effera-tissima & perniciosissima monstra reperit, Tyrānidem, Sophisticā, & Hypocrisin; quæ Potentiæ Scientiæ. & Amoris loco imperiū occupaverant. Ea cum debellanda sibi omnino sciret, & animum sponte viresque offerret, ac jam variis minoribus bestiis, quas illa trima mala produxerant, extinguendis laudabilem operam præstitisset, non potuit tamen ea ex latibulis suis extrahere, ne dum in luctam & certamen provocare. Nam *ignorantia* vallo ita sese mu-

niverant, ut, quicquid egerit aut impugnarit, Hercules frustra fuerit: Ab eo tempore nunquam arce sua egrediuntur, nunquam veram lucem aspiciunt: sed nec dum Hercules obsidionem solvit, ac legatum Thomam Campanellum ascivit. Nam, ignorantia infractâ, nihil est, quod de Monstrorum interitu speremus: ea verò diruta, nihil tam infirmum erit, quàm violentiæ, mendacii, & simulationis imperium.

17. HERODOTVS.

Herodotus, homo decrepitæ ætatis, malæ fidei reus agebatur. Ejus causam cum pleriq; desperatam crederent, Henricus Stephanus & animose & ingeniose in se suscepit. Auditus à Judicibus, id maxime egit, nihil tam dictum absurde ab Herodoto, quin alii monstrosiora dixerint, quibus tamen fides habeatur, & addidit exempla usque adeò recentibus auribus incredibilia, ut jam non Herodotus, sed Stephanus vanus audire ceperit. Neque jurare poterant vel producti testes, vel asseverationes constantes: donec Martinus Chemnitius, stupendæ eruditionis vir, publico testaretur, tantum abesse, ut Juventus nostra veterum absurditatum sit capax, aut credula, ut, si quis è mortuis resurgat, & seculi sui acta verius & liberius recitet, fidem nequitiam sit habiturus: se verò infinita lectione & accurata rerum nostrarum observatione esse certum, non tantum olim facta, sed hodie fieri, quæ posteritati sint futura incredibilia; unde suspectos nobis esse debere, quotquot rationabilia saltem

recitent; commendatos, qui monstrosa etiam & vulgo vix credibilia non reticeant.

18. HISTORIA.

Historia, quæ patriæ factos hæcenus summa fide annotaverat; ob nescio quod liberius verbum officio mota est; cumque alibi ob functionem impetrandam homines ambiret, convenit omnium primos præces, & operam suam obtulit. Quam? inquit illi. Eam respondit, ut de Majorum vestrorum robore, decoris & libertatis patrociniò ex me audiat. Tum illi: Malumus, ajunt, nescire, ne imitari sit necesse. Itaq; in Parlamentum abiit, & Senatoribus se obtulit. Quo usu? inquirunt. Eo, respondet, ut de antecessorum vestrorum prudentiâ in sanciendo Legibus, integritate in exerceendis, libertate in servandis ex me audiat. Tum illi: Malumus, ajunt, nescire in hac umbrati nostra toga, quàm Molesta memoria fatigari. Ita ad *Academiâ* concessit, & se eidem commendavit. Quo fine? inquit. Eo respondit, ut quæ veterum fuerit eruditio, quod ingenium, quæ per orbem diffusa fama, ex me audias. Tum illa: Male, ait, nescire, & hodierna opinione clare, quàm inspecta illorum excellentia erubescere. Ergo ad urbem migravit, servire parata. Quo nomine? inquit. Eo, respondit, ut prioris ætatis opulentiam tuam & compositionem

tionem ex me cognoscas. Tum illa: Malo id nescire, quàm vacuas jam cistas cellas, araria, granaria mihi exprobrari. Denique ad *Rusticos* abiit, & labores promisit. Quos? inquit. Eos, respondet: ut, quæ quondam incultorum locorum subactio, quæ solitudinum populatio, quæ frugum multiplicatio fuerit, ex me audiat. Tum illi: Malumus nescire: quando & olim nostris laborandum fuit, & nobis laborandum est.

19. IMAGINES.

Hypocrisis, cum aliquandò *Deotionem* inviseret, nescio quid sacrarum *imaginum* reperit, ac imprimis Christi crucifixi. Id arripiens quasi superstitiosum & idolatriam redolens: Quin tu, inquit, sanctula, Christum in pectore geris, has amoves anicularum ineptias? Ego verò & *Jesum* meum, respondit *Deotio*, in corde & fide inscriptum habeo: his verò monitionibus oculorum divagationes coherceo. Nam quoties forma, ingenium, opes, epulæ, vindicta, reliquæ vè carnis blanditiæ titillant, toties hac miseratili facie, & vibicum, sanguinisque guttarum repræsentatione iniquitatem mihi exprobro. Tu verò, dum Deorum Dearumque gentilium simulacra, Jovis adulteria, Veneris furta, & universum Paganorum Pantheon undique affigis, quid agis aliud, quàm ut per oculos venenum concipias, quò tandem infectus consumeris? Dum tu igitur *Lucinam* fruo

spendis, ego Mariæ Deiparæ imagine me oblecto. Tu raptum Proserpinæ habes, ego Ascensionem Christi: tu tres Parcas, ego Mortis per mortem conculcationem: tu Deorum convivium, ego supremum Judicium. Unde hæc est nostri differentia, ut, dum tu extra te Sanctorum imagines tollis, intra te idolarum Ethnicorum sacellum geras. Ego foris sanctis picturis me oblecto: intra me unum verum Deum possideo.

20. INDIVIDVVM.

Inter gravamina fucatæ Religionis hoc fervidè agitatum est, non ferendum, quòd *Ecclesiæ Ministris* liceret impune ijs obloqui, qui contra Decalogum apertas inimicitias suscepissent: id enim per jus naturæ licere, ut cum quo litem habes, eidem adverteris, nec esse cujusvis nugatoris, interpellare, aut sententiam interponere: agerent id potius, ut Dei misericordiam, Christi mansuetudinem, Spiritus sanctus suavitatem, hominibus deprecarent, mores hominum iis relinquant, quorum est negotia & actiones mortalium dijudicare. Hanc esse publicam & intolerabilem exprobrationem, quam vel singuli ad se sponte trahant, vel ab aliorum oculis in se conjectam invicti suscipiant. Tum quæsitum ab accusatoribus, inter se blasphemos, adulteros, latrones, fures, heluones agnoscerent? responderunt, non deesse quidem; sed id ad Sacerdotes nihil pertinere, quorum sit orare, non increpare.

increpare: Tandem sententia lata est: Quando non puderet scelerata facere; discerent etiam libera audire: illud enim nullo ævo licitum; hoc Prophetarum, Apostolorum, & Christi ipsius exemplo approbatum.

21. INVENTORES.

Solent in Politicæ theatro præmis provocari, quibuscunque ingenium nobile aliquod inventum suggessisset. Unde haud ita pridem se obtulit Patriprodotos, & artem promisit, qua subditorum publicus succus nullo eorum sensu evacuaretur, in privatum laxum derivandus. Erant autem perspicilia, quæ oculis adhibita re decuplo majorem redderent, ut, quæ filamina essent, funes; qui obuli, meri coronati crederentur. Dein aqua fortis sive liquor sapore dulcissimus, qui haustus internè omnia corroderet, non imminuta corporis superficie: At *Integritas*, Politicæ certissima Consiliaria, acerbè hanc belluam intuita: Nemo, inquit, in præsentis sæviit: hic scelestus posteritatem omnem petit. Carnes nempe vult depascere; cutemque, qui subsequenter, relinquere. Augustus Cæsar urbem, quam lateritiam accepit, reliquit marmoream: hic, quam auream nactus est, cineritiam relinquat? Applausum est subito *Integritati*, & mira allusione in furnum ardentem nequâ conjectus, cinisq; reverberati ad expiandam pestilentem inventionem in aëra dispersus est.

22. LITERAE ET ARMA.

DImicabant inter se *penna* & *gladius* de prae-rogativa. diversis omnino judicium sententiis. Nam, quæ *literatorum* est loquacitas, facile, quod volebant, persuadebant: quæ *armatorum* ferocia, vota pro se extorquebant, Neque tamen definiri aliquid potuit, ac in eo erat, ut inter se comitterentur, & duello lis finiretur. Tum *Bibliotheca* passim perstreperè, *armamentaria* resonare, denique animos hominum spe metuque mixtim suspendi. *Penna*, ut ut *Deo* religiosa, tamen multæ prophanationis sibi conscia; *gladius*, *Dei* minister, innocenti tamen sanguine confusus, sic utrimque cœli auxilium sibi pollicebantur, ut pœnas tamen metuerent. *Respublica*, quod utriusque opera necesse haberet, mores tamen improbare, nec deseruisse alterutrum, nec nimium favere conflictui videri volebat. Corpus pennæ haud validum, sed agile, lubricum, & exercitatum, tum satis furiosum, si stimularetur; Gladii durum; implacabile, cæterum minus ambidextrum aut versatile: ita ut nusquam vi-ctoriæ conjecturæ certiores paterent. Hinc *Salus publica*, ut utrisque caveret, ita decrevit, ejusdem dignitatis apud se per vices essent, ac inter se convenirent: nam esse beatas illas terras, ubi uterq; serviret fideliter; infelices & perditas illas, ubi alteruter imperaret impotenter.

23. LVDI.

Chriftianorum natio à Religione peticerat, ut more gentium sibi liceret, publicis impensis *Theatrum* extruere, ut *ludos* ibi scenicos pompalque opulentiorum spectare: id magni usus fore ad circurandam juventutem, erudiendum vulgus, acuendum ingenia, delectandum senes, exercendum viros, deliniendum mulieres, reficiendum pauperes. Consulti Justinus Martyr, Tertulianus, Hieronymus, Augustinus, & alii rigidioris animi Patres palam sunt id abominati: Christiano, inquires, non tantum à colluctaminibus cum tenebrarum principibus vacare, ut dies voluptuariis spectaculis terant. Recentiores pro *Comedia*, quæ mores sive decentes sive indecoros simplicioribus ob oculos poneret, aliquid interpellare: sed novitii quidam haud se alienos ab illa larvata & Ethnica delectatione, nisi quod sumptuosior crederetur, ostentarunt. At *Religio* ferventior ex horum tempore facta: Nescitis, inquit, tum demum Hierosolymis suprema fata instituisse, cum desertis patriæ legibus per Ascalonitas ludi Romani introducerentur? Quod itidem vobis præfagio, nisi majorem Angelici Chori, & beatorum in cœlis pompæ, quam larvatorum fatuæ & pudendæ turbæ æstimationem habueritis.

24. LVTHERVS.

D. *Lutherus*, seculi nostri Hercules, Reformationis Christianæ agros invicens, obvios habebat insoliti vultus, *Prædonē*, *Sophistā* & *Dissolutū*.

Quos, quid rerum agerent, qui essent, cum esset percontatus, prior: Tui sumus, inquit, sancte Pater, tui liberti & unice devoti. Mei verò, ait Lutherus, quos nunquam agnovisse memini? Tum *prado*: Ego Monachus quondam fui, tuus confrater, qui in sacra, vasa, in libros, in pauperes multa insumere necesse habui; nunc per te liber factus in aula *suaviter* vivo. Lutherus capite nutans: Quis tu es quærit. Et alter Quondam Simplicius, auditor tuus, infit, qui in verba Doctorum jurare quondam coactus, nunc per te scientior factus, in Academia *molliter* vivo. Iterum abnuit Lutherus, & tertii nomen quærens, ille: Ego Bonifacius olim vocabar, concivis tuus, qui ad humanitatem, liberalitatem, modestiam erâm adstrictus, nunc per te liber factus in urbibus *licenter* dego. Ingemuit Lutherus, & Ego vos liberarim, inquit, degeneres Majorum bestiarum? qui Monasteriorum opes Ecclesiæ reddidi, Thomam & Scotum relegavi, bonis operibus libertatem & decus adstruxi. Abite hinc ocyus, qui Latiores, Literiones, & Latrones estis, non Lutherani.

25. MOECENAS,

MEcenas, cum in literario foro applicaret, reperit *Scholam*, mulierem pallidam, & ut plurimum famelicam; sed quæ iam ex computatiuncula frontem & animum diduxerat. Eam cum ad se vocasset, & de artium linguarumque salute esset percontatus, illa ex vino petulantior,

rior, impudentem pleraque est jocata, scurriliterque membris mora. Admiratus *Mecenas* tam frigida; alioquin foeminae calorem, & miseratus cerebri imbecillitatem, placidis verbis & munusculo addito, iret domum, & edormiret fumum, est hortatus. At illa, ut erat *Baccho* afflata, foemina masculum, temeraria prudens, temulenta sobrium carmen eleganter effudit, ac *Mecœnatem*, & qui adstant, planè abripuit. Tum ille, aureo porrecto nummo: *Cappe*, inquit, Schola mea, quæ desipiendo sapis, & serviendo dominaris. Et ad amicos conversus: Ut oderim Scholæ mores, ingenium non amare non possum, & Scholam, dum vivo, fovebo, Scholasticum tolerabo.

26. M I M I.

Rumor erat, *S. Augustinum*, *Papinianum*, *Hippocratem Aristotelem*, *Euclidem*, *Tacitum*, *Ciceronem*, *Virgilium* & nonnullos alios eruditionis principes ac cœna domum redeuntes, à lasciviente *Satyricorum* turbâ esse turpiter habitos: & res magni momenti, insigniq; supplicio digna credebatur. Sed in risum tragœdia mox abiit. Convenerant enim *Mimi* aliquot, qui, ut illuderent civibus, an macularent illos heroas efficto eorum habitu & vultibus, cum tædis per plateas incedebant, & temulentiam simulabant. Id mirati aliqui boni, quod insuetum esset, hos homines bacchari, propius accessere, & deprehensâ fraude, convocatis aliis, disturbare larvarum chorum: quod subito in vul-

gus sparsum, cum veri haberentur literarum
 procures, variis & acerbis judiciis est agitarum.
 Nec potuisset facile præsumptio illa plebi evelli,
 nisi illi procures palam, nunquam se læsos, & ha-
 bere Satyricos amicissimos, essent testari: ac
 Lex in Mimos lata, qua, quisquis alienam eru-
 ditionem suam fingere flagris, prius cæsus urbe
 literariâ ejiceretur.

27. N I H I L.

L *Avernia* celebre emporium est, quo solet
 confluere *opificum* genus, quod sub magi-
 stris meret. Eò cum venisset robustus juve-
 nis, & magistrum quæreret, jussit exclama-
 re, Esse, qui posset *ex aliquo nihil facere*. Id
 publicè irrisum, quòd id à *prodigiis* & *Chymicis*
 imperitis quotidie fieret: tamen cum *Politici*,
 nasci homines, nescio quid subolferent,
 homo non contemnendus judicatus est. Ita-
 que vocatum ad secretum colloquium, cum
 ille in sententia perstaret, quæsiere in arcano.
 Possetne ex magnis præfagiis nihil, ex magnis
 sumptibus nihil, ex magnis munusculis nihil,
 ex magnis gravaminibus nihil, ex magnâ pro-
 fanatione nihil, ex magnâ imperitiâ nihil, ex
 magnâ dissolutione nihil, ex inferno deniq; &
 supremo judicio nihil facere? Ubi cum ille ma-
 gna confidentiâ conatus suos obrulisset, & de-
 lineationes in medium non sine industria ad-
 ferret, habitus est tum benignè, tum sum-
 ptuosè, ac tum irrisores suos ridere cepit,
 ac publicè jactitare, hoc tempore esse; qui
 sciret

sciret ex aliquo facere nihil, ex nihilo facile facere aliquid.

28. NOBILIS.

Pietas in contubernium suum, Guilielmum a Wense acciverat, hominem *nobilem*. Id conspicatus *Sycophanta*, quasi absurdum aliquod commisisset, turpiter irrisit, & ad *Pietatem* conversus: Ecquem tu vidisti *nobilem* absque ambitione? Tum Pietas: Ecquem tu, inquit, vidisti *Sacrificulum* absque avaritiâ, aut literatorem absque stoliditate, aut *Chymicum* absque fabellis, aut *feminam* absque mutabilitate? Hic verò: Vidi, respondit, aliquoties. Cui Pietas: Et ego illud vidi. Testis enim esse possum & castitatis, & sobrietatis, & liberalitatis, & devotionis & fidelitatis, & exactæ disciplinæ, denique, quod tibi incredibile, humilitatis: quæ usque adeò in *vero Nobili* insolita non sunt, ut quàm sæpissime cum sanctulis tuis, & iustulis, & politulis certare possint. Ergo posthac, inquit *Sycophanta*, religiosos dicemus, quibus tot sunt vanitatum & phalerarum appendices? Nescis tu, respondit Pietas, sub lacero palliolo haud rarò hospitare ambitionem? Memineris autem, quàm multos simulare Curios, & Bacchanalia vivere, nonnullos Bacchos simulare & vivere Curios.

29. NUDA VERITAS.

Veritas, simplex & ingenua Dea, nuda circumibat, & obvios quosque errorum & deformitatis admonebat. Id iniquissimè acceptum, &

non

non tam verbis contumeliosissime regeſtum ,
quàm verberibus & plagis vindicatum eſt. Iam-
que univerſum ejus corpus maculatum erat, &
vibicibus plenum, cum in *Æſopum* incidit, ve-
terem amicum & congerronem. Eam ut vidit,
& miſeratus eſt: Miſella, inquit, quid hic ob-
ambulas inter cercopithecus & ſimias, non ho-
mines? quibus ſi fœditatem pergas exprobrare,
non corpus tibi ad diem unicum ſuffecerit. At
Veritas cum gemitur: Quid agam? inquit, ami-
ciſſime. Si taceo, ſtimulat D E U S: ſi loquor,
verberant homines: ſi muſſito, torquent ſcioli:
ſi lugeo, rident pueri. Tum *Æſopus*: Licebit
tamen, opinor, inquit, non planè nudam ince-
dere: itaq; hoc tibi ſume apologi & fabularum
pallium, ſi nullo uſu alio, ſanè ut minus verbera-
ſentias. Neſcis tu divinatorum, inquit, illa,
genus, qui è ſilice etiam ſcintillas eliciunt?
Sed *Æſopus*: Scio, inquit: at tu memineris,
paucos eos eſſe; ſupinos verò & ſtupidos quàm
plurimos.

30. O C V L V S.

Iuſus erat ab Univerſitate *Galilææ de Galilæa*,
omnem vim atq; artificio Optices per ſpe-
cula illa nova ſive perſpicilia exprimere. Con-
fecit igitur varii uſus & ſubtilitatis tubulos, qui-
bus ſive quæ proxima erant veluti remotiſſima,
ſive quæ remota velis proxima, ſive prægran-
dia minuta, ſive minuta prægrandia, ſive alba
nigra, ſive nigra alba, ſive deformia pulchra, ſive
pulchra deformia, ſpeculorum adminiculo poſ-
ſis im-

impetrare. Ea postea variè divendita variè conditionis hominibus inservire, & mundi inquilinis summæ voluptati fuere. Unum super fuit, cui omne scientiarum artiumq; punctum inclusit, quod novo nomine *Oculum indicis* appellavit: cuius beneficio mundi universi imago, & actionum humanarum omnium effigies, tum absconditorum artificiorum anatomia jucundo spectaculo representabatur, simulq; visus ad res cunctas accuratè æstimandas, subtiliter dijudicandas, curiosè examinandas, & artificiosè resolvendas acuebatur. Constabat autem tribus omnino vitris, *Contemplatione, Lectione, & Experientia*: quæ quia paucorum oculis conveniebant, ita minùs est, quàm reliqua instrumenta, æstimatum. Quod animadvertens Galilæus, irâ ob stuporem humanum percitus, *Telescopium* ingeniosissimum planè perfregit:

31. ORDO CRVCIS.

Ecclesia natali suo aliquot *Equites* creaverat, appensis pro more *Crucis* insignibus: cumq; *Ordinis* leges recitarentur, humilitas, paupertas, castitas, patientia, sobrietas, charitas, labor, omnes libenter dedere sacramentum, & sanguinem suum obtulere, Et hætenus quidem, dum induciæ cum hostibus erant insignia ex auro rutilabant serico filo suspensa. Cæterum cum Satan, Mundus, & Caro ex improvviso irruissent, & Equites novos conculcarent, flagellarent, conspuerent, irriderent, stimulant, cum jejunandum, vigilandum, laborandum esset, cum

suspiciendus inferior, exorandus illiberalis, vitandus blandiloquus, tolerandus importunus, offaciendus vomitans, diligendus hostis, perforandus faxens esset; nec jamentum Ordinis æstimatio, sed risus merus & stultitiæ summæ infamia appareret, multis hic honos onus, ac nonnullis planè intolerabilis est habitus: itaq; abjectis insignibus, ad hostes profugere. At quidam, cum sub ordine anhelaret, nec cedere vellet: Nunc demum mihi liquet, cur S. Christophorum gigantem, non communis stature hominem, Majores nostri depingere voluerint.

32. P O S T E R I T A S.

P Rat *Scriptoribus* gravi & severo mandato in-junctum, ne quid porro, præter Facultatum & Artium seria & sublimia, cum Posteritate communicarent. futurum inde, ut his subtilitatibus abrepta *Politica* somnia & *Historiarum* nugæ facile dediscat & contemnat. Id magnâ religione observatum: neq; de *monstris* porro quicquam, nisi clanculum & cum trepidatione, est annotatum. Cæterum *Posteritas* ubi rescivit, quo dolo humanæ actiones perpetam commissa sepe-lierentur, qua incertitudine & tenebris ipsi post-hac sit vivendū, qua turpitudine impia pro sanctis, crudelia pro justis, stolidia pro ingeniosissimis sint suscipienda; invitatis ad se cordatioribus aliquot anxie oravit, sui misererentur, & incorruptas merces masculâ veritate & decorâ libertate ad se transmitterent: si quod exinde odium.

sube-

subeundum, non fore id diuturnum; sed unius
 ætatis: post verò, obliteratis circumstantiis, cum
 sonorus in re laudabili prosteret, & utile dulcedum
 mixtum appareat, suum cuiq; decus Postorita-
 tem repensuram.

33. PRAECEPTOR PRIVATUS.

H Yems erat, & Atropo feriaz, cum *Obscuritas*
 opportunè egressa, hominem reperit jam ca-
 nescantem, faucibus aridis, vestibus laceris, cor-
 pore versatili, libellis, à latere dependentibus,
 qui propius se, ac ad aures usq; insinuans, aut sti-
 pem, aut, si fieri posset, convictum per misericor-
 diae viscera petiit. Eum illa accuratius intuita:
 Aut valde fallor, inquit, aut vidite aliquando ho-
 losericum, ebrium, equitantem, trahà pictà per
 plateas circumvectum, cristis histarum, armis
 discipulorum, fasciis admirantis vulgi amictum,
 Benclopæ insidiantem. Tum hic, obortis lachri-
 mis: Ποῦν ἄριστον πῖλον κύλινθον ἀγὶ χαίλους ἀνδρῶν,
 inquit. Sed malè sit *Spes*, quæ me *Candidatum*
 suum perdidit! At *obscuritas*: Qui potuisti, sub-
 jecit, auctoritatem tuam credere, quæ aliena erat,
 & epulas tuas, quæ alienæ, & vestem tuam, quæ
 aliena, eaq; perpetua sperare? Eheu respōdit mi-
 ser, purabà hanc esse scalà, quæ nullo hiatus ad vi-
 ctus, eruditionis, amicorum, experientia, matri-
 monii, opum, functionum, famæ, quietis afflu-
 entiam attolle et, cum ego chartaceas ædículas
 reperi, qua unà afflatà reliquæ omnes deijce-
 rentur. Tandem *obscuritas*: Etsi sapientis, in-
 quit, non est, dicere, *Non putaram*, & decuisset
 te, non

te, non plus expendisse literarum, quàm tui al-
lèdo superessent, nec virtutes prodegisse omnes,
ut Reipublicæ iis sit carendum: tamen quia me
tuis miseret, diverte hîc apud me. Tum subse-
quentium aliquis cum risu inquit: Et hic hiator
factus est unus ex nobis.

34. P R O B A.

P *Proba*, animal tricorporeum, & *Ratio* sim-
plici sagacitatis cum aliquando ob casum
non nihil dubium altercarentur. Quid tu, inquit
illa, naso tuo fidis, ego sex oculis non præpo-
leam? Tum hæc: Quasi verò oculorum, ait, ibi
usus, ubi tenebrarum est imperium? Fur noctu
aufert: surgunt de nocte latrones: mœchus
quàm diligit umbras? At hos haud rarò nullo
tuo indicio plectit *Justitia*. Ergo, inquit *Proba*,
conjecturis potius, quàm testibus fides habebi-
tur? Non conjecturis, respondit *Ratio*, sed evi-
dentibus argumentis. Qui enim credam hunc
D e i legarum, qui Satanæ stipendiarius? & Ju-
ris administrum, qui carnificinam exercet? &
nobilitatis specimen, qui in bestiam demigravit?
& eruditionis doctorem, qui omnia nescit? &
prudentiæ œconomum, qui semper desipit? &
fidelem servum, qui uno anno ditescit? deniq;
Christianum, cui nunquam cœlum, bonum, ve-
rum curæ est? Hos certè, si centeni aut am-
plius testes approbarint, nunquam admiscere.
At *Proba*: Moderatius, inquit, mea *Ratio*: nam
& nostris oculis sedet, unde distinguant. Vah
oculis! vah tactui! vah publico testimonio!

subjecit

Subjecit Ratio. Nam cui bene vultis, illud solenne *Proba* subvenit; cui malè, verum sive falsum tortura exprimit.

35. PROPHETIAE MULIEBRES.

Petierat proximis comitiis sexus muliebris magnâ instantia, ut quas noctibus hybernis inter fila collegisset Vitæ humanæ *regulas, prognostica, Medicinalia*, sub titulo *Prophetiarum Muliebrum* ea canone & approbatione Superiorum condēcorarentur. Id audaculum multis visum, quibus ignota fœminarum pansophia; & multo consensu denegatum: reperit tamen, qui vellent publico confessu recitata. Auditis itaq; cautiunculis de cunis fasciis, crepundiis, femoralibus, præcatiunculis contra tempestates, fascinum, philtro; divinatiunculis ex fumo, aliis, tripode, nigris rubrisve Calendarii notulis, medicatiunculis per cruces, ceram, herbulas, sal, panem, admonitiunculis ex somniis, gallinis, leporibus, & similibus argutiunculis & Physicunculis: alia rerum facies est oborta, cum permulti virorum sua arcana, sua mysteria agnoscerent. Ac præ reliquis enitebat feminarum sapientia in jusculis forbitiunculisq; parandis, ut omnino insignis ingratitude appareret, hanc, veluti vitæ virilis Panaceam, non digno elogio coronare. Probatus est ergo liber, & majusculis literis primæ paginæ inscriptum: *Quando multis*

Viri hæc credunt & faciunt, imprimatur.

36. Q U E R V L V S.

Querulus, quod diu minatus erat, matrem Patriam deferere, & jam sarcinas colligere ceperat. Cui *Phylopater*, homo patientissimus: Quæ tandem illa tua, inquit, molestia est, quam matri condonare, quam dissimulare non possis? Tum Querulus: Rogas verò? inquit. Mater delirat, opes effluunt, fundi sterilescunt, nugigeruli possident: ego nil aliud agam, quam cellam, culinamq; curem, institores sartoresq; conveniam, symphonicos convocem? Beatumne te dicam, respondit ille, an imperitum, qui nescis aliorum alibi dissolutionem, alienam tyrannidem? Nam quæ tibi intolerabilia sunt, ea multis magnæ felicitatis loco haberentur. Nec enim vi ullâ Mater tua, sed facilitate peccat. At tu mihi crede, ut sunt terrena nostra nunquam perfecta, ubi est Religionis libertas, & Tribunalis aditus, & armorum ignorantia, & tributorum moderatio, & literarum æstimatio, & victus facilitas, & viarum securitas, & Matrimonii custodia, & linguæ libertas, eam terram non tolerabilem saltem esse, sed felicem & omnibus modis decorandam.

37. Q U I E S.

Morbus est non infrequens *perpetua fames* cum inquietudine. In eum cum incidisset *Psyche*, filia Naturæ tenerrimè dilecta, vix suffecit orbis totius penus ad saturandam hanc pamphagam: nec machinæ humanitatis satis fuisse

fuere ad componendos animi æstus. Ita devorata voluptatum triclinia, Bibliothecarum apothecæ, honorum promptuaria, opum gazophylacia, potentiarum armamentaria; tum funes humani exilii, lora imbecillitatis, catenæ mortalitatis adhibita, æquè nihil hæc continere, quam saturare illa. Tum affligi natura, & importunius omnem Medicinam perscrutari, at nihil agere, & in pejus omnia ruere. Venit tandem cœlo delapsa Panacea: Dicit *Verbum*, & inspecta desperata salutis puella: Duo, inquit, necessaria nobis sunt: primum hanc evacuemus, dein aliâ (mannâ, nectare alio reficiamus. Itaque ejecta scientiâ, opulentiâ, petulantia, cum jam planè vacua appareret, dictum mirum, jactavit saturitatem. Inde secuta quies, & approbatum paradoxum: Nescientes sapere, pauperes possidere, subjectos imperare, acquiescentes Monarchas esse, vacuos Mundo Deo repleti.

38. RASPINS.

Raspinus, durus laboris minister, & oscitantia novus Medicus, concatenatas aliquas ad ergastula sua traherat Concordantias, Postillas, Formulas, Consilia, Processus, Indices, Dictionaria, Promptuaria, Lexica, Locos communes, Nomenclaturas, Florilegia, Herbaria, Pharmacopeias, Compendia, & similes, disquirendi indagandique abbreviationes, hinc inde ad strata & cellulas deprehensas. Quod cum innotuisset, clamor ubique & con-

sterna-

sternatio forum implevit. Mirari multi ex ingeniosis & sedulis, quid tanti esset hos servulos coherceri, & magis etiam, cum suboleret, ingenti ære à Theologis, Juridicis, Medicis, Philosophis, Politicis, Historicis, & omni literato ordine clanculum oblato, Raspinum, ut captivos redderet, tentatum. Sed desuit admiratio, cum *Veritas* asseveraret, hunc esse vulgatæ literaturæ aculeum, qui si eripiat, omne reliquum fuci corpus languescere simul & contabescere,

39. RESIPISCENS.

A *Colastus*, cum paternas obsequi ædes & victum contemplationis esset dedignatus, collectâ ingenii, sanitatis & temporis monetâ, ascitoque Dæmophone famulo in *Vanitas* terras peregrè abiit. Ibi hospite *Voluptate* nactus, & associatis imitationum combibonibus, *Rationem* meretriculam adamavit, literis suaviter accinentibus. At cum laboris sumptus diffluxissent, proditus ab amiculis, perditus, & desertus, *Antichristum*, durum villicum, implorare habuit necesse. Ille pascendis porcis famâ, Mammone, Hæresi, bello, Venere miserum ablegavit, ea famis necessitate, ut siliquis opinionum vitam ægrè tolerarit. Hinc *servitium* vestibus detritis, & urgente *conscientia* fame, magna humilitate paternas ædes repetiit, & benignum patris cor facilè exoravit. Itaq; abjectis tenebrarum laciniis *Fides* vestem indutus, & *Spiritus* annulo obsignatus, internæq; illumi-

nationis epulo lautè exceptus, quicquid hypocritæ murmurant, posthac liberè & lærè & beatè habuit. 10

40. RESPUBLICA.

Respublica jam aliquandiu rufsi & graveolentia vexata, cum sæpe remedia pulmoni adhibuisset, nihil revaluit. Congregati Medici quamvis, ut solent vehementer dissentientes, in eo tamen convenerunt, esse ægerrimè medicabilem: Oculos enim à medicamentorum intuitu abhorreere, os ad excipienda firmari, manus ad offerenda languere, stomachum jam injecta eijcere, pedes sub ingrato onere labascere; unam superesse vetulam *Paupertatem*, quæ desperatis nonnunquam rebus casu, an arte subveniret. Accita *Pauperes*, immanehians, & impudenter loquacula: Ecquid, inquit, stulta muliercula, Deum offendis, Naturæ ingrata, tibi infamis, mēbris inimica, tempori pudenda, posteritati ludibrio es? quin potius amaræ *Veritatis*, exactæ *Oeconomiae*, & laboriosæ *Iustitiæ* pilulas quàm primum devoras, & convalescis? Fecit *Respublica* pudore suffusa, & præter opinionem Mangonum, Histrionum, Palponum, nebulonumque omnium convaluit. Tantum scilicet inter poppysma & calcar interest.

41. SALVS PVBLICA.

Salus publica siue ingluvie, siue aëris vitio in morbum difficilem inciderat, ut corpore to-

to tabesceret, rumeret verò lien. Unde *Memorum* assiduus labor, ac præ reliquis *Contributionis*, cui visum, tam exsuccum corpus variis exactionibus & vectigalibus adimplere. Sed cum frustra infund retur, & minui etiamnum ægrota appareret, omnium stupore *Parsimonia* remedium reperit, & jejuniis, vigiliis, laboribus, ac nuditate, loco dapium, lectulorum quietis & ampullarum, adhibitis, sanitatem jam exulem, sanitate corporis robur, robore cibi jucundum & moderatum usum, hoc denique formam ac staturam succi plenam revocavit. Quæ læta intruens *Obedientia*: Nunc juvat, inquit, vel sanguinem conferre, cum res mea bene ac cum decore infumitur.

42. SATELLITIVM.

PRæteribat fortè *Satrapa* cuiusdam numerosa *famula*, quorum facies & habitus diversissimi erant: nec audebat quisquam quærere, quid monstri aleret tam multiforme satellitium, præter *Diogenem*. Is solitâ temeritate: Non dimittam vos variegatos, inquit, hinc absq; meo com meatu: sed &, qui sitis, mihi sciendum est. Illi cognitâ Diogenis libertate, haud ægrè se teneri sunt passi; & *primus* ait: Memineris, me in Heri mei honorem superbire; *Alter*, Et me in usum ejus furari: *tertius*, Et me in honorem ejus latrocinari: *quartus*, Et me in excusationem ejus mentiri: *quintus*, Et me in magnificentiam ejus Epulari: *sextus*, Et me in voluptatem ejus audere: *septimus*, Et me in arcana ejus lenocinari:

nari: *ostendit*, Et me in pauperem eius prodigere. Supererant tres abiectæ sortis famuli. Quid, vos miselli, ait Diogenes, agitis? Tum submissâ voce *primus*: Ego ait, pro ipso oro: *alter*, Ego pro ipso pugno: *tertius*, Ego pro ipso laboro. Tum sublatâ voce Diogenes: Quam belle, inquit, prospectum est Hero vestro, ne quid habeat, quod ipse agat! Sed heus *unus* deest, qui pro hero vestro, cum hæc peracta erit fabula, eat ad tartara.

43. SILENTIUM.

O*pinio*, cum Pædagogium aperuisset, conduxit Proviforem *Silentium*, & discipulis summâ observantiâ colendum proposuit. Id magnæ famæ fuit: quod passim crederetur arcanorum Scholam hæc esse, & mysteriorum officinam. Unde pueri è remotissimis terræ angulis submissi, qui his sacris operarentur. Inclusis tamen, præter vulgaria & quotidiana, nihil prælegebatur, interdum & ridicula, sed linguâ plerumq; ad stuporem excitandum, incognitâ. Egredientibus ora obrurabantur & pallidi apparebant, velut è Tryphonis specu reversi: ut spectatoribus essent planè venerationi. Si quid cum aliis conversandum, peritus id fiebat, vel picturas hieroglyphicas. Nec tamen planè imposuit impostura. Nam cum quidam & annos, & opes, & labores silendo perdidisset, neque ullum operæ pretium appareret, abiectio lupato, & deterfo pulvere: Væ tibi,

te, non plus expendisse literarum, quàm tui a-
lêdo superessent, nec virtutes prodegisse omnes,
ut Reipublicæ iis sit carendum: tamen quia me
tuis miseret, diverte hîc apud me. Tum subse-
quentium aliquis cum risu inquit: Et hic hiaror
factus est unus ex nobis.

34. P R O B A.

P *Proba*, animal tricorporeum, & *Ratio* sim-
plici sagacitatis cum aliquando ob casum
non nihil dubium alterearentur. Quid tu, inquit
illa, naso tuo fidis, ego sex oculis non præpo-
leam? Tum hæc: Quasi verò oculorum, ait, ibi
usus, ubi tenebrarum est imperium? Fur noctu
aufert: surgunt de nocte latrones: mœchus
quàm diligit umbras? At hos haud rarò nullo
tuo indicio plectit *Iustitia*. Ergo, inquit *Proba*,
conjecturis potius, quàm testibus fides habebi-
tur? Non conjecturis, respondit *Ratio*, sed evi-
dentibus argumentis. Qui enim credam hunc
Dei legatum, qui Saranæ stipendiarius? & Ju-
ris administrum, qui carnificinam exercet? &
nobilitatis specimen, qui in bestiam demigravit?
& eruditionis doctorem, qui omnia nescit? &
prudentiæ œconomum, qui semper desipit? &
fidelem servum, qui uno anno ditescit? deniq;
Christianum, qui nunquam cœlum, bonum, ve-
rum curæ est? Hos certè, si centeni aut am-
plius testes approbarint, nunquam admisere.
At *Proba*: Moderatius, inquit, mea *Ratio*: nam
& nostris oculis sedet, unde distinguant. Vah
oculis! vah tactui! vah publico testimonio!

subjecit

Subjecit Ratio. Nam cui bene vultis, illud solenne *Proba* subvenit; cui male, verum siue falsum tortura exprimit.

35. PROPHETIAE MULIEBRES.

P^{er}etierat proximis comitiis sexus muliebris magnâ instantia, ut quas noctibus hybernis inter fila collegisset Vitæ humanæ *regulas*, *prognostica*, *Medicinalia*, sub titulo *Prophetiarum Muliebrum* ea canone & approbatione Superiorum condēcorarentur. Id audaculum multis visum, quibus ignota fœminarum pansophia; & multo consensu denegatum: reperit tamen, qui vellent publico confesso recitata. Auditis itaq; cautiunculis de cunis fasciis, crepundiis, femoralibus, precatiunculis contra tempestates, fascinum, philtrea; divinatiunculis ex fumo, aliis, tripode, nigris rubrisve Calendarii notulis, medicatiunculis per cruces, ceram, herbas, sal, panem, admonitiunculis ex somniis, gallinis, leporibus, & similibus argutiunculis & Physicunculis: alia rerum facies est oborta, cum permulti virorum sua arcana, sua mysteria agnoscerent. Ac præ reliquis enitebat fœminarum sapientia in jusculis forbitiunculisq; parandis, ut omnino insignis ingratitude appareret, hanc, veluti vitæ virilis Panaceam, non digno elogio coronare. Probatum est ergo liber, & majusculis literis primæ paginæ inscriptum: *Quando multis Viri hæc credunt & faciunt, imprimatur.*

36. Q U E R V L V S.

Querulus, quod diu minatus erat, matrem Patriam deserere, & jam sarcinas colligere ceperat. Cui *Phelopater*, homo patientissimus: Quæ tandem illa tua, inquit, molestia est, quam matri condonare, quam dissimulare non possis? Tum Querulus: Rogas verò? inquit. Mater delirat, opes effluunt, fundi sterilescunt, nungigleri possident: ego nil aliud agam, quam cellam culinamq; curem, institores sartoresq; conveniam, symphonicos convocem? Beatumne recidam, respondit ille, an impenitum, qui nescis aliorum alibi dissolutionem, alienam tyrannidem? Nam quæ tibi intolerabilia sunt, ea multis magnæ felicitatis loco haberentur. Nec enim vi ullâ Mater tua, sed facilitate peccat. At tu mihi crede, ut sunt terrena nostra nunquam perfecta, ubi est Religionis libertas, & Tribunalis aditus, & armorum ignorantia, & tributorum moderatio, & literarum æstimatio, & victus facilitas, & viarum securitas, & Matrimonii custodia, & linguæ libertas, eam terram non tolerabilem saltem esse, sed felicem & omnibus modis decorandam.

37. Q U I E S.

Morbus est non infrequens *perpetua fames* cum inquietudine. In eum cum incidisset *Psyche*, filia Naturæ tenerrimè dilecta, vix suffecit orbis totius penus ad saturandam hanc pamphagam: nec machinæ humanitatis satis fuisse

fuere ad componendos animi æstus. Ita devorata voluptatum triclinia, Bibliothecarum apothecæ, honorum promptuaria, opum gazophylacia, potentiarum armamentaria; tum funes humani exilii, lora imbecillitatis, catenæ mortalitatis adhibita, æquè nihil hæc continere, quam saturare illa. Tum affligi natura, & importunius omnem Medicinam perscrutari, at nihil agere, & in pejus omnia ruere. Venit tandem cœlo delapsa Panacea. Dicitur *Verbum*, & inspecta desperata salutis puella: Duo, inquit, necessaria nobis sunt: primum hanc evacuemus, dein aliâ smannâ, nectare alio reficiamus. Itaque ejecta scientiâ, opulentiâ, petulantia, cum jam planè vacua appareret, dictu mirum, jactavit saturitatem. Inde secuta quies, & approbatum paradoxum: Nescientes sapere, pauperes possidere, subjectos imperare, acquiescentes Monarchas esse, vacuos Mundo Deo replexi.

38. RASPINUS.

Raspinus, durus laboris minister, & oscitantia novus Medicus, concatenatas aliquas ad ergastula sua traherat Concordantias, Postillas, Formulâs, Consilia, Processus, Indices, Dictionaria, Promptuaria, Lexica, Locos communes, Nomenclaturas, Florilegia, Herbaria, Pharmacopeias, Compendia, & similes, disquirendi indagandique abbreviationes, hinc inde ad strata & sellulas deprehensas. Quod cum innotuisset, clamor ubique & cœlestis

Itternatio forum implevit. Mirari multi ex ingeniosis & sedulis, quid tanti esset hos servulos coherceri, & magis etiam, cum suboleret, ingenti ære à Theologis, Juridicis, Medicis, Philosophis, Politicis, Historicis, & omni literato ordine clanculum oblato, Raspinum, ut captivos redderet, tentarum. Sed desuit admiratio, cum *Veritas* asseveraret, hunc esse vulgatæ literaturæ aculeum, qui si eripiarur, omne reliquum fuci corpus languescere simul & contabescere,

39. RESIPISCENS.

A *Colastus*, cum paternas obsequi ædes & victum contemplationis esset dedignatus, collectâ ingenii, sanitatis & temporis monetâ, ascitoque Dèmophone famulo in *Vanitatis* terras peregrè abiit. Ibi hospite *Voluptate* nactò, & associatis imitationum combibonibus, *Rationem* meretriculam adamavit, liceris suaviter accinentibus. At cum laboris sumptus diffluxissent, proditus ab amiculis, perditus, & desertus, *Antichristum*, durum villicum, implorare habuit necesse. Ille pascendis porcis famâ, Mammone, Hæresi, bello, Venere miserum ablegavit, ea famis necessitate, ut siliquis opinionum vitam ægrè tolerarit. Hinc *servitium* vestibus detritis, & urgente conscientia fame, magna humilitate paternas ædes repetiit, & benignum patris cor facilè exoravit. Itaq; abjectis tenebrarum laciniis *Fides* vestem indutus, & *Spiritus* annulo obsignatus, internæq; illumi-

nationis epulo lautè exceptus, quicquid hypocritæ murmurant, posthac liberè & lærè & beatè habuit. 10

40. RESPUBLICA.

Respublica jam aliquandiu rursi & grave olentia vexata, cum sæpe remedia pulmoni adhibuisset, nihil revaluit. Congregati Medici quamvis, ut solent vehementer dissentientes, in eo tamen convenerunt, esse ægerrimè medicabilem: Oculos enim à medicamentorum intuitu abhorrere, os ad excipienda firmari, manus ad offerenda languere, stomachum jam injecta eijcere, pedes sub ingrato onere labascere, unam superesse vetulam *Paupertatem*, quæ desperatis nonnunquam rebus casu, an arte subveniret. Accita *Pauperes*, immanehians, & impudenter loquacula: Ecquid, inquit, stulta muliercula, Deum offendis, Naturæ ingrata, tibi infamis, mēbris inimica, tempori pudenda, posteritati ludibrio es? quin potius amaræ *Veritatis*, exactæ *Oeconomiae*, & laboriosæ *Iustitiae* pilulas, quàm primum devoras, & convalescis? Fecit *Respublica* pudore suffusa, & præter opinionem Mangonum, Histrionum, Palponum, nebulonumque omnium convaluit. Tantum scilicet inter poppysma & calcar interest.

41. SALVS PVBLICA.

Salus publica sive ingluvie, sive aëris vitio in morbum difficilem inciderat, ut corpore to-

to tabesceret, rumeret verò lien. Unde *Me-*
corum assiduus labor, ac præ reliquis *Contribu-*
tionis, cui visum, tam exsuccum corpus variis
 exactionibus & vectigalibus adimplere. Sed
 cum frustra infund retur, & minui etiamnum
 ægrota appareret, omnium stupore *Parfymonia*
 remedium reperit, & jejuniis, vigiliis, laboribus,
 ac nuditate, loco dapium, lectulorum quietis &
 ampullarum, adhibitis, sanitatem jam exulem,
 sanitatem corporis robur, robore cibi jucundum
 & moderatum usum, hoc denique formam ac
 staturam succi plenam revocavit. Quæ læta in-
 tuens *Obedientia*: Nunc juvat, inquit, vel san-
 guinem conferre, cum res mea bene ac cum de-
 core insumitur.

42. SATELLITIVM.

PRæteribat fortè *Satrapa* cuiusdam numero-
 sa *famula*, quorum facies & habitus diver-
 sissimi erant: nec audebat quisquam quærere,
 quid monstri aleret tam multiforme satellitium,
 præter *Diogenem*. Is solitâ temeritate: Non
 dimittam vos variegatos, inquit, hinc absq; meo
 commearu: sed &, qui sitis, mihi sciendum est.
 Illi cognitâ Diogenis libertate, haud ægrè se te-
 neri sunt passi; & *primus* ait: Memineris, me in
 Heri mei honorem superbire; *Alter*, Et me in
 usum ejus furari: *tertius*, Et me in honorem ejus
 latrocinari: *quartus*, Et me in excusationem
 ejus mentiri: *quintus*, Et me in magnificentiam
 ejus Epulari: *sextus*, Et me in voluptatem ejus
 audere: *septimus*, Et me in arcana ejus lepoci-
 nari:

nari: *ostendens*, Et me in pauperem eius prodigere. Supererant tres abiectæ sortis famuli. Quid, vos miselli, ait Diogenes, agitis? Tum submissâ voce *primus*: Ego ait, pro ipso oro: *alter*, Ego pro ipso pugno: *tertius*, Ego pro ipso laboro. Tum sublatâ voce Diogenes: Quàm belle, inquit, prospectum est Hero vestro, ne quid habeat, quod ipse agat! Sed heus *unus* deest, qui pro hero vestro, cum hæc peracta erit fabula, eat ad tartara.

43. SILENTIVM.

O*pinio*, cum Pædagogium aperuisset, conduxit Proviforem *Silentium*, & discipulis summâ observantiâ colendum proposuit. Id magnæ famæ fuit: quod passim crederetur arcanorum Scholam hæc esse, & mysteriorum officinam. Unde pueri è remotissimis terræ angulis submissi, qui his sacris operarentur. Inclusis tamen, præter vulgaria & quotidiana, nihil prælegebatur, interdum & ridicula, sed linguâ plerumq; ad stuporem excitandum, incognitâ. Egredientibus ora obrurabantur & pallidi apparebant, velut è Tryphonis specu reversi: ut spectatoribus essent planè venerationi. Si quid cum aliis conversandum, periturus id fiebat, vel picturas hieroglyphicas. Nec tamen planè imposuit impostura. Nam cum quidam & annos, & opes, & labores silendo perdidisset, neque ullum operæ pretium appareret, abiecto lupato, & deterfo pulvere: Væ tibi,

inquit, maligne Harpocrates, cum tuba Dei resonans oris vincula religaverit.

44. THEOPHRASTVS.

Theophrastus Paracelsus in atrium heroicum admissus, cum Hieronymum Cardanum, Petrum Ramum, & Nicolaum Copernicum reperisset, & secreti nescio quid consulisset, ægre id tulit *Invidia*, &, tandem, inquit, Magis ac rebellibus hæc beata sedes patebit? Quæ audiens *Theophrastus*, homo rigidi cultus, prope erat, gladii capulum in faciem maledicæ impigisset. At *Cardanus*, adversitatum patientior, cum deliniisset hominem, rem omnem ad Famam detulit. Ea, utcunq; dissimularâ Paracelsi injuriâ: Memineris, inquit ad *Invidiam*, loquacula, hanc meam domum paratam maximis ingeniis, quæ supra simul ac contra vulgus sapuerunt, laborarunt, atq; sunt conata. Qualis hic meus *Theophrastus*, cum vulgatam eruditionem omnem penetrasset, ausus est ipsam propè solus contra tot defensores tanto impetu impugnare, ut veterum multis quondam dormitantibus excusserit: deinde novam Philosophiæ Medicinæq; arcem extruere, quæ ne dum hodie est destructa: denique in Galenum, hostem suum, tanta liberalitate Naturæ opes effundere, ut haud condemnandas five vires five divitias inde accepit.

45. TITVLI.

E Rat dies, qua *Opinio titulos* divenderet, & exinde, velut indulgentiis, magnum auri pondus contraheret. Accurrerant enim omnium ordinum homines, quibus hic tinnitus allubesceret; *Reges*, quibus venditum nomen Invictissimorum; *Principes*, qui volebant esse Serenissimi; *Comites*, qui Illustrissimi; *Nobiles*, qui Strenuissimi; *Sacerdotes*, qui Reverendissimi; *Consiliarii*, qui Magnificentissimi; *Doctores*, qui Nobilissimi; *Consules*, qui prudentissimi; *Magistri*, qui Excellentissimi; *Mercatores*, qui Liberalissimi; *Padagogi*, qui Eruditissimi; *Artifices*, qui Ingeniosissimi; *Agricola*, qui honoratissimi; *Studiosi*, qui diligentissimi; *femina*, quæ pudicissimæ; *puella*, quæ lectissimæ: omnes denique, qui abjectis *Positivis* & *Comparativis*, *Superlativis* decorati esse concupiverant. Quod cum negligeret *Iohannes Fridericus*; Saxonix quondam Elector inclytus, & novas exoticasque delicias rideret, interrogatus, Ecquid absque maiore titulo inter Magnates sordere vellet? masculè solito more, & per humaniter respondit, sibi sufficere id Christianum elogium, quo *Electus Martyr Iesu Christi*, *Dux Afflictorum*, *Princeps Confessorum Fides*, *Comes Veritatis*, *Signifer Sanctæ Crucis*, *Exemplum Patientiæ* & *Constantiæ*, *Hares Vita Eterna*, posteritati commendatus sit.

46. VERMICIDA.

I *Anus* ille *Vermicida*, cum terras oberraret, Cosmopolin delatus, sedem ibi fixit, ob artis pretium; nec suffecisset ibi curandis afflictis, nisi mysteria sua discipulis communicasset. Confluebant enim *Sacrificuli*, quibus vermis in imo pectoris scrinio; *Legista* quibus sub unguibus; *Machauonij*, quibus in felle; *Phantastici*, quibus in cerebro, *Vocabularii*, quibus in auribus erat, & negotii plus, quo quisque intractabilior, facessibat. Sed supra hos *Magnates*, quos in stomacho vermis rodebat: *Sairapa*, quibus sub cinnis latebat; *Politici*, quibus in oculis; *Palpones*, quibus sub lingua latebat: & *Proditores*, quorum nares occupaverat, opem requirebant, quorum aliqui sanati, plerisque incisio necavit. Soli illi pro desperatis rejecti sunt, qui millies & *Myrotechnum* decepti, semper novis paterent; tum *Pseudochymici*, quibus ignorantia sapientiae egestas nutrimenti, & labor voluptatis loco esset. Hos enim, aiebat *Medicus*, vermibus, caecorum exoletorum instar, scaterere, & vivos computrescere. At cum fortè delatus esset, qui haud exiguum victus abundantiam deglutiret simul atque abjiceret, certus posthac extremam famem perpetiendam, obstupescens seculi mores, sanctè juravit Janus, hunc morbum nunquam curasse, nunquam credere curabilem.

47. UNIVERSALIA.

Cum in Philosophorum officinam quispiam descendisset, reperit eos *rebus universalibus* *ſideris* intentos, nec niſi delineationibus maximarum orbis agitationum intentos. Videre erat diluvia, incendia, pugnas, peſtes, tum Monarchiarum rudera, rerum publicarum fragmenta, urbium frustilla, familiarum micas, hominum atomos. Quæ cum illi contemnerent, & ornarent mente, manu, & aëra ipſa calcarent, capitibus inter nubila conditis, caſus inopinitus accidit. Puer; qui à ſervitio Sapientum erat, matulam ſive incuriâ ſive collisione perfregerat. Id ubi per trepidationem Philoſophis nunciatum, nunquam cælum tam fuit turbatum, Gigantum aſcendentium ſamâ, quàm hæc tranquillitatis Schola. Inquiſitum in pueri malitiam, inculcata figuli fraus, accuſata terræ fragilitas, deplorata ſumptuum prodigalitas, requiſita uſus neceſſitas. Id cum haud ſine rædio hoſpes audiret, neque tamen tam cordatis viris diſſideret, ratus irreparabile aliquod damnum ſub matulæ hieroglyphico innui, tandem auſus eſt ex quodam ſubridente quærere, quid illud tandem eſſet, quod orbis totius & tot cladum maximarum contemptores lugerent? Is verò juravit, niſi matulam, eſſe: ſed id Scholæ legibus cautum, ſapere in Universalibus abſentibus maximis, deſipere in particularibus præſentibus minimis.

48. V N V S.

Habitis haud ita diu comitiis, cum in unum
coivissent omnium locorum Sapiētes, onu-
sti suorum querelis, instructi ~~et~~, eruditi pru-
dentia, armati libertate. Spes singulorum erat
publicæ felicitatis impetrandæ: Unde vota pro
iis & publicæ preces conceptæ, quibus cœleste
auxilium & melior aura exoraretur. Cum
assedissent, januæ clausæ sunt, & magno si-
lentio, ac profunda meditatione factum est
rerum initium. Inclusus autem fortè erat
Simplicius quidam, qui post aulae stabat, nec
movete se nec ostentare ausus. Is, cum du-
dum haberet persuasum, non nisi multorum
collatâ sapientiâ & sollicitâ disquisitione Oracu-
la edi, audivit præter opinionem, unum aliquem
res omnes regere, jubere, eloqui, cæteros ple-
rosq; annuere. Finitâ sessione cum se subduxisset
ad cives suos conversus: O fratres, inquit, ore-
mus **D E U M** pro Uno. Nam, si is bonus est, sal-
vi sumus; si malus, perdit.

49. X A N T H I P P E S A N-
N V L V S.

X*anthus* Philosophus Xanthillum filium,
quem ex *Xanthippe* susceperat, ob rem se-
cus ex sententiâ commissam verberaverat. Id
puer ægrè ferens, sed patri resistere non audens,
ut primum matrem habuit obviam, iram in eam
effudit, & colaphos aliquot impegit. Mater fi-
liolo indulgentissima: Ecquid malè haberet, &
quis

quis irritasset, cum lachrimis exquirat, causamque nata, in virum properè furiosa insilit, plagisq; numerosis, tum capillorum vellicatione, & vultus eradicatione propemodum enecavit. Ille postquam resurgere est datum, ad iudices abiit, & martyria sua quotidiana inter singultus & gemitus exposuit. Vocata *Xanthippe* masculè se purgavit, id sibi juris in virum stolidum, animi impotentem, effeminatum; disceret filium liberalius habere, suam iram reformidare. Hæc cum minis recitans, dimissa est, ne quid mali iudicibus inferret, viroq; Philosopho injunctum, modestè & timidè ageret, ne arcanum illud Cyclicum in vulgus promulgetur. *Viros quidem Reipublica imperare, Rempublicam Mulieribus, Mulieres autem Viris.*

50. Z E N O.

Zeno & Epictetus, Stoici integerrimi, civibus suis leges & reipublicæ formam præscribere jussi, cum universi orbis mores circumspicerent, essetq; relatum, omnium gentium *Christianos* perfectissimam habere *Religionem*, facile in eâ persuasionem sunt adducti, vitâ exinde ac consuetudines fore probatissimas. Itaq; ad hos se cōferre, & arcana status cuncta explorare decreverunt. Sed res longè aliter, ac spes erat evenit. Nā cum circumirent, Leges quidem optimas, administratos verò negligentissimos, cives pessimos reppererunt. Erant quippe in *D E U M* prophani, in Magistratum efferri, in concives intractabiles, in sese irregulares, in hospites illiberales,


reliquâ vitâ impuri & prodigi. Ad id cū
 planè obſtupescerent, qui poſſet tam virioſus
 ſtatus eſſe diuturnus, longâ & curiosâ inda-
 gine paradoxum illud ſunt expiſcati, infantes
 ſimplices & deliros ſuſtinere. Cujus cū illi
 minus eſſent capaces, & perdiſſe itineris la-
 bores Epictetus arbitraretur: Ut nihil ſit, in-
 quit Zeno, quod noſtri imitentur, hoc non
 negligendum tamen eſt, *Chriſtianos*
male vivere, & beate
mori.



ALE-

ALETHEA EXVL.

Philalæthes, & Alethea.

PH.  R O D I, timida, prodi. A
 Quis vocat? Ph. Ego, Philalæ-
 thes tuus, quo fideliores non
 habes: sed quid times? A. Vult
 non timeam, quæ tot flagris cæsa, tot injuriis no-
 tata, exulare tandem iussa sum? Ph. Gratulare
 tibi de tam honorifico exilio. Posteaquam e-
 nim à nobis abiisti, nescio quàm à multis requi-
 reris magis anxie, & amaris ardentius: atq; adeo
 ego huc missus sum, qui te optimorum quo-
 rumq; nomine salutarem. A. Oh! desine, at-
 que me tenebris meis relinque. Quid enim bo-
 ni sperem, ubi bonorum tanta est trepidatio, ut
 ad unius Sycophantæ minas omnes tremant?
 Neque video, quid salutationes tuæ aliud sint,
 quam susurri vel mustitationes quorundam, qui
 ad pelvis fulgur subito conticescunt. P. Bono
 sis animo, Alethea! nescis, quàm seriò multis
 passim sis curæ. Neque enim angulus aliquis
 orbis te terminabit, aut manipulus lividorum
 suis interdictis cohibebit, quasi tres pateat
 cœli spatium, non amplius ulmas: cum tibi
 interim universum rei literariæ forum pateat,
 ubi innocentiam tuam & juvandi studium con-
 testeris. A. Nunquã equidem, cujus mihi Deus
 testis, futurũ meruebã, ut, quod in universo no-
 stro hemisphærio desiderarẽ, pauci aliquot ad se

P

E

revo-

revocarent; quod illiteratis, atheis, atq; supinis
exprobrarem, eruditi, religiosi, seduli ægré fer-
rent. Postquam verò me vidi in meros divi-
natores incidisse, qui in intimos meos recessus
sagacitatem jactitant, miror, me ausam fuisse,
cum tam intractabili hominum genere vel quo-
quo modo colloqui. P. Ignoscas mihi, sac-
cio, Alethea, si liberius tecum loquar. Cum
emendatum quædam ires, vellem dilucidius fu-
isse prolocutam. Novi enim permultos, non
malos equidem, sed qui in sermonum tuorum
perplexitate hæsitant, atque passim insidias su-
spicantur, quibus religioni, politix, artibus
liberalibus, & in universum rerum nostrarum
ordini nocuisse volueris. Quos si audire libe-
ret, dubium non est, mitius tecum ut plurimum
actum iri. A. Estne verò, quàm ego, quis-
quam, qui patientius audiat, & liberius atque
candidius respondeat? Et quæ toties testata
sum, hypocritis saltem, garrulis, ardelioni-
bus, cornutis male velle, non à bono aliquo,
quòd obscurius loquar, admonita sum. Obse-
cro te tamen, Philaethe, ut quicquid etiam ab
utrisque habes, in me effundas, qui hoc unum
quæro, ut Veritas mendacii vincatur. Ne-
que mihi erit grave ob patriæ amorem succum-
bere: imò gaudebo, res nostras feliciores etiam-
num esse, quàm Alethea habeat, quod conque-
ratur. P. Faciam, quod me jubes. Tu
verò memineris, non meam esse curiositatem
sed alienos scrupulos. A. Tibi ego succenseam,
quæ

quæ tot improborum supercilia & nugas ferre didici? P. Dic itaque mihi, quid est, quod *Regno* malè ominaris, & florem ejus, qui hoc tempore nostrum mirè fragrare dicitur, flaccescere suspicatis? A. Non sum nescia, quanti Religionis puritas, Justitiæ integritas, pacis te diuturnitas terræ fertilitas, & horum arbiter ac rector, Sol serenissimus æstimanda veneant, neq; divinarum ob hæc laudum unquam obliviscor; sed quid mirum, si, quæ astrorum peritiam habeo, nescio quos, infaustos siderum quorundam firus deprehenderim, quæ nobis violentiâ, luxum oscitatiâ, libidinem, pauperiem, infamiam nonnullorum præfagiant? Et memini, sacram quondam Astrologiam in sacra Dei æde haud paulò mitiora minitatum. Ex quo autem aliorum facti sumus, qui magnis aurimassis fidelitatem multis annis sumus contestati, mirum non est, felicitatem etiam & famam nostram esse vinculis impeditam: sed, ut Ecclipsim, id saltem sperem, & luminis breve impedimentum multa suadent, ac præ reliquis tot integerrimorum pectorum vota ac suspiria. Inter quæ si qui rident & subsultant, mirum non est: cum noster interitus illorum ortus palam deprehendatur. Tu verò, cujus pectus mihi notum, cum mille millenis aliis mecum ex animo lugebis, sub *Innocentia* imperio malignitatem posse tripudiare? atque commiseraberis potius sincero ac silente pectore errores nostros, quàm eosdem infideli lingua non sine lucro dealbatos comptosque decantabis. Videamus te iterum, & patriam, pristino decore, pulsas nebulis, & Solem

tuum in Auge intueamur ! Ph. Fiat ! Euge, Ale-
 thea, quàm me scrupulo uno liberaſti ! At mea-
 lius fortius urget, quod *Religionem* non Divi
 Lutheri herois auguſtam, aut Germaniæ con-
 cordem, ſed neſcio quam, ſanctulam ſecretamq̃;
 oles, & Theologiæ eruditioni es iniquior. A. Id
 magnus Jehova prohibeat, quem ſupplex ado-
 ro, lucem, quam Lutherus, Brentzius, Bidembachii,
 Chemnitius, Andreæ, Hunnius, & alii bea-
 tæ & fideles mihi animæ, è favillis excitatam im-
 mortalibus ſcriptis diffuderunt, quæ Germaniæ
 Proceribus inter ingentes Antichriſti machina-
 tiones tanto conſtitit, quæ innocentis ſanguinis
 torrentibus ſubinde obſignata eſt, per univer-
 ſum terrarum orbem coruſcare & incrementa
 quoridie ſecus, quàm raſa calvaq̃; cohortes au-
 gurantur, ſumere patiatur ! Cæterum quod mo-
 res vitaq̃ue Chriſtianorum tanta licentia delin-
 quunt, nec iſ eſt operum, qui verborum, fervor;
 charitatis, quàm acuminis ſtudio; patientiæ,
 quàm litium exercitium; humilitatis, quàm ja-
 ctantiæ voluptas, nemo Chriſti devotus mirabi-
 tur, ſi, quæ juncta Divina planè & ſacra ſeorent,
 ſoluta minus æſtimantur. Nam qui olim aho-
 die fortiſſimi athletæ Chriſti fuerunt, non magis
 Dialectica & Rhetorica, quàm præcibus & jeju-
 niis; nec imperio, quàm facilitate, candore, libe-
 ralitate valuerunt, & rem contra Satanam utrim-
 que, eruditione puta & probitate, graviter geſ-
 ſerunt. At vulgus Sacrificulorum, altero appre-
 henſo, mirè ſibi placet, ſi armatam aliquâ Theo-
 logiam, quæ meris Logices ſpinis aculeata, tum
 ſtreperum

freperum-quid; cū applausu popelli tueri possitis; cuius is est usus, ut, velut lymphati, aliter dixisse, quam sentiunt creduntvè, videātur. Nam mox à Cathedra ad res suas revertisi, non minus Mundi consuetudinibus replentur, quā ut res, evacuata aqua, aëre. Ph. At quis honor fidelibus *Christi Ministris*, quos divino beneficio passim intuemur? A. Ingēs, nec à Mundo hoc infatni perendus, unde plerumq; cū pauperie & calumniis conflantur. Nam quia Christo regnū, non sibi, parant, nihil pinguescūt: dein ea opinio invaluit, quisquis vitam probatorem quærit, Enthusiasta, Svencfeldianus, Anabaptista audiat. Qui verò potuisset Satan Ecclesiæ Dei turpius illudere, q̃ fanaticorū hominum nominib. optimum quēq; comāculare? insolentibus verò applaudere, & Orthodoxi nomen, cuius est liberalitatis, illis saltem tribuere, quos novit à Christo remotissimos, Mundi genuinos? Unde haud rarò illacrimari oportet quoties video, hoc uno strategemate pietatis studiosis viā cœli amarā & invisam reddi, soliū illis Dictatorib. stabiliri, è quo hæreseon infasta nomina dispergūt asperguntq; Quē illi verò semel infamia notat, is vulgò Artheus, Hæreticus, Hypocrita, Magus, & c. creditur. quicquid cōtra verbis ac re ipsā cōtestetur. Ph. Vera sunt, quæ dicis, Alethea, ac notata mihi. Nam & ego novi, qui totā vitā cum indecōro aliquo epitheto conflixerunt, nec beatissimo obitu malignas aspergines eluerunt. A. Illorum quidem haud magni refert, quo nomine maculentur, qui Iesu Crucifixo sese tradiderunt: at me ali-

quo-

quorum miseret, qui nulla malignitate, sed credulitate tantum nimia, intemptivoque zelo bonos insectantur, quos, si paulò propinquius novissent, magno amore forent amplexuri: quales memini, me nonnullos correxisse, magno suo rubore quidem, & temeritatis confessione, at majore emendationis gaudio. Ph. Itaque credemus te posthac Lutheranam? A. Atq; sincerissimam. Nec enim ullius mihi querelæ frequentiores, quam divini illius viri Evangelicam licentiam prævidentis, cujus contra omnes hostes invictus calamus suorum dissolutione, & astuto Evangelii prætextu penè languit. At tu cogitabis, non esse injurium, acutioribus ingeniis argumentationum Theologicarum tricas relinquere, mihi simpliciorum Dei cultum reservare. In quorum utroque beatus Augustinus mirificè excelluit, hoc tamen senium suum, & animæ devotæ anhelitum unicè est solatus. Interim Deum orabimus, nunquam nobis strenui milites desint, quibus fucatos *Fratres* & suspectos *Pacificatores* fortiter pellamus, & verborum Dei simplicem fidem retineamus. Ph. Quàm opportunè *Fraternitatem* admonuisti: non enim nescire potes, quid jam te. R. C. passim volitet, an serpar: tu verò ecquid commune cū ea habes? A. Planissime nihil.

his. Nam cum paulò antè lufum quendâ ingenioſiorem, perſonatus aliquis in literario foro agere vellet, credidiſſem, hac imprimis ætate, quæ ad inſolita quæquæ ſe arrigit, nihil mota ſum libellis inter ſe conſiſtantibus, ſed velut in ſcena prodeuntes ſubinde alios hiſtriones non ſine voluptate ſpectavi. At nunc cum Theatrum omne variis opinionum jurgiis impleatur, & conjecturis, ſuſpicionibus, maledicentia potiſſimum pugnetur, ſubduxi ego me. ne imprudentius me ulli rei incertæ & lubricæ immiſcerem. Quid enim opus eſt, *Famam* exponere, & ingenium periclitari, ubi mæzæ ſunt nebulæ, & Chimæras impugnandæ, ac mox ſibi ipſi applaudere, cum tacito ſpectantium iſu? Caſtior ego, & quod ad rem facit, tutior, ſi ad Divini Verbi Lydium lapidem Spiritus aſſricem; Reliqua Deo concredam, arcanorum unico Principi, & porro veram *Chriſti Fraternitatem* devota mente tuear, quæ humanæ carnis ſupremum eſt faſtigium. Ph. Nonné verò ridebimus, te *Fraternitatem* illius ſororem conſtanter & impudenter creditam? A. Ut tempora hæc ſunt, nihil inſolitum videri poteſt, aut inexpectatum. Sed tu quid aliud habes, quod accuſes? Ph. Neſcio, quid prius, aut poſterior dicam. *Philophia* omnis tibi acerbè indigna-

tura

tur. A. Philosophia? Illa germana mea, qua post Divina Oracula orbis nobilius nihil habet, ego nihil charius? At tu cave, ne pro vera & genuina illa umbratilis aliqua tibi imponat. Hodie namque, ut quisque literulis leviter tinctus est, ita se philosophiæ delictum jactitat. Vide verò, quàm turpiter hæc humani generis regina habeatur. Nam, ut ab ipsa Artium scientiarumque claviculæ incipiam, *Grammatica*, quis nescit, eam plerumque hominibus desperatis, sordidis, & e foro literario ejectis prostituere, & ingeniorum florem iis committere, quibus nec est ingenium, nec cerebrum; sed quos capitis hebetudo, & morum dissolutio ad Scholas, veluti lapidicinas, condemnavit. atro pane & frigida alendos? Succedit *Dialectica*, non ea, quæ ingeniola ratiocinatione amat, & veritatem indager; sed loquaculum aliquod & imperiosum prostibulum, terminis & nugis prægnans. quæ, quia nihil omnino habet, quod dijudicet (absunt enim, ne nescias, in plerisque, reliquæ artes) secum ipsa litigat, ac Syllogismus cum syllogismo confligit. Et hæc magna tyrannide Philosophiam se jactitat, sororesque reliquas præ se contemnit, tantaque inanitate Plutarchos suos implet, ut, quisque *Dialecticos Erotemata* degustavit, subito omnem Philosophiam absorpsisse

Dialectica.

torpescere gloriatur. Hinc de *Rhetorica* vix nomen & exuvia supersunt, quæ sub Grammatices imperio ab iis subinde vapulat, qui Latinogræcè, aut Græcolatinè crocitant, ineruditorum aures suavi, ni fallor, susurro circumvolant. Est autem & hîc inclementius aliquid, quod Rhetores proclamantur, quibus ne Epistolum quidem Latinum absque Prisciani vulnere scribitur, quibusque Æsopi fabula absq; Dasypodio (O quam benefico homine!) vix legitur. Ph. Quam ridicula es, Althea, etiam, lugens! sed de *Musica* quid videtur? A. O supercilium dicam, an stuporem literatorum! Nam cum *Harmonia* Orbis terrarum vix quicquam habeat elegantius, sublimius, atque ingeniosius, meritò in ea indaganda Antiquitas sollicitè laboravit, & concentuum rationes mensurationesq; admiranda industria eruit. At nostra ætate quicquid cantilletur, aut digitis dexterrimè ludatur, vix centesimus Musices arcana adit, & suavitatis hujus origines è literis petit, nedum datas & veterum subtilitate productas capit. Tantæ factæ sunt nebulae imperitis imperitis, quæ debebant esse mera lumina. Idem de *Arithmetica* cōquerendum est, quam magnifici illi Magistri, velut mercatorium compendiū, habent despiciatui, ipsi, ut uno verbo dicā

tanto.

*Arith-
metica.*

tanto hominis fastigio inhabiles, ne indignos pronunciem: quod tamen condonari misello gregi facile posset, hominibus ad consarcinandos *Catepinos* natis, nisi se *Musices*, *Arithmetices*, ac uno hiatu *septem Artium Philosophiaque Magistros ac Doctores* impudenter profiterentur. Quid *Arithmeticae*? etiam *Cossica*, cuius vix nomen inaudiverunt, cujus una æquatio *Phrenesin* illis adferret? Audent tamen *Mathematicos*, eosque ingeniosissimos juxta ac celeberrimos, velut fatuum aliquod nimisque otiosum genus, irridere, & insulsißimis dictis petere: quasi regium sit, syllabamnectere; sordidum verò, numerorum miras progressiones vestigare. Quod si & *Geometria* dignitatem, præter infinitum vitæ humanæ usum, æstimare velimus, quanto id fiet, Magistellorum opprobrio! Atque utinam illi saltem ingenuis & exquisitis Artibus parcerent, neque hanc meam indignationem provocarēt! Cæterum dum illis licet impunè, exactissima quæque conculcare, suos efferre stilos & pugillares; libet & mihi, insultare hominibus tam curtæ supellectilis. Neque enim aliud est quod humi repere, & literas, ut ita dicam, propè omnes ignorare facit, quàm quod ad *Matheseos* cotem durissima ingenia nunquam acuerunt.

Geome-

Geome-
tria.

Geometriam sanè nescire, quid aliud est, quàm dijudicationis eruditioris dimidium ignorare? Nam cum in humanae societatis instrumenta se diffundat, meritò Plato & Philosophorum acutissimi quique ἀγασμένοι crediderunt intolerabilem. Ph. Vide, ne te præcipites. Nam si ad Mathesin eruditos omnes rigidè adigas, & septemplices jubeas Magistros omnes, quàm prolixum celeberrimorum virorum catalogum condemnabis, quibus ingenium ad tot studia non vacavit! A. Quàm es in cogitans! Meministi, temeritatem me iis exprobrasse, qui omnium artium peritiâ magno aliquo M. profitentur, cum vix unâ alteram vè honestè tueantur: veluti si quis se Pharmacopœum, pictorem, sculptorem, horologiopœum, aurifabrum, &c. magnâ confidentiâ venditet, ipse sartor & artium illarum penitissimè rudis, nonné, indignareris vel rideres certè? Ph. Ha. ha he! A, Artu passim videas literatos, quibus ne vulgaris supputatio quidem, aut Euclidis prima Elementa, aut cœli universi unica stellularum cognita; nondum abijciendos tamen, nisi eos, quibus hæc cura ac industria est, ambitiosissimè perstringerent, sese supra polos omnes, efferrent. Nec enim coacti sumus talia discere; sed quæ nescimus, eorum peritiâ mentiri, ac

paternis

paternis nummis emptos fumos iterum vendere: id cuius integritatis sit, non facile pronuncia verim. Nec verò dubito, inter tot Magistrorum exercitus insignem numerum reperiri, qui magna laude & ingenti usu *Artium Encyclopaediam* impetrarint, indeque Reipublicæ simul ac literariæ immortalis fama profuerint, vel sanè è singulis, quantum opus erat, & studiorum meta requirere videbatur, delibantes, ad seria magis se contulerint; denique, si nihil eorum ingenio arrisit suo, in aliis benevolo animo approbarint. Quorum utinam quis catalogum conficeret auritis illis opponendum, & cum insipidis nugarum institoribus committendum? Videre autem liceret superiore ætate viros eruditione refertissimos, propinquiore minus celebres, nostra nobis tantum, nec alibi æquè suspiciendos: ut Castalias acidulas fortè dilutiores hodie, quàm pridem, credere possemus, nisi nos divina aliquot ingenia, sed ea minus vulgo æstimata sustinerent. Ph Hem, quam iniquè accusata es, quæ virulenta vecordia offuciis tuis imperitorum simplicitati imponere, adeoque universam rerum optimarum parentem, *Philosophiam*, pedibus conculcatam ire volueris? A. sine sic loquantur, & Philosophiæ injuriam interpretentur, si quis Alogon, Anarith-

Anarithmon. ἀνριθμῶν, Anuson. Aphyficon dubitet Philotophum. Mihi verò querelæ illorum *Rhetorum* nondum exciderunt, quib. olim nimis facilem honorum distributionem sunt infectati. Cæterum eruditorum memoria ut semper sacrosancta mihi erit; ita maximè velim, eos undique proflare, quotquot vel artibus vel scientiis optimè meruerunt, quo reliquorum imperitiæ, veluti noctuis à Sole, major caligo & infamia adferatur. Nemo enim, opinor. ejus erit stuporis, ut credat; vel omnes, quotquot Magistralia pulpita adscendunt, esse omnium artium peritos, vel qui ingenio diligentiaque valuerunt, aliorum socordia maculari. Nam & *Nobles* fatentur quosdam sui ordinis ignobiles, & equites agnoscunt aliquos minùs strenuos; una literaria tyrannis omnes nobis politissimos & superelementares obtrudet? Patiamur autem simplicioribus cum lucello imponi: nobis sanè aliter sentire liceat; qui cum talibus quotidie haud jucundi congregimur. Nec desunt equidem, qui palàm imperitiàm suam ingenuè fateantur: alii verò, ubi semel artium degustatione, sub *Magistri* titulo sunt admissi, perrexerunt, & Philosophiæ interiora non segniter sunt contemplati. Unde præclarus est *honorum graduumq.* usus, si non sistant, sed stimulent potius; nō saginent, sed perpetuum appetitū alant; non soporent, sed vires subinde novas affundant. Viderint autem isti Janitores, qua fronte dignos mixtum & indignissimos admittant, quibus

è Repu-

è Republica victus non minùs, quàm peritissi-
 mis decernitur, posteaquam magnâ cura & soli-
 cito examine approbati creduntur. Ph. Abriperis,
 neque *Astronomiam* verbulo es dignâta A. Quid
 eam offundam terrenorum sordibus? Nam, quæ
 debebat esse hominis summa voluptas, cœli mo-
 tiones & astrorum admirandas rotationes no-
 visse, ac reliqua ingentis machinæ phænomena
 nobile indagine perscrutari, ea superflua & i-
 nepta aliqua speculatio creditur, non iis, qui pa-
 triam regunt vel tuentur, nec quibus terræ est
 ingeniosior anatomia, sed qui nomina in V. vel
 desinētia in OX, magna trepidatione conquirūt,
 & plumbeis stilis solidissimum quemque confo-
 diunt. Sed bene est, postquam scholasticos cala-
 mos omnes detrivere, à Calendariorum icun-
 culis non mitius, quàm bubulcum aut opilio-
 nem quemvis, eos suspendi, & ad rubri nigrive
 atramenti spes minasve circumagi: quàm insi-
 gne id verò operosæ literaturæ præmium? quàm
 gloriosum, ad agricolæ modestas & timidas
 quæstiones turpiter negari? quàm pudendum
 potius, ut conscientiam tuam appellem, à vini-
 toribus, turiculis, mulierculis, ac brutis ipsis cœ-
 licarum conversionum annotatione superari?
 Superest enim alia Schola, quæ post Academi-
 cæ Sapientiæ plenos cyathos, hellebori aliquot
 cados propinat, & ignorare convincit, quæ scire
 magnis juramentis, asseverasses, humana nem-
 pe *Conversatio*, quæ in dies majora pluraque exi-
 git, quàm Scholasticæ incrustationes pollicen-
 tur, quæque in manticiæ literariæ, quod à tergo
 est,

est, falsissime ride & pudefacit. Ph. Relinquamus artes, à quibus tute permultos absolvisti, si æquiores esse velint: illud tamen fateri te oportet, neminem, nisi Physices gnarum & Ethices peritum, ab eruditionis censoribus approbari. A. Quas tu nugas agis, amice? Nam, ut ut paucos videas artes doctos, pauciores tamen *Physicos* reperire est. Nolo autem *Erotemata* & *Epitomas* pro Physica admittas, quæ junioribus optime præscribuntur, ut his primis gradibus Naturæ veluti intrentur, & ad Universitatis hujus augustissimam contemplationem præparentur. Cujus spectaculi Plinius ingeniosissimus index est, omnino gloriosulis illis opponendus, qui, quanta sit rerum naturalium amplitudo, quanta ingenii humani socordia vel lippitudo etiam; is tamen eò infelicior, quòd à paucioribus adhibetur. At tu, quæso, mecum perpende, quàm exiguum de Motu, de Cœlo, de Meteoris, de Anima addiscatur, quàm minima exigui hujus intelligantur. Quòd si tales in Naturæ theatrum producuntur, quàm sunt peregrini, quàm ex ultimâ Barbaria advenæ? quàm stupent, silent, rubent! Testor Medicos, Chymicos, Agricolas, Nautas, Venatores, Metallicos: nihil illis æque invisum, aut certe ridiculum, quàm *Epitomicæ Physices Studiosum*. Neque hæc querela secreta est, sed plane publica, nihil eorum in Scholis didicisse, quæ ad Naturam solide perscrutandam faciat: quæ sive doctorum, sive discipulorum culpa est, magna equidem culpa est, Ph. De

Q

Ethica

Ethica aliter senties, quæ planior est & humanæ vitæ propinquior. A. Paulò mitius. Quid enim juvat, summa morum civilium culmina perstrinxisse, & *supremi boni* idòlum sculpsisse, si ea ad vitæ consuetudinem parùm instruant, & adversitatum procellis occurrant? Quàm jejuna enim ea sint in virtutis arduo clivo desudanti, malim ab alijs audire, quàm cum invidia efferre. Ac quia Prudentiæ *Ethica* magna parte subest, nemo miretur, à juvenibus eam minùs expectari, qui vitæ humanæ anfractus & lubrica nondum explorarunt. Unde mirari sæpiusculè contingit, quæ tandem audacia imberbes nobis ac impuberes *Politecos* pariat, qui *Lesbiis* regulis Mundum dimetiri audent, & Leges papyraceas Universitati huic ferre, ipsi vix crepundiorum legibus soluti. Jucundum tamen est, intueri illos orbis Reformatores paulò pòst uxoris aut familiæ imposturis circumagi, ac, naso qui penetralia terræ olfacere credebatur, ridiculè suspendi. Ph. Noli mihi, O Alethea, *Historiam* præterire. A. Historiæ decus alibi adstruxi: quæ, quia mecum exulat, libens tacet, & imperitiam eorum ridet, qui, quod sua tantum facinora à triviali schola ad suggestum, id est, à virga ad sceptrum recitare norunt, universi Orbis compendium possidere somniant. Hinc illis urbs Orbis, epitome Bibliotheca, triviū Monarchia, pilcolus diadema, ferula fasces, Leges Scholasticæ anathemata, unoque verbo magnifica omnia. Atqui illis ego Christophorum Milæum opponere so-

leo, quem, aut mentitur Alethea, vix decimus quisque absque mentis deliquio intuebitur. Usque adeò diffusa est vitæ humanæ fabula, ut vix immanis illa machina comprehendat, ne dum unicum terræ punctum, quantumvis celebre, capiat! Ac ô infelicem humanam eruditionem, quæ Athenis S. inclusa adeò sit, ut, quicquid undique ignorantia peccetur, his unis vindiciæ severissimæ parandæ incumbant! Ph. Jocarîs, tu mea Alethea. Nam quis nesciat, passim Europam ingeniis excellentioribus scaterere; indeque peregrinantes, veluti mercatores, quicquid ubique rarioris eruditionis & inventionum selectissimarum, conquirere. A. Non satis ex usu hîc nobiscum agitur, quoniam non satis aptos emitimus: Velim tamen, pulvinatres illos dictatores sæpenumero invitos extrudi, ut qua sunt inflati distenti que domestica imperitia, eam aliena scientia expelli cogerentur, nullo dubio & suo profectu, & nostro mitiore obsequio. Cæterum quid opus foret, aliunde addiscere, cum librorum optimorum, quos possident, magnos acervos hominibus abscondant, vespertilionibus, muribus, tineisque patefiant, nisi affectata obstinataque rerum humanarum imperitia allubesceret, ac exinde, quicquid variam multamque lectionem spirat, exterminandum crederetur. Ita enim, cæculis suis meri Platones, Cicerones, Galeni, Livii, Virgilii, Archimedes, Plinii: Papiniani, adde, & Augustini ac Hieronymi, videbuntur.

quibus non licet vel per rimulam aliorum eruditionem prospicere. Utinam verò *Gesneri*, viri cū veteribus diligentia certantis, *Bibliotheca* undique ac publico sumptu extaret, si nullo alio usu, certe, ut quicunque capacioris sunt ingenii, tot insignium laborum cum olim, tum nuper exhibitorum commonefierent; qui obtusioris cerebri, aliorum fama industriaq; diverberarentur! Ph. Satis tu pro Historia, si quid in ejus laudem satis dici potest A. Atqui hoc unum saltem tetigi quod multorum nos admoneat, quæ Philautia astute abscondit, & immodestiores in dijudicandis aliorum ingeniis reddit, ac persæpe, qui unus literarii angiportus inspectores facti sumus, totius eruditionis Consulatum accepisse, nobis ineptè persuadeat. Quod si plures Historiæ usus enumerare vellem, finis non foret, Tu verò an omnia calumniatorum rela ejaculasti? Ph. Nescio, quàm me inopinatò confuderis, qui plurima tibi eram exprobraturus. Nam, dum artes percurristi, magnam malevolorum turbam pudentecisti: quorum hoc unum sapere est, stultitiam tegere, & auriculas immane alioquò prominentes complicare. Vulgus superest? at is alienis oculis videns, auribus audiens, sua dein lingua garriens: quem si audire posses, non nihil adderem. A. Possem utique: sed quid opus est, tam dissonas chordas concordare, aut, ut verius dicam, ex balatu, mugitu, grunnitu, ruditu suavem aliquam quatuor vocum melodiam componere? Peccant alii simplicitate crudelitatisve, & *Veritatem* ajunt famolū libellum: alii fœ-

num suum secure depascunt, ac, si quis propius accedat, cornu feriunt: alii inquinamentis immergi, ne tangi quidem absq; ronchis possunt: alii denique nec lecta, nec selecta, nec intellecta abijciunt, condemnantque, ac carduos rosis, liliisque præferunt. Ph. At at! jam in mentem revocasti, cujus te maxime admonuisse oportebat, ne posthac tenebrosis, aculeatis, velatis, famosis chartis, quibus Romano Imperio interdictum graviter est, alienæ famæ & gloriæ insidiari pergas. A. Cum quo loqueris? Ph. Tecum, Alethea, tecum, quæ tam pessime audis. A. Mecum verò, quæ meo periculo, pietatis, integritatis, eruditionisque famam vindico? Ph. Tecum, inquam, de qua non vulgi hæc, sed Parrum patrum querela est. A. Ausis mihi unum nominare? Ph. Ausim; sed in aurem: accipe. A. O stuporem, & omnis antiquitatis simul ac recentium rerum ignorantiam? Nam quid veteribus *Poesis*, inde *Comædia*, quid mox *Satyra*, quid *Apologus* aliud fuit, quam morum humanorum publica, sed falsa atque ludicra notatio, quam Græci Romaniq; liberam esse voluerunt ac inviolabilem, quam diu ipsis Libertas steterit: neque sanè unquam, nisi tyrannis, displicuisse notata est, quorum refert, flagitia nesciri, vel sane haud exprobrari. Et quis credat, tam delicatos nostros ac impatientes, qui nondum novacula tacti, alios prohibeant mordaci radere vero; imò qui communia peccata in singulares homines à publica criminatione referant, simulque

irascendo agnoscant vitia, & sibi maledixisse invitam cogant? Ph. Nescistu perduellionem, si quis liberiore lusu vitiorum species petat? A. Ah! ludi simple Magister: tu verò Philalethe, op-
pone iis Lutheri Comitia picarum, Melanch-
tonis Didymum, Erasmi Julium, Curionis Ec-
staticum, Fraxinei Hiunulum, Vergerii Actio-
nes, D. Eberhardi Wirtenbergiensis Dimnam,
Gentilis Australem terram, Barclaj Euphor-
mionem, Reuchlini Obscuros, Hutteni Dialo-
gos, hominum eruditissimorum & integerrimo-
rum, quorum ludi sub alienis laciniis acti nun-
quam perduellionis accusati sunt, potius ad om-
nem posteritatem, magna ingenii fama prosta-
bunt; tum aliorum Analyses, Synopses, Expo-
sitiones, ac Constructiones piperis servandi cu-
cullis dedicabuntur. Sed & noli prætermi-
tere Erasmi Moriam & Ciceronianum, Mori
Utopiam, Lipsij Somnium, Heinij Hercu-
lem, Cunæi Sardos venales, Ochini Apologos,
Holderi Assumavem, &c. Schopperi Reini-
ken. Rolhagij Batrachomyomachiam, Step-
hani Apologiam, Senecæ Claudium, Frischlini
Policium, Naageorgi Jeremiam, Cardani
Neronem, Eberhardi Rhythmos, admiranda
planè opuscula, quibus caperati; illi & superci-
lioli in arenam protracti, aceto literario sunt
perfusi. Quæ si maximè sua quodque ætate
non absque indignatione sunt excepta, hodie
tamen cum perpetua Hogostrati, Murneri, Or-
tuini, & similium infamia tutissimè perlegun-
tur. Sed, ut magis seria proferamus, quid

Welfae

Wolfius noster, quid *Flaccius* operibus suis laudatissimis potissimum egere, quam suspiria, murmura, dicteria, quæ sub tyrannorum insolentia exaudita semper sunt, reddita libertate, in lucem ut proferrent? Onus Ecclesiæ, Goliath, Gansfredus, Marsilius Patavinus, Bernhardus Westerrodus, Vincentius Ferrarius, & sexcenti alii pridem infames & mecum latitantes, nunc *Veritatis* nobis *Testes* invicti, sunt, adeo ut Poëtas, Petrararcham, Dantem, Mantuanum, Sannazarium nemo Theologaster jam pretereat, quisquis prima ac imbellia arma contra Papæ politiam sumit. Itaque haud ægrè fero, si aliquandiu ampullatis illis bullis cedendum sit, cum & Christus ipse Phariseorum Sadduceorumque veritatis luce devictorum ita non nunquam videretur. Hæc enim Hypocritarum crux est, ut, quod ringuntur vehementius, & se circumvolvunt sinuosius, eò pateant evidentius. Cujus B. Lutherus insignis testis esse potest, Monachorum impotuitate atque impudentia stimulatus potius, quam cohibitus, non obscuro nobis documento, quæ impotentius excusantur, notorio vitia magis suspecta & despecta esse debere. Ph. Quam defecato animo sum, Althea! postquam suspitionum, divinationum, animadversionum, scrupulorum nugas magnò numero mihi exemisti: nec tamen ita

Wolfy
Centur.
Flaccij
Testes
Verit.

plane liber sum, quin minutiae super-
sint. A. Noli, obsecro, fermenti atomum
tibi relinqui, quod opinione citius sa-
pidissimam massam inficere potest. Ph.
Ain'tu, aliquos Ecclesiae subrepere? A.
Etiam se intrudete, Ph. Et vitam à do-
ctrina non nunquam discrepare? A. In
Ecclesia vocales, in foro consonan-
tes esse. Ph. Quid? an inaequaliter mul-
ti aluntur? A. Sic, ut pinguescant alii, alij
rabescant. Ph. Politicis tu quibusdam
diffidis? A. Non minus, quam annuis
Prognosticis. Ph. Dolent Latinitatis
privilegia? A. Illatinis promiscuè con-
cessa. Ph. Christo Scholas iniquiores su-
spicaris? A. Certè Aristotelicas. Ph. Cœ-
lum vereris aliquoties vendi? A. Paupe-
rum querela est. Ph. Divitibus ne nimî-
um licet? A. Adulterantur, heluatur, & c:
impunè. Ph. Et minus serîò res humanæ
reguntur? A. O fenestellas Deus ada-
periat! Ph. Ecquid verò Virtus esuriat?
A. Strenuè, nisi cognata sit. Ph. In Pæda-
gogis quid desideras? A. Extra Scholâ
propè omnia. Ph. Fiscus quid offendit?
A. Quòd panem liberis debitum cani-
bus projicit. Ph. Magistros septempli-
ces negas? A. Vix simplices quosdâ ajo.
Ph. Gradus tibi nimîo veneunt. A. Imò
minimo. Ph. Pompas culpas? A. Scilicet
Ethnicas. Ph. Satin' prospectum nobis
est. A. Satis, si animam, corpus, bona ma-
lumus

lumus; quam argenti unicam concedita. Ph. Quæ tibi nova taxa est? A. Hinc minæ auri, illinc micæ cerebri. Ph. Nescio; an amor mihi, & perpetua tui consuetudo imponat; nihil est quod te amplius urgendam censeam: illud jam potius mirari subit, qui potueris tam multis displicere. A. Ne mireris: quin imò paucissimos *Stultifera Nâvis* remiges scito, quos sequi, velis nolis, necesse est.

Ph. Licetne exte. quærere, quibus iudicibus condemnata sis. A. Jam exoratura te eram, ut audires. Luber enim humani ordinis monstra exagitare, ut palam sit; nunquam Aristidem iniquius Ostracismo mulctatum, quàm Aletheā

Anathemate. Memineris verò, non unus fuisse ordinis, qui exsulare jusserunt: itaq; distinctius informādus es. Primus ergo mihi aula interdixit Sycophanta, perspicilia, novaculas, cucurbitulas invenire, suffitus facere, atq; cuniculos in regni penetralia agere gnarus. Qui, ut primum animadvertit, me in ungues ipsius intentum, & foetoris impatientē, nihil prius habuit, quàm me Patriæ proditorem inclamare: Quid ageret lupo: aliud, quàm canem periviglē accusaret, ac, si liceat, stabulo abigeret? Ph. O fortunatam terram, quæ à civibus suis regitur, nec ambitiosis nimium, nec tumultuariis, nec temerariis, nec peregri-

I.
Tyranno.

Q: nosuc-

no succo imbutis? infelicem verò eam, cui pectora alienigena, linguæ exoticæ, manus inassuetæ multo auro concilian-

2.

*Anti-
christus*

da sunt? A. Alter ex sacro ordine Sten-
tor aliquis, animi elati, Ecclesia expulit,
humani generis, ut planissimè dicam,
odium. Neque enim cuiquam bellui-
num illud *Oderint, dum metuant* exa-

ctius competere, mecum, quicunque
informi monstro subesse coguntur, li-
benter fatebuntur. Hujus tribunitiis
sermonibus facilius frater contra fra-
trem concitatur, quam Christiana cha-
ritas seritur: neq; credibile est, unquam
S. Spiritum adesse homini furioso livi-
doque. Ph. Eheu duram Christianorum
sortem, quos non potius tranquillitas,
modestia, charitas, liberalitas pascunt,
quàm æstus, jactantia, odium, rapina
depascunt! A. Tertius literarium mihi
forum occlusit fumivendus, fucata lo-
quacitate formidabilis, pestilens ani-
mal, & cui cælum terra, religionem hæ-
resi, sanguinem atramento, Europam
Asia miscere lusus. Non habet Arith-
merica tot numeros, quot ille. Vertum-
nus facies. Sive Vesperas Siculas velis,
sive crepusculum Sanbartholomæa-
num, sive epulum Danicum, sive suc-
cessionem Ottomannicam, omnia hic
calamus audet, non Draconis saltem

3.

*Sophists
ca.*

graphi-

graphiario, sed Stygiæ paludi intinctus.

Ph. Vah, ut apes mera mella, ita araneæ
mera venena sugunt: tantum interest,
in quem hominem literæ incidant. A.

Quartus è publica platea abegit, Stupor, cornutum pecus, non quod revera male vellet; sed quod aliis odiosam audiret: non, quod libertatem meam ferre non posset; sed quod non caperet: non, quod aculeis offenderetur; sed quod nihil sentiret. Vidisses valde iratum, & velut Grammaticali bello,

Heteroclitis, Anomalis, Gerundis & Supinis omnia perstrepere. Formidabile tamen non est: nam ubi deferbuit, subsidet iterum, neque cordatiorem quemquam intoxicat. Huic facillime omnium condono: quia nescit, quid faciat, & suas ipsius quotidianas querelas imprudens condemnat. Memini easdem voces, eadem verba per sæpe ex ipso audivisse, quæ jam in me scelestæ credit: tam parum capitis & lixivii memor est. Ph. *Parcite, proni procellis: post-*

hoc possemur pace perennis: Pacisci placeat porcis per pralsea prorsum: Plurima

porcorum perierunt pascua passim. A. Ita M. Grunnius Corocotta eos amet. & testamento aures, oculos, proboscidem, ac pertinacem Spiritum det legat?

Quid enim cum his configere libeat,

Q 6 at, qui

4.
Barba-
ries.

quomodo feriant? Sed quid tibi videtur de meis sive censoribus sive iudicibus? Ph. Permultum. Nam sic demum proscribi, gloriosum est. Tu verò an dicere mihi posses, multosne, an pauciores hæ pestes occuparint? A. Non fatiliquet: pauciores tamen crediderim. Nam per multos reperire licuit haud iniquos mihi, sed qui nolunt parere, & cum illis tyrannis committi, sive quòd quæritis sunt amantiore, sive veritatis amore non satis consolidati. Amo tamen vel timidiusculos illos: quoniam errorum nostrorum scintillæ illis micant, & inter tot offuscationes visus est acutior. Scio etiam, haud paucos meliora de illa humanarum tenebrarum, sive, ut mitius dicam, opinionum quadriga sperasse: qui ubi, intemperiem fenserunt ac violentâ pertinaciam, valde sunt conturbati. Nam manifestissimarum inconvenientiarum immodicam tutelam suscipere, quid aliud est, quàm ex hominibus bruta, ex videntibus cæcos velle facere: qualia sunt, Religionē inter tot Hypocritas nihil maculari, Eruditionem inter tot beanos esse universalem, Mores inter tot Epicureos esse exactissimos, Ecclesiæ thesauros in tanto luxupie impendi, Justitiam in tanta confusione esse æqualem. Quæ omnia magnis minis obtrudere, est ferro faucibus appposito risum extorquere velle. At nos annalium nostrorum sive fastorum usq; adeò imperiti non sumus, quin ætatem cum ætate, & pridiana acta tum hodiernis conferre valeamus: nec etiam Christi ille bajulus excidit

cidit, cujus pietate & prudentiâ parvæ res cre-
verunt, turbatissimæ sunt miro ac celebri ordine
compositæ. Cujus pondera quia paulatim e-
levantur, sagacissimus quisque rem communem
attolli meruit. Sed eam rem ego Ordinibus
enrandam relinquo, quorum jura tam fidem
Deus atque Posteritas requirunt. Mihi satis
fit, querelarum admonuisse, quas, dum obambu-
lo, majore numero ac fervore, imò & lacrimis ac
suspitiis prolata accipio, quam multi intra can-
cellos & musea sua exaudiunt, in quos tamen
oculi omnium sperant. Ph. Ac quid fiet, si
posthac lateas atque sileas? A. Tum lapides
loquentur. Mihi certum est, nunquam sic
posse homines obturari, quin aliquæ rimulæ
superfint, quas nec Papa, nec Cæsar, nec Davus,
nec Oedipus omnes obstruet: cujus tibi uni-
versi historia testis esse potest. Et quid non
atus est nostra ætate *Thuanus* meus, liberta-
tem nactus, jam nullo dubio mecum proscri-
ptus, si in meos homines incidisset. Ph. Cum
quæis verò portò conversaberis? A. Cum bru-
tis potius, quàm hominibus. Ph. Quasi verò
homines nō satis brutales sint tibi ac beluini? A.
Utiq; satis: sed cum nunc leoni, nunc cato, nunc
lupo, nunc canis, nunc ovi, nunc hirco, nunc le-
pori serviendum sit, plurimum interest, cui ser-
vias: nec enim æquè facilis servitus est. Mihi ve-
rò posthac cum asinis vivere lubido est. Ph.
Ha ha he! nempe quia auribus valent, & ter-
gum verberibus assuetum habent. A. Potius,

quod, ubi semel prolapsi, eo nunquam revertimur. Ita quæ smegma meum & lixivium in scabiosa & pediculosa capita perdidit, nunquam ad tam sordidum laborem revocabor. Ph. At ego locum tibi longè amœniorem & liberaliorem suaserim. A. Quem tandem? Ph. Eleutheropolim, quod amici invitant integerrimi, cordati, ingeniosi, sagacissimi. A. Iam dudum istud monita sum: at me nescio quam natale solum alligavit, cujus decori libenter sanguinem meum impenderem! Neq; enim adeò impatiens sum aut implacabilis, ut ferre atq; dissimulare injuriam aliquam non possim. Unde hunc mihi speculum volens elegi, dum refrigeant, quibus inutili calore pectus est occupatum. Quod enim quis irascitur inconsideratius, eo se paulò post ridet effusius. Ph. Credisne, posse tam tumidos contra te spiritus iterum subsidere? A. Quidni lacunę conquiescant, cum vastum mare tempestatibus sævum tranquilletur? Ph. Non licebit, crede mihi, per ranas. A. At eadem coarant saltem, non mordent. Ph. Molestæ tamen sunt. A. Sed frigore obmurescunt. Qui tu vero scis, semper illis fore tam tepidam auram? Ac, ut maximè sit, quod precor, nunquam tamen iis deerunt aves formidabiles. Ph. Quid vero jam referam amicis tuis, qui passim de te sunt solliciti? A. Iube bono animo esse. Nam quæ dixi, certiora turpioraq; sunt, quàm quæ terriculamentis eludi, nugis excusari possint. Sed nolim ego meâ loquacitate nostra dedecora diduci amplius, si liceat impune de aliquibus monuisse.

nurſſe. **D**um autem orabunt ſedulo, ut is Eccleſiis Politicq; aſpergines ſua correptione detergeat, ut, quantum terreni nobis Mundus impingit, tantum divini Sacer ille Spiritus intra nos affundat: Ita cum hoſtibus noſtris tutius conſigemus. **Ph.** Nullamne ſalutem dicis? **A.** Omnigenam, optimis quibuſque diſtribuendam. **Ph.** Qui ſegregavero? **A.** Vahl notæ evidentes ſunt. Salutabis Theologos, candidos illos, humanos, hoſpitales, non turgidos & ſtreperos. Salutabis Jurisperitos, humanæ ſocietati accommodos, non autonomos. Salutabis Medicos ex porrectæ frontis, non bilioſos, triftes. Salutabis Ethicos faciles, nō lubricos. Salutabis Phyſicos ſagaces, non credulos. Salutabis Mathematicos ingenioſos, nō loquaculos. Salutabis Hiſtoricos, veritatis teſtes, non adulatorios. Salutabis Logicos rationabiles, nō cornutos. Salutabis Rhetores lacteos, non felleos. Salutabis Poetas ſobrios, non ſalaces. Salutabis Muſicos cygneos, non anſerinos. Salutabis Græmaticos dexteros, non ſupercilios. Salutabis ſtudioſos ſedulos, non bibulos. Salutabis plebē laborioſam, non nugivendā. **Ph.** Tandē & mulierculas atq; puellas ſalutabis. **A.** Si quid ſalutis ſupererit, non in video. Nam cum in omnē Mundū dominari nobis videamur, haud raro à mulierculis duriter regimur: &, qui Rempublicam ſartam tectamq; noſtra induſtria volumus, vix ſatis puellarum pudorem cuſtodimus. Tantæ lubricitatis eſt, humanis ingeniis imperare, & res omnes ad amuſſim noſtram velle dirigere! Itaq;

Itaq; mediocri aliquo sapientiæ genere acquiescamus, neq; summa rerum cacumina pervolabimus. Sed & pascemus nos Verbo DEI, cuius vel altitudo vel profunditas satis nobis esse potest ad exercendum ingenii nostri ardorem: reliqua DEO cõmittemus. Ph. Gratias tibi ago, Alce-thea mea, quæ candidè ac fideliter, quidquid bonorum pectorib; inesse potest suspicionis, diluisti: neq; metuo, ne Veritas mendacium dixerit. Quod si malorum fecunditas plura atq; alia calumniarum iacula pariat, relinquemus ea parentibus suis, & densissimam caliginem commiseribimur. Erit fortasse, cum & illi nobis accedent. A. Amen! Sed & tu gratias habeto, qui me bona fide monuisti; oroq; vehementer id porro facere velis. Nec enim oculorum satis habemus in tanta rerum humanarum caligine. Ph. Faciam, quod me decet: te verò mihi DEUS servet! A. Te DEUS Veritatis amore & cognitione augeat! At iam vale, Philæthe. Ph. Infinitum vale, Alce-thea,

DEO, VERITATIS LIBERTATISQUE TUTORI ET
Vindici, Gloria.

APO-

A P O L O G I P R I M O M A N I P U L O C O N T E N T I.

1. <i>A Equilibriū.</i>	pag. 2	28. <i>Illiterati.</i>	25.
2. <i>Alchymia.</i>	3	29. <i>Iohanna.</i>	<i>ibid.</i>
3. <i>Antipathia.</i>	4	30. <i>Kabala.</i>	26.
4. <i>Arabica Lingua.</i>	<i>ib.</i>	31. <i>Loyola.</i>	27.
5. <i>Arndus.</i>	5	32. <i>Macula.</i>	28.
6. <i>Astrologia.</i>	6	33. <i>Mirum.</i>	29.
7. <i>Bermannus.</i>	7	34. <i>Mors.</i>	30.
8. <i>B-soldus.</i>	8	35. <i>Neander.</i>	31.
9. <i>Calumnia.</i>	9	36. <i>Oportet.</i>	32.
10. <i>Campanella.</i>	10.	37. <i>Orbis regimen.</i>	<i>ib.</i>
11. <i>Cardinales.</i>	<i>ibid.</i>	38. <i>Patientia.</i>	33.
12. <i>Cerebrum.</i>	11.	39. <i>Retrogradus.</i>	34.
13. <i>Christiani.</i>	12	40. <i>Saxo.</i>	35.
14. <i>Christianus III.</i>	13	41. <i>Scaliger.</i>	36.
15. <i>Circe.</i>	14	42. <i>Secta.</i>	37.
16. <i>Desiderius.</i>	<i>ibid.</i>	43. <i>Semita Vita.</i>	<i>ib.</i>
17. <i>Dos.</i>	15	44. <i>Simplex Cressu.</i>	38.
18. <i>Enenkelius.</i>	16	45. <i>Suffenus.</i>	39.
19. <i>Errare.</i>	17	46. <i>Symbola.</i>	40.
20. <i>Exul.</i>	18	47. <i>Tantundem.</i>	41.
21. <i>Fides.</i>	19	48. <i>Vieta.</i>	42.
22. <i>Florida.</i>	<i>ibid.</i>	49. <i>Wernerus.</i>	<i>ib.</i>
23. <i>Freidancf.</i>	20	50. <i>Zizania.</i>	43.
24. <i>Gladiatores.</i>	21	M A N I P U L O I I.	
25. <i>Hessus.</i>	22	1. <i>A Madisus.</i>	46.
26. <i>Hospitale.</i>	23	2. <i>Aura popularis</i>	
27. <i>Hospitalis.</i>	24		47.

3. Candidus.	48	34. Penitentia.	77
4. Claudicatio.	49	35. Poesis.	78
5. Corona.	50	36. Polypragmon.	79
6. Crux.	ibid.	37. Praxis.	80
7. DEUS benedicit.	51	38. Procuratio.	ib.
8. III. dies.	52	39. Proditio.	81
9. Dubitatio.	53	40. Samaritanus.	82
10. Dürerus.	54	41. Scala.	83
11. Epulum.	55	42. Sepulta Veritas.	84
12. Erro.	57	43. Somnium.	85
13. Eruditio.	58	44. Supplicium.	86
14. Exules.	59	45. Temperamentum.	87
15. Fama.	59	46. Tragedia.	ibid.
16. Fundus.	60	47. Va.	88
17. Gemma.	61	48. Vale.	89
18. Inocentitas.	62	49. Vtile dulco.	90
19. Ingratitudo.	63	50. Zacharus.	91
20. Innocentia.	64	Quibus adjectum est	
21. Ita est.	65	Phæbi Iudicium.	92
22. Iuncus.	66	MANIPULO III.	
23. Keckermannus.	67	1. A Commodatio.	120
24. Laboratorium.	68	2. A Apotheca.	ib.
25. Macies.	69	3. Augur.	121
26. Mendacium.	70	4. Bilanx.	122
27. Miles Christianus.	71	5. Caupo.	123
28. Mollities.	72	6. Cebetæ Tabula.	124
29. Mundi officina.	73	7. Cytharædus.	125
30. Nisi.	74	8. Conatus.	ibid.
31. Omnis.	75	9. Conciliatio.	126
32. Paupertas.	ibid.	10. Depositio.	127
33. Pluvula.	76	11. Dioptra.	128
		12. Do-	

12. Domus.	<i>ibid.</i>	41. Sapientia.	152
13. Exemplar	Christi.	42. Sigalion.	153
	129	43. Sophia.	<i>ibi.</i>
14. Fabula.	130	44. Statuarius.	154
15. Fiduciam.	131	45. Tres Lingua.	155
16. Fons.	<i>ib.</i>	46. Vagans.	156
17. Fortuna.	132	47. Vinum.	<i>ibid.</i>
18. Fumus.	133	48. Vita.	157
19. Gallus.	134	49. Umbra.	158
20. Hebrasca	Lingua.	50. Zelus.	<i>ibid.</i>
<i>ibid.</i>			
21. Icones.	135	MANIPULO IV.	
22. Ingenium.	136	1. A'vloxix'diov.	162
23. Insolita.	137	2. Bachanalia.	<i>ibid.</i>
24. Italia Praxis.	138	3. Beati.	163
25. Lamia.	139	4. Castrum Hispanicum.	
26. Libertas.	<i>ib.</i>	164.	
27. Longa Vitae.	140.	5. Cor.	165
28. Manca.	141	6. Correctio.	166
29. Mercurius.	142	7. Disciplina.	167
30. Modestia.	<i>ibid.</i>	8. Euclides.	<i>ibid.</i>
31. Multa, pauca.	143	9. Exactio.	168
32. Frater Nicolaus.	145.	10. Fides.	169
33. Nomenclator.	<i>ibid.</i>	11. Gratianus.	170
34. Oracula.	146.	12. Geryon.	171
35. Panaces.	147	13. Idea Mundi.	<i>ibid.</i>
36. Panepistemon.	148	14. Infelicitas.	172
37. Philautus.	149.	15. Labyrinthus.	173
38. Propheta.	<i>ib.</i>	16. Libellus.	<i>ibid.</i>
39. Sancta Simplicitas.	150.	17. Magnes.	174
	151	18. Microk'p'p'.	175.
40. Sapientes.		19. Mo-	

19. Monas.	176	30. Zizania.	ibid.
20. Monstra.	ibid.	Quibus addita	
21. Muliebre	Alphabe-	Metamorphosis.	201
tum.	177	MANIPULO V.	
22. Nasus.	178.	1. Antipodes.	234
23. Nomina.	ibid.	2. Artifex.	235
24. Obedientia.	179.	3. Augustinus.	ibid.
25. Oeconomia.	180	4. Bibliotheca.	236
26. Papyrisperda.	181	5. Bocalinus.	237
27. Patelinus.	182	6. Cunes.	238
28. Pietas.	ibid.	7. Classis.	239.
29. Psyche.	183	8. Comædia.	240
30. Pugillares.	184	9. Decimator.	241
31. Pumex.	ibid.	10. Defectus.	242
32. Quastus.	185	11. Delicati Martyres.	
33. Rabula.	186	ibid.	
34. Ratio Status.	187	12. Disputatio.	243
35. Representatio.	188	13. Eleemosyna.	244
36. Rusticus.	ibid.	14. Evangelium.	245
37. Satyra.	189	15. Eucharistia.	246
38. Sciothericum.	190	16. Eusebius.	ibi.
39. Sejanus.	191	17. Exequia.	247
40. Signati.	ib.	18. Exuvia.	248
41. Simonia.	192	19. Fiscella.	249
42. Sine.	193	20. Furia.	ibid.
43. Surdaster.	194	21. Genuina.	250
44. Faulerus.	195	22. Henrious Magnus	
45. Testamentum.	ib.		251
46. Vestis.	196	23. Homo.	252
47. Via.	197	24. Incendiarius.	253
48. Wolfius.	198	25. Languidus.	254.
49. Xystus.	199.	26. Lm.	

26. <i>Lingua.</i>	<i>ibid.</i>	4. <i>Barbaries.</i>	<i>ibid.</i>
27. <i>Lusus.</i>	255	5. <i>Bileami Afina.</i>	283.
28. <i>Macula.</i>	256	6. <i>Calendarium perpe-</i>	
29. <i>Mathematica.</i>	257	<i>tuum.</i>	284
30. <i>Meritum.</i>	258	7. <i>Catalogus Haretico-</i>	
31. <i>Monstrum.</i>	<i>ibid.</i>	<i>rum.</i>	285
32. <i>Nundina.</i>	259	8. <i>Cicestas.</i>	286
33. <i>Oeconomus.</i>	261	9. <i>Consuetudo.</i>	287
34. <i>Operarij.</i>	262	10. <i>Disploss.</i>	<i>ib.</i>
35. <i>Pallas.</i>	263	11. <i>Disimulatio.</i>	288
36. <i>Paupertas.</i>	264	12. <i>Excommunicatio.</i>	
37. <i>Peregrinatio.</i>	<i>ibi.</i>		289
38. <i>Practica.</i>	265	13. <i>Fraternitas.</i>	290
39. <i>Prabenda.</i>	266	14. <i>Gnatho.</i>	<i>ibid.</i>
40. <i>Proscriptus.</i>	267	15. <i>Heraclitus.</i>	291
41. <i>Religio.</i>	268	16. <i>Hercules.</i>	292
42. <i>Seſſa.</i>	269	17. <i>Herodotus.</i>	293
43. <i>Singularis.</i>	270	18. <i>Historia.</i>	294
44. <i>Talio.</i>	271	19. <i>Imagines.</i>	295
45. <i>Thraſo.</i>	<i>ibid.</i>	20. <i>Individuum.</i>	296
46. <i>Triumphus.</i>	272	21. <i>Inſectores.</i>	297
47. <i>Typographia.</i>	274	22. <i>Litera & Arma.</i>	298
48. <i>Virginitas.</i>	275	23. <i>Ludi.</i>	299
49. <i>Virtus Germana.</i>	276	24. <i>Lutherus.</i>	<i>ibid.</i>
<i>ibid.</i>		25. <i>Melonas.</i>	300
50. <i>Zodiacus Vita.</i>	276	26. <i>Mimi.</i>	301
		27. <i>Nihil.</i>	302

MANIPULO VI.

1. <i>A Cademia.</i>	280	30. <i>Oculus.</i>	304
2. <i>Arminius.</i>	281	31. <i>Ordo Crucis.</i>	305.
3. <i>Atheismus.</i>	282	32. <i>Posteritas.</i>	306

33. <i>Præceptor prægatus.</i>	307	43. <i>Silentium.</i>	315
34. <i>Proba.</i>	308	44. <i>Theophrastus.</i>	316
35. <i>Propheta Muliebres</i>	309	45. <i>Tituli.</i>	317
36. <i>Querulus.</i>	310	46. <i>Vermicida.</i>	318
37. <i>Quies.</i>	ibid.	47. <i>Vniuersalia.</i>	319
38. <i>Raspinus.</i>	311	48. <i>Vnus.</i>	320
39. <i>Resipiscens.</i>	312	49. <i>Xanthippes annulus</i>	
40. <i>Respublica.</i>	313	ibid.	
41. <i>Salus publica.</i>	ibid.	50. <i>Zeno.</i>	321
42. <i>Satellitium.</i>	314	<i>Quibus accessit</i>	
		<i>Alerhea exul.</i>	323

F I N I S.

Errata.

A. 2. l. ult. quid in his. Ibid. b. l. 17. pro est, leg. & A. 7. b. l. 21. & 22. redolent. A. 10. b. l. antep. At ego, A. 11. b. l. 15. in posterum. p. 5. l. 21. &: (dele C.) 6. 5. pronuntiare. 9. 17. suppediret. 13. 21. pro res: leg. nos. 15. l. ult. sobrieq; 22. l. penult. animadversa. 25. 23. dixerint, adde, Aut dicturi fiat! l. 27 ignorantibus. 26. 26. Credamus (adde) non credamus, inquit 28. 23. Fibullius. ib. Per cas. 33. 11 alienæ 40. 13 benigne (adde) habita. l. 29. enses 42. 4. Mathematicis 49. 9 In fidem. l. 10 in iungitur. 51. 28 Ecclesiasten 52. 14 seruiet. 55. 21 Ignorantiæ l. 22. appetituum. 56. 3. postmodum 61. 7. oliveti. 68. 5. monumenta. 71. 11. cucullum 73. 7. dele: non l. 9. obliquatur 77. 8. comportantur 79. 16. Spagiricæ. l. 19. Euclidæ 82. 12 poliorceticis. 84. 15 delicati. l. 20 homini. 85. 1 penrotationes 86. 20. crepent. l. 28 dele: quis. 90. 2. fama l. 9. are 91. 6. abiiciat, 92. 17. afferretur. l. 23. tripudiantes. 93. 8. omni

gentis L. 29. impatient. 94. 7. cōmparuerunt. I ult. insignes. 95. 28.
 post. invisibiles addo tactiles tamen & cōprehensibiles. I. pen. in-
 medere. 96. 4. illam. I. 27. precati. 98. 30. Behemoth. 99. 3. Caniba-
 les. I. 13. Armenianorū. 100. 22. perspicaces. 102. 28. importunita-
 teq. 103. 7. linguissis. 108. 3. dona. 109. 14. querelae. 110. 26. thesau-
 rarii. 129. 15. Cosmoxeni. 134. 15. solitā. 142. 15. nec. 147. 23. mis-
 ro. 149. 11. (post est) adde: nimii. 151. I. pen. Maximi. Ibid. Cle-
 anthis. 152. 5. dele. ~~an.~~ 157. 8. hebetō. 163. 21. **עבדו** 165. 14. les-
 27. 40. utriusq. I. 21. admirari naturā. 177. 10. fatuū. 179. 21. impa-
 tiētia. 183. 19. hēc. 188. 15. nū. 192. I. clientibus. 196. 4. succo. 198.
 23. excitādos. 200. I. mētis. I. 14. Ac tū. 202. I. 15. indomita. 211. 12.
 tolerantur. 219. 19. pollicetur. 220. 8. notati. I. antep. nō ausa. 224.
 21. mēdicitate. 225. 25. rerū faciliū. 226. I. 20. ferimus. 227. 29. cō-
 singant. 228. 12. proficiant. 29. calitū. 229. I. pen. displiceo. 230.
 2. videant. I. 8. impudens. I. 25. coarctatū est. 234. 11. sublatis. 235.
 19. posset. 236. 13. roborationē I. ult. gyaris. 237. 9. clathris. I. 16.
 quzeret. I. 18. auferrēt. 239. 8. vincire. I. 27. detrectaret. 242. 18.
 reliquerāt. 246. 12. acedia. I. 16. quoquo. 247. I. 25. extorserūt. 253.
 28. p̄vocatū. 254. 22. addeicis. I. 27. occurrerat. 255. 2. colaphis. 257.
 23. illudit. 258. 9. scurissimus. 259. I. 13. Metoscopi. I. 22. rediēre. I.
 24. tāta. 261. 30. quē. 262. 4. participat. 263. 21. Huttenis. 268. 6. Mar-
 nixius. I. 25. sordidissimus qsq. I. 30. facellis. 272. 3. physicochym.
 273. 11. oviū. I. 13. monuinentorū. I. 22. Virtus. 274. 12. attraherētur
 275. I. 19. cā. I. ult. Troes. 276. I. antep. araretur. 277. 15. qui ibid. Ce-
 torū. 279. 5. x̄stimes. 281. 3. auctariū. auctaria. 282. 22. eiicidē. 283. 9.
 abi. 285. 18. pelluciditate. 286. I. antep. successisse. 290. 20. fallimē-
 tū. 291. 4. bubsequa. I. 17. dicendiq. periti. I. 19. n̄vps. 292. I. 28.
 trina. 293. 21. juvare. I. pen. Inde. 296. 8. idolorū. I. 20. sancti. I. 26.
 inviti. 297. 8. pr̄miis. I. 13. luxū. I. 21. beluā. Ibid. pro: Nemo leg-
 Nero. I. 27. Cineritā. 299. 6. spectaret. I. 15. terat. 300. 27. apicare
 tur. 301. 2. impudēt. 301. 8. fingeret. 306. 11. liquet. 308. 5. tui. I.
 10. simplicis. I. 29. admisero. 309. 17. alliis. 316. I. antep. Contem-
 mendas. 313. 24. ulnas. 325. 7. dele. te. I. 13. libidinem. 329. 3. quem
 personatus. 334. I. antep. conculcatū. 336. 10. nobili. I. 21. pre-
 tium. I. 23. nugari. I. ult. pro in leg. id. 337. 15. qui doceat. I. pen. fas-
 ciant. 339. 16. emittimus. 340. 17. persuadet. 343. 29. Notoria. 345.
 2. uncia. 346. 3. sunt. I. 8. beluinū. 347. 25. porcelli. I. pen. leget. post
 fin. ult. inferre omisā: qui Andabatūm more nesciunt quem
 quo. 348. I. pen. Cum. 351. 23. superciliosos.

JOANNIS VALENTINI

D R E Æ

ORIA-
IA,

LENTIUM

VORI ET CON-
ie data.



ARGENTORATI,

Sumptibus hæredum LAZARI ZEIZNERI.

Anno M. DC. XIX.

3. Candidus.	48	34. Pœnitentia.	77
4. Claudicatio.	49	35. Poesis.	78
5. Corona.	50	36. Polypragmon.	79
6. Crux.	ibid.	37. Praxis.	80
7. DEUS benedicit.	51	38. Procuratio.	ib.
8. III. dies.	52	39. Proditio.	81
9. Dubitatio.	53	40. Samaritanus.	82
10. Dürerus.	54	41. Scala.	83
11. Epulum.	55	42. Sepulta Veritas.	84
12. Erro.	57	43. Somnium.	85
13. Eruditio.	58	44. Supplicium.	86
14. Exules.	59	45. Temperamentum	87
15. Fama.	59	46. Tragedia.	ibid.
16. Fundus.	60	47. Va.	88
17. Gemma.	61	48. Vale.	89
18. Iadocelitas.	62	49. Vrile dulce.	90
19. Ingratitudo.	63	50. Zachæus.	91
20. Innocentia.	64	Quibus adjectum est	
21. Ita est.	65	Phœbi Iudicium.	92
22. Iuncus.	66	MANIPULO III.	
23. Keckermannus.	67	1. A Commodatio.	120
24. Laboratorium.	68	2. Apotheca.	ib.
25. Macies.	69	3. Augur.	121
26. Mendacium.	70	4. Bilanx.	122
27. Miles Christianus.	71	5. Caupo.	123
28. Mollities.	72	6. Cebetæ Tabula.	124
29. Mundi officina.	73	7. Cytharædus.	125
30. Nisi.	74	8. Conatus.	ibid.
31. Omnis.	75	9. Conciliatio.	126
32. Paupertas.	ibid.	10. Depositio.	127.
33. Plus ultra.	76	11. Dioptra.	128.
		12. Do-	

12. <i>Domus.</i>	<i>ibid.</i>	41. <i>Sapientia.</i>	152
13. <i>Exemplar Christi.</i>		42. <i>Sigalion.</i>	153
	129	43. <i>Sophia.</i>	<i>ibi.</i>
14. <i>Fabula.</i>	130	44. <i>Statuarius.</i>	154
15. <i>Fiduciam.</i>	131	45. <i>Tres Lingua.</i>	155
16. <i>Fons.</i>	<i>ib.</i>	46. <i>Vagans.</i>	156
17. <i>Fortuna.</i>	132	47. <i>Vinum.</i>	<i>ibid.</i>
18. <i>Fumus.</i>	133	48. <i>Vita.</i>	157
19. <i>Gallus.</i>	134	49. <i>Vmbra.</i>	158
20. <i>Hebrasca</i>	<i>Lingua.</i>	50. <i>Zoilus.</i>	<i>ibid.</i>
<i>ibid.</i>			
21. <i>Icones.</i>	135	MANIPULO IV.	
22. <i>Ingenium.</i>	136	1. <i>Ἀπορχαδίου.</i>	162
23. <i>Insolita.</i>	137	2. <i>Bachanaliam.</i>	<i>ibid.</i>
24. <i>Italia Praxis.</i>	138	3. <i>Beati.</i>	163
25. <i>Lamia.</i>	139	4. <i>Castrum Hispanicum.</i>	
26. <i>Libertas.</i>	<i>ib.</i>	164.	
27. <i>Longaevitas.</i>	140.	5. <i>Cor.</i>	165
28. <i>Mancs.</i>	141	6. <i>Correctio.</i>	166
29. <i>Mercurius.</i>	142	7. <i>Disciplina.</i>	167
30. <i>Modestia.</i>	<i>ibid.</i>	8. <i>Euclides.</i>	<i>ibid.</i>
31. <i>Multa, pauca.</i>	143	9. <i>Exactio.</i>	168
32. <i>Frater Nicolaus.</i>	145.	10. <i>Fides.</i>	169
33. <i>Nomenclator.</i>	<i>ibid.</i>	11. <i>Gratianus.</i>	170
34. <i>Oracula.</i>	146.	12. <i>Geryon.</i>	171
35. <i>Panaces.</i>	147	13. <i>Idea Mundi.</i>	<i>ibid.</i>
36. <i>Panepistemon.</i>	148	14. <i>Infelicitas.</i>	172
37. <i>Philautus.</i>	149.	15. <i>Labyrinthus.</i>	173
38. <i>Propheta.</i>	<i>ib.</i>	16. <i>Libellus.</i>	<i>ibid.</i>
39. <i>Sancta Simplicitas.</i>	150	17. <i>Magnes.</i>	174
	151	18. <i>Microkryi.</i>	175.
40. <i>Sapientes.</i>		19. <i>Mo-</i>	

19. Monas.	176	50. Bizania.	ibid.
20. Monstra.	ibid.	Quibus addita	
21. Muliebre	Alphabe-	Metamorphosis.	201
tum.	177	MANIPULO V.	
22. Nasus.	178.	1. Antipodes.	234
23. Nomina.	ibid.	2. Artifex.	235
24. Obedientia.	179.	3. Augustinus.	ibid.
25. Oeconomia.	180	4. Bibliotheca.	236
26. Papyrisperda.	181	5. Bocalinus.	237
27. Patelinus.	182	6. Cunes.	238
28. Pietas.	ibid.	7. Classis.	239.
29. Psychæ.	183	8. Comædia.	240
30. Pugillares.	184	9. Decimator.	241
31. Pumex.	ibid.	10. Defectus.	242
32. Quæstus.	185	11. Delicati Martires.	
33. Rabala.	186	ibid.	
34. Ratio Status.	187	12. Disputatio.	243
35. Representatio.	188	13. Eleemosyna.	244
36. Rusticus.	ibid.	14. Evangelium.	245
37. Satyra.	189	15. Eucharistia.	246
38. Sciothericum.	190	16. Eusebius.	ibi.
39. Sejanus.	191	17. Exequia.	247
40. Signati.	ib.	18. Exuvia.	248
41. Simonia.	192	19. Fiscella.	249
42. Sine.	193	20. Furia.	ibid.
43. Surdaster.	194	21. Genuus.	250
44. Taulerus.	195	22. Henricus Magnus	
45. Testamentum.	ib.		251
46. Vestis.	196	23. Homo.	252
47. Via.	197	24. Incendarius.	253
48. Wolfius.	198	25. Languidus.	254.
49. Xystus.	199.	26. Lin.	

26. <i>Lingua.</i>	<i>ibid.</i>	4. <i>Barbaries.</i>	<i>ibid.</i>
27. <i>Lusus.</i>	255	5. <i>Bileami Asina.</i>	283.
28. <i>Macula.</i>	256	6. <i>Calendarium perpe-</i>	
29. <i>Mathematica.</i>	257	<i>tuum.</i>	284
30. <i>Meritum.</i>	258	7. <i>Catalogus Haretico-</i>	
31. <i>Monstrum.</i>	<i>ibid.</i>	<i>rum.</i>	285
32. <i>Nundina.</i>	259	8. <i>Cicilias.</i>	286
33. <i>Oeconomus.</i>	261	9. <i>Consuetudo.</i>	287
34. <i>Operarij.</i>	262	10. <i>Disploss.</i>	<i>ib.</i>
35. <i>Pallas.</i>	263	11. <i>Dissimulatio.</i>	288
36. <i>Paupertas.</i>	264	12. <i>Excommunicatio.</i>	
37. <i>Peregrinatio.</i>	<i>ibi.</i>		289
38. <i>Practica.</i>	265	13. <i>Fraternitas.</i>	290
39. <i>Prabenda.</i>	266	14. <i>Gnatho.</i>	<i>ibid.</i>
40. <i>Proscriptus.</i>	267	15. <i>Heraclitus.</i>	291
41. <i>Religio.</i>	268	16. <i>Hercules.</i>	292
42. <i>Sec̃a.</i>	269	17. <i>Herodotus.</i>	293
43. <i>Singularis.</i>	270	18. <i>Historia.</i>	294
44. <i>Talio.</i>	271	19. <i>Imagines.</i>	295
45. <i>Thraso.</i>	<i>ibid.</i>	20. <i>Individuum.</i>	296
46. <i>Triumphus.</i>	272	21. <i>Inventores.</i>	297
47. <i>Typographia.</i>	274	22. <i>Litera & Arma.</i>	298
48. <i>Virginitas.</i>	275	23. <i>Ludi.</i>	299
49. <i>Virtus Germana.</i>		24. <i>Lutherus.</i>	<i>ibid.</i>
<i>ibid.</i>		25. <i>Meltemas.</i>	300
50. <i>Zodiacus Vita.</i>	276	26. <i>Mimi.</i>	301
		27. <i>Nihil.</i>	302
		28. <i>Nobilis.</i>	303
		29. <i>Nuda Veritas.</i>	<i>ib.</i>

MANIPULO VI.

1. <i>Academia.</i>	280	30. <i>Oculus.</i>	304
2. <i>Arminius.</i>	281	31. <i>Ordo Crucis.</i>	305.
3. <i>Atheismus.</i>	282	32. <i>Posteritas.</i>	306

33. *Pra-*

33. <i>Præceptor priuatus.</i>	307	43. <i>Silentium.</i>	315
34. <i>Proba.</i>	308	44. <i>Theophrastus.</i>	316
35. <i>Prophetia Muliebres</i>	309	45. <i>Tistuli.</i>	317
36. <i>Querulus.</i>	310	46. <i>Vermicida.</i>	318
37. <i>Quies.</i>	ibid.	47. <i>Vniuersalia.</i>	319
38. <i>Raspinus.</i>	311	48. <i>Vnus.</i>	320
39. <i>Resipiscens.</i>	312	49. <i>Xanthippes annulus</i>	ibid.
40. <i>Respublica.</i>	313	50. <i>Zeno.</i>	321
41. <i>Salus publica.</i>	ibid.	<i>Quibus accessit</i>	
42. <i>Satellitium.</i>	314	<i>Alerhea exul.</i>	323

F I N I S

Errata.

A. 2. l. ult. quid in his. Ibid. b. l. 17. pro est, leg. & A. 7. b. l. 21. & 22. redolent. A. 10. b. l. antep. At ego. A. 11. b. l. 15. in posterum. p. 5. l. 21. &: (dele C.) 6. 5. pronunciare. 9. 17. suppeditet. 17. 21. pro res: leg. nos. 15. l. ult. sobrieq; 22. l. penult. animadversa. 25. 23. dixerint, adde, Aut dicturi fiat! l. 27 ignorantibus. 26. 26. Credamus (adde) non credamus, inquit 28. 23. Fibullius ib. Per- cas. 33. 11 alienæ 40. 13 benigne (adde) habita. l. 29. enses 42. 4 Mathematicis 49. 9 In fidem. l. 10 in iungitur. 51. 28 Ecclesiasten 52. 14 seruiet. 55. 21 Ignorantiæ l. 22. appetituum. 56. 3. postmo- dum 61. 7. oliueti. 68. 5. monumenta. 71. 11. cucullum 73. 7. dele: non l. 9. obliquatur 77. 8. comportantur 79. 16. Spagiricæ. l. 19. Euclidæ 82. 12 poliorcetis. 84. 15 delicati. l. 20 homini. 85. l. pen- rotationes 86. 20. crepent. l. 28 dele: quis. 90. 2. fama. l. 9. arc 91. 6. abiciat. 92. 17. afferretur. l. 23. tripudiantes. 93. 8. omni

gentis l. 15. impatient. 94 7. cōparuerunt. l. ult. insignes 95. 288
 post invisibiles addo tactiles tamen & cōprehensibiles. l. pen. in-
 nocere 96 4. illam l. 27. precati. 98. 30 Behemoth. 99. 3. Caniba-
 les l. 13. Armenianorū. 100. 22 perspicaces. 102. 28. importunita-
 te q. 103. 7. linguistis. 108. 3. dona. 109. 14. querelaz. 110. 26. thesau-
 rarii. 129. 15. C. smoxeni. 134. 15. solitā. 142. 15. nec. 147. 23. mis-
 20. 149. 11. (post est) adde: nimii. 151. l. pen. Maximi. Ibid. Cle-
 anthis. 152. 5. dele. ~~an.~~ 157. 8. hebetō. 163. 21. **סבדן** 165. 14. les-
 174. 10 utriusq. l. 21. admirari naturā. 177. 10. fatuū. 179. 21. impa-
 tiētia. 183. 29. hēc. 188. 15. nū. 192. l. clientibus. 196. 4. succo. 198.
 23. excitādos. 200. x. mētis. l. 14. Ac tū. 202. l. 15. indomita. 211. 12
 tolerentur. 219. 19. pollicetur. 220 8. otia. l. antep. nō ausa. 224.
 21. mēdicitate. 225. 25. rerū faciliū. 226. l. 20. ferimus. 227. 29. cō-
 singant. 228: 12. proficiant. 29. callus. 229. l. pen. displiceo. 230.
 2. videant. l. 8. impudens. l. 25. coarctatū est. 234. 11. sublati. 235.
 19. posset. 236. 13. roborationē l. ult. gyaris. 237. 9. clathris. l. 10
 quærerēt. l. 18. auferret 239 8. vincere. l. 27. detrectaret. 242. 18.
 reliquerāt. 246. 12. acedia. l. 16. quoquo. 247. l. 25. extorserūt. 253.
 18. pvocatus. 254. 22. xdoicis. l. 27. occurrerat. 255. 2. colaphis. 257.
 23. illudit. 258. 9. s. curissimus. 259. l. 13. Metoscopi. l. 22. rediēre l.
 24. tāta. 261. 30. q. ē. 262. 4. participat. 263. 21. Huttenis. 268. 6. Mar-
 nixius l. 25. sordidissimus q. q. 1. 30. facellis. 272. 3. physicochym.
 273. 11. oviū. l. 13. monumentorū. l. 22. Virtus. 274. 22. attraherētur
 275. l. 19. cā. l. ult. Troes. 276 l. antep. araretur. 277. 15. qui ibid. Ce-
 torū. 279. 5. xstimes. 281. 3. auctariū. auctaria. 282. 22. eiicidē. 283. 9.
 abi. 285. 18. pelluciditate. 286 l. antep. successisse. 290. 20. fallimē-
 tū. 291. 4. bubse. qua l. 17. dicendi q. periti. l. 19. nāps. 292. l. 28.
 trina. 293. 21. iuvare. l. pen. Inde. 296. 8. idolorū. l. 20. sancti. l. 26.
 inviti. 297. 8. pramiis. l. 13. luxū. l. 21. beluā. Ibid. pro: Nemo leg.
 Nero. l. 27. Cineritā. 299. 6. spectaret. l. 15. terat. 300. 27. apicare
 tur. 301. 2. impudēter. 302. 8. fingeret. 306. 11. liquet. 308. 5. tui. l.
 20. simplicis. l. 29. admisero. 309. 17. alliis. 316. l. antep. Contem-
 nendas. 323. 24. ulnas. 325. 7. dele. te l. 13. libidinem. 329. 3. quem
 personatus. 334. l. antep. conculcatum. 336. 10. nobili. l. 21. pre-
 tium. l. 23. nugari. l. ult. pro in leg. id. 337. 15. qui doceat. l. pen. fa-
 ciant. 339. 16. emittimus. 340. 17. persuadet. 343. 29. Notoria. 345.
 2. uncia. 346. 3. sunt. l. 8. beluinū. 347. 25. porcelli. l. pen. leger. post
 lin. ult. inferre omitta: qui Andabatarum more nesciunt quem
 quo. 348. l. pen. Cum. 351. 23. superciliosos.





